Nicolae C. Dinu

Prietenia şi Camaraderia

„Prietenia este forma cea mai înaltă a iubirii dintre oameni, fiind cea mai puternică şi cea mai stabilă dintre toate relaţiile omeneşti, pentru că ea nu apare ca urmare a constrângerii sau a unor vicii, ci se naşte din alegerea liberă a inimilor"

Autorul

PARTEA I
PRIETENIA DINTRE OAMENI

Cap. I – Valenţele prieteniei

Omul, când se naşte, este dăruit cu o inocenţă pe care nimeni şi nimic nu i-o poate lua. Poate tocmai de aceea se presupune că în perioada copilăriei, adolescenţei şi chiar a tinereţii, inocenţa îi este de ajuns sie însuşi, ea purtând în sine tot ceea ce îi poate explica misterele Universului, destinul şi devenirea lui ulterioară.

Aceasta explică şi de ce fericirea omului este legată atât de inseparabil de iubire şi optimism.

Este drept că pentru unii fericirea se rezumă la iubirea unei femei, iar din practică se ştie că o femeie frumoasă întotdeauna este dorită de bărbaţi, numai că unii dintre ei uită că adevărata dragoste generoasă şi stabilă este unică şi trecătoare.

Viaţa ne demonstrează că paradisul copilăriei nu mai poate fi atins după ce anii au trecut – poate doar în memorie – în ultima variantă, doar cu conştiinţa pierderii lui.

Când este în putere, orice om visează să-şi făurească o profesie, să muncească, apoi să-şi întemeieze o familie, iar când îi vine vremea, să se retragă la pensie într-o căsuţă a lui, unde să-şi ducă traiul liniştit şi fără griji.

Dar toate acestea nu sunt suficiente pentru el, deoarece constată destul de repede că singurătatea lui este grea, că are nevoie de rude şi, mai ales, de prieteni pentru a scăpa de acea singurătate acaparatoare care ameninţă să pună stăpânire pe el, izolându-l treptat de ceilalţi. Adesea se întâmplă ca cei din jurul tău abia să-ţi aştepte sfârşitul zilelor; mai odios este

comportamentul rudelor care te vor plecat „dincolo" cât mai repede, ca să nu le mai încurci existenţa.

Când omul a ajuns la bătrâneţe şi nimeni nu-l mai caută şi nu-l mai ascultă, va fi osândit la tăcere şi la singurătate. Atunci el are mare nevoie de prieteni adevăraţi, cu care să discute, să se sfătuiască, să depene amintiri.

Amintirile au şi ele tinereţea lor, dar, odată cu trecerea timpului, mucegăiesc şi ele, apoi putrezesc şi dispar, întocmai ca merele uitate în locuri umede şi neaerisite. De aceea se impune ca amintirile să fie cât mai des discutate cu prietenii, să nu fie lăsate să se prefacă în năluci pline de egoism, vanitate sau minciuni.

Personal am trăit multă vreme cu ideea că învăţătura acumulată de om este suficientă pentru a-i schimba acestuia modul de gândire şi acţiune, poate şi caracterul, socotind că viaţa trăită într-o societate, într-o colectivitate bine armonizată îi va organiza şi dirija cerinţele şi-i va întări prietenia cu semenii lui.

În perioada copilăriei, dar mai ales în adolescenţa şi tinereţea mea, viaţa mi s-a încrucişat cu a colegilor mei de muncă; cu unii am rămas prieten şi astăzi, iar pe ceilalţi îi respect, nutrind dorinţa ca şi ei să procedeze la fel. Spre surprinderea mea, nu s-a întâmplat aşa în toate cazurile; au existat şi colegi care m-au privit cu invidie, egoism şi chiar cu răutate şi ură; pe aceştia îi ignor.

Aşa este viaţa! Când eşti tânăr nu prea iei în seamă asemenea comportări, încerci să le ignori, chiar şi atunci când ele te sâcâie; tratându-le cu indiferenţă, uneori le găseşti scuze respectivelor persoane. Situaţia se schimbă, însă, când ai ajuns la maturitate şi eşti în măsură să judeci fără cusur faptele. De această dată, asemenea răutăţi te jignesc şi te cuprinde o iremediabilă părere de rău, încât îţi vine greu să-i mai socoteşti colegi sau prieteni.

Prietenia cere să-ţi ajuţi prietenii la nevoie, chiar dacă pentru aceasta trebuie să faci unele sacrificii; adevăratul prieten nu se supără când îl suni la telefon noaptea şi-i ceri un sfat sau un ajutor imediat. El vine, nu se justifică, aşa cum fac alţii; împarte cu tine greutăţile şi iubirea – mai ales iubirea care vine din suflet, din inimă.

Din nefericire pentru noi, astăzi trăim într-o lume plină de invidie, egoism, ură şi durere, încât aş prefera să se sfârşească şi să înceapă o nouă viaţă, care ar putea fi mai bună.

Îi consider prieteni adevăraţi pe cei care îţi spun în faţă, fără ocol, când greşeşti, aceasta fiind dovada că ţin la tine şi doresc să te îndrepţi, este dovada că ei te iubesc şi te respectă. Prieten îţi este cel în ochii căruia te poţi oglindi şi acolo descoperi că nu sălăşluieşti trădarea şi sentimentul crud ce poate fi adesea întâlnit în sufletele negre, capabile de fapte rele. Trădătorii se supără tare când ei înşişi sunt trădaţi, dar iradiază de bucurie când le-au reuşit trădarea. Viaţa a demonstrat că pot trăda deopotrivă atât bărbaţii cât şi femeile.

Asemenea „tare" ies în evisenţă mai pregnant în situaţia în care li se cere un ajutor oarecare, într-o problemă pe care n-o poţi rezolva singur.

Dintre toate viciile, egoismul este, de departe, cel mai crud, care degradează caracterul omului; el este cel mai otrăvitor şi demn de tot dispreţul. Egoistul ţine numai la persoana lui în mod necondiţionat şi luptă, pe ascuns, contra celorlalţi, urmărindu-şi doar propriile sale interese şi ambiţii, negând interesele celorlalţi. Spiritul lui de conservare este considerat îndreptăţit contra adversarilor săi.

De aceea e greu de înţeles de ce la unii oameni mila şi ura stau alături. Poate pentru că ei înţeleg viaţa mai puţin decât păsările şi animalele. Şi pentru că este mult mai uşor să urăşti decât să iubeşti. De la ei trebuie să te aştepţi să te privească de sus şi să-ţi dea un răspuns rece, care te scârbeşte, încât preferi să renunţi. Te va durea mai mult când partenerul tău de discuţie

este unul dintre cei care toată viaţa a trăit într-o zonă profitabilă, stând în apropierea unui foc care i-a făcut doar bine. De atunci şi-a păstrat el zâmbetul zeflemitor, care îi mai ţopăie şi azi pe chip, care împreună cu unele vorbe negândite, poate distruge foarte uşor o prietenie mai veche.

Constat, cu părere de rău, că devenim tot mai reci, fraţilor! În afară de faptul că fiecare este mai preocupat de interesele proprii decât de relaţiile lui cu prietenii; mai grav este practica de a ne „câinoşi" între noi.

Sufletul omului există – ne spune dr. Florin Dumitrescu – care pretinde că l-a şi fotografiat în momentul în care se despărţea de trup. Acesta susţine că sufletul este acea lumină nemuritoare care apare sub formă de aură, la fel ca cea din jurul capului sfinţilor pictaţi în biserici.

Degeaba spui că îl cunoşti pe un om căruia îi ştii chipul, dacă sufletul tău nu se întâlneşte cu al lui. Când sufletul iese din trup, îi mai lasă un pic de viaţă, ca atunci când trupul s-ar afla sub anestezie, apoi se stinge de tot; de acum sufletul nu mai reintră în trup, ci îl priveşte o vreme din apropiere, după care pleacă.

Dar să revenim la prietenia dintre oameni. Prietenia presupune încrederea reciprocă şi comunicarea între sufletele prietenilor adevăraţi. Există, din păcate, şi „prieteni" stăpâniţi de câte un gând de moment sau un interes căpătat al vieţii lor, care îi determină să ascundă prietenia sau s-o abandoneze total. Astfel, pe unii, ambiţia, ca şi gelozia, îi întărâtă şi-i chinuie, la fel ca şi dorinţa de a ajunge pe culme şi atunci sacrifică prietenia.

Veţi spune, poate, că acestea sunt fapte banale, dar ele sunt jenante între prieteni, sunt mijloace care vor stârni noi pofte, dacă pe această cale cel interesat obţine satisfacţii.

Prietenia adevărată dintre oameni este sfântă, dar ea poate fi influenţată de destinul omului şi de profesia pe care acesta o exercită, ea fiind dirijată de reguli speciale, aproape

draconice în unele cazuri, când se cere să acţionezi discret, fără prieteni.

Tocmai de aceea, alegerea prietenilor are o mare importanţă. În ceea ce mă priveşte, am încercat să am prieteni buni, care să-mi semene, cât de cât, nobili şi inteligenţi, având un respect deosebit faţă de astfel de oameni, dar îi prefer şi îi respect deopotrivă şi pe aceea care n-au reuşit să urmeze şcoli înalte, dar sunt oameni oneşti cu un suflet curat, sunt buni, cinstiţi, darnici şi respectuoşi.

Vechiul proverb:"Spune-mi cu cine te-nsoţeşti ca să-ţi spun cine eşti", presupune mult discernământ.

Viaţa fără prieteni este o utopie; o consider o greşită încercare de a te lupta singur cu viaţa, cu greutăţile şi efectele civilizaţiei, de a para şi îndepărta suferinţele pe care unii oameni le provoacă altora la un moment dat. Ruperea legăturilor cu prietenii, ca şi ruperea de o colectivitate este dăunătoare, deoarece ea îl lasă singur pe om în faţa greutăţilor de orice fel, singur cu conştiinţa şi credinţa lui.

Cel mai mult vor suferi cei care nu au experienţa necesară şi suficientă despre lumea în care trăiesc.

Între prietenii adevăraţi, care se respectă, se nasc relaţii trainice, care au la bază acea iubire dezinteresată, ce se materializează prin ajutorul reciproc, de confidenţă şi ataşament. Aceste sentimente se confirmă atunci când prietenii se află departe unul de celălalt şi îi macină un dor şi o nerăbdare de a se revedea, care îi unesc şi mai mult.

În forma ei simplă, prietenia poate fi definită ca fiind acea sumă de sentimente şi de nevoi care îi adună pe oameni la un loc pe baza unei comunităţi de interese, pe probleme de suflet sau pentru a se apăra împotriva unei ameninţări comune. Cu acel prilej descoperă motivele care îi apropie, care îi unesc şi de aici se naşte ataşamentul.

Mai pot deveni prieteni acei oameni care lucrează mai multă vreme împreună şi pa care îndatoririle de serviciu îi

obligă să colaboreze între ei, ştiut fiind faptul că o colaborare permanentă şi benefică, contribuie la apropierea lor şi la creşterea nivelului lor de sinceritate mai mult decât dacă ar lucra separat.

Cea mai slabă prietenie este cea care se rezumă doar la unele amintiri comune într-o anumită perioadă a vieţii. Aici pot fi încadraţi şi unii pensionari, care-şi bazează prietenia pe rămăşiţele din memorie, dintr-un timp, după care totul s-a întrerupt între ei. Dacă se mai întâlnesc din când în când, orice prilej le oferă satisfacţie şi bucurie.

Toate acestea se întâmplă deoarece alături de sănătate şi condiţiile naturale de viaţă (apă, hrană, aer, foc, etc) prietenia dintre oameni constituie cel mai de preţ bun necesar pentru a-şi trăi decent viaţa.

Prietenii trebuie să-şi simtă iubirea care-i leagă, în acest caz poate ar trebui să urmeze exemplul câinelui – cel mai bun şi cel mai credincios prieten al omului – iar eu confirm acest fapt; iar când omul iubeşte acest animal devotat, el simte dragostea şi i-o întoarce înzecit, fiind în stare să-l salveze din situaţii grele şi să-l apere cu sacrificiul vieţii lui.

Prietenia este forma cea mai înaltă a iubirii dintre oameni, fiind cea mai puternică şi cea mai stabilă dintre toate relaţiile omeneşti, pentru că ea nu apare ca urmare a constrângerii sau a unor vicii, ci se naşte din alegerea liberă a inimilor ce se angajează în acea relaţie. De aici tragem concluzia că cel mai important aspect al unei prietenii adevărate rezidă în faptul că ea se bazează pe legăturile de suflet şi nu pe atracţia fizică sau pe alte considerente cu substrat negativ.

Dar cu prietenia nu este uşor de trăit. Fiind nobilă şi durabilă, prietenia se dobândeşte foarte greu, dar dacă reuşeşti s-o ai – în sfârşit – nu mai poţi scăpa uşor de ea şi atunci eşti obligat să-i faci faţă cu grijă şi cu onestitate. Adevărata prietenie nu admite minciuna şi tradarea, dimpotrivă, cere să

spui adevărul întotdeauna, oricât ar fi el de crud, chiar dacă supără; în caz contrar acea prietenie se va destrăma. Acesta este unul din motivele pentru care prieteniile durabile sunt foarte rare, pentru că presupun cinste, iubire şi încredere reciprocă deplină.

Există prietenii adevărate trainice şi între femei şi bărbaţi, dar cu condiţia excluderii raporturilor sexuale dintre ei, care împietează – aproape în toate cazurile – asupra prieteniei. M-am întrebat de ce nu merge acest gen de prietenie? Abia când am discutat cu cele două persoane, am aflat că:

El – Eu vreau să fim prieteni adevăraţi, dar nu o pot face singur.

Ea – Eu consider că prietenia nu presupune şi relaţii sexuale, dimpotrivă, le exclude. Îi accept prietenia, dar fără partea a doua.

El – E o fată bună, plăcută, chiar o foarte bună prietenă dar are vibraţii ostile la sex. O înţeleg. Voi renunţa la propunerea mea pentru a o păstra ca prietenă.

Ea – În calitate de prieten va avea întotdeauna în inima mea primul loc; îi rămân prietena cea mai apropiată, dar sexul ne va distruge prietenia şi nu vreau acest fapt.

El – Este mai înţeleaptă decât mine. M-am convins că ea nu mă iubeşte ca pe un bărbat, ci ca pe un prieten. Am auzit că dragostea este oarbă, fierbinte şi nu ţine seama de principii. Deci nu este dragoste. Gata!

Rezultă că atunci când în drumul prieteniei dintre un bărbat şi o femeie intervine actul sexual, cu timpul, acea prietenie se degradează, întrucât instinctul sexual îi împiedică pe cei doi să mai fie prieteni. Dovadă că prietenia este mai presus decât dragostea, prima fiind mai tolerantă, mai dezinteresată, faptele de prietenie sunt mai generoase, încât prietenii nu se amestecă unul în treburile celuilalt, pe când dragostea îi face pe cei doi să depăşească orice graniţă

rezonabilă şi pot ajunge să se poarte ca nebunii, datorită instinctului sexual.

Între doi bărbaţi, cea mai trainică prietenie este camaraderia, despre care voi vorbii în a doua parte a prezentei lucrări, cu lux de amănunte. Menţionez doar că ea se formează de obicei în viaţa militară şi are cu totul alte valenţe.

O prietenie care a ajuns să se cimenteze, va conţine o mare doză de încredere reciprocă, care dă celor doi prieteni sentimentul de siguranţă şi o bună dispoziţie, De regulă, o astfel de prietenie va dura toată viaţa şi va contribui la succesul lor în realizarea unor proiecte. Se cere, însă, îndeplinirea unor cerinţe: prietenia să fie permanent întreţinută şi ferită de „seisme", pentru că există şi cauze care pot zgâlţâi prietenia, ajungând chiar s-o destrame.

Multe prietenii considerate frumoase, durabile înainte de Revoluţia din 16-22 dec. 1989, s-au destrămat din cauză că unii prieteni s-au îmbogăţit (unii chiar peste noapte) şi şi-au abandonat prietenii, ataşându-se de alţii la fel de bogaţi ca şi ei; alţii au intrat în diferite partide politice şi au devenit adversari sau nu le-au mai plăcut vechii lor prieteni. De fapt, noul mod de a face politică a făcut adversari chiar din membrii aceleaşi familii, ducând la destrămarea lor, în unele cazuri şi vrajba.

Mai este o categorie de prieteni pe care n-aş fi vrut s-o amintesc aici, dar o fac cu strângere de inimă: este vorba de persoanele cu deviaţii sexuale, care şi-au abandonat vechii prieteni pentru că şi-au descoperit probleme noi de comportament sexual şi s-au ataşat acelor grupuri.

Viaţa a confirmat că prietenii adevăraţi caută să realizeze o punte spirituală între cele două suflete , pe care, apoi, se străduiesc s-o întreţină permanent vie, în caz contrar riscând să piardă încrederea dintre ei.

Îmi amintesc că în perioada când eram mai tânăr şi lucram, am avut colegi de serviviu care mi-au căutat prietenia. Dornic să am prieteni, le-am acordat acest fel special de

încredere, dar când am constatat că prietenia lor urmărea doar nişte interese, i-am abandonat discret şi am fost foarte dezamăgit.

Pe cei care veţi citi aceste rânduri, vă întreb: aţi avut vreun prieten bun? Mă refer la acel prieten drag şi apropiat. V-aţi certat vreodată cu el? Dacă da, nu aveţi remuşcări atunci când vă amintiţi de el, de vorbele lui, de glumele şi faptele lui din perioada în care eraţi prieteni şi ţineaţi unul la celălalt, ca doi fraţi buni care puteaţi discuta orice fără jenă, fără secrete şi vă împărtăşeaţi toate gândurile? Aţi aflat cât de greu este să rememorez clipele frumoase şi pline de afecţiune pe care le-aţi curmat prin cearta dumneavoastră din nişe motive copilăreşti?

Amintiţi-vă perioada când fiecare dintre noi scriam scrisori pe care le-am adresat unor fete sau prieteni băieţi, pe vremea când la noi nu prea erau telefoane (despre telefon mobil – nici vorbă)!

Cât de frumoase erau acele scrisori! Iar azi poate le găsiţi prin sertare, în birouri sau în scrinuri – uitate acolo ca nişte schelete de morţi.

Cum vă simţiţi când deschideţi şi daţi peste ele? O faceţi intenţionat sau din întâmplare? Cum le priviţi?

Aţi pierdut vreodată un prieten drag, care a plecat „dincolo" pentru totdeauna, răpus de vreo boală, de vreun accident sau ca urmare a acţiunii nefaste din partea altei persoane? Cum a reacţionat sufletul dumneavoastră? Cred că cu foarte mare durere.

Eu am pierdut mai mulţi, dar şi un fiu care avea doar 24 de ani şi care era student la Academia de Navigaţie Comercială Constanţa, ucis într-un accident rutier de cel ce urma să-i devină socru, la care se mutase în luna februarie 2000. Da, l-am pierdut pe Mihai, iar când am aflat vestea morţii lui, acea pierdere absurdă, am fost complet bulversat, încât nu ştiam încotro s-o apuc mai întâi. Atunci am fost foarte amărât şi

inima mi-a fost sfâşiată de o durere cumplită, încât părul mi-a albit complet în 24 de ore.

Mihai a fost fiinţa cea mai apropiată de mine în ultimii ani, iar în perioada singurătăţii mele asumate mi-a fost deopotrivă fiu, prieten şi confident, răspunzând în totalitate sentimentelor mele (Vezi cartea „Cuib Însângerat").

Am fost şi am rămas un om sentimental; toată viaţa am dorit o prietenie reală, corectă. O prietenie în care să simt suprema mulţumire sufletească, în special atunci când descopăr un suflet ales, căruia să-i pot deveni un prieten adevărat.

De la moartea lui Mihai, multe luni am fost un om tăcut, înlăcrimat şi n-am avut măcar un zâmbet pe buze. Am preferat să stau retras şi să mă ocup exclusiv de scris, care-mi ocupa cea mai mare parte din zi şi uneori şi din noapte.

Chiar şi azi continuu să duc o viaţă domestică, întrucât nu vânez, nu pescuiesc, nu frecventez restaurantele şi nu mai practic niciun sport.

Odată cu trecerea timpului am încercat şi eu să trec peste toate, dar nu pot uita durerea care mi-a rămas ca o rană adâncă în suflet.

Vă mai întreb ceva care ţine de milă şi de omenie: Aţi ajutat, în mod cu totul dezinteresat, alţi oameni aflaţi în necaz, de care v-a fost milă, sau aţi cedat, din alt motiv, rugăminţilor lor? Cum v-au mulţumit ei pentru acel ajutor nesperat, dacă v-au mulţumit?

Eu am ajutat mulţi oameni nevoiaşi, deşi am lucrat într-o instituţie cu un statut rigid şi sobru, chiar de temut pentru cei certaţi cu legea.

I-am ajutat în limitele legii şi a competenţei mele de atunci, fiindu-mi realmente milă de ei.

Cum credeţi că s-au comportat acei oameni după revoluţia din 22 dec. 1989? M-au uitat, iar unii dintre ei, când mă văd, trec pe celălalt trotuar ca să nu-mi răspundă la salut, deşi nu aştept de la ei decât o brumă de respect. Dacă unii mă

ignoră, alţii s-au îmbogăţit şi etalează o doză apreciabilă de tupeu, vorbindu-mi „de sus".

Văzându-i, mă întreb: nu sunt tot ei cei care intrau spăşiţi în biroul meu – unii se aşezau în genunchi ca la biserică – şi-mi cereau să-i „scap"? Da, tot ei sunt. Atunci se rugau şi lăcrimau, iar azi se consideră superiori mie (ceea ce scriu aici este purul adevăr, n-am obiceiul să exagerez).

Îi ridicam de pe covor şi-i aşezam pe scaun, vorbindu-le blând, emoţionat de gestul lor, apoi soluţionam problema, fiindu-mi milă de ei.

Se vede treaba, că după ce s-au îmbăiat în libertate, au uitat atât de omenie, cât şi de relaţiile cu semenii lor, de care nu mai au nevoie.

Dar să rămâi corigent şi la minimul respect?

Odată am discutat puţin cu unul dintre ei, care se alesese cu o legitimaţie de „revoluţionar" şi obţinuse ceva avantaje, care îl îmbogăţiseră:

„Zici că ai făcut avere? Cum ai reuşit atât de repede?" „Aşa cum au reuşit toţi care s-au îmbogăţit. Dumneata mă vezi numai pe mine? Eu sunt un peşte mic, care poate înota într-un lighean aşa, mai măricel, dar alţii au făcut averi, nu glumă", a completat el, râzând mefistofelic.

Cam aşa arată o mostră oarecare de tupeu astăzi.

Lumea noastră s-a înrăit foarte mult, iar relaţiile interumane s-au deteriorat sub limita de jos. Sunt persoane care şi-au uitat vechii prieteni, rude apropiate care-i uită pe cei dragi lor, copii care îşi uită părinţii aflaţi în viaţă, dar trăind în sărăcie şi în nevoi şi invers; unii îşi conduc la groapă părinţii pe care îi uită de când au pus pământ peste sicriul lor. Poate gândesc şi ei că moartea este un proces fizic prin care trece fiecare om şi este mai bine să te obişnuieşti cu el; vei putea suporta mai uşor gândul că într-o zi îţi va veni şi ţie rândul să pleci în acel loc întunecat. Da, viaţa este foarte complicată.

De ce credeţi că unii semeni ai noştri devin mai toleranţi cu cei pe care i-au dus la groapă?

Pentru că nu se mai simt datori faţă de ei cu nimic, iar cei care au memoria scurtă îi uită foarte repede. Cred că ar fi bine, creştineşte, să ne mai amintim din când în când, de morţii noştri, cu drag şi pioşenie.

Tocmai analizam aceste aspecte într-o zi cu un prieten de-al meu, care mi-a replicat:

- De ce te mai miri de neglijenţele de acum, că doar i-ai dus la groapă, iar cei rămaşi au alte griji, alte interese. Aceste obiceiuri vin din istoria din epoci mai vechi.

- La ce te referi? îl întreb eu.

- Istoria ne spune că sultanii Turciei, odată ajunşi pe tron, aveau grijă să-şi asigure succesiunea la demnitatea de sultan prin crime.

- Da, am învăţat şi eu la istorie că fiul cel mare al lui Baiazid Ilderim – zis Fulgerul – era primul moştenitor la tron, iar pentru a nu avea probleme cu fraţii lui, le-a retezat capetele la toţi, făcând lumină în proprietăţile sale încă de la început, după care a domnit liniştit. Dar asta nu prea are legătură cu grija faţă de părinţi şi alte surprize.

- Ba are, intervine prietenul meu. Mai ales dacă este vorba de surpriza pe care ţi-o poate produce propria ta soţie. O socoteşti omul care îţi este cel mai apropiat şi tocmai ea te trădează, cea cu care împarţi casa, masa şi patul. Tot ea îţi ascunde banii şi alte obiecte din casă, despre care, poate, nu vei afla niciodată ce destinaţie au luat, apoi te şi părăseşte, plecând cu altul; alta rămâne cu tine în casă, dar te înşală cu alt bărbat.

- Nu te mai îngrijora, prietene! Asemenea trăsături le găseşti la multe femei, nu la toate. Tu nu ştii că cel mai aprig tiran al femeilor este tot femeia şi nu bărbatul? Lasă-le să se judece între ele.

- De ce ziceai că tiranul lor e tot o femeie?

- Pentru că numai o femeie le cunoaşte cel mai bine, atât caracterul, obiceiurile şi toate năravurile, care pentru bărbaţi rămân ascunse. Citeam undeva că femelele păianjenului, numite Phidippus, se luptă între ele până la moarte pentru a-şi câştiga masculul cu care să se împerecheze, iar femela scorpionului, după împerechere îi înfinge acul otrăvitor masculului în spate, prin singurul lui orificiu din platoşa chitinoasă a acestuia.

...

Spuneam mai sus că sunt un om sentimental, iar acest fel de a fi se reflectă în majoritatea cărţilor mele. De aceea nu am prezentat femei care maltratează alte femei sau altele care să aibă comportarea femelei scorpion, dimpotrivă, le-am înzestrat cu sinceritate şi candoare, cu năzuinţe sublime, încercând să le zugrăvesc cât mai adevărate şi mai umane.

În acest sens caut subiecte reale din viaţa de fiecare zi, dar urmăresc să scot în evidenţă personajele puternice, dar care posedă şi un număr de calităţi sufleteşti: prietenie, curăţenie sufletească, pline de bunătate şi de credinţă.

Întrucât în profesia şi în viaţa mea am văzut multă mizerie, îmi vine greu să scriu cărţi cu personaje negative, iar când o fac totuşi, încerc să creez cadrul propice în care să triumfe spaţiul pentru adevăr, dreptate şi o libertate deplină.

Faptele descrise de mine fiind deja petrecute, eu devin doar un simplu istorisitor şi nu un artist literar, gândind că arta trebuie lăsată altora, care reuşesc s-o facă mai bine decât mine.

De asemenea, fac precizarea, pentru eventualii mei cititori, că toate faptele care vor fi relatate în continuare sunt reale şi nu am păstrat niciun secret, chiar şi atunci când m-am referit la viaţa mea personală, despre care am spus că am prezentat-o ca pe o spovedanie.

Totodată m-am ferit să îmbrac faptele într-o haină scrobită şi am ales să le prezint în nuditatea lor, deşi ştiu că nu prea am făcut artă cu o astfel de prezentare. Ce era să fac? Este

adevărul crud, dar dacă mai este şi nud are avantajul de a nu putea fi contestat, fapt care îmi convine, mai ales când ştiu cât de puternic şi de pătrunzător este parfumul adevărului. Asta explică de ce iese el atât de repede în evidenţă în cazul bârfitorilor care îşi împroşcă cu noroi semenii. Lor le amintesc că bârfa are nişte efecte carmice devastatoare, care se vor întoarce asupra lor în toate cazurile. Poate aşa vor înţelege şi ei că omul trebuie să fie sincer şi să păstreze, în orice împrejurare, în inimă gloria şi puritatea adevărului.

Există şi oameni ipocriţi care se declară de acord cu cei de la care pot obţine avantaje, deşi în realitate sunt de altă părere.

Pe bârfitori şi pe ipocriţi îi sfătuiesc să se autoanalizeze temeinic, să se judece, mai întâi, pe ei înşişi şi să lase grija celorlalţi, iar dacă nu le este prea greu, să aleagă adevărul.

Mai sus am arătat că prietenia dintre oameni este sfântă, constituind cea mai înaltă formă de iubire. Au căutat-o rapsozii, poeţii şi cei care au simţit necesitatea sau binefacerile prieteniei.

Cântecul „Prieten drag", interpretat prin anii 1970 de Pompilia Stoian, exprimă şi azi forma adevărată consacrată prietenului fidel, apropiat, săritor în ajutor:

„Prieten drag, ne cunoaştem de-o viaţă,
De ani şi ani lângă mine te ştiu.
Mi-ai dat mereu un surâs, o povaţă
Şi-n ceasul greu mi-ai fost sprijin viu ..."

Între prietenii adevăraţi se naşte o relaţie unică de natură să-i lege pentru toată viaţa, dacă alegerea făcută a fost corectă şi ambele părţi simt la fel. Se ştie că alegerea unui prieten este o decizie grea, dar foarte importantă.

Cu prietenii adevăraţi este foarte plăcut să discuţi despre timpurile pe care le-aţi trăit împreună odinioară, dar când se

constată că relaţiile au devenit superficiale, între prieteni intervin relaţiile de politeţe şi de interes personal; pentru o perioadă de timp doar ele mai îngrădesc pornirile care fac să se rupă legătura. Nu acelaşi fapt are loc între prietenii adevăraţi, deoarece afecţiunea statornicită între ei, fiind o pavăză sufletească solidă, atinge inima, stârnind suferinţa, care dă naştere la furie şi la strigăte de durere şi mânie. Astfel că, cei care s-au iubit, după despărţire devin cei mai aprigi duşmani, pierzând chiar şi urma de respect dintre ei.

Iubirea nu există în absenţa respectului şi toată prietenia a fost distrusă.

Cap. II – Din nou împreună după 45 de ani

În luna februarie 2007 am aflat că un grup de foşti colegi ai şcolii de ofiţeri de miliţie din Bucureşti, în frunte cu generalul Marin Iancu, au organizat o întâlnire a promoţiei noastre, care urma să aibă loc la Constanţa între 13 – 16 aprilie.

Vestea m-a bucurat foarte mult, fiind şi prima întâlnire la care reuşeam să iau parte după trecerea atâtor ani de zile.

Cu majoritatea dintre foştii colegi de şcoală nu mă văzusem chiar de la data absolvirii, datorită împrăştierii noastre în toată ţara, dar mai ales, din cauza compartimentării specifice muncilor desfăşurate. Aşa că aveam un motiv serios să fiu emoţionat şi să aştept întâlnirea cu oarecare curiozitate.

Pe la începutul lunii aprilie 2007 primesc o nouă veste, de această dată de la foştii mei colegi de la Şcoala Medie Tehnică de Marină din Constanţa. Prin telefon, Nicu Păduraru, inimosul organizator al tuturor întâlnirilor cu prietenii din navigaţie, mă anunţa că pe 12 mai 2007 ora 10°° urmează să ne întâlnim, toate promoţiile şcolii din perioada 1949-1957 în sala de şedinţe din incinta Gării Maritime din port.

Trecând în revistă cele şase promoţii ale SMTM, mi-am dat seama că toţi sunt pensionari, iar o întâlnire este un veritabil prilej de a ne aduna, recunoaşte, după atâţia ani şi a relua legăturile întrerupte.

Eu, făcând parte din ambele tabere – în perioade diferite – am luat hotărârea să particip la fiecare dintre ele, simţindu-mă chiar onorat de aceste invitaţii.

Recunosc că am avut mari emoţii, mai ales când aşteptam clipa revederii foştilor mei colegi. Nu pot reda în cuvinte fiorul care mi-a trecut prin trup la aflarea veştilor respective, care mi-au răscolit amintiri vechi, din trecut, în fiecare etapă a vieţii.

Eram curios să-mi întâlnesc foştii colegi după atâţia ani, să-i văd cum arată ca pensionari, întrebându-mă destul de des: „Oare îi voi mai recunoaşte? Dar ei pe mine? Cum vor reacţiona acum, când suntem pensionari, iar viaţa a devenit mai somnolentă pentru mulţi dintre noi?"

Nu ştiu de ce, dar eu am tot sperat ca aceste întâlniri să ducă la întărirea relaţiilor interpersonale dintre noi şi să constituie un minunat prilej de a ne depăna amintirile vechi, amorţite deja în memorie de atâţia ani de zile. De la amintiri aşteptam să retrăim momentele mai plăcute, care au fost atâta vreme anchilozate şi înţepenite în visuri foarte diferite, aşa ca şi oamenii.

Mă temeam că vom avea parte şi de lapsus-urile de memorie, confuzii şi lacune în exprimare şi poate chiar o formă de incompatibilitate în abordarea, judecarea şi aprecierea problemelor de viaţă. Vor exista, în mod cert, viziuni şi poziţii diferite, iar în această conjunctură te poţi aştepta să apară şi unele tresăriri de caracter precum: mândria, aroganţa, justificate sau nu, ca şi trufia, invidia, bârfa, încercări de defăimare precum şi prefăcătoria. Desigur, poate vor exista şi unii care se vor considera mai nobili, mai titraţi decât ceilalţi şi şi-ar lua dreptul de a te privi de sus cu acele priviri reci ca oţelul, etc.

13 aprilie 2007 ora 10°° - în hotelul Parc din staţiunea Mamaia

Întâlnirea cu foştii absolvenţi ai Şcolii de Ofiţeri a avut loc în sala restaurantului, la parter. Cu excepţia celor din Constanţa, toţi cei din ţară au venit în după amiaza zilei de 12 aprilie şi au fost cazaţi în hotelul mai sus menţionat.

Trecusem personal pe la o parte dintre ei şi am discutat în fugă unele probleme, urmând să ne vedem toţi la adunarea festivă din dimineaţa care a urmat.

1. Catalogul, discursuri şi masa festivă

În dimineaţa următoare am plecat de acasă pe jos, cu mult înainte de ora fixată pentru întâlnire.

Aveam emoţii şi am vrut să le risipesc în aerul încă rece al dimineţii, astfel că am traversat parcul Tăbăcărie şi Satul de Vacanţă cu pas liniştit şi am ajuns la hotelul Parc tocmai când unii dintre colegi coborau din camere şi intrau în sala fixată pentru adunare. Am discutat cu unii dintre ei, cărora le-am spus că afară deja s-a instalat primăvara, soarele răsărise, iar razele lui încălzeau pământul; prin grădini au înflorit pomii ale căror ramuri se îndoaie sub greutatea florilor grupate în snopi de culori albe, trandafirii sau galbene.

O briză uşoară adie dinspre mare din când în când şi suflă în flori, care se desprind de pe ramuri şi se aştern pe pământ în straturi, formând troiene de ninsoare de roze.

Am mai discutat, printre multe banalităţi şi unele probleme profesionale de substanţă, care ne priveau direct. La un moment dat, un coleg mă trage de braţ într-o parte a sălii şi-mi spune încet:

- Ştiai că în promoţia noastră avem 21 de generali?

- Nu, n-am ştiut.

- Ceilalţi suntem colonei.

- Bravo lor! Să ne mândrim cu ei! Spun eu. Cred că sunt cei care au lucrat după 1989, poate unii până în 2000.

- Da, majoritatea lor sunt cei care au rămas în activitate până în anul 2000, confirmă colegul.

- Îi ştiu şi eu pe Pitulescu, Iancu, Costică Simion, Marin Ştefan, Adrian Nenu, pe care mi-i amintesc acum.

... Am intrat toţi în sală şi ne-am aşezat pe scaune, iar la ora 10°° a început festivitatea, când generalul Iancu a spus câteva vorbe în legătură cu evenimentul care a prilejuit adunarea noastră, după care a fost citit catalogul, în ordinea

grupelor de învăţământ, aşa cum fuseseră până în ziua absolvirii.

Au urmat câţiva colegi care au vorbit despre importanţa întâlnirii noastre, fiecare încheind cu îndemnul de a repeta astfel de întâlniri cât ne va mai permite sănătatea, etc. Unii au vorbit şi despre împliniri în muncă, despre unele eşecuri, ca şi despre unii colegi pe care i-am pierdut în anii care s-au scurs, fie ca urmare a accidentelor de muncă, fie decedaţi în urma unor suferinţe; printre aceştia: Marin Ştefan, Adrian Nenu, Gheorghe Pântea şi alţii. Au fost accidentaţi în servici: Ghe. Guşescu şi Ion Haragăş, ca şi Gh. Măriuţă.

Până s-a servit masa de prânz, pe grupuri mai mici sau mai mari, au fost depănate amintiri din perioada şcolii de ofiţeri sau din munca practică.

Atmosfera s-a detensionat şi a devenit plăcută, fiecare încercând să aducă ceva din locul în care a lucrat până la pensionare, manifestându-se bucuria că după 45 de ani ne aflăm din nou împreună.

După ce ne-am informat despre familiile celor prezenţi, am trecut la amintirile hazlii dinperioada şcolii şi a facultăţii de drept din Bucureşti, apoi amintiri în legătură cu profesorii şi comandanţii noştri de armă, care ne-au adus tuturor zâmbetul pe buze.

Eu am trecut în espectativă o vreme şi îi priveam pe fiecare cu o curiozitate afişată, mai ales pe cei pe care nu-i mai întâlnisem niciodată din ziua în care am părăsit şcoala. Mulţi dintre ei erau îmbătrâniţi şi aproape de nerecunoscut, ridaţi la chip, având o calviţie totală sau parţială, care îi transforma atât de mult.

Studiindu-i atent pe ei mă întrebam: „Oare şi eu arăt la fel? De dimineaţă, când m-am bărbierit, nu mi s-a părut că arăt prea rău. Oare mă amăgesc?"

Continua cu frenezie depănarea amintirilor, care aşteptaseră atâţia ani în cotloanele prăfuite ale memoriei; după

ce acestea au ieşit la suprafaţă, au început să se deruleze cu şi mai mare viteză, parcă explodase dorinţa de a le spune pe toate în cele trei zile pe care le aveam la dispoziţie.

Tot studiindu-i, am ajuns la concluzia că toţi sunt cei de acum 45 de ani, dar vârsta, munca şi natura au lucrat la transformarea fizionomiei lor, ca şi la a mea. Zborul, ca şi tinereţea, care ne însoţeau atunci nu ne mai sunt la îndemână, pentru că vlaga ne-a fost mistuită în focul trudei neîncetate de fiecare zi, lucrând câte 16-18 ore pe zi.

Când încercam să obiectăm, să ne arătăm nemulţumirea, ni se răspundea: „Cadrele M.I. au muncă nenormată şi sunt în serviciu zi şi noapte".

După atâţia ani trăiţi în condiţii vitrege, să nu ne mai mirăm că arătăm atât de uzaţi. Totuşi, ne supără bezna din societatea noastră de astăzi, care ne îndeamnă la resemnare.

E drept că, în parte, ne-a fost apreciată munca, fiind promovaţi, avansaţi în grad şi funcţie în raport de schema de organizare de atunci, dar azi ne-a rămas comună doar bătrâneţea, cu tot cortegiul ei de semne: păr alb sau chelie, riduri, imobilism, arcuirea trupului spre înainte, reumatism şi boli cardiace induse de stresurile repetate din perioada serviciului.

Fiecare încearcă să se scuze pentru că până acum nu şi-a găsit timp să-şi viziteze foştii colegi de şcoală, considerând că această întâlnire este destul de tardivă.

Ascultându-i, le pot număra lapsusurile repetate, ca şi vorbele incoerente şi mă gândesc: „dacă îi întâlneam pe stradă, din întâmplare, eu nu i-aş fi recunoscut. Aş fi trecut nepăsător pe lângă ei, socotindu-i doar nişte moşnegi, poate chiar bunici al căror abdomen a devenit mai proeminent, cu vorba mai domoală, mai aşezată, dar uşor incoerentă din cauza memoriei care a început să joace feste".

Toţi poartă ochelari pentru vedere la distanţă.

Mă gândesc la viaţa mea vis-a-vis de unii dintre ei şi mă cuprinde o inexplicabilă melancolie, care îmi aşează pe chip ceaţa supărării pentru că văd că nu mai sunt tânăr ca să pot lupta, iar în faţa mea să nu mai stea niciun obstacol. Pentru o vreme am uitat că am fost tânăr, dar atunci am fost nevoit să execut ordinele draconice ale unor şefi puternici, dar incompetenţi, aleşi pe bază de dosar de cadre şi rudenie sau loc de naştere.

- Tu de ce nu m-ai vizitat? mă întreabă unul dintre colegii care-mi fuseseră mai apropiaţi.

- Vrei răspunsul adevărat?

- Da. Aş fi vrut să vii pe la mine, măcar în concediul de odihnă să ne trăim „copilăria" 2-3 zile.

- În afara ordinelor de la serviciu, poate aş fi făcut un efort, dar eram obosit tare, poate uneori mi-a lipsit şi entuziasmul să-ţi fac o vizită, preferând să merg la părinţii mei care erau bolnavi, să văd cum îi mai pot ajuta.

- Da, te înţeleg. Mulţumesc! Răspuns sincer.

... Mulţi dintre colegi mi s-au părut tăcuţi, fixând privirile pe chipul celor cu care şedeau la masă. În privirile lor citeam un soi de hotărâre neclintită. Iniţial am zis că e vorba de oboseală fizică sau o formă mascată a deformaţiei profesionale, dar mă înşelasem. Era vorba de o formă bizară de uitare. Mulţi nu-şi mai aminteau de glumele din perioada şcolii militare şi priveau cu uimire spre cel care povestea.

- Vă mai amintiţi ce spunea Mr. Duşă, când venea în sala de mese? îi întreba povestitorul.

- Nu! răspundeau ei.

- Venea dimineaţa, la micul dejun, iar noi spuneam: „Nu ne-am săturat, tov. Maior!" iar el întreba: „Ce scrie, mă, pe tabla aia cu meniul? Nu scrie gustare?" „Da" „Păi, dacă scrie gustare, înseamnă că trebuie să guşti, nu trebuie să te saturi". Şi multe altele....

Toţi râd în hohote, poate şi pentru că sunt bucuroşi că ne-am întâlnit – în sfârşit – după atâta amar de ani. Unii amintesc de nostalgia după anii tinereţii.

Se ştie că inteligenţa nu are nevoie de complicaţii, mai ales că certitudinea este severă şi intolerantă. Aşa cum eram noi atunci, după ce urmaserăm trei ani la facultatea de drept şi abia trecuserăm în al patrulea an. Când încă nu dădusem piept cu greutăţile muncii concrete. Era vremea când România era împărţită în regiuni, iar noi am avut prilejul să lucrăm la Direcţia Generală , unde am întâlnit o serie de şefi blazaţi, unii chiar închistaţi, care ne numeau „filfizonii cu facultăţi".

Şi despre aceste întâmplări au discutat unii. Nota dominantă a întâlnirii noastre a fost bucuria revederii, care a cuprins toate grupurile şi în sală a fost numai veselie. Dar au fost şi unii colegi care au manifestat oarecare răceală, pe care eu am pus-o pe seama posibilei ostracizări la comanda ocultă la care au fost îndemnaţi de organizatorii urii post-comuniste,care le-a deformat iremediabil firea, cu acea rigiditate solemnă care n-a cruţat pe niciunul dintre noi, stâlcindu-ne destinele şi luându-ne zâmbetele de pe feţe, cu care am venit de la şcoală ca tineri ofiţeri. Degeaba încerc să le caut scuze, alta este cauza. De aceea şi sunt pedanţi şi trăiesc în cercul lor, nu prea au ce comunica celorlalţi colegi, dovadă că au alte preocupări şi zâmbesc de formă când li se adresează câte o vorbă.

M-am străduit, în zadar, să caut printre ei prietenul adevărat. Nu l-am găsit şi m-a durut foarte mult. Atunci am mers la un alt grup, reluând anumite discuţii despre cei care nu veniseră la întâlnirea noastră din diferite motive.

Dar aici am dat şi de colegi obosiţi de povara anilor, dar şi din cauza suferinţelor morale care ne-au găurit sufletele şi ne-au pus zbârcituri permanente pe frunţi şi pe obraji.

La masa de prânz am stat alături de unii dintre colegii care veniseră împreună cu soţiile lor. Eu eram singur, deoarece soţia era internată în Spitalul Judeţean Constanţa cu o suferinţă

cardiacă, fiind nevoit să fac navetă zilnic între spital şi locul întâlnirii noastre.

Masa s-a prelungit până seara, cu mâncare, băuturi, în raport de preferinţe şi dans, în tot acest timp continuând discuţiile pe grupuri.

Înainte de încheierea primei zile, s-a anunţat excursia care urma să aibă loc la Tulcea şi în Delta Dunării, cu plecarea tot de la hotelul Parc în data de 14 aprilie ora 5³°, cu autocarul.

M-am întors acasă, unde nu mă aştepta nimeni şi mi-am aranjat patul pentru culcare, dar somnul nu venea din cauza prea multor gânduri care mi se învârteau prin minte.

Dimineaţa am ieşit în bulevardul Tomis, am urcat într-un taxi, cu care am ajuns la timp la autocarul care aştepta în faţa hotelului, cu motorul pornit.

2. *Excursia cu vaporul în Delta Dunării*

Grupuri, grupuri, coborau colegii noştri din hotel şi luau loc în autocare, astfel că la ora fixată am pornit spre Tulcea. Pe drum, colonelul Şurcă a preluat rolul de ghid, vorbind despre localităţile pe care le traversam.

Când am ajuns în portul Tulcea, nava de agrement ne aştepta la cheu cu motorul pornit, gata de drum; îi simţeam sub tălpi vibraţiile pe care le transmitea până la puntea principală. În câteva minute a pornit în cursă pe Canalul Sulina. Când am ajuns în dreptul farului, am văzut că Dunărea se bifurca în două braţe: Sulina, pe care navigam noi şi braţul Sf. Gheorghe spre dreapta, ambele braţe ducând tot spre Marea Neagră.

Dimineaţa se lăsase peste Dunăre o ceaţă subţire, ca o pâclă mişcătoare pe care o briză uşoară o plimba pe şenalul navigabil, care obliga pe comandantul navei la prudenţă şi o viteză moderată.

Dar aerul a devenit limpede peste vreun sfert de ceas şi viteza de deplasare s-a îmbunătăţit treptat.

Pe canalul Sulina, Dunărea are o adâncime corespunzătoare, care permite navelor maritime de tonaj mare să ajungă până în porturile Galaţi şi Brăila.

Majoritatea dintre noi am luat loc pe lângă parapetul navei, pe ambele punţi, căutând să vedem cât mai mult din peisajul ce ni se derula în acea dimineaţă de primăvară care se anunţa caldă şi însorită. Briza de dimineaţă ne mângâia feţele ca o adiere moale şi răcoroasă de zefir, care aducea cu ea mirosuri specifice Deltei, de peşte, amestecat cu izul frunzelor şi ramurilor putrezite, precum şi acela de vegetaţie proaspătă apărută odată cu primăvara.

Privind acel univers natural fără pereche, m-a cuprins o bucurie care-mi făcea pieptul să tresalte, amplificată de sentimentul de libertate pe care îl are omul aflat în mijlocul naturii.

Din loc în loc, pe malul apei vedeam oamnei care, deşi nu ne cunoşteau, ridicau braţele şi ne salutau, prin fluturarea lor în văzduh, ca un semn de solidaritate; aceasta este starea normală de care este capabilă numai fiinţa umană. Le răspundeam şi noi la fel, încercând să ne bucurăm odată cu ei.

Pentru câteva minute, peste Dunăre, ca şi peste nava noastră, a trecut o bură de ploaie, care s-a oprit la fel cum a început, după care a ieşit soarele, ale cărui raze au luminat cerul şi au zvântat urmele ploii.

Pe puntea navei au apărut nişte chelneriţe tinere, care au îmbrăcat mesele cu feţe de mese curate, apoi ne-au adus gustarea de dimineaţă, apoi câte un pahar cu bere sau vin, după preferinţă şi cafeaua.

Comandantul navei, aflat în cabina de comandă, transmitea, din timp în timp, la compartimentul motorului, mărirea sau micşorarea vitezei de deplasare a navei, în raport de locurile care se cereau a fi văzute. Când viteza creştea, prova

navei se ridica mai sus, iar apa despicată de ea făcea două mustăţi, care formau valuri lungi ce se rostogoleau până departe, trecând şi peste maluri în unele locuri.

Soarele se ridicase şi razele lui iradiau căldură, semn că viaţa palpita peste tot. Dar peisajul nu se îmbogăţise, încă, copacii înmuguriţi, sau abia înfrunziţi, arătau încă golaşi, ca în „Elegii de toamnă".

Pe malurile Dunării, în satele Crişan sau Mila 23, lotcile pescăreşti se mai odihneau pe uscat, cu burta în sus, aşteptând să fie călăfătuite şi smolite, înainte de a fi lansate la apă. Din depărtare ele seamănă cu nişte bivoli culcaţi, care rumegă în timp ce îşi fac siesta.

Agăţate pe stâlpi sau pe sârme stau năvoadele sau plasele de pescuit, la care pescarii repară de zor pentru a fi gata când se va deschide sezonul de pescuit.

Şi în această primăvară apele Dunării au fost crescute, trecând peste maluri şi revărsându-se în pădure şi mlaştini, ca şi în locurile mai joase, unde s-au format bălţi sau au umplut gropile, formând acele japşe – cum le numesc localnicii.

La un moment dat, nava părăseşte canalul principal şi intră pe canale laterale spre stânga, unde viteza navei scade intenţionat pentru ca noi să putem vedea cât mai multe elemente din natură.

Astfel, pe marginile noului şenal vedem copaci bătrâni, cu tulpinile groase, coaja crăpată şi ramurile lor încâlcite aplecate aproape de suprafaţa apei, din care păreau că au răsărit.

În asemenea locuri este tot mai greu să deosebeşti pământul de apă, doar razele soarelui îşi permit luxul de a se scălda în apă, apoi să reflecteze înapoi înspre văzduhul primitor.

După ce am ocolit pe acel canal câţiva km., nava a ajuns din nou în Dunăre, lăsând în urmă tufele mari de sălcii care străjuiesc malurile lacurilor şi bălţilor din mlaştini sau

pârâiaşele care fac legătura dintre ele, susurând printre tufele de zadă sau de mărăcini.

Dacă străbaţi mai multe locuri din Deltă, ai impresia că reţeaua de canale, pârâiaşe, bălţi şi lacuri care o împânzesc seamănă cu venele şi arterele trupului omenesc îmbătrânit şi plin de cicatrice.

Privesc cu atenţie totul în jur şi fac o constatare deloc plăcută: Delta Dunării a fost prea mult neglijată de cei plătiţi să se ocupe de ea şi la tot pasul apar urmele delăsării. Digurile sunt neîntreţinute, iar alte lucrări de amenajare nu s-au mai executat, deşi acest pământ nou ce se formează odată cu aluviunile aduse din amonte, putea fi mai bine organizat şi exploatat.

Delta Dunării începe de la Galaţi – din dreptul Cotului Pisicii, unde Dunărea se împarte în două braţe: cel care merge spre Isaccea şi Tulcea şi cel care scaldă teritoriul Republicii Moldova, aflat în prezent sub stăpânirea Ucrainei şi teritoriul Deltei Româneşti cu limita pe braţul Chilia şi insula Şerpilor la vărsarea Dunării în Marea Neagră.

Între cele trei braţe prin care Dunărea se varsă în Marea Neagră s-a format o lume aparte, o lume a tăcerii şi a nemişcării totodată, în care omul apare ca un intrus. Aceasta ar putea fi explicaţia pentru faptul că el, omul, prinde foarte greu rădăcini în aceste locuri, deşi, pentru un ochi interesat să caute frumosul şi utilul, Delta este un loc minunat, de o neasemuită frumuseţe – mai ales în perioada verii – generând la tot pasul senzaţia de fericire, măreţie şi de veşnicie, degajând un farmec adânc şi o linişte, ca un cântec de leagăn.

Oraşul Sulina este singurul nostru port la vărsarea Dunării în Marea Neagră. Aici a fost înfiinţată, în anul 1856 Comisia Europeană a Dunării de Jos, care fusese destinată să construiască diguri pe toată lungimea Dunării dintre oraşele Sulina şi Tulcea, dar evenimentele istorice care au trecut şi

peste România, au făcut ca lucrările abia începute să fie oprite şi nici astăzi n-au mai fost reluate.

În zona canalelor Sulina şi Chilia, locuieşte o populaţie formată, în majoritatea ei din ruşi-lipoveni, veniţi din zonele Rusiei, ocupaţia lor de bază fiind pescuitul.

Apele Dunării sunt bogate în peşte: somn, crap, ştiucă, biban, nisetru, păstrugă, cega, plătica, şalăul, etc. De la sturioni se recoltează icrele negre (caviarul). Fauna de uscat: porcul sălbatic, caii sălbatici, câinele enot, lupul, vulpea, marmota, precum şi păsările sălbatice care rămân în deltă şi iarna (raţe şi lişiţe) sau cele care vin primăvara şi pleacă toamna: cocorii, pelicanii, cocostârcii, egretele, berzele, cormoranii, lebedele negre, gâştele, etc.

Delta Dunării este un inedit şi vast laborator natural pentru toate formele de viaţă, al cărui ecosistem asigură perpetuarea speciilor, precum şi regenerarea şi înflorirea plantelor din soiurile ce s-au dezvoltat aici de-a lungul veacurilor.

Stufărişul care mărgineşte lacurile şi bălţile din Deltă constituie locurile de cuibărit al raţelor, gâştelor şi lişiţelor.

Pe luciul apelor s-a adaptat şi creşte floarea de lotus şi nufărul galben, atât de frumos descris de marele nostru poet Mihai Eminescu, în poezia sa „Lacul":

„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă...etc."

... Vaporul nostru trece cât mai aproape de mal, dându-ne posibilitatea să vedem mai bine copacii bătrâni: stejari, mesteceni, plopi, sălcii, etc, ale căror tulpini au fost prinse de apele revărsate, ajungând până aproape de coroana lor de ramuri. Ei străjuiesc malurile, înalţi şi maiestuoşi, viguroşi şi indiferenţi la imensa soliditate a vieţii, traversând secolele, în comparaţie cu scurta şi fragila viaţă ce i-a fost dată omului, care

se zbate permanent pentru a scăpa de greutăţile şi de gândurile care-i chinuie existenţa.

Privindu-i în toată măreţia lor, ai senzaţia că sunt nişte santinele aliniate ostăşeşte la graniţa ţării.

Ieşit dintr-un nor compact, soarele îşi trimite iar, cu dărnicie, razele lui calde peste pământ, dar în zona pădurii ele cad în fâşii confuze şi, strecurându-se printre crengi, cad pe sol sau pe luciul apei, după caz. Razele rătăcite pe scoarţa crăpată a copacilor, lasă o pată maronie pe zonele zgrunţuroase, pe când cele care scaldă suprafaţa săltăreaţă a apei Dunării, care curge mereu la vale, fugară şi zglobie alunecând spre mare pe lângă maluri, se pierd cu totul.

Numai frunzele în dezvoltare ale copacilor primesc voioase căldura şi lumina soarelui binefăcător, tresărind uşor la fiecare adiere abia sesizabilă a brizei care abia suflă dinspre apă.

Dinspre pădure se aude ciripit de păsări, venit de departe, probabil înveselite şi ele de prezenţa soarelui de primăvară. N-a durat prea mult, cântecul lor fiind întrerupt de nişte ţipete stridente, pe care nu mi le-am explicat. Dar peste canal a trecut în zbor un stol de păsări cu penajul alb imaculat, care au stârnit şi alte păsări aflate pe luciul apei din canal, astfel că s-au ridicat şi ele în zbor, urmând primul stol, îndreptându-se spre plaurii de dincolo de pădure. În zborul lor grăbit, aripile parcă fulgerau sub razele soarelui care lumina cu generozitate tot ce era în cer şi pe pământ.

Din locurile în care ne aflam la bordul navei, fiecare priveam cu atenţie deplină şi pioşenie peisajul ce se desfăşura în faţa noastră. Gândul meu zbura la viaţa de fiecare zi a omului, din ale cărui zbateri nu mai rămăsese mare lucru, poate câte o amintire sau vreun sentiment care i-a marcat viaţa într-un mod mai deosebit.

Ce face omul cu celelalte fapte ale sale? Le uită, iar ele se pierd pentru totdeauna.

Limitele universului omenesc se rezumă, de obicei, la oamenii pe care omul a reuşit să-i cunoască. Mai departe se întinde un vast haos de durere şi plânsete, care nu-l mai interesează pentru că ele îi sunt străine şi atunci le ignoră, considerându-le neplăcute.

Privindu-mi unii colegi aflaţi pe puntea superioară, unde mă aflam şi eu, mi-am îndreptat gândul spre ei. Majoritatea dintre ei au o situaţie materială aproape modestă, doar unii au reuşit să agonisească ceva mai mult; în situaţia primilor mă găsesc şi eu. Dar eu – poate şi ei – am ţinut cu dinţii de zicala: *„Dacă ai o minte bogată, înseamnă că ai totul şi nu-ţi mai trebuie nimic"*. O fi aşa?

Se vede că mulţi ne contrazic astăzi, deşi nu prea au carte, dar averi au reuşit să adune (căile sunt discutabile) cu care, însă, pot cumpăra şi folosi în interesul lor, mintea celor care o posedă.

Mă scoate din visare un fâlfâit puternic. Prin prova navei noastre, la mică înălţime, trece un cormoran în zbor, cu ciocul larg deschis, gâtul întins şi aripile descfăcute, încât semăna cu o pasăre preistorică în poziţia specifică apropierii de un loc de aterizare . În acelaşi timp, dinspre pădure, din locul unde venea cormoranul, s-a auzit până la noi un murmur adânc şi prelung, pe care n-am reuşit să-l desluşesc cu auzul meu neexperimentat pentru aceste locuri dominate de sălbatic şi natural.

Deşi eu am mai fost în Deltă în anii 1957, 1960, 1968-1969, atât la vânătoare, cât şi la pescuit, n-am reuşit să mă familiarizez cu toate.

M-am bucurat de fiecare dată de frumuseţea, de răcoarea şi de umbra pădurii, de cântatul păsărilor şi de zumzetul albinelor. Aşa am aflat că în pădurea de pe braţul Sf. Gheorghe, vis-a-vis de comuna Murighiol, există specii de copaci asemănătoare celor din zona tropicală, iar pe pământul cuprins între braţele Sulina şi Chilia există plauri şi lacuri pe

care le înconjoară salcia, plopul, stuful şi tufele de muri, alături de alţi arbuşti; pe suprafaţa liniştită a lacurilor creşte nufărul galben, floarea de lotus şi alte plante de apă.

Totul trăieşte ca într-un ocean originar, asezonat cu o vegetaţie luxuriantă, explosivă, care ne duce cu gândul la acele cosmografii antice.

Vara este foarte frumos în Delta Dunării, iar pe mine m-a impresionat întotdeauna frumuseţea peisajelor, precum şi acele drumuri de ape, pe care le-am străbătut cu barca şi mi-au dat senzaţia că am pătruns într-o lume de basm.

Deodată s-a auzit sirena vaporului nostru, ecoul ei fiind repetat în pădure. Ajunseserăm la Mila 23 şi nava urma să acosteze la ponton pentru un popas. Urma să facem o vizită la casa în care a locuit Ivan Patzaikin, înaite de a ajunge cel mai bun canotor al României, azi în vârstă de 60 de ani şi continuă să conducă echipa de canotori – bărbaţi la diferite campionate mondiale sau olimpice.

De acolo ne-am întors, am urcat toţi la bordul navei, care, după ce a dat semnalul cuvenit, a pornit spre portul Tulcea.

Era după amiază şi eu m-am instalat în prova navei, în apropierea clopotului. Lângă mine a revenit şi Bebeceanu Traian, fostul meu coleg de grupă din vremea şcolii de ofiţeri, cu care am continuat discuţiile începute în autocar, apoi pe navă la ducere şi în timpul micului dejun.

În timp ce contemplam peisajul, continuam să vorbim despre noi, despre familii, despre activităţile din vremea când lucram, şi după ce ne-am pensionat.

... Din cele ce mi-a povestit am tras concluzia că Traian a avut un servici liniştit şi şefi care l-au apreciat şi respectat. A reuşit să-şi construiască o casă nouă, posedă o maşină modernă, căsătoria a fost fericită, din care au rezultat doi copii buni, la rândul lor căsătoriţi, au copii, toţi sunt sănătoşi, iar el se consideră un părinte fericit. De când a absolvit şcoala de ofiţeri

a fost repartizat la Deva, unde a lucrat toţi anii, până când a fost pensionat.

În anul 1984, aflându-mă în concediul de odihnă, am trecut prin localitatea Deva şi l-am vizitat. A fost o deosebită bucurie pentru amândoi acea revedere. Atunci n-am avut timp de prea multe amănunte, eu fiind nevoit să plec în aceeaşi zi mai departe.

De această dată, pe vapor, am avut la dispoziţie câteva ore şi i-am prezentat, în sinteză, o parte din viaţa mea profesională.

Când a auzit că, din ordinul Ministrului am fost mutat de trei ori, a fost foarte mirat şi a reacţionat prompt:

- De ce n-ai protestat? mi-a zis cu o candoare de copil care nu este de acord cu părinţii lui şi nu renunţă la drepturile lui orice s-ar întâmpla.

- Ştii şi tu la fel de bine ca şi mine că atunci orice protest rămânea fără rezultat. Când am refuzat să merg la Buzău, Gral State m-a ameninţat că mă trimite în faţa Justiţiei Militare. Aşa că am rezistat timp de unsprezece ani în „exil", după care am reuşit să mă întorc la Constanţa.

Dar aici, surpriză! Am fost tratat ca unul pe care nimeni nu-l cunoştea, deşi în 1968 de aici plecasem în bejenie şi lucrasem trei ani cu aceeaşi colegi. De această dată, şefii mei vremelnici m-au tratat ca pe o „rudă săracă".

- Ce îţi reproşau?

- Faptul că fusesem mutat prin ordinul Ministrului, dar fără acordul lor. În plus, aflaseră că la Buzău am fost destul de exigent în aplicarea legii, inclusiv cu unii activişti de partid şi se temeau.

Le-am confirmat că am avut câteva cazuri destul de grave, fie accidente, alcool şi altele, la care n-am putut să nu aplic legea.

Totdeauna am spus adevărul şi m-am luptat pentru el, întrucât nu am suportat minciuna şi pe linguşitori. Asemenea

„sentimente", cum le zic unii, eu le-am tratat ca defecte de caracter şi nu le-am acceptat niciodată, iar faptul că mie mi-au fost străine, m-a scutit să mă disculp de vreo faptă în cazuri speciale sau să dau cu „subsemnatul" pentru a mă apăra. Minciunile tulbură sufletele mai tare decât o furtună şi s-au folosit unele împotriva mea. De aceea consider că mincinoşii sunt oameni bolnavi, nevindecabili, deoarece minţind îşi crează în jurul lor nişte bariere false.

După ce am revenit la Constanţa, mi-a părut rău. Nu credeam că mai pot exista asemenea şefi răi, plini de ură, unii dintre ei şi nişte incompetenţi şi rău intenţionaţi.

De atunci viaţa mea a devenit mizerabilă, îmi răscoliseră toată existenţa şi m-au determinat să lupt pe faţă cu ei, lăsând gândurilor mele reprimate îngăduinţa de a prelucra în tihnă întregul material din viaţa mea până când m-am pensionat.

De această dată am hotărât să mă lupt pentru adevăr şi dreptate cu şefii mei incorecţi, cărora m-am împotrivit deseori pentru că totdeauna am socotit că dreptatea trebuie să ţină în echilibru cele două talere ale balanţei.

Nu m-am temut niciodată de ei, deoarece toată viaţa m-am condus după un cod moral personal bine gândit, a cărui respectare niciodată nu mi-a fost povară.

De aceea, în toţi anii mei de activitate, nu mi s-a putut aduce niciun reproş pe linie profesională sau disciplinară, îndeplinindu-mi toate obligaţiile profesionale de calitate, la timp, fără dubii sau ezitări, pentru care am fost avansat în grad şi funcţie şi premiat.

Am avut parte şi de unii linguşitori, care au mers la şefi cu fapte inventate de ei, şefii i-au crezut, au dispus verificări, care însă s-au soldat cu rezultat negativ, scoţând în evidenţă minciuna. Dar degeaba, ştii că după ce te târăşte în mocirlă e greu să te speli, mai ales când află mai mulţi şi încep clevetirile,

cu toate că şi ei ştiu că a fost vorba de ură şi minciună, din răutate şi invidie.

O vreme am avut senzaţia că trăiesc într-un prezent incert, care s-a suprapus peste un trecut inutil, urmând să se adauge un viitor necunoscut şi nesigur.

Începuse să-mi fie lehamite de viaţă, deşi ştiam că am obligaţia s-o trăiesc pentru mine şi copiii mei, iar destinul era doar al meu şi nu puteam să-l schimb.

Omul îşi pierde echilibrul lăuntric – dacă l-a avut vreodată – el însuşi este pierdut, iar viaţa lui este haotică, plină de pericole şi de tot felul de capcane, obstacole şi alte situaţii potrivnice.

Pentru mine situaţia ar fi fost şi mai dificilă, având în vedere faptul că eu adoptasem dintotdeauna o conduită severă, de viaţă austeră şi mă feream să greşesc, deoarece orice încălcare ar fi adus după sine consecinţe neplăcute.

Am purtat întotdeauna cu aceeaşi grijă şi eleganţă atât haina militară, cât şi pe cea civilă, dar în ultimii ani de serviciu, în ceea ce priveşte rezonanţa cu şefii mei şi chiar cu unii colegi, am simţit că suntem deosebiţi structural. Pe şefi începusem să nu-i mai pot suporta pentru că m-au umilit şi am fost nevoit să reacţionez pe măsură, fără vorbe lustruite, ci dure ca oţelul, grele ca plumbul, deoarece am socotit că umilirea şi constrângerea sunt metode de îngrădire a personalităţii şi a libertăţii de exprimare, de mişcare, precum şi de limitare sau de anulare a oricărui alt drept.

Fiarele se încaieră, dar, deşi n-au conştiinţă ca oamenii, din instinct nu se umilesc unele pe altele.

Numai oamenii se umilesc unii pe alţii. Dar cei umiliţi nu uită asta, dimpotrivă, îi va urâ întotfeauna pe cei ce l-au umilit, aşteptând prilejul să se răzbune.

- Am avut şi eu prilejul să-l văd pe un şef care îl umilea pe un coleg, deşi omul nu făcuse nimic rău, doar fusese pârât de

altul, iar şeful lui nu verificase situaţia şi îl certa. E foarte rău, întăreşte Traian cele spuse.

- Linguşitorii, pârâtorii sunt foarte periculoşi, continuu eu. Odată am surprins o discuţie între secretarul de partid pe Inspectorat şi un ofiţer slugarnic, care-i depăna o poveste inventată de el despre un alt coleg. Se vedea că totul era o însăilare, dar cel ce povestea era în stare să facă orice pentru a-l linguşi pe secretarul-politruc – pentru a-i fi lui bine. I-am studiat chipul. Surâdea ca un fachir, afişând o stare de fericire pe care poate n-o mai cunoscuse până atunci; părea ca o înfiorare şi o revărsare cotropitoare a sentimentului propriei importanţe. Parcă s-ar fi aflat sus, pe un munte, dominând totul.

- Politrucul ce zicea? e curios Traian să afle.

- Culmea era că politrucul îl aproba, părând că îl crede. Ofiţerul pârâtor era fiu de ţăran, iar acest fapt m-a surprins, deoarece rolul negativ nu este propriu ţăranului. Dar fiul urmase o şcoală profesională şi devenise turnător de metale, după care a intrat în Miliţie, unde a ajuns să dea ordine şi să-i domine pe alţii, pe care nu-i respecta şi cerea respect, deşi nu avea niciun merit profesional.

Revin la discuţia cu politrucul. Îl vedeam cum se linguşea, gudurându-se ca un câine credincios, gata să-i lingă mâinile celui care-l propulsase pe o treaptă pe care şedea într-un echilibru precar, din lipsă de competenţă. Atunci m-am convins că mafia încă mai există, nu s-a desfiinţat aşa cum se spunea, prin scoaterea din funcţii a fostului şef de Inspectorat şi a locţiitorului politic al acestuia, la 01 oct. 1979. De aceea ţi-am spus că m-am hotărât să lupt pentru a mă apăra împotriva lor. La cine mai puteam să merg să mă plâng sau să protestez?

În ultima vreme eram dezorientat la fel ca păsările aflate în zbor, care nu mai reuşesc să găsească punctele cardinale, iar din această cauză continuă să se învârtă în cercuri largi, lansând ţipete stridente.

Eu aveam o senzaţie ciudată, parcă îmi lipsea un punct de sprijin. Era asemenea stării pe care ţi-o dă un vis urât, cu coşmaruri, când ai senzaţia că te prăbuşeşti într-un abis. Atunci pierdusem orice încredere în şefii de toate treptele, până la Insp. General.

- Când a început cearta ta cu ei? mă întreabă Traian.

- N-a fost nicio ceartă la început. Doar am fost intrigat de faptul că au refuzat să mă repartizeze la Serviciul Circulaţie, unde puteam da randamentul maxim, iar la Buzău fusesem şi şeful serviciului. Consideram că merit şi eu o explicaţie în acest sens de la Conducerea Inspectoratului, dar ei mi-au refuzat-o şi m-au trimis şeful unui birou economic de la Canalul Dunăre-Marea Neagră – zona Cernavodă, fără nicio justificare.

N-am obiectat, am mers acolo şi m-am apucat de treabă, iar peste trei luni m-au promovat la Miliţia din Constanţa. De aici au început invidiile colegilor, răutăţile unor şefi mai slăbuţi, care inventau orice şi pârau.

În toate acestea am avut de partea mea un avantaj care consta în faptul că aveam un psihic robust, care se fortificase în cei unsprezece ani în care trăisem în „exil" şi căpătasem o forţă interioară indestructibilă, ca de oţel. Acestea mi-au întărit încrederea în mine. Poate asta m-a ajutat să tac, să nu reacţionez negativ şi să plec acolo unde m-au trimis, suportând toate rigorile cu stoicism.

- De ce nu te-au lăsat să lucrezi în serviciul circulaţie în care erai cel mai bine calificat?

- Pentru că mă socoteau prea exigent pentru litoral, unde veneau tot felul de şefi de partid şi miniştri, membrii ai C.C. al P.C.R, etc.

Am condus formaţiunile de Ordine şi Pază, apoi Evidenţa populaţiei, dar de provocările lor tot n-am scăpat. Am reuşit să mă stăpânesc cât am putut şi n-am ripostat decât atunci când mi-au fost încălcate unele drepturi, mi-au încălcat

demnitatea sau au încercat să mă umilească. Atunci a început lupta pe faţă, care a durat până aproape de pensionarea mea.

Au încercat unii să-mi schimbe firea, „să mă domesticească", cum se exprimau ei, dar n-au reuşit, pentru că eu nu am renunţat la principiile vieţii sănătoase, fără cedări sau încălcări de legi şi ordine.

Îmi părea rău că nu merg toate bine, dar nu puteam colabora cu ei, deoarece aveau unele interese ascunse şi se foloseau de abuzuri şi de puterea ordinului militar, ori de câte ori nu aveau argumente.

Începusem să sufăr şi asta o aflam de fiecare dată când priveam chipul în oglindă la ora de tualetă sau la bărbierit: zâmbetul dispăruse sau era un râs crispat.

Acum îmi vin în minte cuvintele lui A.P. Cehov, pe care l-am citit de curând şi care spunea că: „*Omul nu merge înainte din dragoste de viaţă, ci pentru că nu are de ales*".

Totuşi eu mai cred că speranţa nu moare şi nu-l părăseşte pe om nici atunci când rătăceşte în pustiu. „Dacă este aşa, speranţa mea unde este?", m-am întrebat şi eu odată. Dar n-am găsit răspunsul.

Tot citind tot felul de cărţi, mai vechi sau mai noi, am dat peste o lucrare în care scria că grecii au scos pe rând din cutia Pandorei, toate relele, iar speranţa au scos-o ultima, considerând-o cea mai mare dintre toate relele, deoarece ea amăgea oamenii cu Paradisul, pe când grecii erau convinşi că pentru a descoperi Paradisul trebuie să treci, mai întâi, prin Infern.

- Oare aşa o fi? întreabă Traian.

- Nu ştiu. M-am întrebat şi eu.

Când eram în servici mă mai întrebau unii dintre colegii mei: „Cum faci dumneata că nu greşeşti niciodată?" Le răspundeam simpu: „Am o viaţă interioară ordonată pe care o urmez fără greş, iar în ceea ce priveşte munca profesională,

după ce am învăţat toate regulile, nu mă abat de la ele niciodată".

- De ce te-ai pensionat? mă întreabă Traian. N-ar fi fost mai bine să mai lucrezi câţiva ani şi după revoluţie?

- Nu mai puteam, Traiane. Mă hotărâsem încă din anul 1987 să-i părăsesc, după ce mă luptasem atâţia ani cu ei, cu răutatea şi mediocritatea. Totul mă scârbise şi am început să mă internez prin spitalul M.I. şi cel Militar din Constanţa, pentru a mă pensiona pe cale medicală, altfel nu-mi dădeau drumul să plec.

Nu m-am plâns că în ultimii ani n-am beneficiat de funcţii mai înalte, deşi aveam studii şi eram mult mai bun decât alţii care le-au ocupat, dar eram supărat că nu m-au lăsat să dovedesc ce pot. Mai mult, şefii mei vremelnici m-au împiedicat să urc mai mult pe trepte, din ură, răutate şi din răzbunare că n-am acceptat „frâul" lor.

Astfel au reuşit să mă condamne la suferinţă şi la durere, ucigându-mi visurile de început de carieră şi lăsându-mi numai supravieţuirea. De aici a început resemnarea mea şi renunţarea la luptă, pregătindu-mi pas cu pas terenul pentru pensionare.

Mă scârbisem de ei atâtde tare, încât i-am tratat cu o eleganţă rece pe toţi care mai încercau să mă bombardeze cu săgeţile lor otrăvite.

De atunci navigam pe apele resemnării. Deoarece îmi dădeam seama că nu mai puteam găsi cheia care să-mi mai poată aduce tot ce am pierdut.

Discutasem cu diferiţi specialişti despre destin, apoi citisem şi eu prin cărţi pentru a mă edifica mai profind în legătură cu neajunsurile care mă bântuiau şi ce crezi că am aflat? Că destinul omului este dat o dată pentru totdeauna şi nu poate fi schimbat.

Atunci mi-am zis: „Dacă e aşa, înseamnă că aşa trebuie să curgă viaţa mea. Sunt şi eu om ca toţi ceilalţi, cu calităţi, defecte şi slăbiciuni. Dar nu sunt fatalist".

Am luat, însă, hotărârea ca în cazul că voi reuşi să mă pensionez, să scriu o carte cu toate cele ce am petrecut eu în această insituţie, pe care o voi intitula „Destin nemeritat". Poate o va citi cineva şi-i va folosi, dacă i se potriveşte, să nu mai păţească ce am păţit eu.

- Şi ai scris cartea?

- Da, în 1991.

- Totuşi, eu rămân la părerea că puteai să mai rămâi câţiva ani şi după 1989. Aveai ce arăta.

- Nu mai puteam, pentru că în noul regim care se instalase eu nu-mi vedeam locul, mai ales că în perioada de haos, *meritul poate ajunge foarte uşor cerşetor, iar nimicul poate ajunge să plutească în măreţie*. Aşa se exprima marele dramaturg englez W. Shakespeare într-o perioadă de deznădejde.

Dragul meu coleg, cred că te-am plictisit cu problemele mele, motiv pentru care te rog să mă scuzi! Poate ar fi fost mai bine să discutăm despre lucruri mai plăcute, mai vesele, dar m-am aprins şi eu. Ştii şi tu că faptele negative dor când te afectează, dar şi când le răscoleşti, iar eu tocmai asta am făcut.

- Măi, eu te cunosc bine. Tu ai un temperament mai hotărât şi un caracter puternic, care nu poate evita acţiunea, chiar şi zbuciumul, iar când primeşti lovituri nemeritate suferi, dacă nu le poţi evita, mai ales când e vorba de adevăr şi dreptate. Acum toate s-au dus. Uită-le şi tu!

- Încerc, prietene. În ultima vreme am ajuns la concluzia că iubirea şi energia interioară de care am amintit ceva mai înainte se află în noi înşine. Ea poate deveni mai puternică şi ne poate susţine viaţa, judecata şi acţiunile, cu condiţia să ne ferim de câmpurile energetice negative care ne pot distruge

conştiinţa. Deşi eu am pierdut unele avantaje materiale, cred că am ales bine plecând din sistem.

Situaţia ta nu seamănă deloc cu a mea, dar să ştii că m-am bucurat mult să aflu că eşti fericit şi nu regreţi anii de muncă.

- Da, recunosc că n-am avut problemele tale. Pot spune că am avut noroc să găsesc la Deva un colectiv bun de ofiţeri şi nişte şefi înţelegători, care m-au respectat, mi-au apreciat munca şi m-au lăsat să fac ceea ce trebuia. În acea zonă sunt altfel de oameni, mai calmi, mai civilizaţi şi ....De aceea am şi spus că îţi înţeleg situaţia prin care ai trecut şi care îţi mai tulbură şi azi pacea sufletului. Îmi închipui că deveniseşi pentru ei un fluture prea iute pentru a putea fi crucificat pe pânza păianjenului – ca să folosesc o comparaţie cu viaţa din natură – iar asta i-a îndârjit şi i-a unit împotriva ta, când au văzut că nu te supui.

Ai strâns un material bogat pentru cărţile tale şi te îndemn să le scrii, deşi nu ştiu cât mai poţi îndrepta din relele produse.

- Am spus în cărţi adevărul crud, dar cicatricile rănilor produse nu pot fi reparate curând, iar de îndreptat nu văd ce aş mai putea îndrepta în ceea ce mă priveşte.

...A urmat o tăcere prelungită, fiecare dintre noi privind peisajul, însoţiţi de propriile gânduri.

- Priveşte acolo! i-am atras eu atenţia, întinzând braţul spre nişte sălcii înverzite de pe mal, care completa fericit o poiană înflorită din apropiere.

Ar fi trebuit ca toată frumuseţea aceasta din natură să se regăsească şi în sufletele noastre, numai că asta cere inimii linişte şi veselie.

- Da, când lipsesc bucuriile din viaţa omului, totul pare negru ca un cimitir, spune Traian.

Nava noastră înainta lin pe lângă malul drept în amonte, de unde vedeam pădurea de fagi şi stejari, incomplet înfrunziţi. Din pădure a răzbătut până la noi cântecul inconfundabil al privighetorii, pe care n-o vedeam.

- Cât de frumos cântă! a exclamat Traian.

- N-am mai auzit privighetoarea cântând din 1998, când colindam prin pădurile din zona judeţului Alba.

- Dar cor de broaşte de când n-ai mai auzit?

Într-adevăr, un cor de broaşte se auzea spre mlaştină, încercând să-i facă concurenţă privighetorii cu orăcăitul lor strident, dar în zadar. Cântecul ei răsuna în toată pădurea ca o odă de slavă închinată Creatorului. Natura ieşise din amorţeala ei şi îşi urma neîntrerupt cursul.

- Merg să aduc o bere sau ai altă părere? mă întreabă Traian.

- Cred că faci foarte bine. Eu te aştept aici.

3. *Amintiri*

Rămas singur mi-am adus aminte de o escapadă în Delta Dunării pe care am făcut-o în luna august 1969, împreună cu un prieten – Geambec Ibram – de etnie tătară. Ne cunoşteam încă de la Constanţa, iar în februarie 1968, odată cu înfiinţarea judeţelor, am fost mutaţi la Tulcea. Ibram era administratorul unei geamii (biserica lor) din Tulcea şi mă vizita destul de des. Într-o zi m-a invitat să plecăm în Deltă la pescuit şi vânătoare şi să petrecem câteva zile, cu cortul, în liniştea din mijlocul naturii.

Având o restanţă din concediul meu de odihnă, am acceptat invitaţia lui, ne-am luat cele necesare şi am pornit, într-o zi, pe la prânz, cu un vapor de pescari. Ibram avea la geamie puşti de vânătoare şi scule de pescuit şi am luat cu noi cele mai bune şi mai comode arme şi scule de pescuit.

Am coborât într-un loc în apropierea localităţii Mila 23 şi am pornit prin pădurea de mesteceni, spre un lac pe care îl ştia Ibram, unde am ajuns înainte de înserare. Ne-am montat corturile pe grindul de lângă lac, în apropierea unor sălcii mari, pletoase, după care am mâncat şi ne-am culcat devreme, hotărâţi să ne trezim în zori şi să mergem la vânătoare de raţe şi gâşte sălbatice, după care să ne fixăm pe lac sculele de pescuit.

Înainte de a porni să căutăm vânatul, Ibram mi-a propus să luăm nişte măsuri de precauţie:

- Să scoatem mâncarea şi s-o agăţăm în copac, pentru a fi siguri că o mai găsim la întoarcere, iar berea s-o punem în apă, la umbra sălciilor, ca să fie rece! Puştile le luăm cu noi.

Am pornit cu paşi rari pe lângă lac, cu puştile pe umeri, vorbind mai mult în şoaptă, iar când ne-am apropiat de o plantaţie de plopi, am dat de o pâclă de ceaţă, care venea dinspre malul Dunării.

- Hai să ne întoarcem la corturi! propun eu.

- De ce?

- Nu putem vâna prin ceaţă. Mai bine pescuim.

- Dar ceaţa se va ridica curând, insistă Ibram.

- Poate este mai bine să pescuim, iar aici să ne întoarcem pe înserat, când vin păsările să se culce.

- Bine. Dacă vrei, ne întoarcem la corturi.

Revenind, am găsit corturile în liniştea dimineţii, aşa cum le lăsasem. Am montat sculele pe trepiede, cu undiţele blindate de momeli şi am aşteptat răsăritul soarelui.

- Hai să mâncăm ceva şi să preparăm o cafea! propun eu. Mai târziu va fi zăpuşeală peste tot.

- De acord.

Până când s-au ivit primele raze de soare, noi terminaserăm de mâncat, băusem câte un pahar cu bere şi cafeaua.

- Facem plajă? mă întreabă Ibram râzând.

- Bine-nţeles. Nici nu rezistăm aici îmbrăcaţi.

Privind înspre lac, Ibram zâmbeşte şi se ridică, spunând:

- Fug până la undiţă că ceva s-a prins şi prea se zbate, mă tem să nu rupă undiţa. Vino şi tu să-l scoatem, că e cam mare şi se zbate tare! mă strigă el.

Era un crap în greutate de peste trei kilograme, pe care l-am scos pe mal, apoi l-a intodus într-o plasă de funie groasă şi l-a aruncat iar în apă. A pus o nouă momeală şi a azvârlit-o departe, în apă.

- Acum facem un foc şi-l frigem, zice Ibram, frecându-şi mâinile. Stăm în împărăţia peştelui şi mâncăm roşii, brânză şi salam? Ai altă părere?

- Îl pregătim pentru masa de prânz, nu acum.

Când s-a mai risipit ceaţa, am plecat să adunăm vreascuri din pădure, pentru focul care urma să ne ajute să frigem crapul. Ibram a luat şi puşca cu el.

Mă bucuram de prezenţa lui Ibram, pe care îl socoteam un prieten sincer, bun şi dezinteresat şi care ştia că nu leg

prietenii cu oricine, mai ales cu cei interesaţi să obţină ceva de la mine, în mod special.

De fapt, eu îmi alegeam prietenii care simţeau şi gândeau aproape cum gândeam şi eu.

În timp ce căutam vreascuri, prin marginea pădurii s-a auzit un fâlfâit greu de aripi. Era o raţă sălbatică, ce se ridicase în zbor deasupra stufului.

- Asta este grasă, zice Ibram, ducând puşca la ochi. Abia s-a ridicat deasupra stufului.

Detunătura care a urmat a avut ecou în toată pădurea, după care, în jur s-a aşternut iar liniştea. Raţa a căzut pe o tufă de răchită, la câţiva paşi de noi.

- Hai să adunăm vreascuri şi să ne întoarcem la corturi. Nu are rost să vânăm acum, că tot nu avem unde să le ţinem la rece.

- Să vezi ce foc facem, iar raţa şi crapul se vor frige amândoi odată, pe jar. Vor fi gustoase.

- Nu e prea mult deodată? îl întreb eu.

- Nu. Mâncăm cald, apoi le punem în pungi groase de plastic şi le afundăm în apa rece de la rădăcina salciei.

- Mâncăm cald – îl ironizez eu – dar nu atacă peştii punga, dacă simt miros de mâncare?

- Nu. Le punem în două pungi, că am luat vreo patru la mine.

Am pregătit peştele şi raţa şi le-am aşezat pe stratul gros de jar. Uitasem să le punem sare. Am făcut asta, cu grijă, direct peste jarul dogoritor, care avea suprafaţa aproape de un metru pătrat ca să poată încăpea orătăniile noastre despicate pe burtă.

- Vrei să frigem şi măruntaiele raţei? îl întreb eu pe Ibram. Nu putem renunţa la astfel de delicateţuri.

- Da. Lasă că asta fac eu, tu mergi să controlezi undiţele! Poate s-a mai prins ceva şi dacă se zbate să scape, le poate rupe.

Când m-am întors i-am spus că nu mişcă nimic la undiţe, peştele s-a retras la răcoare.

- Mâine mâncăm peşte la proţap! zice Ibram. Să vezi cât de bun este!

- Ştiu, dar n-am mâncat din 1962.

Când totul a fost gata, am aşezat masa pe o foaie de cort şi un prosop, apoi am pus peştele pe o hârtie groasă, tăind bucăţi din el.

- Aşa e că e gustos? mă întreabă Ibram.

- Da, este. Dar era mai bun cu usturoi.

- Merge berea şi fără usturoi. Bine că are sare.

După ce am mâncat destul crap, am tăiat şi câte o bucată de carne de raţă, care s-a dovedit destul de bună. Mă temeam că ar putea fi bătrână, numai fibre aţoase, dar carnea era fragedă şi avea grăsime în partea din spate, semn că era destul de tânără.

Am băut câte două pahare cu bere, apoi am strâns „masa". Carnea de raţă şi de peşte a fost pusă în pungile groase de plastic, apoi introduse în plasa de funie şi au fost legate de tulpina salciei, înapoi, în apă.

Privind suprafaţa lacului, am observat cum se ridică vaporii de apă.

- Azi este foarte cald – spun eu.

- Mai târziu facem o baie în lac, iar după ce ne uscăm, intrăm în cort şi tragem un pui de somn, pentru că diseară ar fi bine să mergem dincolo de lac, unde este o insulă înconjurată de stuf. Acolo se strâng stoluri de gâşte.

- Eu merg să verific undiţele. Hai şi tu cu mine! îi spun eu, pornind spre locul indicat.

Am tras de undiţă şi imediat a apărut la suprafaţa apei un peşte alb. L-am adus la mal şi am constatat că este un şalău în greutate de până la jumătate de kilogram.

- E prea mic, zic eu. Să-i dau drumul?

- Nu. Şalăul este un peşte bun. Lasă-l în apă, lângă mal, că el nu poate rupe undiţa, iar tu pune pe trepied o altă coardă, cu altă undiţă! Văd că la mine nu s-a prins nimic în undiţă.

Spre seară ne-am trezit din somn, am mâncat iar carne de crap şi am băut câte un pahar cu bere, după care ne-am luat puştile şi am pornit spre insula cu stuf. Am ajuns în mlaştina din apropierea localităţii Maliuc, unde se află o baltă plină de păsări: gâşte, raţe, lişiţe, cocostârci, becaţe şi chiar pelicani.

- Ia uită-te ce populaţie de păsări se află aici! zic eu, privind aglomeraţia de pe luciul apei. Ar fi păcat să le speriem degeaba.

- Mergem la insula de care am spus, precizează Ibram.

El mergea înainte, iar eu în urma lui. Transpirasem şi, din cauza soarelui, mă ustura pielea. Când am plecat de acasă nu luasem niciun fel de cremă pentru a mă proteja. Am ajuns într-o poiană şi am văzut cinci cai care păşteau liniştiţi; erau graşi, dar aveau pe ei un păr năpârlit, neţesălat, iar coamele şi cozile le erau pline de scaieţi. Când ne-au văzut, au pornit spre pădure în galop.

- Sunt cai sălbatici, spun eu. Iată-i cum fug de oameni! Iată şi o marmotă!

Aceasta tocmai ieşea din baltă şi fugea spre pădure, speriind un cârd de găinuşi, care se odihnea la umbra unei sălcii.

- Hai să ne întoarcem la corturi! Mi s-a făcut foame, spune Ibram. Mergem la insula cu stuf mâine, în zori.

Când am ajuns la cort eram obosiţi amândoi. Am trecut pe la undiţe şi Ibram a tras ceva greu din apă. Era un somn mare, de aproape trei kg. pe care abia l-am putut aduce pe uscat.

- Unde îl ţinem şi pe acesta? îl întreb eu.

- Nu-ţi face probleme! Îl băgăm în plasa cea mare din funie, apoi îl legăm de salcie, iar mâine îl pregătim şi îl mâncăm. Şalăul poţi să-l arunci înapoi în lac, să înnoate liber.

- Înseamnă că facem pescuit sportiv?

- Da, iar mâine ar trebui să mergem, la malul Dunării, poate prindem ceva mai bun: cegă, nisetru... după ce ne întoarcem de la vânătoarea de gâşte, ca să luăm şi acasă. Între orele 17-18 avem vapor spre Tulcea.

- Ar fi bine să plecăm acasă mâine după masă.

- Te-ai plictisit? mă întreabă Ibram.

- Da, mai ales că mă ustură şi pielea din cauza soarelui.

- Hai să mâncăm ceva şi să ne culcăm mai devreme, iar mâine, în zori, să fim la timp la pândă!

A adus sacoşa cu mâncare din apă şi am început să mâncăm ce mai rămăsese din raţă.

Din spatele sălciilor a apărut un câine roşcat, care se ţinea la distanţă de noi.

- Ăsta e câinele Dingo! zice Ibram.

- Nu e Dingo, este câinele Enot al Deltei Dunării, îl corectez eu, în timp ce ademenesc câinele cu o bucată de carne de raţă cu os. Sfios, acesta se apropie, o ia şi merge lângă salcie, se aşează pe burtă şi mănâncă, apoi se apropie din nou, aşteptând. I-am dat toate oasele şi rămăşiţele de la masa noastră, el le-a mâncat, apoi a plecat.

Vrând să iau o batistă din cort de la mine, am observat că aşternutul şi hainele erau răvăşite. Am verificat, dar nu lipsea nimic, însă eram îngrijorat şi i-am spus lui Ibram:

- Cineva mi-a umblat prin haine şi aşternut, dar n-a luat nimic. Dacă este om, înseamnă că stă prin apropiere şi ne urmăreşte.

- Bine că am luat puştile cu noi. Le am pe inventar. Dar e posibil să fi fost vreun animal, care căuta de mâncare, iar dacă n-a găsit nimic, a plecat.

- Poate a fost chiar câinele pe care tocmai l-am hrănit.

- Se poate, răspunde el indiferent.

După ce am strâns „masa", am mai verificat încă o dată undiţele, apoi ne-am aşezat în faţa corturilor pe o pătură şi am

început să povestim fiecare. Era o noapte senină, cu un cer atât de limpede şi plin de stele, iar aerul era plăcut, răcorit de o briză uşoară care adia dinspre apa Dunării, încreţind uşor oglinda lacului, care clipocea, lovind uşor malul sau pierzându-se în stufăriş. Din spatele pădurii s-a ivit şi luna, plină, rotundă ca o pâine ţărănească scoasă din cuptor, care urca încet pe cer, trecând agale printre stele şi poleind pădurea şi lacul cu lumina ei rece.

Ne-a ajuns oboseala şi ne-am culcat, adormind destul de repede. În somn, auzeam ca prin vis ţipătul vreunei păsări de noapte, care-şi căuta perechea, sau lătratul vreunui animal de pradă – enot sau lup. Era semnalul că ieşiseră în noapte să-şi caute hrana.

Spre dimineaţă ne-au atacat nişte roiuri de ţânţari care reuşiseră să pătrundă in corturi şi n-am mai putut dormi. Ibram a apărut în faţa cortului meu, gata îmbrăcat şi mi-a strigat:

- Pregăteşte-te să mergem! Hai, că nu mai pot dormi, m-au zăpăcit ţânţarii! E aproape ziua şi ar fi bine să găsim gâştele pe grind. Dacă se luminează, ele încep să se mişte.

- Sunt gata şi eu. M-au trezit tot ţânţarii.

- Asta e puşca ta. Iată şi centura cu cartuşele!

Am pornit. Pe cer stelele se estompau una câte una pe măsură ce zorile apăreau la orizont. Mai întâi cerul s-a întunecat, apoi lumina a luat treptat locul întunericului.

Am ajuns la insulă înainte a se lumina bine de ziuă. Gâştele se odihneau pe un grind (petec de pământ uscat între ape), iar noi ne-am ascuns în stuful care înconjura insula.

- Gata! mă atenţionează Ibram. Trag întâi eu, iar când gâştele se ridică în văzduh, tragi şi tu! Asta ca să putem lovi cât mai multe.

- Bine. Am priceput. Dă-i drumul!

La prima detunătură a puştii, gâştele şi-au luat zborul şi, imediat s-au răzleţit, încât n-am mai putut nimeri decât două dintre ele, iar dacă au fost rănite şi altele, au căzut în altă parte.

Le-am luat pe cele două şi am plecat pentru că nu mai veneau alte gâşte pe acelaşi loc. Deci, vânătoarea se terminase. Ne-am întors la corturi pe altă parte, trecând pe lângă un lac liniştit şi plin de nuferi galbeni, unde ne-am oprit să admirăm frumuseţea lor unică.

Nufărul are frunze late, sub care se află o rădăcină scurtă care are perişori ce hrănesc întreaga plantă; în mijlocul frunzelor stă floarea de nufăr - ca o regină.

Am văzut păsări pestriţe, suple la trup şi cu nişte picioare subţiri, care treceau peste acele frunze în pas de defilare, căutând insecte; erau atât de uşoare, încât frunzele de lotus se menţineau la suprafaţa apei.

Am ajuns la tabăra noastră aproape de orele 10°°, când razele soarelui frigeau pământul nisipos.

- Hai să căutăm undiţele! spun eu.

- După ce mâncăm, răspunde Ibram. Dacă nu avem suficient peşte, mergem la Dunăre să pescuim, aşa cum am stabilit. Ce mâncăm astăzi?

- Scoate pungile din apă! Ai să vezi câtă mâncare ne-a mai rămas.

Am mâncat şi apoi am trecut să verificăm undiţele în care se mai prinseseră un somn de 1 kg. şi un crap, tot de 1 kg., pe care nu i-am mai scos pe mal.

- Lasă-i acolo până când ne întoarcem de la Dunăre!

- Sunt mici şi poate nu vor reuşi să rupă firul.

Am plecat la Dunăre şi timp de două ore abia am reuşit să prindem o cegă de aproape un kg., un somotei de 1 kg. şi un crap de 2 kg. De pe mal, Ibram a luat o tablă de aluminiu pe care a găsit-o printre pietrele digului şi ne-am întors la tabăra noastră.

Am adunat, din nou, vreascuri şi am făcut focul, apoi am scos din apă şalăul şi crapul şi somoteiul, pe care i-am curăţat şi i-am fript. Asta a fost masa noastră de seară; pentru dimineaţă am oprit doar câte o bucată de somn pentru fiecare.

- La ce oră soseşte vaporul mâine dimineaţă? îl întreb eu pe Ibram.

- La 7^{30}-7^{45}, nu ştiu sigur. Dar de ce nu vrei să mai rămânem măcar o zi?

- Plecăm mâine de dimineaţă! i-am spus cu hotărâre în glas. Mă bucur că am petrecut câteva zile împreună, am hoinărit prin mlaştini, am pescuit, am vânat, ne-am odihnit mintea, trăind sub cerul liber, în mijlocul acestei naturi generoase şi primitoare, dar trebuie să ne întoarcem acasă.

- Ce facem, lăsăm undiţele în apă peste noapte? mă întreabă Ibram.

- Da. Poate mai prindem vreun peşte. Ar fi bine să ne trezim devreme să nu scăpăm vaporul! insist eu.

- Nu-l vom pierde.

... În noaptea aceea m-am trezit din somn de câteva ori şi mi-am tot controlat ceasul de mână.

Abia se lumina de ziuă şi noi pregăteam de zor bagajele în vederea plecării spre casă. Am scos peştele din apă, din care Ibram a luat pentru el doar o cegă, un somotei şi doi bibani, restul mi l-a lăsat mie.

- Ce faci, prietene? N-a fost vorba să împărţim totul ca fraţii?

- Da, asta şi fac. Tu ai familie, pe când eu nu. (soţia lui Ibram murise în urmă cu trei ani la Constanţa). Îmi ajung ăşti şi o gâscă. Mai mult nu-mi trebuie.

Cu rucsacurile în spate şi celelalte bagaje, am pornit spre Maliuc şi am aşteptat pe mal vaporul de pasageri care făcea cursa între Sulina şi Tulcea.

Abia când m-am văzut pe vapor m-am liniştit.

Coborând în portul Tulcea, ne-am oprit la geamie, unde trebuia să las puşca de vânătoare şi undiţele, dar, înainte de a pleca, Ibram îmi pune în mână şi o pungă mare, în care se afla gâsca lui, spunând:

- Te rog, ia şi gâsca asta! Trebuie s-o gătească o mână de femeie, iar eu nu pot şi nu vreau s-o mai duc la restaurant cum făceam altă dată.

- O iau cu o condiţie: mâine, pe la ora 14°° te aşteptăm la noi la masă. E bine aşa? Te rog!

- E bine, voi veni cu plăcere.

Cu această înţelegere am plecat spre locuinţa mea. Soţia s-a bucurat mult pentru peşte, dar când am pus gâştele în chiuveta de la bucătărie, surpriză! Erau pline de păduchi, care au ieşit din pungă şi mergeau pe faianţa albă. Iniţial s-a supărat, dar le-a gătit în final.

... Retrăind, în memorie, aventura mea cu Ibram, am zâmbit şi am oftat, spunând încet: „of, Doamne, cât de tânăr eram pe atunci?! Abia împlinisem 31 de ani, iar astăzi duc în spate un sac greu de ani. Pe atunci, prieteniile – chiar şi cele de conjunctură – se înfiripau mult mai repede, pe când astăzi e foarte greu. Dacă nu ai un prieten adevărat stai şi priveşti în lungul străzii şi nu găseşti nicio alinare".

Văzând că Traian întârzia cu berea, am întors privirea spre cabina de comandă a navei şi lângă un stâlp de susţinere de pe punte, l-am văzut pe Colonelul Dan Petrescu, fostul meu coleg de bancă din grupa nr. 25. Era gânditor şi mi s-a părut că este chiar supărat. M-am apropiat încet de el şi l-am scos din visare:

- Ce faci, Dane? De ce te-ai izolat aici?

- Pe puntea asta de sus mi se pare că este mai mult aer şi o perspectivă mai largă să priveşti natura.

- Mi se pare că te frământă ceva. Pari supărat.

- Să ştii că sunt supărat.

Când am plecat de la Bucureşti, i-am lăsat pe ai mei, de acasă, în întuneric.

- De ce?

- În cartier s-a ars un transformator electric, care ne-a ars toată instalaţia din locuinţe, împreună cu aparatura electrică (TV, radio, frigider, aer condiţionat), iar cei de la RENEL ne-au prezentat scuze şi nu întreprind nimic, dimpotrivă, dau vina pe consumatori, care ar fi suprasolicitat reţeaua electrică.

- Nu mai fi supărat, că tot nu rezolvi problema de aici! Ştiu că te afectează, dar se va rezolva când ajungi acasă, poate chiar mai repede.

Între timp s-a întors şi Traian Berbeceanu şi s-a apropiat de noi ţinând în mână o sticlă de plastic (PET de 2 litri) plină cu bere şi două pahare.

- Scuză-mă, Dane! Ţie nu ţi-am adus pahar, că nu ştiam că te găsesc aici, dar merg să-ţi aduc unul.

A plecat repede de lângă noi, dar Dan i-a strigat:

- Nu te deranja, că nu beau!

- Nici dacă te rog eu? Sau nu vrei să bei şi cu mine un pahar după atâţia ani? Au trecut aproape şaptesprezece de când nu ne-am văzut deloc amândoi.

Când s-a întors Traian, a turnat în pahare bere, am ciocnit şi am băut, după care am rămas toţi trei lângă parapet, schimbând impresii în timp ce priveam peisajul.

- De ce sunt atâtea lacuri, bălţi şi mlaştini dincolo de malurile ce separă Dunărea? întreabă Dan.

- Dunărea vine din amonte cu un mare volum de apă şi cu o cotă ridicată, iar în locurile unde malul este mai jos, se revarsă peste el şi inundă terenul.

Aceasta se întâmplă în fiecare primăvară. Odată cu apa, acele bălţi se umplu cu peşte de diferite specii şi mărimi, pe care localnicii îl prind cu un coş fără fund căruia îi spun „hodorob". Peştele mic este mâncat de păsările locului şi chiar de porcii sălbatici, explic eu.

- Bunicii mei din partea tatei locuiau într-o comună de lângă Dunăre, în apropierea oraşului Alexandria, a intervenit Traian. Îmi aduc aminte că mergeam în vacanţa de Paşte la ei şi

mă luau pe baltă să adunăm peşte cu hodorobul. Era mult peşte, iar lumea îl aduna. După ce se retrăgeau apele şi secau bălţile, peştele rămas pe uscat murea. Acolo, când se revărsa peste maluri, Dunărea aducea peşte, buşteni, animale şi uneori şi oameni morţi.

Între noi a urmat o tăcere de câteva minute, în care nu auzeam decât duduitul motorului de sub puntea navei şi fâşâitul apei pe lângă coca ei. Toţi trei ne gândeam la ceva neştiut de ceilalţi.

Deodată s-a auzit sirena navei, al cărei volum gros şi înalt s-a repetat de trei ori, care însemna că se va face manevra de întoarcere pentru a acosta la ponton. Ajunseserăm în portul Tulcea unde se termin excursia noastră.

Am coborât toţi de pe navă într-o ordine desăvârşită şi am urcat în autocarele care ne aşteptau în apropierea pontonului.

Am pornit spre Constanţa, folosind util drumul de întoarcere pentru a discuta cu cât mai mulţi dintre colegi în timpul cât ne-a mai rămas să fim împreună.

4 *Prea repede s-a uitat totul*

Când am ajuns la hotelul Parc, toţi s-au grăbit să meargă în camerele unde erau cazaţi pentru a se spăla şi să se odihnească până la masa de seară.

Eu am coborât din autocar, am urcat înr-un taxi şi am alergat la spital, unde era soţia mea internată, pentru a afla care era starea sănătăţii ei.

M-am bucurat că medicii din secţia cardiologie reuşiseră să-i stabilizeze pulsul şi erau indicii că peste câteva zile o puteam aduce acasă.

De la spital m-am întors acasă, m-am spălat, mi-am schimbat hainele şi la ora 19³° am participat la cină cu toţi foştii mei colegi de şcoală militară, care s-a prelungit până după mizul nopţii, cu mâncare, băuturi, un program artistic susţinut de o trupă de amatori din Constanţa, precum şi dans după o staţie care a prezentat muzică de dans. Aşa cum am arătat mai sus, mulţi colegi veniseră însoţiţi de soţiile lor.

Eu am folosit prilejul să trec pe la mese şi am discutat cu mai mulţi dintre ei. Majoritatea au fost de acord cu faptul că munca ne-a stors de vlagă şi ne-a urâţit, transformând chipurile de tineri când am intrat în profesie, în nişte moşnegi, care se întreabă dacă le-au mai rămas timp pentru amintiri.

Deşi la absolvirea şcolii de ofiţeri am pornit toţi cu şanse egale, privindu-i acum mi s-au părut unii mai deosebiţi, de parcă au trăit în altă lume, spre deosebire de marea majoritate, de unde se naşte concluzia că ceva s-a petrecut cu fiecare dintre noi. Poate a avut o mare influenţă asupra vieţii profesionale şi locul de muncă. Colectivul în care a lucrat fiecare, evoluţia personală, tradiţiile din zona respectivă, influenţa pe care au exercitat-o şefii, etc?

Apoi, nu trebuie uitate influenţele obiective sau subiective care au contribuit la obţinerea funcţiilor şi a gradelor militare, de unde şi diferenţele care s-au produs.

Privindu-i pe rând, am observat şi o oarecare răceală la unii. Poate şi pentru că în suflete nu mai trăieşte căldura şi entuziasmul de altă dată, cu trecerea vremii şi-a făcut loc tot mai mult pustiul, iar iubirea a devenit stearpă. Până la un loc, acea atitudine are justificare: au fost uitate obiceiurile şi practicile noastre comune pentru a fi însuşite altele noi, dar o concluzie tot se desprinde şi anume: în perioada şcolii militare pe noi ne legau mai mult preocuparea intelectuală (creierele) şi viaţa austeră, iar sufletele erau mai puţin luate în seamă.

Asta explică de ce acum, după 45 de ani, abia reuşim să înfiripăm un dialog mai explorator şi ne este mai la îndemână

să dezbatem banalităţi sau întrebăm simplu: „ce îţi face familia? Câţi copii ai? Ţi-a cam crescut burtica, dar tot tânăr ai rămas sau Ce faci tu de ai rămas tot suplu şi frumos? Dă-mi şi mie reţeta".

I-am întrebat pe unii de ce lipsesc de la întâlnire atâţia colegi, numindu-i pe câţiva dintre ei. Am primit şi răspunsuri, ca: de cei care au murit ai aflat aici, iar alţii, ca de exemplu Ion Haragăş şi Ghe. Marinuţă s-au accidentat cu motocicletele şi au stat mult în cărucior cu rotile, Ghe. Guşescu executa expertiza unei grenade care i-a explodat în faţă şi a rămas orb, iar Ghe. Pântea a fost spânzurat de nişte „prieteni" într-o pădure din judeţul Dâmboviţa, prin anul 1970.

- Marin Ştefan ştiu că a avut un infarct după ce a ieşit la pensie şi i-a fost fatal, dar Adrian Nenu?

- Tot un fel de infarct, când se afla în servici, n-a mai apucat pensia, îmi spune altul.

Toate acele informaţii m-au deprimat. De câte ori aflu despre persoane pe care le cunosc că sunt grav bolnave sau că s-au stins din viaţă, asemenea veşti ce au legătură cu împărăţia morţii mă zguduie profund pentru că ştiu cât de păgubos este acest fenomen ireversibil. Pe Gh. Pântea mi-l amintesc foarte bine. Terminase şcoala de ofiţeri în specialitatea judiciară fiind repartizat la Direcţia Miliţiei Regiunii Ploieşti, din câte îmi mai aduc aminte.

Era un tânăr înalt, bine legat, dar avea totdeauna o ţinută neglijentă. Ceea ce vreau să scot în evidenţă la el, era un tip foarte inteligent, avea o inteligenţă sclipitoare, care îi permitea să nu ia niciodată notiţe la orele de curs de la Facultatea de Drept, noi fiind prima promoţie cu facultate, nu aveam cursuri şi munceam din greu să notăm toate vorbele profesorilor, care predau gen conferinţă.

Pântea nu scria niciodată, dar la seminariile la care participa şi era ascultat, reuşea să reproducă aproape toate frazele profesorului; la fel proceda şi la examenele de sfârşit de

semestru sau de an de studiu, unde obţinea numai note foarte bune.

Atunci mă gândeam – mă mai gândesc şi azi – cât de interesant ar fi fost să-i fi putut studia creierul, pentru a stabili cum funcţiona memoria lui vizuală şi, mai ales, cea auditivă, precum şi procesele asociative ce se petreceau în capul lui.

În promoţia noastră am avut destul de mulţi colegi inteligenţi, care s-au dovedit pe parcurs a fi foarte buni practicieni, capabili să desfăşoare activităţi laborioase, pe diferite specialităţi. Dar, ca peste tot, au existat şi unii care s-au plafonat din cauză că au primit demnităţi care i-au ţinut în diferite locuri călduţe, une focul a dogorit mai tare în folosul lor. N-au lipsit şi unele comportări cu zvâcniri de superioritate orgolioasă care plutea într-o baie caldă de satisfacţie.

... În ziua de 16 aprilie, la ora 10 dimineaţa, ne-am întâlnit din nou la micul dejun. Urma despărţirea şi fiecare urma să plece acasă.

Am folosit prilejul să discut cu colonelul Ion Şerbănescu, fost coleg de grupă de studiu, despre posibilitatea de a găsi o editură, care să vrea să-mi editeze câteva cărţi, în condiţii mai avantajoase. Ion lucrase la Direcţia Circulaţie – Departamentul ce se ocupa cu popularizarea legii şi cunoştea o serie de oameni şi din edituri din Bucureşti. I-am explicat ce am scris, precum şi faptul că nu am putut edita nicio carte deoarece editorii din Constanţa sunt doar comercianţi, care cer mulţi bani, pe care eu nu-i am. Reproduc mai jos o parte din discuţie:

- Măi, Ioane! Discută cu ei şi spune-le că sunt de acord să le cedez toate drepturile băneşti care ar rezulta din comercializarea cărţilor, mai puţin acel drept moral – dreptul de autor – care îmi permite să particip la Cenaclul Literar din Constanţa. Este un drept moral, dar ţin la el, reprezentând munca mea.

Am scris 15 cărţi până în prezent (16.04.2007) şi am mai multe în pregătire, pe diferite domenii.

Nu pretind că am scris capodopere. O capodoperă se scrie o dată la 1000 de ani, poate chiar mai mulţi.

Dar cred că am realizat lucrări ceva mai bune decât multă maculatură care a pătruns în România după Revoluţie, din occident (ex. Sandra Brown şi altele) de calitate îndoielnică şi multe pline de erotism deşănţat. Cărţile pe care le-am scris sunt inspirate din viaţa reală de fiecare zi, le-am scris cu multă decenţă şi prezintă aspecte concrete de viaţă. Toate sunt izvorâte din sufletul meu, acel suflet pe care îl ştii; ele fac parte din experienţa mea personală cât şi a altora cu care viaţa mea s-a intersectat.

După ce m-am străduit atâţia ani ca să le scriu, doresc să le împărtăşesc şi eventualilor mei cititori, atâţia câţi vor fi ei. După pensionare am citit foarte mult şi am reuşit să capăt experienţă şi un stil propriu, deşi mă consider abia la început în munca de creaţie literară.

- Dragă, nu ştiam că scrii cărţi, însă nu mă îndoiesc că o faci foarte bine, după cum te ştiu eu. Ce pot să-ţi spun azi, este că sunt alături de tine şi mă voi interesa, încercând să te ajut, dacă pot.

Să văd ce pot să fac, deşi azi este foarte greu să obţii ceva, chiar şi de la foştii prieteni sau cunoscuţi, cu atât mai mult în problema editurilor, care nu prea mai promovează cultura, urmărind cu precădere să obţină bani. Dă-mi telefonul tău! Când voi avea rezultatul, te voi căuta eu.

I-am dat numărul meu de telefon şi de atunci am tot aşteptat rezultatul. Îl mai aştept şi astăzi.

Poate am făcut prea multă pldoarie despre cărţi şi s-or fi speriat cei de la edituri?

De mult sunt convins că în viaţă nu-ţi ies toate aşa cum ţi le-ai fi dorit, iar pentru a realiza vreun proiect trebuie să te lupţi continuu. Asta, probabil, se întâmlă, pentru că viaţa însăşi este o luptă continuă, după cele învăţate în facultate la psihologie.

Adesea, din lupta cu viaţa poţi ieşi învins, doar o dată poţi învinge, dacă ai şansa să nu dai peste nişte şefi cu puteri nelimitate de a lua decizii şi care, mânaţi de ură, invidie şi răutate, îţi pun în cale obstacole de netrecut. În caz contrar, chiar dacă dispui de pregătirea necesară şi o voinţă de fier, nu poţi aspira la titlul de învingător, oricâte diplome ai poseda.

Îmi amintesc că pornisem bine în munca practică, deoarece, din facultate şi din şcoala militară acumulasem cunoştinţe solide, voinţă aveam, o vreme am avut şi şefi normali, care mi-au aprciat, respectat şi recompensat munca, până când s-a rupt firul, culmea, când dobândisem experienţă din belşug, funcţii şi grade ce puteau fi luate în seamă.

La întâlnirea care tocmai urma să ia sfârşit, am aflat că au mai fost şi alţi colegi care au păţit la fel ca mine. Deci nu eram singurul. Ei mă îndemnau să uit asemenea probleme, să le lăsăm în urmă şi să ne veselim cât mai suntem împreună pe pământ.

Amintirea acestei întâlniri mi-a rămas destul de neclară, chiar discutabilă în parte şi nu-mi explic de ce. Poate pentru că a fost prea scurt timpul în care am reuşit să discutăm şi să schimbăm impresii mai multe, eventual să reînviem unele afinităţi adormite.

Dar nu mă mai miră că mulţi au uitat amintirile plăcute sau nu din perioada şcolii, apoi din scurtele vizite pe care am reuşit să le avem în procesul muncii profesionale, de-a lungul anilor.

După plecarea lor, m-am simţit din nou singur. M-am întors acasă, m-am făcut comod şi m-am aşezat în fotoliu şi am trecut în revistă o parte din aspectele acelei întâlniri. Mi-am pus întrebarea firească: „De ce nu rezistă prietenia dintre oameni în toate cazurile?" Am încercat să-mi răspund şi iată la ce concluzie am ajuns. Desigur, pot exista mai multe explicaţii, dar una mi se pare a fi de bază în situaţia noastră şi anume: rosturile noastre, croite în diferite etape, începând cu şcolile

urmate, armata sau serviciul, s-au rupt şi s-au destrămat de fiecare dată, lăsând locul altor relaţii şi altor rosturi, în raport de noile colective de oameni de care ne-am ataşat pe parcursul vieţii, legându-ne existenţa de a celorlalţi şi astfel ne-am răcit relaţiile cu vechii colegi şi prieteni, iar mai târziu i-am pierdut pe drum, apoi i-am uitat.

Pornind de la această simplă cugetare de moment, m-am hotărât să scriu o carte pe care s-o intitulez: „Valenţele prieteniei – colegii şi prietenii mei", însă n-am putut descoperi o acţiune de roman nici în mine, nici în faptele colegilor mei de la şcoala militară, deşi mă apăsau atâtea situaţii care se cereau spuse. De aceea a ieşit doar ceea ce aţi citit până aici.

Cauza ar putea fi că de la întâlnirea noastră nu mi-au rămas prea multe fapte şi amintiri, încât după 45 de ani trebuie să mă mulţumesc cu cele de care am avut parte în perioada şcolii, pe care le-am evidenţiat în cartea mea „*Destin nemeritat*". Astfel că nu am decât să mă mulţumesc cu toate toanele timpului trecut şi să-l iau sub formă de inventar pe cel prezent, pa care l-am cam pierdut.

Nu pot spune acelaşi lucru despre munca mea profesională pe care am desfăşurat-o atâţia ani. Ea nu a fost timp pierdut pentru nici unul dintre noi, deoarece am muncit din greu, gemând şi strângând din dinţi de mai multe ori. Dacă mă refer doar la mine, nu pot să uit situaţiile când mi-am strigat durerea cu dinţii încleştaţi, sub priviri ostile, împotrivindu-mă. Ştiu că uneori am pierdut, dar era singura cale pe care o puteam folosi pentru a apăra cinstea şi dreptatea.

Astăzi, când scriu aceste rânduri, încerc să fiu iertător, aşa cum îi stă bine unui scriitor modest şi lipsit de trufie. Dacă voi termina această carte, ea va fi mângâierea mea, va fi o comoară, un tezaur, o bogăţie şi o satisfacţie a sufletului meu în ceea ce priveşte prietenia adevărată dintre oameni. Nu va fi o simplă teoretizare sau o iluzie şi se va vedea în cele ce vor urma . De aceea, mă rog Celui Atotputernic să mă ţină sănătos

şi să-mi dea putere ca să pot continua să scriu şi celelalte capitole, şi partea a doua, despre camaraderie. Mă rog să-mi ţină gândirea coerentă ca să pot aşterne pe hârtie cele mai bune idei din marele volum pe care am reuşit să-l acumulez de-a lungul anilor de trudă, din experienţa mea de viaţă şi din cărţile pe care le-am citit, pe care doresc să le transmit şi altora, spre dezvoltarea minţii şi mângâierea sufletelor lor.

Sunt convins că fiecare om care citeşte o carte, îşi îmbogăţeşte cugetul şi sufletul. Eu citesc mereu; chiar şi în zilele dedicate scrisului, îmi rezerv un timp şi pentru a citi o carte, presa, etc.

De fiecare dată am impresia că îl văd şi îl ascult pe autor, de unde şi credinţa că omul care citeşte o carte, conversează cu autorul ei şi, treptat, începe să-i cunoască sufletul acestuia, viaţa şi intenţia lui de a ajuta prin cele ce a scris.

Cap. III – *Întâlnirea cu navigatorii după 53 de ani*

Se apropia ziua când urma să ne întâlnim cu foştii noştri colegi de la Şcoala Medie Tehnică de Marină din Constanţa. Data fusese fixată la 12 mai 2007, ora 10°°, în sala de festivităţi a Gării Maritime din Port.

Trecuseră atâţia ani de când ne-am despărţit şi aveam emoţii pentru că, cu unii dintre ei nu mai avusesem prilejul să mă întâlnesc. Nu pot oferi scuze pentru asta, dar o explicaţie există: eu părăsisem acea profesie nobilă şi intrasem în altă instituţie, care avea cu totul alte preocupări decât navigaţia.

Între timp, toţi foştii mei colegi de şcoală ajunseseră comandanţi de cursă lungă sau şefi mecanici pe navele care au străbătut mările şi oceanele lumii sub pavilionul românesc, ducând peste hotare mândria României.

Fusesem invitat să particip la acea întâlnire şi eram hotărât să nu ratez ocazia. Dar mă tot gândeam: „Atunci eram nişte adolescenţi, aproape nişte tineri. Îşi vor mai aminti ei de mine? Dar eu îi voi mai recunoaşte după atâţia ani, ştiut fiind că odată cu înaintarea în vârstă se schimbă fizionomia, caracterul, convingerile personale şi mai ales sentimentele oamenilor."

În dimineaţa zilei de 12 mai, în timp ce mă bărbieream, la radio cânta de zor Mirabela Dauer, cu vocea ei inconfundabilă, melodia „Liliacul", de răsuna apartamentul:

„Priviţi, privighetoarea cântă
Şi liliacul a-nflorit! ...etc.", care mi-a făcut inima să tresalte. Mă simţeam tânăr şi plin de forţă ca în anii tinereţii, încât nici nu ştiu cum m-am îmbrăcat, fiind nerebdător să ajung în port.

Când am ieşit din holul blocului, am dat cu ochii de liliacul din spaţiul verde, care purta florile lui bătute, semănând cu nişte ghirlande mov, din care emana acel parfum plăcut, dar discret. El poate înflorise mai demult, dar eu abia atunci l-am

observat. Violetul din florile lui mi-a adus în suflet primăvara, încât inima mi-a bătut puternic şi pasul mi-a săltat vesel.

Abia aşteptam să ajung în port şi să pătrund din nou în fosta Gară Maritimă, unde fusese anunţată întâlnirea.

Mă aşteptam să ne adunăm mulţi acolo, peste 300 din cei aproape 400 de absolvenţi pe care i-a dat SMTM, dar am fost profund dezamăgit, când am văzut că erau doar puţin peste 100, ceilalţi fiind absenţi, motivaţi doar în parte: sănătate precară, dispariţie naturală sau plecaţi din ţară.

Se strânseseră în grupuri şi discutau, în aşteptarea începerii ceremoniei. M-am ataşat şi eu grupului format din foştii mei colegi de clasă şi de promoţie, cu care mai ţinusem legătura. N-a trecut mult timp şi am recunoscut şi alţi colegi din anii superiori, m-au recunoscut şi ei pe mine şi am conversat pe diferite teme.

Cu ceilalţi abia am reuşit să ne privim cu oarecare reţinere, semn că ne simţeam încă străini. Acesta era rezultatul vieţii noastre separate timp de 53 de ani, cât am trăit şi muncit în profesii şi colectivităţi diferite, parcurgând etapa de la sfârşitul adolescenţei până la pragul senectuţii, ani care ne invită la amintiri, că asta a mai rămas din anii tineri cu care ne lăudam când eram, încă, elevii SMTM.

Am încercat să reconstituim împreună scene din viaţa de elev, dar ne-a fost foarte greu, cu toate că fiecare dintre noi ar fi vrut să vină cu ceva care să ne mângâie sufletele.

Desigur, în perioada şcolilor ca şi în serviciu, relaţiile interpersonale sunt ceva mai strânse şi facilitează legarea prieteniilor între colegi, dar pe parcurs, la fel de multe dintre ele se răcesc şi, treptat, se uită.

De obicei, distanţa care se interpune între prieteni influenţează şi chiar sacrifică uneori tinereţea, apoi şi prietenia, iar viaţa fără prieteni, devine treptat o utopie şi orice încercare de a te lupta singur cu greutăţile şi cu efectele civilizaţiei, devine o povară grea.

Îi priveam pe toţi, pe rând, considerând acea întâlnire ca fiind o întâmplare fericită şi bine aleasă, gândindu-mă că ar fi foarte bine ca ea să se repete, iar deosebirile pe care timpul le-a pus între noi, să nu producă aminozităţi sau furtuni, ci să ne înţelegem bine.

Să lăsăm furtunile pe seama mărilor şi oceanelor, iar noi să ne întâlnim cât mai des şi să ne îmbărbătăm unii pe ceilalţi, să ne veselim câtă vreme o mai putem face împreună.

1. *Începe ceremonia – cu întârziere*

Am luat loc pe scaune şi am aşteptat să înceapă ceremonia propriu-zisă, dar aceasta întârzia şi am continuat să privesc în sală, unde aşteptau toţi, în linişte. Încă nu mă părăsise senzaţia că prietenia, acest sentiment nobil, a cam fost uitată de unii dintre ei. „Poate mi se pare mie sau o fi din cauză că nu ne-am mai văzut de atâţia ani?" îmi ziceam în gând. „Este posibil să contribuie la asta şi faptul vieţii, adică lumea de azi nu mai seamănă cu lumea de atunci a adolescenţei şi chiar a tinereţii noastre, deci nici cu prieteniile noatre din şcoală. Şi totuşi, am crecut, am învăţat, ne-am bucurat şi am suferit împreună, am fost fericiţi împreună când am trecut, pentru prima dată, prin „jarul iubirii", al primei iubiri, aşa încât, nu se poate să fi dispărut chiar totul."

Îmi venea să le strig: „Îţi mai aduci aminte, prietene, când ne bucuram împreună de succesele noastre? Sau când ne ajutam, dacă unul dintre noi era în nevoie? Sau atunci când s-a desfiinţat SMTM şi am plâns pentru că eram nevoiţi să ne despărţim pentru cine ştie cât timp?"

Îmi îndrept privirile spre vecinii mei: Cristy Dinu, Sandu Bălan, Nelu Aron şi Nicu păduraru, cu care am urmat şi ultimii ani la Şcoala Navală din Giurgiu, şi mă bucur că ei mi-

au rămas prieteni până astăzi, deşi viaţa neprietenoasă ne-a împiedicat uneori să ne vedem mai des, aşa cum am fi dorit.

Mă gândesc cum ar fi fost dacă aş fi rămas şi eu în navigaţie, până astăzi. Dar gândul mă supără deoarece viaţa mea a fost dură şi s-a desfăşurat în aşa fel, încât parcă nici n-am trăit-o, parcă mi-a povestit-o o terţă persoană, mai ales în ultima ei parte. Şi asta pentru că am desfăşurat o muncă istovitoare, cu program de 14-18 ore (nu pretind că am tras sapa pe câmp sau am lucrat la călirea oţelului) care mi-a ocupat tot timpul, încât nu mi-a mai rămas timp şi pentru mine să trăiesc, să mă plimb prin ţară, să mă distrez împreună cu familia şi să mă bucur. Abia după ce m-am pensionat am început să hoinăresc liber prin ţară, unde am cunoscut oamenii ei, munţii şi pădurile noastre. Să nu mă invidiaţi pentru atât!

Cu colegii mei de clasă din promoţia 1957, m-am mai întâlnit în anul 1987, tot la Constanţa, la fostul hotel Continental, în prezent demolat. Atunci ne-au onorat cu prezenţa doar profesorii noştri Dan Petricu şi Viorel Mita. Sunt curios câţi dascăli vor veni azi.

Nici atunci n-au participat toţi colegii noştri, iar despre răceala cu care ne-am întâlnit pot spune doar că impresia mea se confirma: fusese tăiat cordonul ombilical al acelui trecut adolescentin care ne unise atâţia ani de zile. Văd şi azi filmul vieţii noastre vitrege de la Giurgiu. În luna mai 1955 SMTM a fost desfiinţată, iar dosarele noastre şcolare au fost trimise la Şcoala Navală din Giurgiu. În septembrie, când am ajuns acolo şi am văzut nivelul învăţământului, am fost profund dezamăgiţi, deoarece lăsaserăm în urmă pregătirea superioară pe care ne-o oferea SMTM, tocmai când trecuserăm în anul III.

Dacă mă refer numai la matematica superioară pe care ne-o preda minunatul nostru profesor Ştefan Atanasiu, care ne-a învăţat să jonglăm cu logaritmii, calculele integrale şi diferenţiale – vă închipuiţi cât de mare a fost dezamăgirea noastră.

În situaţia dată, am fost nevoiţi să studiem singuri pentru a ne desăvârşi pregătirea începută, ca şi educaţia. Ne-am înscris şi la liceu, unde am urmat şi am susţinut toate examenele, terminându-l în acelaşi an cu Şcoala Navală. Tot citind diferite lucrări, am aflat că logaritmii au fost inventaţi de învăţatul scoţian John Napier (1550-1617), care a mai inventat şi alte formule de calcul matematic.

Pentru noi, profesorul Atanasiu a fost un dascăl desăvârşit, fapt pentru care voi prezenta, în treacăt, o scenă pe care mi-o amintesc, de la cursurile sale: când se afla în faţa tablei prezenta lecţia cu atâtea explicaţii, clare şi complete, pe înţelesul tuturor şi parcă era un veritabil magician care ne „vrăjea" cu complicatele lui demonstraţii de formule pline de cifre armonios înlănţuite – o adevărată poezie a cifrelor şi necunoscutelor ce le însoţeau.

Dar, într-o zi, când ne-a prezentat formula valorii 0, ne-a încurcat pe toţi. La început n-am înţeles nimic şi m-am convins repede că nu eram singurul care nu înţelesesem. Profesorul ne rezumase în câteva fraze gândirea matematică a omenirii, precum şi a evoluţiei acesteia, prin descoperirea acelui fenomen miraculoa care se cheamă valoarea zero. A scris pe tablă formula: $ax^2 + bx + c = 0$, după care a desfăşurat-o:

$$x_{1,2} = -b \pm \sqrt{\frac{b^2 - 4ac}{2a}}.$$

Aici m-am încurcat de tot şi n-am înţeles nici la a doua explicaţie, deşi pricepeam destul de repede orice judecată, în alte condiţii.

După ce profesorul a plecat din clasă, am tot repetat fosrmula şi abia am reuşit s-o înţeleg, iar de atunci n-am mai uitat-o nici astăzi.

Astăzi nu mai miră pe nimeni descoperirile pe care le fac unele minţi luminate, care construiesc calculatoare electronice performante, care operează cu cifrele 1 şi 0, cu care formează combinaţii de formule destul de complicate.

Domnului profesor Ştefan Atanasiu trebuie să-i mulţumim toţi elevii care l-au avut ca dascăl în SMTM, deoarece, tot ce ne-a învăţat atunci, ne-a folosit ulterior în viaţă cu prilejul unor examene pe care viaţa ne-a obligat să le susţinem şi au fost destule.

Astfel, în mod direct, ne-a ajutat să ne descoperim potenţa creierului, iar mai târziu, obligaţi de cerinţele vieţii, am început să ne descoperim şi pe cea a sufletului.

... Despre întâlnirea din 30 mai 1987 am scris în cartea „*Ora de marinărie*", unde am arătat că am reuşit să trăim în câteva ceasuri „*un crâmpei din viaţa noastră plină de amintiri*".

Sunt curios ce va ieşi azi, 12 mai 2007, când ne vom întâlni, cele şase promoţii de absolvenţi, care am trecut prin Şcoala Medie de Marină în perioada 1949-1957. De aceea emoţia mea creşte odată cu minutele de aşteptare, mai ales când îi privesc pe acei „lupi de mare", ajunşi azi nişte moşnegi ca şi mine, reţinuţi în mişcări şi gesturi, în aşteptarea începerii ceremoniei. Îi priveam cu respect şi curiozitate, în acelaşi timp, deoarece pe mulţi dintre ei nu-i mai cunoşteam, încât aş fi putut să ne întâlnim pe stradă şi să trec pe lângă ei indiferent.

Înainte de a intra în sala de festivitate ne adunaserăm toţi pe scările de la intrare şi, aşa cum eram, pe grupuri, ni s-au făcut câteva fotografii cu toţi cei prezenţi, dar tot necunoscuţi mi-au rămas o parte dintre ei.

Deodată se aşterne liniştea şi la masă se instalează câţiva colegi, între care i-am reţinut pe Nicu Mirea, Nicu Pomazan şi Nicu Păduraru, cu care mă mai întâlnisem şi altă dată.

Dl. Mirea a prezenta motivul care ne-a unit pe toţi cei prezenţi în sală, după care a prezentat programul întregii zile; apoi, dl. Pomazan a strigat catalogul aşa, cum a fost în anii de studii, înainte de absolvire.

Am urmărit cu mare atenţie orice persoană, după nume, prenume, anul de studii, specialitatea, iar la sfârşit, fiecare a

fost întrebat: are familie? Copii? Ce pensie are? etc. Ce studii au mai realizat? Care le este starea de sănătate?

În jurul orei 12^{30} am plecat pe mare şi în portul Agigea – Sud cu o navă de pasageri, unde am continuat discuţiile pe grupuri. De această dată, colegii din anii superiori s-au apropiat de mine şi m-au întrebat tot felul de lucruri şi m-au convins că erau nişte oameni calzi, prietenoşi, adevăraţi oameni de viaţă, dar ceva mai obosiţi. Ne-am despărţit la orele 14^{30}.

Seara, la ora 19^{30}, urma să ne întâlnim toţi la restaurantul Dobrogea, unde vom participa la masa comună şi dans, prilej de aprofundare a cunoaşterii dintre noi.

Ajuns acasă la mine pe la ora 14^{30}, după ce am mâncat de prânz, m-am aşezat în fotoliu şi am reconstituit cele petrecute în Gara Maritimă.

„Da, am fost cu adevărat emoţionat" – mi-am zis. Şi iată de ce: după ce am răspuns la toate întrebările la care au răspuns şi ceilalţi, am adăugat: „Vă mulţumesc tuturor pentru faptul că m-aţi reprimit în rândurile voastre, după atâţia ani de absenţă! Poate acesta a fost destinul meu, iar destinul nu iartă. De astăzi nu vă voi mai părăsi. Voi fi mereu alături de voi!"

După amiază am mers la hotelul Dobrogea pe la ora 16^{30}, deoarece acolo erau cazaţi colegii mei de promoţie: Cristy Dinu, care locuieşte în Brăila şi Nelu Aron şi Sandu Bălan, care locuiesc în Galaţi. Le promisesem să-i vizitez pentru a depăna amintiri şi a ne mai informa de unele fapte comune. Astfel că până la ora mesei am întors faptele pe toate feţele, împreună cu ei şi soţiile lor. Pe Sandu Bălan nu-l mai văzusem din 1957 şi-l redescopeream după atâta vreme, constatând cu plăcere că bunul meu coleg, deşi în vârstă, nu-şi pierduse calităţile pe care abia le întâlnisem în perioada anilor de şcoală. Nu i le aprofundasem atunci fie din superficialitate, fie datorită mediului în care trăiam, fiind preocupaţi mai mult să ne desăvârşim profesia care ne aştepta să păşim în viaţă.

Sandu nu se dezminte. Este acelaşi coleg liniştit, cald, un moldovean sfătos, cu vorba liniştită, cinstit, modest şi calculat. Privindu-l, am zâmbit mulţumit. Îmi adusesem aminte de o frază pe care o citisem într-o carte şi am reţinut-o pentru ineditul ei: *„fiecare suflet stăpâneşte virtual eroismul, apoi acceptă valori mediocre, plecându-se vieţii celorlalţi, după care se usucă şi piere"*. Ni se potriveşte şi nouă în situaţia de pensionari şi oameni în vârstă: Cândva toţi am fost ambiţioşi, unii chiar orgolioşi. Muncind cu îndârjire, am biruit, dar am urcat pe treptele societăţii, până unde ne-a permis destinul.

Mai păstrăm, încă, în minte imaginile de la adunarea din sala Gării Marine, iar în suflet emoţia evenimentului, pe care eu l-am considerat istoric.

De ce istoric? Pentru că se întâlneau pentru prima dată navigatori din toate cele şase promoţii, care au stat împreună după atâţia ani. Pentru mine a avut şi o altă semnificaţie: foştii mei colegi m-au reprimit în mijlocul lor şi mi-au dăruit o parte din sufletul lor. De atunci mi-am propus să le fiu mereu aproape, să contabilizez – pe cât posibil – trăirile noastre împreună şi să scriu o carte în legătură cu ele. O fac acum, cu plăcere şi responsabilitate, după ce am reuşit să cunosc mai multe fapte noi, ajutat de poveştile şi faptele celor care s-au dovedit că au rămas aceeaşi, cu inimi deschise.

O voi scrie pentru că am apreciat profesia de navigator, pe care o consider o profesie nobilă, dar care presupune şi multe riscuri, absenţa îndelungată de lângă cei dragi şi unele frustrări în legătură cu cele pe care viaţa le oferă altora.

În cartea *Ora de marinărie* pa care am scris-o în 1990, m-am referit doar la perioada 1953-1957, folosindu-mă de crâmpeie de amintiri rătăcite în memoria mea. Am arătat acolo inocenţa adolescenţei unor fii de intelectuali, muncitori şi ţărani, care, mânaţi de dorinţa de cunoaştere şi înţelegere a vieţii, ne-am prezentat la Şcoala Medie Tehnică de Marină, hotărâţi să învăţăm şi să devenim marinari. Pe atunci viaţa de

navigator mi se părea promiţătoare şi, multă vreme a şi fost, deoarece destinul majorităţii dintre noi a semănat – dacă asemănarea nu este forţată – cu destinul plantelor care au fost semănate într-un pământ fertil unde au prins rădăcini trainice şi nu le mai poţi smulge, dovedindu-şi astfel perenitatea.

Am urcat pe firul amintirilor, din care am selectat şi evidenţiat principalele adevăruri care ne-au însoţit în anii de şcoală şi după aceea.

De această dată voi porni de la 12 mai 2007 şi voi marca principalele fapte, până când voi termina de scris această carte. Dacă în ce priveşte oamenii te mai poţi înşela, faptele rămân, fiind cunoscute de toţi cei care le-au trăit. Oricine poate rosti cuvinte prefăcute, dar prefăcătoria trupului cere mult mai multă pricepere; apoi intervin faptele şi greşelile din comportare.

La noi cred că nu-şi va face loc prefăcătoria, deoarece nu mai avem interese potrivnice, ceea ce ne cere să ne facem viaţa plăcută pentru a putea convieţui onest.

Nu cred că cineva doreşte singurătatea, pe care o consider urâtă, rece şi păguboasă, în cazul în care omul ajunge să fie lipsit de ajutor şi de consolare.

Dintotdeauna omul a avut groază de singurătatea fizică, dar cel mai mult l-a înspăimântat singurătatea morală. Chiar şi pustnicii din vechime trăiau în singurătate, dar în deplină acceptare şi cu Dumnezeu în suflet.

Omul obişnuit are nevoie de ajutorul semenilor săi, deşi ar trebui să ştie şi să accepte că mila şi ura stau alături. Destinul fiecărui om este unic, iar el trebuie acceptat şi urmat aşa cum i-a fost dat, cu obligaţia de a se supune destinului comun al grupului din care face parte şi al societăţii în care trăieşte. De aici se nasc şi greutăţile, greşelile şi chiar unele umilinţe pe care le suportă omul şi uneori ajunge să rătăcească pe drumuri care nu mai duc nicăieri, iar în final se pierde.

2. *Cina comună de la restaurantul „Dobrogea"*

La ora 17³⁰ am urcat toţi în sala de la etajul I al hotelului şi am luat loc la mesele ce ne fuseseră rezervate. Era prima dată când locurile fuseseră stabilite în raport de promoţii. În anii următori, acest obicei a fost abandonat.

Îmi priveam în ochi colegii şi mă bucuram odată cu ei. Înainte de a începe să mâncăm, am luat câte o votcă mică şi am discutat de toate. Am fost uimit să aflu cât de luminoase întâmplări pot istorisi ei despre omenie, generozitate, etc. , prilej cu care au dat la iveală o doză de frumuseţe lăuntrică.

„Acestea sunt relaţii frumoase de prietenie, care pot deveni trainice", mi-am zis eu în gând. Cum să laşi invidia, ura şi nepăsarea să distrugă astfel de relaţii care se statornicesc între oameni la un moment dat? Nu sunt motive de supărare, poate unele de sănătate cu care va trebui să ne obişnuim. Desigur, viaţa ne poate servi şi unele neplăceri, cum sunt bolile care şubrezesc şi urâţesc organismul, la care se adaugă îmbătrânirea naturală care ne cupreinde pe toţi odată cu trăirile noastre şi care ne epuizează substanţa ce întreţine trupul, dar nu trebuie să disperăm. Iar până când toate se vor sfârşi, noi să ne străduim să menţinem prietenia şi respectul reciproc, care să ne ajute să supravieţuim.

- Te bucuri că eşti iar cu noi? mă întreabă Sandu.

- Desigur. Păcat că s-a întâmplat atât de târziu.

- Se vede pe chipul tău jovial, care radiază bucurie şi bună dispoziţie.

- Plecarea mea din profesia de navigator a fost şi a rămas o mare căinţă, poate cea mai mare din viaţa mea. După armată nu m-am putut angaja la NAVROM, în portul Constanţa pentru că erau prea puţine nave maritime şi cei de la Serviciul personal m-au sfătuit să merg la Dunăre, iar când vor avea suficiente nave, mă vor chema ei. Eram căsătorit, soţia însărcinată cu primul copil şi ..... am ajuns pe o navă militară a

Miliţiei Transporturi. Celelalte le ştiţi. Important că astăzi sunt din nou împreună cu voi şi cugetul meu s-a împăcat, deşi suntem la vârsta asta înaintată.

Dar să fim optimişti! Bătrâneţea nu înseamnă, în toate cazurile, neputinţă, iar noi mai putem fura puţină adolescenţă şi tinereţe, măcar pe firul amintirilor.

- Viaţa e scurtă, îmi atrage atenţia Gh. Aspru, care şedea pe scaunul de alături de mine.

- Este adevărat, Gică, dar nu trebuie s-o risipim, dimpotrivă, ar trebui să fim cumpătaţi, dar s-o stoarcem până când va seca ea, natural. Doar prin noi şi cei ce vor urma, viaţa devine eternă. Păcat că omului i s-a dat un drept prea redus la această viaţă şi am fost obligaţi s-o trăim în condiţii inegale. Gh. Aspru n-a mai participat la nicio întâlnire după aceea, fiind bolnav netransportabil.

Văzând că nu există nicio reacţie la cele de mai sus, i-am întrebat:

- De ce tăceţi, fraţilor?

- Tu ai dreptate în cele ce spui – intervine Cristy Dinu – dar vezi că viaţa nu este numai scurtă. E şi foarte complicată.

- Nu trebuie să tăceţi! Este semn de resemnare. Numai tăcerea morţii este adâncă, pe care trebuie s-o ocolim cât mai mult, discutând, povestind, croind planuri şi să ne veselim cât mai avem vreme. Trebuie să iubim viaţa aşa cum este ea şi să ne păzim de moarte. Aşa fac eu, mă păzesc de moartea pe care o detest. În prezent mă simt sănătos şi nu-i simt deloc apropierea.

- Ai dreptate! Hai noroc! spune Arti Toma, ridicând paharul cu votcă. Să ne veselim!

- Dar tu bei tot votcă? îl întreb eu. Nu e prea multă?

- Nu-mi place vinul.

- Să ne bucurăm că astăzi suntem din nou împreună! spun eu, ciocnind paharele cu toţi cei de la masă. Şi nu suntem în situaţia solitară a bufniţei de noapte, spun în continuare.

Staţia a pornit o muzică de dans şi pe locul lăsat liber din faţa podiumului improvizat, perechile au început să danseze. Cei care treceau spre „ringul de dans" se opreau la masa noastră şi ne întrebau cum ne simţim? Am mai schimbat şi cu ei unele idei mobilizatoare, plecând de la acea atmosferă plăcută din sală:

- Este foarte bine, dar ar fi şi mai bine dacă vom reuşi să ne întâlnim mai des, în continuare, să fim împreună şi să refacem relaţiile noastre de prietenie, care să ne ajute să fim mai puternici în faţa greutăţilor.

- Să izgonim răceala din suflete! a spus Nelu Creţu.

- Să avem mai multă înţelegere pentru necazurile pe care viaţa ni le-a pus în faţă de-a lungul timpului! a adăugat Nicu Buzatu, da la masa de alături.

- Important este să fim uniţi, împreună mereu şi să nu ne lăsăm înfrânţi! spun eu. De azi sunt cu voi!

Aşa am mâncat, am băut şi am discutat până aproape de mizul nopţii. Muzica a încetat şi Nicu Mirea a întrebat sala, prin intermediul microfonului:

- Sunteţi de acord să ne întâlnim şi anul viitor, tot în luna mai?

- Daaaaaa..! a răspuns sala.

De atunci, ne-am întâlnit în luna mai şi în 2008, 2009 şi 2010, dar numărul celor care au participat a început să scadă în fiecare an, aşa cum voi arăta ceva mai încolo.

3. *Destăinuiri separate*

Am ieşit toţi în faţa hotelului, urmărind să găsim un taxi cu care să plecăm spre casă. De mine s-a apropiat discret Cristy Dinu, care mi-a şoptit:

- Noi plecăm mâine pe la prânz. Dacă poţi, vino să mai stăm de vorbă, că cine ştie când mai avem prilejul! La telefon este altceva.

- Vin, Cristy. Cred că ajung pe la ora 10°°. Noapte bună!

A doua zi i-am vizitat din nou şi am continuat discuţiile cu el, cu Aron şi cu Sandu Bălan.

- Ai aflat că unele cunoştinţe comune ale noastre ne-au părăsit? mă întreabă Nelu Aron.

- Despre care cunoştinţe vorbeşti?

- Au murit Alica Neagu, sora mea Anişoara şi Iulian Ştefan, soţul Veronicăi, prietena ta de la Giurgiu.

- Dumnezeu să-i ierte pe toţi! am spus eu sec.

Mi-a povestit Cristy în vara trecută când a fost aici, la Mamaia. N-am insistat în amănunte, dar într-o stare de muţenie care m-a cuprins pe loc, am mai auzit, ca prin vis, continuarea celor spuse de Nelu:

- Poate te hotărăşti să-i faci o vizită. Locuieşte în Feteşti, la bloc, iar copiii lor s-au căsătorit.

Nu i-am mai răspuns, dar prin minte îmi alergau stoluri de gânduri: „Veronica nu m-a iubit suficient pentru a-şi ţine cuvântul dat. S-a grăbit să se mărite. I-am înţeles graba de atunci, nu şi restul. Păcat că n-a avut o căsnicie prea fericită cu Iulian. Dar în viaţa oamenilor există şi fericire , care nu-şi pot stăpâni plictiseala şi rătăcirile de moment şi adesea, la prima amăgire intră în stare de buimăceală, de unde nu mai pot ieşi şi atunci renunţă la cele mai frumoase sentimente. Aşa se explică şi faptul că renunţă la tot, preferând avantajele materiale, confortul de moment şi liniştea înşelătoare. De ce o fac? Pentru că nu sunt în stare să aştepte. Ce poţi face într-o atare situaţie? Iubirea se află în adâncul inimii, care, uneori, este mult mai departe decât capătul lumii."

... M-a scos din visare întrebarea lui Cristy:

- Tu te-ai mai întâlnit cu Mircea Dragoş?

- Da, în anul 1986, aici, la Constanţa. Înainte de a se îmbolnăvi. Atunci am avut cu el o discuţie lungă în legătură cu mutarea lui şi a lui V. Silvestru la Orşova, apoi i-am povestit episodul cu Alica, la Giurgiu.

- Ce i-ai spus? a întrebat Nelu Aron.

- Ce puteam să-i spun? În martie 1957 eu şi Nicu Păduraru locuiam la gazdă pe strada V.N. Dostoevski, nr. 42. Alica şi Bica, consătencele voastre, au venit la Giurgiu să-şi ridice diplomele de absolvire de la Şcoala Pedagogică şi, ştiindu-ne adresa, ne-au făcut o vizită. Preţ de câteva ore am discutat, am povestit şi am cântat fiecare câte un cântec sau două, pentru a ne aduce aminte de perioada când ne plimbam şi ne distram împreună. La sfârşit, Alica ne-a cântat cântecul „Hai arcuş din nou!":

„Hai arcuş din nou, cântă-mi un tangou!
Care vreau de-acuma să dispară .... etc, pe care l-a încheiat astfel:

Te-aş ierta, dar nu mă rabdă inima,
Te-am iubit şi mult am suferit.
Iar de-atunci, în fiecare seară,
Când adorm, adorm cu tine-n gând,
Şi când zorile-mi bat iar în geamuri
Mă trezesc din visul meu plângând."

Brusc au năpădit-o lacrimile pe care nu şi le-a mai putut stăpâni. Tristeţea ei era prea mare, ca şi iubirea care-i umplea sufletul. Am luat-o în braţe şi am strâns-o la piept ca s-o liniştesc, deoarece plângea tare, cu suspine. „Mircea?" am întrebat-o eu. „Da", mi-a răspuns printre suspine. „A plecat atunci fără să mă anunţe, apoi nu mi-a mai dat niciun semn de viaţă".

Alica suferea din dragoste, acea dragoste care te face să zbori, să te urci în slăvi. Dar cât timp poţi rămâne acolo sus? Până când te convingi că persoana de care te-ai legat prin iubire

şi pe care, în mintea ta, ai urcat-o pe un piedestal înalt, atribuindu-i calităţi pe care nu le are, nu este decât o persoană obişnuită, banală, cu interese ascunse. I-am spus toate acestea încet, la ureche Alicăi, care şi-a şters lacrimile, spunând: „Gata! Să mergem!"

Le-am condus la gară şi au plecat. Nu le-am mai întâlnit.

Lui Mircea i-am spus doar ce am crezut că l-ar mai interesa şi l-am întrebat, în final:

- Te-ai mai întâlnit cu Alica de atunci, de la Giurgiu?

- Nu, niciodată.

- Dacă ai iubit-o, de ce ai procedat astfel cu ea?

- Nu era pentru mine. Avea firea ei expansivă, din care dădea mult suflet şi altora, odată cu zâmbetul şi voia bună.

- Nu te înţeleg. Explică-te!

- Măi, mie îmi trebuie o femeie credincioasă, care să se ocupe de casă şi de copii. Ştii că făceam voiaje lungi şi ... asta a fost.

- Aveai motive s-o suspectezi de infidelitate?

Mircea a ridicat din umeri şi nu mi-a mai răspuns, iar eu i-am respectat tăcerea, nu l-am mai forţat.

- Ştii că a murit şi Mircea? Intervine Cristy.

- Da. Am aflat târziu de la Nicu Păduraru.

- Măi, măi, câţi au mai murit şi dintre colegii noştri de promoţie! Spune Cristy, clătinând capul.

- I-am inventariat împreună cu Păduraru. Sunt deja 12 până în prezent: Aurelian Banciu, Dimancea, Dincă, Dragoş, Drăghici, Frunză, Lache, Mihai şi Petre Munteanu, Itu şi Stăncioiu. Am analizat anii în care ei au murit şi am ajuns la o concluzie bizară: în afară de Banciu, care a murit înecat, la vârsta de 19 ani şi Itu D-tru, la 61 de ani, ceilalţi au murit toţi, în jurul vârstei de 55 de ani.

Am mai discutat cu ei până în jurul orei 12^{30}, apoi am ieşit în faţa hotelului unde aveam parcate maşinile şi ne-am

despărţit, urmând să ne vizităm şi să ţinem legătura prin telefon.

- Dar Mihai Ursu unde a dispărut? îi întreb eu.

- A rămas la o soră a lui, aici, în Constanţa până luni, când se va întoarce şi el la Galaţi.

4. *Yachting Club*

Este sediul unui club nautic, aşa cum îi spune şi numele, pe care îl conduce colegul nostru, Valy Caradobre-Timofei, situat pe str. Nicolae Titulescu, aproape la Casino.

Din vara anului 2008, am început să ne întâlnim în fiecare joi – prima joi din lună – în acest club, unde să putem discuta la un pahar de băutură şi o gustare, sau la o băutură răcoritoare, după caz. Ulterior am început să folosim aceste întâlniri de la Club şi pentru sărbătorirea zilelor de naştere şi de nume, astfel încât toţi sărbătoriţii din luna respectivă, am convenit să o facem în prima joi a acelei luni, transformând întâlnirea într-un prilej de adevărată sărbătoare şi aducere aminte.

De aici putem trage concluzia că destinul nostru încă ne mai iubeşte acum la bătrâneţe, strângându-ne laolaltă pentru a ne depăna bagajul de amintiri din bruma anilor care au trecut peste noi, precum şi pentru a ne sfătui şi a ne încuraja reciproc.

Iar eu nu prea lipsesc de la aceste întâlniri pentru că îi iubesc şi m-am ataşat de ei în totalitate.

Uneori stau şi-i privesc cum stau toţi în jurul meselor puse una lângă alta, în lungul încăperii, ca nişte bătrânei cuminţi, dar încă veseli, deşi sunt oameni obosiţi de mulţi ani de muncă pe mare şi de griji.

Toţi au îndeplinit funcţiile de comandanţi de nave sau de şefi mecanici şi au cutreierat mările şi oceanele în condiţii

grele de furtună, ani la rând, care le-a vlăguit de puteri trupul, departe de casă şi de cei dragi, iar după 38-40 de ani de muncă, majoritatea lor au primit o pensie de 1200 – 1500 lei, care seamănă cu o umilinţă.

De fiecare dată când este abordat acest subiect, în ochii lor citesc sentimentul de umilinţă la care au fost supuşi de guvernele vremelnice care s-au perindat la conducerea României.

Mulţi au vrut să ştie de ce am părăsit eu navigaţia. Le-am explicat motivele, dar n-au fost mulţumiţi.

- Ce căutai tu în miliţie? M-a întrebat unul.

- Ce pot răspunde? Poate acesta a fost destinul meu, deşi aşa cum mă cunoaşteţi voi, firea mea nu s-a împăcat niciodată cu constrângerile, riscurile şi mizeria pe care le presupune această profesie în care am lucrat atâţia ani de zile. Am suportat foarte greu privaţiunile, interdicţiile precum şi ordinele aberante care veneau de la nişte şefi care nu aveau respect pentru demnitatea omului, indiferent ce grad sau funcţie aveai. Când acestea au devenit de nesuportat, am cerut pensionarea.

- Ai lucrat numai aici, în Constanţa? mă întreabă altul.

- Nu. Am început la Călăraşi, apoi la Bucureşti, Constanţa, Tulcea, Buzău, apoi din nou la Constanţa, unde am reuşit să mă întorc abia în iunie 1979.

În miliţie nu am dus totdeauna o viaţă normală şi deloc roză, deoarece dicta puterea ordinului militar şi regula necesităţii şi erai mutat oricând şi oriunde, invocându-se faptul că *„acolo este nevoie de un cadru ca tine”*.

Iar eu, deşi am vociferat, a trebuit să mă supun ca un legionar , mutându-mă din loc în loc, precum ţiganul cu cortul. Desigur că au fost şi alţii în situaţia mea. Astfel că ani la rând am dus dorul oraşului Constanţa şi mării, de care eram departe şi pot spune azi că eu nu mi-am trăit viaţa cu adevărat, adesea am mimat-o. De aceea am considerat că o vreme am trăit „în exil”.

Am descris viaţa mea de militar în cartea *Destin nemeritat*, pe care am scris-o în 1991. Colegul nostru Nicu Păduraru a citit-o atunci când era încă manuscris.

- Nu ne-ai spus că scrii cărţi.

- Nici nu era nevoie. Nu am cu ce mă lăuda, deoarece nu am reuşit să editez niciuna din lipsa banilor.

- Ai scris multe cărţi? Ce faci cu ele?

- Nu prea multe. Am doar 22, dar am şi altele în lucru. Scriu pentru plăcerea mea de a scrie, iar deocamdată le ţin pe post de „literatură de sertar".

- Dacă a fost atât de rău, de ce a i rămas atâţia ani în Poliţie? mă întreabă altul.

- La început n-a fost prea rău, doar în ultimii 10-12 ani. În poliţie, dacă ai intrat, nu poţi pleca oricând doreşti. Apoi am început să mă apropii de vârsta când speram să obţin o pensie şi a trebuit să suport o vreme. Această întrebare mi-au pus-o mulţi oameni care mă cunosc. Nicu Păduraru, după ce a citit cartea, a spus că dacă ar fi fost în locul meu, n-ar fi rămas în instituţia respectivă nici trei zile.

- Cred că avea dreptate să spună asta, zice altul.

- Poate. Când am intrat în această nouă profesie, eram tânăr, curios să aflu orice noutăţi, apoi îmi făceam şi eu planuri la fel ca alţii de vârsta mea, planuri de viitor pentru viaţa mea şi a familiei mele.

De multe ori, muncind zi şi noapte, m-am zbătut pentru existenţa familiei, uitând de mine. Cred că pe atunci m-am cam amăgit în ceea ce priveşte rostul meu într-o instituţie sobră, care lupta pentru a face ordine în ţară. Când m-am convins că o cam greşisem, nu mi s-a mai permis să plec.

- Te simţi bine aici, cu noi? m-a întrebat altul.

- Desigur, altfel ce rost ar avea să vin aici? Atât m-am bucurat atunci, în mai 2007, când ne-am adunat în gara Maritimă şi am văzut că suntem din nou împreună, după atâţia ani în care viaţa ne despărţise.

Acum avem din nou posibilitatea să depănăm amintiri, să învăţăm unii de la ceilalţi, să ne sfătuim şi chiar să ne oblojim sufletele obosite de toţi anii de muncă.

Ca şi ceilalţi colegi, mizez şi eu pe faptul că putem reînvia şi reface relaţiile noastre de colegialitate şi chiar de prietenie între noi – atâţi câţi am mai rămas – şi să visăm împreună, deşi nu ne mai putem întoarce în anii copilăriei sau adolescenţei. În parte, voi mi-aţi dat anii adolescenţei şi o parte din frumoşii ani ai tinereţii, pe care îi uitasem din cauza vitregiilor vieţii pe care am trăit-o atâţia ani, ca şi a avalanşelor de fapte care s-au ţinut lanţ, întocmai ca mărgelele unui şirag de mătănii.

Recunosc că atmosfera plăcută de la Yachting Club mă face întotdeauna să mă simt bine în mijlocul vostru şi să regret timpul pierdut, că m-am întors prea târziu printre voi, foştii mei colegi de la SMTM. Nu-mi place discuţia exagerată, nejustificată. Eu vă vreau prieteni sinceri, cu sufletele calde, care nu au ce să ascundă.

Spun toate acestea deoarece eu m-am întors şi m-am legat de voi cu tot sufletul şi m-am îndrăgostit de sufletele voastre pe care le-am simţit prietenoase, de care vreau să-l lipesc pe al meu. Poate numai aşa voi reuşi să mă vindec de unele sechele care mi-au marcat viaţa, trăind şi muncind într-o instituţie care s-a ocupat de faptele şi mizeria de la subsolul societăţii: criminali, tâlhari, infractori de tot felul, sub sceptrul unor şefi care executau numai ordinele de la partid, oameni perverşi care-şi pregăteau armele de atac, afişând acel zâmbet angelic, înşelător, deşi nu le pasă de cei care munceau şi care reuşeau să-şi ascundă unele fapte reprobabile mimând grija faţă de cei conduşi.

În realitate, toţi urmăreau cu asiduitate să-şi afirme şi întărească autoritatea zi de zi, introducând – prin ordin – noi umilinţe care să distrugă demnitatea celor supuşi, pe care

urmărea să-i transforme în sclavi, pe cei pe care se lăudau că îi conduc în conformitate cu regulamentele.

Desigur că, în acea întreprindere a lor erau ajutaţi de menajeria de linguşitori trufaşi, leneşi şi lacomi, care se gudurau pe lângă ei şi reuşeau să fie cocoţaţi în funcţii înalte, fără a avea vreun merit, iar odată ajunşi acolo, procedau întocmai ca vipera cu corn: îşi alegeau victimele cu o deosebită minuţiozitate şi pricepere, sortindu-le pieirii, apoi îşi frecau bucuroşi mâinile, la gândul că pot călca peste cadavrele lor.

Astăzi, din păcate, numărul acestor specimene a crescut mult, ajungând să triumfe în mlaştina politicii de stat.

- Mă bucur că eşti fericit în compania noastră.

- Da, prietene, sunt fericit, dar fericirea noastră nu poate fi întreagă decât atunci când toţi semenii noştri vor putea fi fericiţi. Revenind la noi, cei de aici, cred că pentru a fi fericiţi, trebuie să rămânem împreună şi să ne întâlnim mereu, să ne interesăm unii de ceilalţi şi să ne ajutăm, în limita posibilităţilor de care dispunem. Mereu aud aici că mulţi au probleme de sănătate şi discută de medicamente, de tratamente sofisticate pentru ei sau pentru familiile lor.

... A sunat un telefon mobil şi în încăpere se face linişte ca să poată vorbi cel apelat, care se descurcă mai greu cu noua tehnică, în zumzetul din sală.

Ştiindu-l cu auzul diminuat, zâmbesc amar, închipuindu-mi cum aude el vibraţiile din microfon, poate la fel cum aude goarna un bătrân cal de regiment de pe vremuri. „Da, îmi spun eu în gând, vrând să fiu îngăduitor, peste noi au trecut mulţi ani grei, care au lăsat urme adânci. Aştia suntem noi toţi şi ar fi o mare greşeală să avem secrete pe care să le ascundem unii de ceilalţi. Este exact ca atunci când îngropi o comoară, ştiind bine că nu te vei mai putea folosi de ea niciodată, nici chiar după moarte. Poate, nişte amintiri."

M-am obişnuit cu zgomotul, de aceea, când este prea multă linişte, devin precaut în mişcări, la fel ca elefantul de la

circ, care păşeşte peste un covor de ouă, grijuliu să nu le spargă. Aşa meditam eu asupra fragilităţii vieţii omului.

În final mi-am zis în gând: „ei sunt prietenii mei, iar prietenia presupune încredere şi respect reciproc, altfel totul se spulberă."

Privesc spre Florică Simion, care stă de partea cealaltă a mesei, vis-a-vis de mine. El zâmbeşte, ridică paharul cu vin şi mă invită să ciocnim şi să bem.

- Hai noroc!

- Noroc şi sănătate! spune D-tru Cristea, aflat pe scaunul de lângă mine, care ciocneşte împreună cu noi.

- Noroc! spun eu, după care adaug: Hai să ne facem zilele cât mai frumoase, să ne bucurăm sufletele. Spiritul este o monedă forte care circulă în viaţa oamenilor, iar fără spirit viaţa moasre. Noi oamenii metropolei de la malul mării, fiind sentimentali şi cu vechi legături cu alte popoare, pe drumuri de ape, ar trebui să ne ferim să trăim în nesiguranţă, învrăjbire şi uitare. Dimpotrivă, să fim uniţi şi mereu veseli. Mai ales voi, care sunteţi fiii mărilor. Regret că România nu mai are flotă maritimă, că poate aţi fi dispuşi şi acum să navigaţi.

Distrugerea flotei româneşti a năruit şi mândria voastră care aţi navigat pe mările lumii şi aţi adus ţării fala şi prosperitatea economică, din acei ani, iar azi aţi rămas doar cu amintirile. Efectul a fost păgubos şi pentru cei mai tineri care v-au urmat.

Vă voi spune o povestioară dintr-un club de pensionari de pe raza municipiului Constanţa (unul dintre cele 16 centre existente prin cartiere): în vara anului 2008, un prieten al meu pe care tocmai îl vizitasem acasă, când m-a condus sprestaţia de autobuz, mi-a propus să trecem pe la un club de pensionari din cartierul său.

- Ce faceţi voi acolo? l-am întrebat eu.

- Jucăm şah, table, bem o cafea, un suc, etc. Unii mai obişnuiesc să-şi aducă în sacoşă şi câte o bere şi tot discutând,

trece timpul în mod plăcut. Hai şi tu cu mine! Dacă nu-ţi place, pleci. Nimic nu te reţine acolo forţat.

... Am intrat cu prietenul meu în club unde era o linişte neobişnuită, ne-am aşezat în jurul unei mese unde doi bărbaţi trecuţi de 70 de ani jucau şah şi am asistat la partida lor în linişte. Dar liniştea a fost întreruptă după un sfert de oră de cearta iscată între doi bărbaţi între două vârste, care aveau simpatii de partid diferite. Unul ţinea cu PDL- partid aflat la guvernare, iar celălalt cu România Mare, al cărui simpatizant îl învinuia pe primul că le-a furat voturile la alegeri. Cearta a degenerat în expresii tari, pe care nu le voi reproduce aici, dar voi încerca să sintetizez discuţia lor:

- Dacă anul viitor Traian Băsescu va fi ales – reales preşedinte, adio democraţie! s-a auzit în liniştea sălii ... De aici au început certurile.

- Dumneata eşti dela PSD sau de la PNL? Îl şi întreabă un altul bondoc, gras, cu o faţă înroşită de băutură.

- Nu, d-le. Nu fac parte din niciun partid, dar sunt cetăţean al acestei ţări şi am dreptul să-mi exprim părerea.

- Crezi că era cineva nevoie de părerea dumitale? Şi, mă rog, de ce crezi cele ce ai spus?

- Pentru că de ani buni încearcă să introducă în România dictatura lui personală. Toată lumea vede că şi-a subordonat parchetul, armata, serviciile secrete, poliţia ... ceea ce este un mare pericol pentru democraţia noastră şi aşa fragilă.

- Da, d-le, are dreptate! Intervine altul. Nu te mai răţoi degeaba la dumnealui, că ştie ce spune! Am ajuns ca înainte de 1989 să ni se asculte telefoanele şi oamenii se tem să-şi mai spună părerile deschis, folosesc glasul prudenţei. Asta mai este democraţie? Ar trebui tras la răspundere pentru toate fărădelegile pe care le-a făcut de când a intrat el în politică şi până acum.

- Are dreptate, domnule! Spune un bărbat de la o masă vecină cu noi, care mă privea direct în ochi pe mine. Am ajuns

să ne rugăm moartea de la o vreme. Nici libertate, nici belşug, ne-au sărăcit de tot. Mai bine morţi!

- Prietene, îl cert eu cu blândeţe. Te văd om aşezat şi încă tânăr. Moartea nu e decât o himeră, o abstracţie. Dumneata mai ai suficient timp să te bucuri de viaţă, să bei, să mănânci, să cutreieri lumea, unde mai sunt atâtea de văzut.

M-a privit cu interes omul. Nu ştiu ce mi-o fi venit şi mie să intervin atunci. De obicei tac şi ascult. Poate mi s-a părut prea lungă „era" gândirii individuale. Cine ştie? De fapt, acea eră a început încă de la greci. În gând eram de acord cu primul, care a deschis discuţia, iar după cum s-a exprimat, mi s-a părut că este un intelectual bine informat. Românul se sufocă dacă nu-şipoate spune părerea. Ce ar mai putea face cu creierul lui dacă nu-l pune la treabă? Se iritä atunci când i se interzice să gândească. Îşi aduce aminte că funcţia crează şi întreţine organul în funcţiune.

- Mai taci, domnule, odată! se stropşeşte la bondocul cel cu faţa congestionată. Îl cunoşti personal pe preşedinte? Poate că nu ştii că este de la noi, din Constanţa şi trebuie să-l spijinim. Ce dracu nu înţelegi?

- Domnule, personal n-am avut prilejul să-l cunoasc, cum nu te cunosc nici pe dumneata. Şi să ştii că nici nu simt nevoia, dar faptele lui le cunosc toţi cetăţenii ţării.

- Şi ce fapte, mă rog? Ce poţi să-i reproşezi?

- Multe, foarte multe! În primul rând, Traian Băsescu are apucături dictatoriale, vrând să conducă România pe baza autorităţii lui discreţionare, nelăsând să primeze forţa dreptului şi principiile democraţiei, iar mie îmi repugnă supremaţia forţei în faţa spiritului şi a legii, precum şi faţă de intelectualitate.

De ce trebuie obligat acest popor să asculte de un trufaş, care acţionează ca o cobră cu clopoţei sau ca o pasăre de pradă şi bate cu pumnul în masă, considerându-se stăpân; îşi arogă drepturi pe care constituţia nu i le conferă, etc., dar el hăhăie

peste tot şi face ce vrea. Îşi închipuie că acest popor există pentru a fi înşelat.

- Eu mă tem că acest popor va exploda odată – intervine altul. Prea a acumulat multă otravă a nemulţumirilor, a crescut mânia şi indignarea.

- Dumneata cine eşti, domnule? Îl atacă grasul, cel cu faţa congestionată.

- Un cetăţean al României, răspunde omul liniştit.

- Dacă te bag eu undeva? Sau te dau în şuturi afară de aici? Nu te-am mai văzut până azi în club.

- Îndrăzneşte şi ai să vezi rezultatul! Răspunde el. Cei care jucau şah sau table s-au oprit şi ascultau la sfada grasului cu oricine spunea ceva de Băsescu.

- Ce îl tot aperi atâta, domnule, când toată lumea ştie câte rele a făcut? Eu sunt unul care îl cunosc mai bine, l-am şi votat prima dată, în 204, crezând că va face ceva pentru ţara asta, dar azi regret că l-am votat, spune un pensionar de la masa unde stăteam şi noi.

- Acest preşedinte a dovedit de mult că ar fi trebuit să fie examinat amănunţit de o comisie de specialişti gen Siegmund Freud. El nu-şi poate reprima nişte porniri violente, care sunt accentuate de ignoranţa generală şi de consumul de alcool în care se scaldă de obicei.

- Mă uimiţi, domnule! şoptesc eu. Nu exageraţi?

- Deloc. În starea lui nu mai ascultă de nimeni şi constituie un mare pericol, dacă ia decizii. Se crede puternic şi stăpân pe viaţa şi pe moartea celorlalţi.

- Hai să mergem, îi şoptesc eu prietenului meu.

- Mai stai să vedem ce se întâmplă!

- Nu mai stau. Şi aşa nu mai suport aerul închis, mirosul puternic de tutun invectivele aduse tuturor de omul gras, care pare a fi susţinător înfocat al preşedintelui.

Am ieşit din club, iar odată cu mine a ieşit şi cel care propunea examinarea gen Siegmund Freud, cu care am mers o bucată de drum.

- De ce sunteţi aşa de pornit împotriva lui Traian Băsescu? l-am întrebat eu.

- Pentru că a distrus flota noastră maritimă. Eu am lucrat la Şantierul Naval toată viaţa şi am construit sute de nave, care au fost vândute altora, pe nimic. Fiul meu a urmat Institutul de Marină şi a navigat 14 ani de zile, iar de câtva timp este şomer, deşi are şi el familie. Vine la mine să le dau din pensieca să-şi cumpere mâncare. Trebuie să se întâmple ceva, că nu se mai poate! zis el cu năduf, înainte de a ne despărţi.

%

... Mă bucur că clubul nostru este mai select, cu oameni decenţi, fără aminozităţi şi simpatii politice. Să ne bucurăm de timpul care ne-a mai rămas de trăit şi să ne adunăm mereu aici pentru a depăna amintiri în oraşul nostru drag de la malul Mării Negre, scăldat de razele calde ale soarelui în fiecare zi şi unde briza mării ne aduce din larg miros de iod, peşte şi alge marine – spun eu, privindu-i pe cei cărora tocmai le spusesem episodul de la Clubul pensionarilor.

Altă dată am ajuns la Club ceva mai târziu şi am ajuns în alt grup de colegi şi prieteni. Constantam că de când ne tot întâlneam la acest club, relaţiile noastre se îmbunătăţiseră destul de mult, semn că se refăceau rapid.

Abia aşteptam fiecare să ne aşezăm pe scaune şi să reluăm discuţiile neterminate de la precedenta întâlnire.

Pentru mine, mersul la club, în Piaţa Ovidiu, are o dublă semnificaţie: revederea şi discuţiile interesante cu foştii mei colegi, iar cu prilejul deplasării pe jos de la staţia de autobuz de lângă scara pe care se coboară la poarta nr. 2 de intrare în port, explorez, de fiecare dată, zona până jos la Casino; când am

timp mai mult, colind pe mai multe străzi ca să văd ce clădiri s-au mai demolat şi ce construcţii noi au mai apărut.

În această zonă peninsulară au fost puse bazele vechiului oraş Tomis, acum peste 2000 de ani, cu străzi înguste şi nu tocmai drepte şi case apropiate unele de altele.

Apariţia bolizilor mecanici, odată cu civilizaţia care şi-a făcut loc şi pe la noi, străzile din zonă au fost lărgite, dar trotuarele pentru pietoni aproape au dispărut.

Numai marea priveşte spre oraş nepăsătoare, reflectând razele soarelui de vară în oglinda ei albastră în care regăsesc, pe rând, cerul senin ziua şi plin de stele, noaptea, peste care luna trece ca la paradă, poleind totul în jur.

Cu toate că în cartier s-au construit blocuri de locuinţe prin anii 1980-1988, cartierul şi-a pierdut splendoarea de altă dată de zonă comercială şi orgoliul de *Poartă Comercială* a ţării, unde se întâlneau greci, turci şi destul de mulţi europeni. Graţia zonei peninsulare care a mai rămas seamănă cu cea a unei femei trecute, care se mai gândeşte la ocaziile pierdute pentru totdeauna, cu nostalgia că odată i-a lipsit curajul de a profita de ele.

... La ora stabilită pentru întâlnire, ne adunăm în club şi, după saluturi şi strângeri de mâini, ne aşezăm în jurul meselor şi începem să discutăm de toate, în afară de politică, pe care o evităm intenţionat.

De fiecare dată ne întâlnim 22-25 de persoane, dar Nicu Pomazan ne ţine evidenţa; nu sunt mereu aceeaşi, participă cei aflaţi în localitate în ziua respectivă, care îşi pot părăsi pentru câteva ore preocupările obişnuite.

Toţi sunt nişte oameni minunaţi, decenţi, cumpătaţi, înzestraţi cu o nobilă alcătuire de către Creator, dar unii par obosiţi, vlăguiţi de muncă şi de trecerea anilor.

În prima joi din august 2009, studiindu-i mai atent, i-am caracterizat, în gând, pe fiecare şi iată cum i-am văzut eu

atunci, când s-au aşezat toţi cei prezenţi, în jurul meselor, după ce veniserăm de afară, unde era zăpuşeală:

1. Valy Caradobre-Timofei – amfitrionul nostru, este un tip sobru , inteligent, respectuos, totdeauna modest, dar vorbeşte foarte rar, mai mult tace, încât pentru cineva care nu-l cunoaşte pare un om ursuz, încrezut, dar în realitate este sociabil, prietenos şi destul de vesel. Mi-l amintesc din perioada în care a urmat cursurile SMTM, cân era animatorul şi sufletul brigăzii artistice din şcoală, compunând cântece care vorbeau despre preocupările noastre şcolare.

În toamna anului 1953 când ne pregăteam să plecăm la munci agricole la Intreprinderea Agricolă de Stat din raza comunei Pietroiu-Feteşti, brigada a pregătit cântecele ce se pretau situaţiei de atunci, pe care voi încerca să le reproduc din memorie:

„Vine ordin de la Minister, of aman, aman!
Să ponim cu toţi pe drum de fier, of aman, aman
Să culegem iute păpuşoi, of aman, aman
La gospodăria din Pietroi of aman, aman.

II

Ne-au dat pâine şi salam de cal.
Şi ne-au înţolit de carnaval.
După vreo trei zile de-aşteptat,
Când de chiul cu toţi ne-am săturat,
Vine delegatul, vine, să ne târască pe şine,
Să ne ducă repede-n Pietroi.
Vine delegatul, vine, să ne târască pe şine,
Că e treabă multă în Pietroi.

III

La Feteşti în gară am ajuns,
Ia maşinile de unde nu-s.

Şi-aşteaptă frăţioare, până când luna răsare,
Să vină maşina din Pietroi!

IV

După vreo trei ore de aşteptat,
Un şofer şaşiu s-a arătat.
Şi ne poartă-n goana mare,
Pe şosea şi pe cărare
La gospodăria din Pietroi.

V

Într-o baracă ordinară,
Cu un regiment de muşte-n ea,
Pe duşumea e cros de şoareci,
Miroase veşnic a saltea.

VI

Iar când să fumezi o ţigară,
Ascuns după un colţ de pat,
Apare-n grabă amiralul
Şi strigă tare: „S-a marcat!"

VII

Dar într-o noapte întunecoasă,
Veniră hoţii peste noi.
Un strigăt se-auzi în noapte:
Săriţi, băieţi! Ne lasă goi.

VIII

Atunci fârtaţii toţi săriră
Şi se luară după el,
Să-i dea paltonul lui Munteanu,
Şi ghetele lui Tudorel (Dimancea)

IX

Suntem marinari, veniţi la muncă în Pietroi,
Nu ne speriem nici de noroi, nici de noroi.
Avem comandant un om viteaz, un om sportiv,
Care-n orice lucru e foarte inventiv.

X

Plecăm la şcoală, ce lucru minunat,
Că de Pietroi ne-am săturat.
De-acum, în fine, va fi iar bine,
Iar după-atâtea necazuri, vom face hazuri iar.

XI

Cu noi şi trenul cântă refrenul
Şi sacadează pe şine,
Mergeţi cu bine, MARINARI!"

Al doilea cântec (din multe altele), vorbeşte despre păţania unui călător dintr-o staţie CFR izolată:

„De la mine la Ploieşti
Nu e departe când porneşti.
Un lucru doar să nu doreşti:
Cu trenul să călătoreşti.

II

Glasul roţilor de tren
Se aude odată-n lună.
Dacă-l prinzi, atunci e bine,
Dacă nu, e vai de tine,
Nu-ţi mai trebuie tren cât vei trăi.

III

La căsuţa de bilete,
Te-ai trezit în zori de zi,
Hotărât să nu pierzi trenul,
Orice-ar fi.

IV

Iei bilete şi tichete,
Clasa-ntâi, vagon cu pat,
Şi îţi pregăteşti bagajul,
Hotărât să faci voiajul.
Şi-l întrebi pe primul impegat:

V

Să mă ierţi dacă-ţi stau mereu în cale!
Să mă ierţi dacă nu eşti supărat!
Vreau să ştiu dacă vine personalul.
Şi-ţi răspunde primul impegat:

VI

Stai aşa că-ţi şade bine!
Au mai stat şi alţii aşa.
Într-o clipă trenul vine
Şi-ai să pleci şi dumneata.

VII

Mor de foame, mor de frig,
Încep iar să mă mai plimb.
Din biroul de mişcare
Intru-n sala de-aşteptare.
Lume multă! Ce să faci?
Te-aşezi pe geamantan şi taci.

VIII

Şi stai şi stai şi stai,
Aoleu, mamă, cât stai!
Când de-odată ai observat,
Că trece o zi şi s-a înoptat,

IX

Au adormit toţi călătorii
Şi CFR-iştii au adormit.
Au aşteptat să vină trenul,
Dar trenul tot n-a mai venit.

X

Dar după una, 2, 3 ... 10 ore de-aşteptat,
Când de foame şi de sete eşti aproape leşinat,
Se zăreşte un tren în zare şi s-aude un şuierat.
Şi-ţi răspunde primul impegat:

XI

Vine! Vine! Iată-l că vine!
La o parte la linia-ntâi!
Vine! Vine! Nu sta pe şine!
Că te calcă şi-aici rămâi.

XII

Şi când intră trenu-n staţie,
Să mai vezi aglomeraţie,
Să mai vezi înghesuială,
Parcă e la hotel.

XIII

Sus pe tampoane, domni şi cucoane,
Stau ciopor,
Aoleu, madam, dă zor!

Ori te urci, ori te cobori,
Ori de nu, dracu te ia!

XIV

Nici pe scară n-am urcat,
Că trenul a şi plecat.
Şi-am rămas tot pe peron,
Fără un crac la pantalon.

XV

Mai am un singur dor:
Să nu fiu călător.
Şi duc un dor cu anul
Să vină personalul."

După desfiinţarea SMTM în 1955, Valy Caradobre a urmat Facultatea de Construcţii din Bucureşti şi a lucrat la construcţia Centralei Nucleare-electrice Cernavodă, iar de acolo a fost pensionat din funcţia de director adjunct.

Spuneam mai sus, că cine nu-l cunoaşte, are impresia că este mereu supărat, dând senzaţia că spiritul lui este ca un cazan sub presiune, la care focul este alimentat de o mânie sever reprimată; în reprezentarea mea, parcă are alura de „sfinx", dar îmi revin şi-mi spun că este urmarea unei stări de oboseală, poate chiar de vreo suferinţă fizică neexprimată, poate chiar şi din cauza vârstei, care a început să ne afecteze pe toţi. În afară de Yahting Club, Valy mai are şi alte obligaţii, de aceea vine cu noi, stă puţin, vorbeşte puţin, apoi pleacă.

2. Nicu Pomazan, spre deosebire de Valy, este un tip direct, foarte activ şi foarte comunicativ, într-o continuă mişcare şi tot timpul îşi face de lucru. Are obiceiul să se aşeze pe un scaun cât mai aproape de fereastră, dar trece pe la ceilalţi colegi cu care discută. Vorbeşte destul de corect, dar repede şi continuu, întocmai ca apa care curge inepuizabilă dintr-un

robinet deschis, încât dă impresia că este guraliv, dar nu este aşa; el vorbeşte numai ce trebuie.

Este un partener de discuţie agreabil, vesel, optimist în permanenţă, iar uneori fluieră, printre dinţi, câte o melodie veselă. Mie mi-a plăcut de el întotdeauna pentru că este inteligent, spontan, are multe idei folositoare „micii noatre comunităţi" şi este un bun organizator şi cu reprezentare clară în legătură cu problemele reale ale vieţii de fiecare zi. După absolvirea SMTM a lucrat o vreme pe vapor, apoi a urmat facultatea de Autocamioane şi Tractoare Braşov şi a lucrat la I.J.T.L. Constanţa, mai întâi ca inginer, apoi ca director, de unde s-a şi pensionat.

3. Nicu Caracostea, a fost şi a rămas un bonom, fiind prieten cu toată lumea, mereu comunicativ şi vesel, tipul omului „veşnic tânăr şi ferice", cum îl caracteriza marele nostru poet Mihai Eminescu, pe confratele său – Vasile Alecsandri în poezia „Epigonii". După absolvirea SMTM a lucrat ca şef mecanic pe mai multe nave comerciale, trecând prin toate treptele acelei meserii şi examenele cerute.

4. Costel Novac, după desfiinţarea SMTM a urmat Facultatea de Filologie Bucureşti; apoi a fost directorul revistei „Tomis" din Constanţa. A scris mai multe cărţi, din care şi unele cu tematică de navigaţie. Are o fire reţinută, iar cu prilejul întâlnirilor noastre este mereu tăcut, vorbind doar în situaţia în care este antrenat în discuţii de ceilalţi colegi. Adesea răspunde la câte o întrebare cu aerul omului plictisit, nepăsător, de parcă nu-l interesează problema, dând din mână a lehamite, dar dacă este abordat cu probleme care îl interesează, devine activ, dă explicaţii pertinente şi se îmbujorează la chip. Unora li se pare că îşi dă importanţă, dar eu spun că nu este adevărat, dimpotrivă, îi place să fie mai retras, cu problemele lui.

5. George Aur, om serios, cumpătat, coleg apropiat, prietenos şi vesel când trebuie, lăsând mereu un spaţiu de

respect. După absolvirea SMTM a urmat Politehnica din Bucureşti şi ca inginer a îndeplinit multă vreme funcţia de şef al Intreprinderii de Administraţie Locativă Constanţa, de unde s-a şi pensionat.

6. Mircea Haneş, un tip aşezat, circumspect, prietenos, mereu preocupat de lucruri serioase şi absolut necesare; întotdeauna analizează atent şi corect fiecare situaţie ivită, are răbdare să-l asculte pe fiecare şi abia după aceea îşi spune părerea, după o matură chibzuinţă. Deobicei, participă la toate întâlnirile noastre. Împreună cu Nicu Mirea, Caradobre Valy, Nicu Pomazan, participă în colectivul de redacţie al revistei „Marinarul" şi, ajutaţi de Costel Novac, asigură editarea ei anuală.

7. Florea Simion, serios şi întotdeauna modest, dar sociabil şi glumeţ în limitele decenţei, când participă la veselia comună cu tot sufletul, tolerant şi prietenos. După absolvirea SMTM a navigat pe mai multe nave comerciale de linie, urcând toate treptele profesiei, până la funcţia de Comandant de cursă lungă, cutreierând mările şi oceanele lumii timp de peste 40 de ani de zile, după care s-a pensionat.

8. Nelu Şerban, un bun prieten, care nu este supărat niciodată, transmiţând şi celorlalţi buna dispoziţie. Este un coleg simţitor, vesel când trebuie, dar şi serios din când în când. Este tipul de om glumeţ, părând adesea „mişţocar", dar asta este partea lui de apărare împotriva greutăţilor vieţii, pe care nu vrea să le ia în seamă. Participă cu tot sufletul la viaţa noastră comună de la Club, ca şi în situaţiile triste când ne adunăm pentru a conduce pe ultimul drum vreunul dintre colegii care ne părăseşte, trecând „dincolo".

După absolvirea SMTM a navigat pe diferite nave comerciale de linie şi a urcat până la funcţia de comandant de cursă lungă, iar după 40 de ani de muncă s-a pensionat.

9. Dumitru Cristea, tipul omului liniştit, care preferă dialogul în doi, unde abordează probleme serioase, în legătură

cu viaţa şi adesea cu profesia sa, existând şi azi o preocupare permanentă pentru a cerceta şi a afla. Este un bun povestitor, iar în multe ocazii m-am convins că are ce povesti. În cei aproape 40 de ani de navigaţie pe diferite nave de linie, în ultima parte ocupând funcţia de comandant de cursă lungă, nu i-au lipsit incidentele cu nava prin porturile lumii, de fiecare dată când ne întâlnim amândoi la club sau la el acasă, îmi povesteşte, cu patos, unele întâmplări, iar eu îl ascult cu plăcere şi interes.

Este preocupat de istoricul navelor româneşti care au fost angajate în abordaje şi s-au scufundat în diferite mări, în care sens a cercetat şi a întocmit o amplă lucrare de specialitate, prin eforturiproprii.

10. Vasile Ursache, este un bărbat liniştit, modest şi, în ultima vreme, destul de resemnat deoarece se crede prea bătrân şi neputincios, iar de când i-a murit soţia s-a izolat, deşi se plânge de singurătate. Disutând odată ceva mai mult cu el, mi-a spus că nu vine la club cu noi, deoarece nu mai are nicio speranţă. Poate ar fi bine să facem ceva pentru a-l readuce în mijlocul nostru şi să-l încurajăm.

11. Haralambie (Liviu) Vasile, fostul meu coleg de clasă, atât la Constanţa, cât şi la Şcoala Navală din Giurgiu. Despre el aş putea spune mai multe, dar mă voi rezuma să-l numesc un bun coleg, săritor în caz de nevoie, pescar împătimit, care a stat prea mult în apă şi s-a ales cu boala de rinichi pentru care face şi astăzi dializă. Îmi pare rău de suferinţa lui, care îl ţine departe de întâlnirile noastre, unde participă foarte rar, fiind obligat să respecte un regim alimentar sever.

A fost ofiţer mecanic I pe diferite nave de linie sau portuare de unde a fost pensionat.

12. Nicu Păduraru – tot un fost coleg de clasă de la SMTM şi Şcoala Navală Giurgiu. După absolvire a lucrat pe navele care navigau pe Dunăre, după care s-a angajat pe nave

maritime din portul Constanţa. A fost şi a rămas un bun coleg, are spirit organizator şi ţine evidenţa tuturor foştilor elevi ai SMTM, adunându-ne la bucurie sau când trebuie să-l conducem pe ultimul drum pe vreunul dintre noi. Dă-i, Doamne, sănătate şi viaţă lungă pentru a-şi face datoria în continuare!

13. Nicu Mirea. L-am lăsat la urmă în mod intenţionat, deoarece aş vrea să spun mai multe despre el. Este un om serios, cumpătat în toate, respectuos în relaţiile cu colegii, prietenii şi cunoscuţii săi, dispunând de o autoritate neimpusă, pe care a câştigat-o faţă de toţi care îl respectă pentru comportarea sa şi pentru ceea ce este.

La început am crezut că ceilalţi îl respectă pentru că a fost printre primii Comandanţi de navă sau pentru că a fost şeful Comisiei de examinare a foştilor săi colegi pentru obţinerea brevetelor de căpitan sau de Comandant de navă, dar m-am convins pe parcurs că el obţinuse acest respect datorită faptelor şi comportării sale.

Simpla sa prezenţă în sala de la club temperează discuţiile aprinse şi încălzeşte, în mod plăcut, atmosfera. Faţă de toţi colegii se manifetă în mod egal, dar nu se zgârceşte să afişeze un zâmbet larg celor pe care îi stimează în mod deosebit şi le acordă un interes mai aparte.

Deşi am fost despărţit de el atâţia ani, când nu am avut prilejul să stăm faţă în faţă şi să discutăm, în ziua când ne-am reîntâlnit, am avut sentimentul că nu ne-am despărţit niciodată şi am reluat comunicarea în efluvii calde, prieteneşti, ca între două spirite, puţin stinghere şi reţinute, la început, dar care – spre bucuria mea – s-au transformat repede în două spirite dispuse să exploreze împreună un univers comun.

Spun toate acestea deoarece nu-mi explicam atitudinea celorlalţi colegi faţă de el şi îl crezusem cam cenuşiu şi ostil (pe această cale îl rog să mă scuze).

Când am constatat că mă înşelasem, mi-am cerut iertare în adâncul conştiinţei mele şi mi-am schimbat părerea.

Era pentru a nu ştiu câta oară în viaţa mea când mă convingeam discret că nimic nu este imposibil de abordat între doi oameni care posedă un nivel cultural ridicat, experienţă de viaţă şi un nivel de înţelegere corespunzător.

Aşa a fost. Nicu Mirea nu era un mister. După ce am schimbat câteva idei, a devenit destul de comunicativ, dispus să acţioneze pe un spaţiu generos, brodat cu cele mai importante probleme pe care le ridică viaţa. De atunci m-am apropiat mai mult de el şi l-am considerat prieten. Nu ştiu dacă şi el a făcut la fel, deşi eu l-am trecut pe lista unde i-am înscris şi pe ceilalţi, cărora le-am declarat deschis că mă simt onorat să fiu în mijlocul lor.

... Mai am şi azi unele regrete că prietenia noastră, a foştilor elevi ai Şcolii Medii Tehnice de Marină din Constanţa, a reînviat acum, când rândurile ni s-au subţiat atât de mult, prin plecarea din viaţă a mai multor colegi. O scuză există – despărţirea şi munca – dar şi o doză de nepăsare, care n-ar mai trebui repetată, că ne-ar costa scump. De aceea propun tuturor să ne întâlnim mai des, dar cel puţin la întâlnirea anuală din luna mai să nu lipsească nimeni. Viaţa ce ne-a mai rămas ne spune că nu mai avem prea multe astfel de întâlniri.

Desigur, ar trebui să ne obişnuim cu despărţirile definitive, care ne umplu de suferinţă şi de regrete, care ne încarcă cugetele celor care îi conducem pe ultimul drum, aşteptându-ne rândul. Dar să fim demni şi să încercăm să ne mai lăsăm ameţiţi de miresmele tari ale fugarei noastre vieţi, cât ni se va mai permite să ne mişcăm în voie pe acest pământ binecuvântat de la malul mării. Iar pe cei care, din diferite cauze, ne părăsesc, să-i conducem pe ultimul drum cu decenţă şi pioşenie, cu părere de rău şi povara ce ne-o lasă în suflete, ştiind că i-am pierdut definitiv. Ce ne rămâne nouă de făcut? Să-i păstrăm în memorie şi să ne reamintim cu drag de ei. Cine

ştie? Poate şi pe noi, cei care am mai rămas, ne vor conduce ceilalţi, cu respect, pioşenie şi decenţă, pentru ceea ce am fost în viaţă.

Într-o zi am încercat să întocmesc un tabel cu foştii noştri colegi care ne-au părăsit, dar nu-i ştiu pe toţi, deoarece n-am participat decât la înmormântarea următorilor: Constantin Udrişte, Gh. Roibu, Sandu Mailat, Traian Stănică, Aurel Fotescu şi Ştefan Fraitag.

Despre moartea celorlalţi am auzit foarte târziu. Consider că toate acestea sunt suficiente motive care să ne determine să ne strângem şi mai mult rândurile şi să ne păstrăm prietenia care a reînviat. De atunci, cu ea am contruit o lume a noastră, având ca principal liant şcoala, cu toate amintirile ei, la care am ataşat sufletele noastre obosite, dar sincere şi calde.

Această lume a noastră este tot ce ne-a mai rămas astăzi, când am ajuns la vârsta pe care o avem fiecare.

După ce am văzut cât de repede ne-au plecat în lumea umbrelor o parte dintre foştii colegi, să fim tari şi să nu uităm că viaţa merge înainte, putând fi oprită doar dacă moartea o răpune. Să facem astfel încât acest fapt să se întâmple cât mai târziu.

Se spune că Dumnezeu a hotărât că orice fiinţă de pe pământ este pieritoare, adică, după ce a urmat calea destinului (naştere, dezvoltare) trebuie să moară. De aceea este bine ca, atât cât trăieşte, omul să-şi trăiască din plin viaţa, considerând că fiecare clipă ar putea fi ultima hărăzită de Creator, mai ales când este sănătos şi posedă suficiente resurse fizice.

Psihologii ne spun că oamenii dobândesc prea târziu conştiinţa trupului ireversibil pierdut, abia în faţa morţii, iar atunci spun deznădăjduiţi: „Ce bine ar fi fost dacă aş fi aflat mai demult acest secret!".

În concluzie, trebuie să ne străduim să uităm faptele rele şi să ne bucurăm de fiecare clipă fericită de care mai avem parte, ştiind că viaţa este plină de surprize, adesea neplăcute.

Să ne plimbăm în mijocul naturii, să privim pomii înfloriţi primăvara, florile şi cerul albastru-străveziu, să ne bucurăm de lumina şi căldura soarelui în orice anotimp.

În ceea ce ne priveşte pe noi, în mod direct, să nu lăsăm să se răcească prietenia noastră, asemenea unor vecini indiferenţi unii faţă de ceilalţi, nimeriţi la o masă dintr-un restaurant dintr-o gară oarecare, obligaţi la conversaţii banale, convenţionale şi formale, iar la despărţire îşi ating mâinile reci şi vâscoase, care, adesea, produc acea repulsie ca balele de melc.

Indiferenţa şi lipsa comunicării sunt foarte periculoase; ele despart oamenii, în loc să-i unească în lupta lor cu greutăţile. Iar viaţa este frumoasă doar trăită în armonie.

Să nu uităm că viaţa adevărată este aici, pe pământ, pe când „dincolo", sub lespedea întunecoasă şi umedă, sunt numai oase şi viermi. De aceea se şi spune că „moartea este o taină înfricoşătoare şi un drum fără întoarcere".

Este o stare care a început cu Adam şi Eva, a continuat cu Abel Şi Cain şi se va perpetua în veci.

... Revenind la noi se naşte întrebarea: Ce ne poate ţine aproape în situaţia în care ne găsim? Numai o prietenie sinceră, trainică, mereu finisată şi limpede ca un cristal prin care, dacă priveşti, să nu zăreşti nicio pată. Ştiu că aşa ceva este tot mai greu de realizat, îndeosebi dacă stăm tot mai izolaţi unii de ceilalţi, avem preocupări diferite, evităm confidenţele, fiecare apărându-şi secretele personale.

La ce ne mai folosesc ele astăzi? Eu cred că, dimpotrivă, unele fapte ştiute ar putea constitui motive de ajutorare.

Nu vreau să mă judecaţi greşit, dar afirm că în cărţile pe care le-am scris, am pus tot bilanţul vieţii pe care eu am trăit-o, ca pe o veritabilă spovedanie. Am mai scris asta şi nu e motiv ca să mă laud, dar mi-aş dori ca între noi să existe şi să dăinuie o prietenie sinceră şi dezinteresată, la care să adauge fiecare dintre noi, iubire, ajutor, sfaturi utile şi vorbe frumoase. Când

faci un bine unui prieten, îţi dăruieşti ţie însuţi un bine mult mai mare.

Se spune că omul este o fiinţă mărginită prin firea ei, dar este nemărginită prin spiritul ei. Poate de aceea sufletele curate ajung destul de greu să creadă în răutatea semenilor lor. Dar când îşi dau seama de stricăciunea omenească, acele suflete se ridică la starea de îngăduinţă, care constituie şi ultima stare de dispreţ.Cred că toţi am ajuns la gradul de înţelegere şi ştim că bătrâneţea nu vine singură, aduce şi unele complicaţii.

De aceea, putem ajunge să ni se pară că lumea în care ne mişcăm a devenit ireală, iar noi suntem nişte umbre care fug.

La fel şi scurgerea inexorabilă a timpului, care transformă şi distrge fiinţele, ne umple de o mare nelinişte, iar tot ce ne înconjoară pare a fi acel torent de ape care curge şi apoi se retrage undeva departe, în râpe şi văgăuni.

Trebuie să ne împăcăm cu gândul că nu ne mai putem întoarce în anii tinereţii noastre, pe care i-am irosit, sacrificându-i muncii, care a durat 35-40 de ani de zile şi nu am dezertat nicio clipă, răbdând ca nişte soldaţi disciplinaţi în posturile de santinelă, ca o datorie pentru ţară.

Trecutul nostru nu mai poate fi reînviat, nici reparat oricât ne-am strădui. Ştiind toate acestea, ce ne rămâne de făcut? Să păstrăm legătura între noi, pe orice cale, să ne întâlnim cât mai des şi să ne sfătuim, să ne încurajăm reciproc şi să ne facem mai uşoară viaţa care ne-a mai rămas de trăit.

Ştiu că rândurile noastre s-au rărit an de an, mulţi dintre foştii noştri colegi de şcoală au trecut „dincolo". Rămâne ca noi, cei care am mai rămas, să încercăm a da glas acelei sfioase afecţiuni de iubire, care întăreşte prietenia.

Să renunţăm la invidie şi alte fapte care ne pot despărţi şi să rămânem uniţi cât ne mai putem mişca, pentru a permanentiza întâlnirile noastre în fiecare joi din început de lună, şi cel puţin o dată pe an, în luna mai – care semnifică trezirea la viaţă a întregii naturi. Să dăm viaţă clubului nostru

liniştit unde putem depăna amintirile bogate, din care să nu lipsească SMTM în care am făcut primii paşi în adolescenţă, apoi ca tineri în muncă şi în viaţă. Avem ce povesti, chiar dacă unii am mai lucrat şi în alte domenii, iar acum, odată ce ne-am retras din viaţa zbuciumată să retrăim amintirile, în aşteptarea „trecerii în marea linişte de dincolo".

Să fim, deci, împreună, amânând cât mai mult momentul în care se va produce această trecere.

Noi, pensionarii de azi, foştii elevi de ieri ai Şcolii Medii Tehnice de Marină, am început să ne înstrăinăm, să ne izolăm de la o vreme şi asta nu ne face bine de loc. Ar fi mai bine să ne auutoanalizăm cât mai repede şi să înţelegem cu toţii tirania timpului, altfel vom devenii prizonierii încăperilor din casele noastre ca nişte păsări în colivie, iar colivia – ştiţi bine – anticipează mormântul veşnic şi negru ca smoala.

J.J. Rouseau avea dreptate când scria că: „drumul spre bătrâneţe este acel drum fără întoarcere spre singurătatea sinelui".

Zilele trecute am fost în cimitir la mormintele fiului meu şi fostei soţii (mama lui). A fost un prilej de meditaţie, dar şi de informare, citind frazele scrise pe unele cruci, aproape acoperite de buruienile crescute, semn că n-au fost vizitate de multă vreme. M-a surprins o frază: „Trecătorule, dacă ai timp, opreşte-te şi ţine-mi de urât o clipă!"

Acesta era un semn de disperare, poate strigătul unui părinte către copiii săi care l-au uitat.

5. *Placa comemorativă S.M.T.M. – 60*

În anul 2009, la una din întâlnirile noastre de la Yahting Club, am căzut toţi de acord să confecţionăm o placă din marmură pe care s-o instalăm la intrarea în clădirea din incinta portului Constanţa, în care a fiinţat Şcoala Medie Tehnică de Marină în perioada anilor 1949-1955.

În acea şcoală au învăţat şase promoţii de elevi, însumând aproape 400, din care au absolvit aproape jumătate ofiţeri III punte şi cealaltă jumătate la maşini, la care s-au mai adăugat două promoţii de doi ani – specializare.

Clădirea mai există şi astăzi, iar navigatorii ieşiţi de pe băncile SMTM au dorit să-i aducă un omagiu pe această cale, iar la ora 10°°, pe 9 august 2009, ne-am adunat în faţa clădirii cu pricina, circa 100 dintre foştii cursanţi ai numitei şcoli. Ne-am aşezat într-un careu, disciplinaţi cum o făceam şi altă dată, cu mulţi ani în urmă, aşteptând începerea ceremoniei.

După ce Nicu Mirea – fost comandant de cursă lungă – a spus câteva cuvinte în legătură cu evenimentul la care eram prezenţi, a fost invitat domnul Tiberiu Bălan, directorul Administraţiei Portului Constanţa, care a dezvelit placa comemorativă, în aplauzele participanţilor.

Au urmat două luări de cuvânt, unul din partea Comitetului de organizare, prezentat de Nicu Păduraru, iar celălalt susţinut de subsemnatul. Le voi reproduce în ordine.

Dragi colegi, onoraţi invitaţi!

Prin dezvelirea acestei plăci comemorative la 60 de ani de la înfiinţarea Şcolii Medii Tehnice de Marină, prima şcoală din România de ofiţeri pentru marina comercială, emoţiile sunt mai puternice decât furtunile întâmpinate de-a lungul vieţii în diferite sectoare de activitate.

Majoritatea dintre noi am slujit cu profesionalism transporturile navale române, iar alţii au activat ca ingineri, profesori universitari, artişti, scriitori şi poeţi şi ne mândrim chiar cu titlul de academician obţinut de o fostă colegă.

Timpul a aşternut ninsoarea pe părul nostru, al celor rămaşi în viaţă. Aici, pe aceste locuri, se impune o pioasă aducere aminte pentru cei plecaţi dintre noi, bunii noştri foşti colegi, ca şi iluştrii noştri profesori.

Dând timpul înapoi cu peste 50 de ani, să retrăim un moment anii de şcoală, gândindu-ne că paşii celor prezenţi aici astăzi se intersectează cu paşii celor care ne-au fost colegi, profesori, pedagogi, iar holul de acces, scările, culoarele clădirii, au rămas aproape aceleaşi.

La vârsta pe care o avem astăzi, putem spune că ne-am făcut datoria şi putem pleca – mai curând sau mai târziu – pe drumul fără întoarcere, regretând totuşi că urmaşii noştrii în ale marinăriei îşi desfăşoară activitatea pe nave maritime comerciale, care au la pupa alte pavilioane şi nu tricolorul românesc.

Fi-vom liniştiţi acolo, în ultimul port de acostare, „Portul Eternităţii", numai dacă flota comercială română „va fi iarăşi ce a fost şi mai mult de atât", parafrazându-l pe domnitorul moldovean Petru Rareş.

Vă dorim din inimă sănătate dumneavoastră şi celor dragi dumneavoastră şi să aveţi parte de bucurii de la cei pe care i-aţi crescut cu dragoste părintească.

Mulţumiri şi deosebită consideraţie domnului Căpitan de cursă lungă Ion Bălan, Directorul general al Administraţiei Porturilor Maritime Constanţa, care a răspuns cu amabilitate solicitării noastre în pregătirea acestui moment!

Comitetul de organizare

Doamnelor şi domnilor, stimaţi colegi!

Am privit cu deosebită emoţie placa comemorativă montată recent pe zidul acestei clădiri şi care tocmai a fost dezvelită de distinsul Director General al Portului. Ea ne aminteşte ca un document istoric vechi, că au trecut 60 de ani de când s-a înfiinţat Şoala Medie Tehnică de Marină Comercială din Constanţa.

În perioada anilor 1949-1955 aici au învăţat şase promoţii, însumâmd aproape 400 de tineri, care au păşit sfioşi, în fiecare an, cu dorinţa de a se perfecţiona în profesia de navigator.

Clădirea este veche, mult mai bătrână decât noi cei care ne-am adunat aici (mă refer la foştii săi elevi, care am trecut de vârsta de 70 de ani), dar nu trebuie să uităm că atunci când i-am trecut pragul pentru prima dată, nu eram decât nişte adolescenţi, animaţi de dorinţa să aflăm tainele marinăriei. Azi suntem mândri că le-am aflat la timp, având de la cine învăţa; am avut dascăli eminenţi, care ne-au transmis un vast bagaj de cunoştinţe – o zestre – cu care mai târziu am putut zburda prin lume.

Aşa cum am mai spus-o şi altă dată şi au recunoscut şi cei care ştiu ce calităţi aveau profesorii noştri, în SMTM s-a făcut o instruire temeinică, pentru viitoarea profesie şi pentru viaţă; într-o exprimare mai simplă, s-a făcut carte adevărată, fiind înarmaţi cu cunoştinţe solide, care au stat la baza pregătirii noastre ca oameni. Astfel, mulţi dintre cei aici prezenţi pot confirma că oriunde i-a purtat viaţa, s-au prezentat bine pregătiţi şi au trecut, fără efort, examenele la care au fost supuşi. O dovadă grăitoare o constituie cei care au devenit ulterior ingineri, profesori, scriitori, poeţi sau conducători de colective tehnice cu înaltă calificare.

Îmi amintesc o adunare care s-a ţinut în sala de la parter a şcolii, unde funcţiona şi sediul Sindicatului portuar.

Eram adunaţi toţi elevii şcolii existenţi în februarie 1954, iar Petrică Mureşan, directorul nostru de studii ne-a ţinut o cuvântare moralizatoare, pe care a încheiat-o astfel: „Străduiţi-vă să învăţaţi tot ceea ce vi se predă în şcoală! În caz contrar vă veţi pierde prin lume unde veţi rătăci în derivă sau veţi fi abandonaţi ca o navă eşuată".

Iar noi l-am ascultat şi am învăţat, fiecare după puterile lui, dar suficient pentru a fi în măsură să jonglăm cu calcule integrale şi diferenţiale, logaritmi, ecuaţii etajate, etc. iar la pregătirea de specialitate am reuţit să stăpânim lucrul cu sextantul, teodolitul, girocompasul, precum şi tehnica navigaţiei costiere şi estimate, noţiuni de termodinamică, rezistenţa materialelor, fizică, chimie, limbi străine, etc.

Trebuie să le mulţumim dascălilor noştri de atunci, care ne-au picurat an de an şi zi de zi, în memorie, cunoştinţele cu care am pornit apoi în viaţă. Îi amintesc cu acest prilej pe: Petrică Mureşan, Ştefan Atanasiu, Simion Chiriac, Ilie Dumitrescu (pişpirică), Gh. Bădescu (moş pipă), Ion Chirilă (popa), Paraschiva Leonte (păsărica), Viorel Mita (amiralul), Wender Karol (neamţul – era ceh), Dan Petricu, profesorul nostru de desen tehnic, etc., şi nu trebuie să-i uităm pe G. Mărăcineanu – bătrânul lup de mare, Comandantul navei-şcoală „Neptun" şi pe Nicolae Măra – şeful de echipaj care s-au ocupat de pregătirea noastră practică pe navă.

Toţi ne-au părăsit, iar regretul nostru este destul de mare că nu sunt alături de noi la această adunare, dar se spune că pentru fiecare om, când se naşte, pe cer apare o stea care-i veghează spiritul. Dacă este aşa, să sperăm că astăzi ne privesc de acolo, de sus şi spiritele lor ne zâmbesc, fiind bucuroşi că prin truda lor am devenit oameni de ispravă, aşa cum şi-au dorit ei.

Şi nu se înşeală. Majoritatea foştilor lor elevi au devenit Comandanţi de Cursă Lungă şi şefi mecanici, care au cutreierat, în lung şi-n lat mările şi oceanele lumii, ducând

peste hotarele ţării mândria flotei româneşti, la bordul celor 385 de nave pe care le-a avut România la un moment dat.

Astăzi, flota maritimă comercială nu mai există pentru că au avut unii foarte mare „grijă de ea", dar noi am rămas, chiar dacă într-o proporţiede 35-40% din cei care am pornit la drum. Să nu-i uităm nici pe foştii colegi!

Dragi colegi, vă rog să-mi permiteţi să vă aduc aminte câteva momente din începuturile vieţii noastre de elevi ai SMTM. Ştim toţi că şcoala noastră era săracă, încât abia ne asigura învăţătura, o cazare modestă în dormitoare comune şi cele trei mese pe zi, la fel de modeste, în cantina din spate de la Manutanţă, deşi noi eram adolescenţi în creştere, iar trupul avea nevoie de mai multă hrană. Vă amintiţi că abia ne-a putut procura o uniformă de marinar incompletă, pentru că toată ţara era săracă. Abia trecuse prin cel de-al doile Război Mondial, unde pierduse sute de mii de oameni, atinşi de răsuflarea rece a acelui război. Lor trebuie să le mulţumim pentru lumea în care noi trăim.

Nu numai ţara era săracă, ci noi toţi, familiile noastre, care au trăit pe punctele înscrise pe cartelele de pâine, îmbrăcăminte, lemne, etc. Apoi a venit seceta din 1946, inflaţia, care a determinat stabilizarea monetară, naţionalizarea fabricilor, uzinelor, etc. şi colectivizarea agriculturii. Îmi aduc aminte că unii dintre colegii noştri mergeau noaptea la siloz şi lucrau ore în şir, cărând saci în spate pentru încărcarea vapoarelor, iar alţii cărau scânduri în stive pe care motoarele „zettor" cu remorcă le transportau la nave. De ce o făceau? Să câştige un ban, iar a doua zi moţăiau la cursuri.

Şi cu toate acestea, viaţa noastră în SMTM a fost frumoasă pentru că eram tineri şi nu simţeam.

Parcă ieri intram pe această uşă să ajungem la sălile noastre de curs de la etajul I sau la dormitoarele de la etajul al II-lea. Păşeam în vârful picioarelor pentru a nu-i deranja pe funcţionarii de la Sindicat, care erau la parter, iar la intrarea

spre birourile lor erau două steaguri: unul roşu, având secera şi ciocanul galbene, iar celălalt tricolorul.

Învăţam să fumăm printre stivele de cherestea, unde ne mai pregăteam şi în sesiunile de examene din vară; tot de stivele de cherestea ne foloseam şi pentru a viziona meciurile de fotbal ale P.C.A, avându-i ca jucători preferaţi pe Sever şi Ciosescu.

Stimaţi colegi, scuzaţi-mi speak-ul prea lung, dar emoţia pe care mi-a provocat-o această întâlnire nu mi-a permis să sintetizez, pentru a vorbi mai puţin.

Conştienţi că timpul nostru trece, celor care am mai rămas în viaţă vă fac o propunere: hai să ne întâlnim mai des, fără invidie, fără prejudecăţi şi animozităţi şi să ne iubim, să trăim în armonie zilele care ne-au mai rămas, aşa, ca nişte fraţi buni, adevăraţi! Poate reuşim şi noi să punem „moartea în lanţuri", cum a făcut Sisif, chiar dacă vom stârni invidia munţilor din Olimp.

Vă mulţumesc!

În faţa clădirii fusesem emoţionat cu adevărat, dat fiind faptul că amintirile mele erau puternice. În SMTM căpătasem cele mai importante cunoştinţe tehnice şi de viaţă cu care am pornit în lume, iar de atunci trecuseră 54 de ani de când n-o mai văzusem.

Personal am simţit că am iar 15 ani, când am păşit pentru prima oară în acea clădire; mă vedeam aevea în clasa noastră alături de colegi şi în memorie mi se perindau scene din acţiunile comune cu ceilalţi ani de studii, în şcoală, ca şi în oraş.

Mi-am amintit de unele ore de curs în care dascălii noştri ne împărtăşeau multe cunoştinţe, care au contribuit efectiv la formarea noastră ca oameni. Deşi ştiam că toţi profesorii noştri sunt morţi, nu ştiu de ce, dar îi căutam cu privirea în mulţimea adunată.

Pe atunci simţeam că noi, elevii SMTM eram fiinţa acelui lăcaş de învăţământ, sufletul lui – nu sindicatul – noi, adolescenţii între 14 şi 18 ani (puţini aveau peste 18 ani), constituiam viaţa şi freamătul din acea clădire. Aceeaşi senzaţie o aveam şi cu prilejul acelei ceremonii.

Cu toată încărcătura mea emoţională, am reuşit să fiu atent şi la colegii mei, obosiţi şi emoţionaţi şi ei, unii chiar mai „şifonaţi" de trecerea anilor, care ne-a marcat pe toţi, aducându-i pe unii în stare de neputinţă. De exemplu N. Mustacă nu a mai putut rezista să stea în picioare pentru care fapt i-a fost adus un scaun din Biroul vamal.

Totuşi evenimentul i-a animat aproape pe toţi, care au participat cu figurile senine, cu efuziuni de optimism, dar şi emoţie, la fel ca mine, la un astfel de eveniment.

Era o dovadă că eu nu eram singurul care trăia sau retrăia vârsta de 15 ani. Ca şi mie le era şi lor dor de acea vârstă, de candoarea ei juvenilă şi am simţit o strângere de inimă, zâmbindu-le complice.

Aceasta este o stare sufletească pe care majoritatea nepoţilor noştri de astăzi n-o cunosc, pentru că ei se grăbesc să părăsească cât mai repede anii adolescenţei şi ai tinereţii, să-şi irosească tinereţea în zbuciumul muzicii prin discoteci, la cote înalte de decibeli, în violenţe sau în orgii sexuale vulgare.

Despărţindu-ne, ne-am împrăştiat în toată ţara, iar navigatorii au pornit cu navele în lume. Reunindu-ne cu prilejul acestei ceremonii, faptul că am ajuns în faţa clădirii SMTM, ne-a răscolit toate amintirile şi ne-a adus, pentru aproximativ o oră şi jumătate, să credem că n-au trecut decât câteva zile de la despărţirea noastră, iar acum ne aflăm în recreaţie.

%

După ceremonie ne-am dat întâlnire toţi la „Terasa Colonadelor", un restaurant primitor situat pe malul portului, aproape de poarta 2 pentru intrarea în port. Deplasarea s-a

făcut în grupuri, iar când am ajuns la restaurant ne-am amestecat, aşezându-se fiecare la mese în ordinea sosirii. Am servit o gustare, apoi bere, vin sau coniac, după preferinţe, dar discuţiile au ocupat locul important, care ne-a apropiat şi mai mult.

6. *Marinarii – lupii mărilor*

În încleştarea aspră şi adesea dramatică cu vitregiile mării neîmblânzite şi, de multe ori ostilă, marinarii s-au călit. Folosindu-şi din plin experienţa, priceperea şi curajul, au reuşit s-o înfrunte şi să scape nevătămaţi din furtunile năprasnice. Poate tocmai de aceea au fost numiţi *lupii mărilor*.

Consider că lor li se potriveşte cântecul „Timonierul" deoarece descrie cel mai bine vitejia, puterea, starea de siguranţă, neînfricarea şi mândria pe care le presupune profesia de navigator:

Vin zorile iar, se-mpăştie jar,
Pe undele lungi cu sclipiri de cleştar.
Cavilele-n mâini şi ochii senini,
Înfrunţi vijelii şi furtuni.

II
Iar bolta e azi fără nor,
Şi trec pescăruşii în zbor.
Ce mândru eşti tu la timonă acum!
Ţi-e drag să duci nava la drum.

Refren:
Timonier! Timonier!
Pari o stâncă între mare şi cer.

Timonier ne-nefricat,
Peste mări doar vitejii străbat.

Tu oricând porţi în gând
Holda mândră din spice sunând.
Valu-nalt furtunos,
Tu-l înfrunţi curajos,
Timonier.

II
Spre adânci depărtări, spre margini de zări,
Pe unde şi cerul se-afundă în val,
De-i ploaie sau vânt, porneşti cu avânt
Şi nava e-n marş triumfal.

Refren
Timonier! Timonier!
Pari o stâncă între mare şi cer.
Timonier ne-nefricat,
Peste mări doar vitejii străbat.

Regret că nu pot să-l numesc pe cael care a scris şi compus muzica acestui cântec pentru că nu l-am aflat, deşi, eu personal, îl cânt încă din anul 1957.

... De când particip la întâlnirile de la Yachting Club, am tot ascultat întâmplări de pe mare şi am încercat să creionez – în viziunea mea proprie – tabloul unei treceri cu nava pe coasta de vest a Africii, apoi, ocolind Capul Bunei Speranţe, să intru în Oceanul de Sud, adesea răcolit de furtuni şi iată ce a ieşit:

„Plecasem în zorii zilei din Constanţa cu o navă care primise angajamentul să încarce cărbune de la Richards Bay – Africa de sud. Întrucât armatorul nostru n-a fost de acord să trecem prin Canalul de Suez, am încărcat din portul Constanţa

marfă pentru insulele Capului Verde şi astfel am folosit ruta prin strâmtoarea Gibraltar, urmând să navigăm prin Oceanul Atlantic, pe lângă coastea de vest a Africii. După descărcarea mărfii în Insulele Capului Verde, am pornit spre Cape Town, dar prin dreptul Sierei Leone am intrat în Golful Guineei şi am trecut pe lângă nava românească „Rm. Sărat" aflată în derivă, având motorul principal defect. Comandantul navei ne-a cerut ajutorul, iar după ce am obţinut aprobarea în acest scop de la compania noastră din ţară, am transportat-o la remorcă până în rada portului Tema din Togo, după care ne-am continuat drumul, trecând prin faţa portului Durhan, iar după vreo şase ore de mers am ajuns la Richards Bay, unde am itrat destul de repede la încărcare.

Deşi iniţial mă hotărâsem să ascund spaimele mele cu prilejul trecerii prin dreptul portului Cape Town, vă voi relata ce s-a întâmplat în locul numit Capul Bunei Speranţe: deja, la Cape Town am găsit Oceanul de Sud răscolit de furtună, ceea ce contrazicea orice speranţă. Era mai rău chiar decât în golful Bideaya, de pe coasta nordică a Europei. Nava noastră predase încărcătura la Insulele Capului Verde, iar acum, în tancuri aveam balast şi trosnea din toate încheieturile, Mă cuprinsese teama că s-ar putea rupe în două, dintr-o clipă în alta, ami ales când vedeam prova suspendată în aer, deasupra hăului, iar centrul navei pe creasta valului. Teama îmi sporea mai ales când prova care fusese în gol, intra sub valul de multe tone care urma şi întârzia să mai iasă la suprafaţă, năruindu-mi toate speranţele. Fără încărcătură, nava devine o jucărie la forţa nemăsurată a furtunii, pe când atunci când este încărcată la capacitate normală, iar marfa este corect echilibrată, suportă altfel furtuna, se poate împotrivi forţei valurilor, chiar dacă o lovesc din toate părţile.

În câteva zile marfa a fost încărcată şi am pornit spre ţară, pe acelaşi drum pe care veniserăm la Richards bay. De această dată Oceanul de Sud era liniştit, cu apele calme, în care

razele soarelui se scăldau şi se reflectau, iar dogoarea lor încălzea generos uscatul, ajutând focile să se usuce repede după ce ieşeau din apă ca să-şi alăpteze puii.

Cerul era senin şi totul era luminat în jur, încât nu-ţi venea să crezi că navigam prin acelaşi ocean în care, cu o săptămână în urmă puteam pieri cu navă cu tot.

Priveam malul cu tot ce era pe el în partea noastră dreaptă şi întinderea nesfârşită de apă la stânga, de sus, de pe puntea de comandă. Pe lângă nava noastră înotau câţiva caşaloţi, în grup compact, acţionând în haită, care urmăreau nişte delfini jucăuşi ce se aflau ceva mai departe în prova navei, deplasându-se în salturi.

În urma caşaloţilor veneau stoluri de pescăruşi, care zburau la suprafaţa apei şi, din când în când, se lăsau pe apă, adunând resturile rămase de la caşaloţi.

În zilele următoare am navigat pe Oceanul Atlantic, ţinând aproape de malul african, dar un vânt puternic, bătând dinspre nord, ne trimitea valurile tocmai sus, peste cabina de comandă, iar apa staţionată pe punte intra peste tot, ajungând în magazii prin gurile de aerisire, ale căror apărători au fost îndoite sau rupte. Aproape de prânz am lăsat de cart pe ofiţerul II şi am părăsit comanda, mergând în cabina mea să mă odihnesc câteva ore, de unde ma revenit în Cabina de Comandă pe la orele 16°°, când se vedea portul Oran. Abia spre seară am intrat în strâmtoarea Gibraltar, unde furtuna a mai scăzut şi a ţinut aşa până am trecut de portul Passero (Sicilia), îndreptându-ne spre Matapan (sudul Greciei). Aici am întâlnit o mare foarte agitată, de-a dreptul furioasă, cu vânt puternic din prova, care ridica valuri înalte cât nava noastră.

Deşi auzeam motorul trăgând din greu, elicea bătea apa pe loc şi nu înaintam nici un metru, iar apa care acoperea coverta, nu ami pleca de loc, ceea ce mă exaspera. Preţ de două ore furtuna năprasnică ne-a zgâlţâit şi ne-a stresat pe toţi membrii echipajului, iar obiectele din cabinele noastre au fost

aruncate pe podele şi amestecate între ele. Spre dimineaţă furtuna s-a oprit, apoi a răsărit un soare frumos pe cerul aproape lipsit de nori, încât totul a fost uitat, mai puţin avariile produse şi mizeria adusă de apă peste tot; în cursul zilei, toate stricăciunile au fost remediate, iar pe navă s-a făcut curăţenie şi ordine în cabine.

Zona Turciei am traversat-o noaptea şi am oprit doar la Istambul, de unde am plecat după prânz.

Deobicei, de fiecare dată când ieşeam din strâmtoarea Bosfor pentru a intra în Marea Neagră, aceasta ne primea furioasă, cu furtună şi vânt din est. De data aceasta, însă, marea era calmă şi navigam cu viteza de 12 noduri, adică 12 mile marine pe oră.

Ne-a prins înserarea la 25 de mile depărtare de portul Constanţa. Era o seară liniştită şi o răcoare binefăcătoare.

De pe puntea de comandă priveam cum se sting ultimele raze ale apusului de soare şi se instalează încet noaptea. „Azi nu vom mai avea parte de furtună caaltă dată" mi-am zis şi am coborât la mine în cabină să mai fac ordine în documentele navei. Văzusem cerul senin, pe care începuseră să răsară stelele una câte una, iar dinspre răsărit, de pe mare, adia o briză uşoară. „Ce noapte frumoasă!" am mai spus şi am coborât treptele scării.

Timonierul şi secundul navei au rămas în cart, privind din comandă cum răsare luna din apă şi-şi începe traiectoria pe bolta cerului, poleind marea şi nava noastră cu lumina ei argintie, care tremura pe crestele înspumate ale valurilor făcute de nava ce despica apa în două, grăbind să ajungă mai repede acasă.

Oftează timonierul, care nu se poate să nu spună în şoaptă: „Ce frumos peisaj! Luna se plimbă printre stelele care pâlpâie uşor, scânteind pe covorul lor luminos, iar nava noastră înaintează spre casă veselă, împărţind valul din prova în cele două mustăţi argintate de lumina lunii."

Apoi gândul îi zboară acasă la el, spre cei dragi şi un dor aprins îi umple inima „Ce fac ei acum?" se întreabă el.

Aşezat comod pe duneta din pupa navei, unul dintre marinari mângâie coardele chitarei sale, apoi dă glas unui cântec marinăresc, de dragoste, ale cărui versuri vorbesc despre o iubită rămasă acasă în urmă cu trei luni de zile, când şi-au luat rămas bun. Cântecul lui răsună în liniştea serii, sub privirea lunii, care-i luminează fruntea gânditoare. După ce isprăveşte cântecul lui de dor, rămâne pe gânduri, şoptind: „Mă mai aşteaptă, oare?"

Echipajul a isprăvit lucrul pe navă şi, cu excepţia celor aflaţi în serviciul de cart, toţi îşi pregătesc valizele pentru a fi gata să coboare pe chei când vom ajunge în port, şi să pornească spre casă. Doar câte unul dintre ei mai priveşte fotografiile familiei (soţie, copii, mamă) sau iubitei.

Dintotdeauna echipajul unei nave a trăit şi a acţionat ca o familie, în care Comandantul este şeful acelei familii, de experienţa şi priceperea căruia depinde mersul tuturor activităţilor şi evenimentelor de pe navă, de la plecarea în voiaj şi până la revenirea acesteia în ţară. "

... Încerc să mi-i închipui pe foştii şi actualiimei colegi în postura de Comandant de cursă lungă, ca şi pe şefii mecanici, care asigură locomoţia navei în condiţii optime în marşurile lor lungi, iar la acest gând, inima mi se umple de consideraţie şi respect faţă de ei – lupii mărilor.

Acum, când scriu, îmi aduc aminte că pe piaţa presei au apărut cele 16 volume ale Enciclopediei Britanice, în care se scrie despre toate câte se întâmplă în lume, dar nu aminteşte nimic despre viaţa şi truda navigatorilor, care ar fi fost mai interesante decât rasele de câini sau acea WICCA, mişcarea occidentală a vrăjitoarelor, fondată de Gerald B. Gardner, pe care biserica creştină a interzis-o. Poate ar fi fost lăudabil să amintească ceva şi despre fosta SMTM, care a fost unica şcoală

Comercială din România, înfiinţată după al II-lea Război Mondial şi care a dat ţări peste 400 de ofiţeri III de punte şi maşini, cu care navele noastre au cutreierat, ani la rând, mările şi oceanele lumii.

Când îi ascultam povestind, retrăiam odată cu ei întoarcerea acasă. Unii spuneau: Erau dese situaţiile când ajungeam în rada exterioară a portului Constanţa şi dacă nu aveam intrare în port, rămâneam acolo în ancoră una sau mai multe zile. Iar când ajungeam în port, legaţi la cheu, după ce ni se făcea inspecţia vamală, o parte din echipaj rămânea pe navă să asigure serviciul de cart, iar ceilalţi plecau acasă, la familiile lor.

Îmi plac mult poveştile lor, dar uneori mă întristez că i-am părăsit şi n-am luat parte la viaţa lor până la pensionare. Unii îmi spun să fiu liniştit, că nu am pierdut mare lucru, deoarece munca pe navă a fost foarte grea, istovitoare uneori şi plină de pericole. După ce m-am mai edificat, îi cred în totalitate.

7. De când scrii tu cărţi?

La o întâlnire de la Club, Nicu Păduraru mi-a adus nişte cărţi ale mele, care abia se întorseseră de la Brăila, după ce foşti colegi de-ai mei le citiseră. Erau patru cărţi.

- Ce ai acolo? m-a întrebat Nicu Caracostea.

- Nişte cărţi, am răspuns eu.

- Dă-mi să văd şi eu! a spus el, răsfoindu-le. Bravo, măi! De când scrii tu?

- Ei, începuturile acestui „hobby" al meu vin de prin anul I al Şcolii Medii Tehnice de Marină, dar e o poveste lungă şi cam încurcată.

- Şi de ce n-ai spus nimic până acum?

- M-am gândit că nu interesează pe nimeni.

- Cum să nu ne intereseze, măi? Îmi dai şi mie una s-o citesc?

- Înainte ar trebui să ştii ce conţin, dacă te interesează.

- Dă-mi-o pe asta! „Micuţa Cerşătoare"

I-am dat-o, iar Toma, alt coleg, a luat alte două.

- Acum spune-ne cum ai început să scrii!

- În partea a doua a anului I de şcoală, l-am vizitat la nava noastră şcoală „Neptun" pe Comandantul de cursă lungă G. Mărăcineanu, care mi-a povestit multe din întâmplările petrecute pe mare. Îl ascultam cu aviditate şi notam, pe furiş, câte ceva, iar când mă întorceam la sediul şcolii, scriam într-un caiet tot ce am reţinut din povestirile lui. L-am vizitat apoi de mai multe ori, chiar şi în perioada de practică pe care o făceam, fie în atelierul de ajustaj, fie pe navă. Astfel că, Comandantul navei noastre a reuşit să-mi insufle dragostea pentru activitatea de pe puntea navei, încât mă hotărâsem să trec de la secţia maşini la punte. N-am reuşit, deoarece s-a opus vehement tatăl meu, cu care am avut următoarea discuţie în vacanţa de vară:

- Tată, aş vrea să trec de la secţia maşini la secţia punte, pentru că doresc să învăţ şi să ajung comandant de vapor. Eşti de acord?

- Ce ţi-a venit, măi băiete? De ce vrei acum să-ţi schimbi meseria? Meseria de ofiţer mecanic este destul de frumoasă şi e meserie de viitor. Doar ştii şi tu proverbul „Meseria este brăţară de aur".

- Ştiu, tată, dar eu aş vrea să fiu Comandant, să conduc nava pe mare, am insistat eu cu încăpăţânare.

- Minte de copil! spune el clătinând din cap. Adu-ţi aminte că la înscrierea ta la şcoala de marină am avut acea discuţie când eu voiam să te înscriu la alta, ca să ajungi inginer de drumuri, de aceea m-am împotrivit să te înscrii la marină, dar nu m-ai ascultat, ai făcut după capul tău. Te-am lăsat, socotind că e tot o meserie de viitor. Văd că acum nu-ţi mai place nici asta pe care ţi-ai ales-o singur. Ce se întâmplă cu

tine? Dacă mă superi, te retrag de la SMTM şi te înscriu la o şcoală de meserii! au fost ultimele lui cuvinte – care sunau ca o ameninţare după care a părăsit încăperea.

În situaţia creată am fost nevoit să renunţ la dorinţa mea şi am urmat cursurile tot la maşini până în mai 1955, când SMTM s-a desfiinţat prin ordinul Ministrului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, iar noi cei de la secţia maşini am fost transferaţi la Şc. Navală din Giurgiu pentru continuarea studiilor.

Întrucât am avut şi alte opţiuni în Constanţa, iniţial mă hotărâsem să nu plec la Giurgiu, dar cei doi ani de şcoală ne legaseră între noi, colegii din clasă şi în septembrie am plecat împreună să ne desăvârşim pregătirea acolo, aşa cum am arătat în cartea „Ora de marinărie".

Însemnările despre întâmplări pe mare pe care mi le-a povestit Comandantul Mărăcineanu, au zăcut într-o ladă în podul casei noastre părinteşti, împreună cu cărţi, caiete, fotografii cu băieţi şi fete, scrisori de dragoste şi caiete de cântece, până în vara anului 1976, când am mers la părinţi în concediu de odihnă şi am căutat în ladă. Le-am luat şi le-am păstrat în casa mea până m-am pensionat.

E drept că am mai scris articole la ziarele locale cu diferite teme, precum şi la revistele de armă „În slujba patriei" sau „Pentru Patrie", dar cărţi am început să scriu în anul 1990. Un capitol din cartea „Ora de marinărie" este brodat pe însemnările luate de la discuţia cu G. Mărăcineanu.

- Ai ţinut minte tot ce ţi-a povestit el?

- Nu. Nici nu cred că aş fi putut reproduce toate faptele pe care le-a relatat el. Pentru exactitate, este nevoie să trăieşti faptele. Reţineţi că era în 1953-1954. Dar cartea am scris-o şi din dragoste pentru acel *bătrân lup de mare* dar şi din nevoia de a ilustra viaţa din cele două şcoli de marină prin care am trecut timp de patru ani de zile.

Mă gândesc acum, ce ar zice comandantul Mărăcineanu despre cele ce am scris? S-ar bucura? S-ar întrista? Tare aş vrea să ştiu ce reacţie ar avea, deşi ştiu că domnia sa nu mai este printre noi de mai mulţi ani.

- Dacă ai scris bine, fii sigur că s-ar bucura.

- Apoi, după ce am căpătat experienţă, am mai scris încă 23 de cărţi, abordând domenii diferite: dragoste, crime, despre prostituţie, boli care aduceau moartea, altele despre viaţa mea şi multe despre viaţa normală a oamenilor, despre drumeţii pe cărări de munte sau prin satele noastre din Ardeal, accidente rutiere, despre canalul Dunăre – Marea Neagră, etc.

- Dar cărţi poliţiste n-ai scris?

- Ba da. *Un criminal feroce*, *Crimă din dragoste*, *Destin nemeritat.* Mai am notiţe pentru multe cărţi poliţiste, dar nu mă mai pasionează scrisul lor pentru că am multă durere în faptele prezentate. Poate în anii următori voi scrie.

Acum scriu doar despre oameni normali, cărora am reuşit să le cunosc viaţa, deoarece am fost curios să văd cum trăiesc, cum iau decizii majore sau banale, cum iubesc, cum urăsc ei, dacă se tem de ceva, cum beau, mănâncă şi cum se distrează. O fac pentru oamenii simpli, ale căror suflete şi conştiinţe încă nu au fost poluate de răutatea generală care a cuprins ţara.

- Şi totuşi, ce te-a determinat să te apuci de scris cărţi şi n-ai făcut altceva? De exemplu să construieşti motoare?

- Nu m-a pasionat neapărat construirea unui motor, pentru că nu am avut nici condiţiile necesare. Dar un pix sau un creion şi coli de scris aveam la îndemână, încât îmi mai trebuia voinţa şi curajul ca să încep.

A mai fost o cauză: după pensionarea mea m-am izolat de toţi şi de toate într-o casă modestă dintr-un cartier mărginaş al oraşului Constanţa, încercând să tai toate legăturile cu lumea şi să duc o viaţă retrasă, fără elan şi expansiune. După ce a trecut o lună şi jumătate de la izolarea mea, singurătatea şi lipsa

unei ocupaţii permanente mă apăsau. Atunci am căutat remediul, mergând la Biblioteca Judeţeană unde am studiat, apoi am început să împrumut câte cinci cărţi pe săptămână şi aşa am început să scriu cărţi. Până când mi-am format un stil propriu, multe coli de hârtie au ajuns în coşul de hârtii, după care am mai căpătat experienţă şi am reuşit să scriu primele şase cărţi în patru ani de zile.

Mi-am propus – şi cred că am reuşit – să scriu cu vădită simplitate, pe înţelesul tuturor, chiar cu riscul de a se vorbi despre mine la trecut, în cazul că se va întâmpla vreodată să fiu cunoscut. De aceea am şi procedat aşa , prezentându-mă în faţa eventualilor mei cititori, aşa cum sunt eu, cel real, nu ca un rătăcit prin tagma scriitorilor. Până în prezent mi-au fost citite unele cărţi fie de rudele mele, de vecini, de prieteni şi de unii colegi.

O dată am avut parte şi de unele critici, venite de unde nu mă aşteptam, dar, probabil, au fost făcute din necunoaştere sau din invidie. Astăzi nu mă mai supără nimic.

Poate chiar au dreptate cei care mai găsesc unele hibe, deşi eu consider că dispun de un bagaj cultural adecvat şi posed îndemânarea necesară în mânuirea cuvintelor şi orânduirea ideilor în lucrările pe care le fac.

Dacă toate acestea pot fi învăţate prin studiu şi exersare, cred că talentul trebuie să existe în fiinţa autorului, ceea ce este cu totul altceva. Savanţii susţin că în artă – şi, în general, în activitatea de creaţie – 10% este talent şi inspiraţie, iar restul este multă muncă, strădanie şi asceză, la care se adaugă transpiraţie, voinţă, etc.

Dacă le ai pe toate acestea, vei reuşi să dai lucrări de valoare.

Desigur, eu nu am pretenţia că la mine totul este perfect, încât pot să mă consider atât de liric sau mare scriitor, dar scriu şi eu, cu mijloacele de care dispun, despre ceea ce văd, simt. M-am ferit întotdeauna de pornografie şi pornirile instinctuale,

pline de vulgaritate şi dezmăţ, pe care le consider aspectele cele mai urâte ale vieţii.

După ce am ieşit din izolare şi singurătatea pe care mi-o asumasem, am început să accept invitaţiile prietenilor mei din ţară şi aşa am reuşit să hoinăresc prin diferite locuri, prin oraşele şi satele din Ardeal sau din alte zone ale ţării, pe cărări de munte, devenind curând un împătimit al drumeţiilor în mijlocul naturii.

Despre oamenii întâlniţi şi locurile vizitate de mine în timpul acelor călătorii inedite, despre viaţa lor şi frumuseţile inegalabile văzute de mine în natură, am scris cartea „*Hoinar prin ţară*", în care am prezentat multe aspecte, dar nu am pretenţia că am spus totul. Nici nu se putea, oricât m-aş fi străduit eu să zugrăvesc ce a plăsmuit Dumnezeu. Şi atunci m-am rezumat să scriu cât m-am priceput, apoi am tăcut, lăsând posibilitatea şi altora să le viziteze şi să aducă mai multe mărturii despre ele.

M-aş bucura dacă vor fi citite cărţile mele şi accept orice părere în legătură cu conţinutul lor, inclusiv cele critice, dacă sunt pătrunse de o dreaptă şi obiectivă judecată care m-ar putea ajuta să progresez în întreprinderile mele.

În caz contrar, părerile greşite, pornite din invidie, răutate sau interese, mi-ar provoca numai amărăciune.

Sunt conştient de faptul că nu sunt eu cel mai luminat şi inspirat printre toţi cei care scriu şi recunosc că mai am, încă, nevoie de ajutor. Fiţi, deci, judecătorii mei! Dar procedaţi drept şi cu obiectivitatea necesară.

Am venit prea târziu în această profesie pretenţioasă, după ce mi-am risipit forţele şi tinereţea în alte activităţi, iar azi am un oarecare decalaj – îl pot numi handicap – în raport cu scriitorii de dinainte de Revoluţia din 1989, care au beneficiat de Casele de Creaţie ale Scriitorilor de la Sinaia, Predeal, Mangalia, Neptun, etc., unde aveau prilejul să se întâlnească în fiecare an cel puţin şase luni, să facă schimb de experienţă şi să

creeze în linişte; lucrările lor erau predate editurilor de dtat, care le editau dacă nu erau cenzurate, apoi le trimiteau în librării.

Astăzi, fiecare scrie acasă, iar editorii – comercianţi sadea şi nu oameni de cultură – cer bani, foarte mulţi bani, încât nu te poţi apropia de ei. Ce să fac?

Scriu şi le păstrez, dar nu încetez să scriu, deoarece îmi place ceea ce fac. Nu ştiu dacă faptele mele de viaţă au fost purtătoare de virtute, deşi m-am străduit totdeauna ca tot ce am făcut să fie drept şi cinstit. Am aflat târziu, totuşi am aflat, că virtutea se capătă şi are preţ în ea când omul acţionează corect; la fel şi rangul, ca şi moştenirea, nu se obţin prin fraudă, cum s-a întâmplat în România după anul 1989. Astfel de fapte sunt total lipsite de virtute.

Animalele posedă în gena lor liniştea spiritului, din cauză că lor le lipseşte conştiinţa, spre deosebire de oameni. Dar in lumea în care noi trăim numai zeii se mai pot bucura de acea linişte a spiritului, în vreme ce oamenii se zbuciumă permanent şi strigă, iar când îşi dau seama de neputinţa lor, lăcrimează şi adesea se resemnează. Optimismul lor a devenit tot mai mult o componentă artificială, iar speranţele luminoase aparţin din ce în ce mai accentuat ficţiunii.

- Şi unde zici că ţii cărţile pe care le scrii? mă întreabă el râzând.

- Acasă, în dulăpiorul meu. Literatură de sertar. Deschid uneori sertarele şi le mângâi, ca pe copiii mei.

Totuşi continuu să scriu, să-mi folosesc mintea, bazându-mă pe calitatea, încă bună, a memoriei. O fac pentru a mai obţine ceva de la ea înainte de a începe să se degradeze pe măsură ce anii mei trec, timpul fiind ireversibil.

Ar putea unii să mă considere naiv, visător, dar eu voi continua să scriu pentru cei care vor dori să le citească.

Cei care au citit câteva dintre ele, m-au încurajat să scriu în continuare, deşi eu o făceam oricum. Unii chiar mi-au arătat că mă apreciază şi mă stimează.

Pot spune că eu am vrut întotdeauna să mă stimez pe mine înainte de a o face alţii. Dar pentru a ajunge să fiu stimat de alţii, am fost mereu sever cu mine însumi, pentru a face lucruri de calitate şi fapte de care să nu-mi fie ruşine. Desigur şi încurajarea lor poate fi subiectivă, dar mă bucur când le citesc şi ei. Dacă nu le-ar citi nimeni, ar fi ca atunci când omul vorbeşte singur într-un pustiu.

M-am gândit că unora le place stilul meu simplu, deoarece nu complic lucrurile şi nu folosesc cuvinte prea pretenţioase pentru înţelegerea cărora să fie nevoie de dicţionar, însă dacă subiectul abordat mi le solicită în mod imperios, îmi fac datoria să le explic în paranteză.

Deasemenea, niciodată nu sculptez frazele pentru a fi mai frumoase, ci pun în ordine cuvintele care mă conduc şi aflu răspunsurile la întrebările vieţii, iar uneori mai strecor şi câte o emoţie pozitivă pentru sufletele eventualilor mei cititori.

Mărturisesc că am lucrat aceste cărţi cu multă trudă, răbdare şi dăruire, încercând să aştern pe hârtie cât mai multe cunoştinţe pe care instruirea şcolară, munca şi experienţa mea de viaţă mi le-au dat. Apoi am citit mult, ceea ce fac şi astăzi, apoi le scriu din dorinţa ca toate aceste cunoştinţe să nu moară odată cu mine. poate vor folosi cuiva în viitor. Acest gând m-a determinat să afirm odată că vreau să las ceva în urma mea, să nu plec cu regretul în suflet că am făcut umbră pământului degeaba.

E drept că nu m-am oprit doar la faptele de viaţă ale altora, în cărţile mele am scris şi despre unele fapte care m-au sâcâit mai mult de-a lungul anilor.

Dacă aş putea, azi aş vrea să întorc spatele tuturor faptelor rele din viaţa mea şi să privesc înainte, dar nu mai am nicio speranţă în acest viitor care se anunţă incert.

Mi-a rămas doar să meditez la ce aş mai fi în stare să făptuiesc în timpul care mi-a mai rămas până va sosi clipa să trec „dincolo". Am unele momente în care mă autoanalizez pentru a stabili ce a dat roade şi ce nu din toată munca mea de o viaţă? Şi în această autoanaliză încerc să procedez ca în natura vie, care se regenerează, dar văd că nu prea se potrivesc toate şi atunci mă opresc şi tac din nou.

În fiinţa mea încă mai simt un fel de neastâmpăr, ceva asemănător marinarului care între două voiaje, nu-şi mai găseşte locul pe uscat, dacă aşteptarea se prelungeşte prea mult.

În majoritatea cărţilor pe care le-am scris amintesc de mare, pe care am iubit-o foarte mult, încă din copilărie şi la fel o iubesc şi astăzi. Departe de mare am suferit foarte mult, mai ales când am fost nevoit să lucrez mulţi ani prin diferite oraşe din ţară. De câte ori aveam prilejul să ajung la Constanţa, prima vizită o făceam la malul mării, ca s-o salut, s-o privesc preţ de multe minute, indiferent de anotimp.

Chiar dacă destinul m-a împiedicat să navig pe mare, ca voi toţi, foştii mei colegi de şcoală, nu pot să nu recunosc că de mare m-am legat pe viaţă.

De aceea scriu despre mare, despre frumuseţea şi darurile ei şi o fac din tot prea plinul sufletului meu, iar la malul ei, mereu găsesc alinare.

De câte ori sunt neliniştit fug lamalul mării, mă aşed pe o bancă sus pe mal, de unde contemplu întinderea nesfârşită de apă, iar după una sau mai multe ore, mă liniştesc şi mă întorc acasă. Am repetat acest gest şi când mi-a fost bine dar mi s-a făcut dor s-o văd. Atunci paşii m-au condus la ţărmul ei aă-i ascult murmurul, suspinul sau dezlănţuirea ei furioasă în furtuni năprasnice.

Când timpul este frumos şi marea liniştită, cobor pe nisipul de lângă apă pentru a asculta fâşâitul lent pe nisip al valurilor care se întorc obosite din larg şi spală plaja, apoi se întorc de unde au venit, în unde line.

Nu ştiu dacă mă credeţi, dar declar solemn că „Marea m-a chemat la ea întotdeauna, iar eu i-am ascultat chemarea şi am venit de fiecare dată la malul ei".

Deşi ştiu că marea cuprinde în ea viaţa şi moartea, care bat ritmic, la fel ca şi inima omului, asta nu mă împiedică s-o iubesc mult. Mereu i-am simţit acel ritm şi oricât de departe am fost de ea, m-am întors la malul ei.

Aş putea descrie Marea Neagră cu multă risipă de aprecieri, date sau reproşuri, dar voi încerca să sintetizez unele percepţii personale despre mare, aşa cum am văzut-o eu în diferite anotimpuri ale anului.

Primăvara, când natura se trezeşte la viaţă, stau sus pe mal şi privesc cum adie briza mării, care înviorează vegetaţia de pe mal, îndoind lujerele florilor şi iarba firavă; pe corolele florilor tremurate de vânt se aşează câte un fluture alb, roşu sau albastru, având nasturi negri sau de alte culori pe aripi, după care zboară din floare în floare pentru a culege nectarul din cupolele lor primitoare.

În larg, marea vuieşte uşor, cu valuri mici, ale căror creste înspumate, par fulare de mătase albă pe fond verde. Asta pentru că primăvara marea are culoarea verde şi numai când este liniştită pare albastră, deoarece lasă cerul să se oglindească în luciul ei, împreună cu norii argintii şi pufoşi pe care îi sfâşie din loc în loc razele soarelui în trecerea lor prin atmosferă, înainte de a încerca să ajungă până în fundul sălbatic al apei.

Pe mare sunt şi zile posomorâte atunci când se porneşte furtuna, iar valurile înalte îşi scututră coama albă de spumă în larg, apoi, deodată, devin ameninţătoare, mai înalte şi ascuţite, de parcă ar vrea să străpungă cerul.

Marea parcă turbează, valurile ei vuiesc straniu şi se apropie mai mult de ţărm, lovindu-l vijelios, bubuind în duguri şi barierele de stabilopozi, apoi în faleze, gata să le rupă cu forţa lor înzecită.

O astfel de mare dezlănţuită am văzut , de câteva ori, chiar de pe faleza de la Casino. Talazurile ei furioase şi destul de înalte loveau în digurile de apărare a portului şi în fundaţia clădirii Casino-ului, care li se opuneau silind valurile să-şi arunce volumul de apă tocmai sus, pe trotuarul falezei, odată cu spuma albă. Casinoul rezistă de mulţi ani de zile asaltului valurilor mării. Privită dinstre est, clădirea poate fi asemănată cu un transatlantic amarat la cheiul improvizat al unui pinten de stâncă, aşteptând semnalul de plecare spre alte limanuri, fără a se sinchisi vreun pic de hachiţele mării.

Vara, oraşul Constanţa şi staţiunile de pe litoralul românesc îşi deschid sezonul turistic estival. Sunt date uitării vitregiile iernii şi capriciile primăverii, iar spre sfârşitul lunii mai turiştii îşi fac apariţia la mare. În plină vară, căldura devine toridă pe străzi, încât se înmoaie şi asfaltul, iar oamenii caută umbra, ştergându-şi fruntea năpădită de sudoare cu batista.

Pentru a suporta mai uşor căldura, doamnele şi domnişoarele umblă îmbrăcate în rochiţe subţiri, transparente, fără mâneci, cu decolteuri generoase sau cu bretele. Strada mă interesează mai puţin şi atunci coboram puţin pe malul de la „trei papuci", îmi căutam un arbust rotat şi mă aşezam la umbra lui unde şedeam ore în şir ca să privesc marea şi oamenii de pe plajă. Marea este albastră vara, atunci când suprafaţa apei este liniştită, aproape ca oglinda, iar cerul albastru, fără nori, se oglindeşte în mare odată cu soarele strălucitor, ale cărui raze fierbinţi încing uscatul, cu tot ce se află pe el, dar şi apa din apropierea ţărmului.

Plajele sunt pline de turişti care formează pe nisip un peisaj multicolor ce îţi mângâie privirea; printre turişti, se plimbă pe plajă pescăruşii care s-au obişnuit să ciugulească resturile de mâncare de pe lângă cearşafuri, căutând traiul comod şi adesea cerşind; alţii fac mare zarvă pe lângă diguri, planând în zbor pe deasupra apei, apoi plonjând în apă după peşte.

Dinspre restaurantul „"Zorile aflat pe mal, în apropiere de locul unde mă aflu, briza mării plimbă prin văzduh miros de fripturi, însoţit de zumzetul format de vocile oamenilor din local, ca dintr-un stup de albine.

După prânz se aude muzica tare a unui grup de instrumente care interpretează o melodie cu efluvii de vals. Nu-mi este foame şi rămân la locul meu de observaţie pe mai departe. În faţa întinderii mării mă simt bine. Sufletul meu obosit de atâta zbucium se linişteşte şi el, iar pentru moment rănile lui par a fi înfăşurate într-un cald şi alinător balsam, ca într-o mantie primitoare, moale şi pufoasă.

Dinspre larg adie o briză răcoroasă, care aduce un miros amestecat de iod, peşte şi alge de mare. Răcoarea îmi face bine şi mă hotărăsc să rămân pe loc până se va înnsera. Tot nu prea am ce face acasă, iar de aici voi acumula mai multe date pentru cele ce mă interesează.

Deşi soarele se apropie de buza pământului, gata să apună, razele lui roşii se reflectă în norii pufoşi şi albi care se deplasează leneşi pe cer. Tot nu-mi vine să plec. Aştept întunericul, care nu întârzie prea mult, iar pe cerul care devine, treptat, ca smoala, apar stelele ce formează covorul fermecat al Sheherezadei.

Luna se ridică şi ea din mare şi desenează, cu lumina ei argintie, un drum peste întinderea mării, poleind totul în jur. Casele au apărut din întuneric cu siluetele lor de culoare deschisă, pe care lumina lunii o amplifică. Mă ridic şi încep să urc încet cărarea, iar când ajung sus, mă aşed pe o bancă şi continuu să privesc spre largul mării. Deşi ceasul îmi spune că este 21^{40}, tot nu-mi vine să plec spre casă. Marea îşi dormea somnul adânc şi sănătos al ţăranului trudit, întors de la plug după o zi întreagă de muncă. Îi auzeam respiraţia prelungă, ca un suspin de uşurare, care seamănă cu geamătul unui animal uriaş, obosit. Pacea coborâse peste mare, în larg şi peste maluri, doar un val leneş se prelingea lin peste nisipul umed, săruta

ţărmul cel drag, apoi se întorcea în undele încreţite din care abia venise.

Acele clipe au fost unice de fiecare dată pentru mine şi mă făceau să mă simt *om al mării*.

Adesea, când contemplam întinderea mării, dădeam frâu liber gândurilor mele, care erau răspunsul rănilor pe care le mai purtam, încă, în suflet. „Ce aştept eu aici?" mă întrebam, dar, în afară de liniştea care mi se cuibărea în suflet, nu găseam alt răspuns pe care îl bănuiam dar nu l-am aflat niciodată. Poate şi pentru faptul că toată viaţa mea a fost o permanentă aşteptare, iar după pensionare credeam că dacă scriu viaţa mea, voi scăpa de acel trecut şi voi trăi un prezent mai fericit, dar m-am cam înşelat. Nici viitorul nu pare a fi roz.

Meditaţia mea s-a prelungit şi în minte mi-a răsărit întrebarea: „De ce m-au duşmănit unii şefi ai mei?"

Răspunsul nu venea şi atunci mi-a apărut altă idee: „Eu nu i-am pedepsit şi nu m-am răzbunat pe ei când am avut prilejul de a le plăti pentru umilinţele lor. Azi nu mai doresc decât ca, în ultima clipă a vieţii mele să fiu înconjurat de prieteni şi de copiii mei, departe de orice bogăţii, pe care nu le-am dorit niciodată."

Cu această ultimă cercetare a cugetului meu, m-am întors acasă.

Toamna, când mergeam la mare s-o salut şi s-o întreb ce mai face, mă înfăşuram într-un fulgarin care să mă apere de vânt, eventual de ploaie. Începând de la jumătatea lunii septembrie aerul se răceşte, ploile pot lua oricând locul zilei blânde, iar marea devine tot mai tristă. Uneori împrumutam şi eu tristeţea ei şi cădeam pe gânduri, iar asta făcea să-mi revină în minte tot felul de amintiri pe care le consideram de mult uitate.

Când conştientizam că am pierdut anii tineri, singurătatea mea începea să mă alerteze, iar în jurul meu nu mai vedeam decât cerul acoperit de norii apăsători.

Într-o zi când am ajuns la malul mării, am găsit-o supărată, iar culoarea ei era verde spre negru, cu valuri înalte în larg, de unde ajungea până la mine un fel de muget. Am coborât scările, până jos pe plaja Modern şi am început să fac paşi rari pe nisip. M-am oprit de câteva ori şi am adunat scoici, apoi m-am întors la scări cu gândul să mă întorc acasă. Pe ultimele trepte, de sus, am aruncat scoicile în iarba uscată, zâmbind de pornirile mele spre acte gratuite, pe care încă le mai am datorită inocenţei care mai persistă în sufletul meu. Pe mal am tras aer în piept pentru a-mi egaliza ritmul respiraţiei după urcuş. Dinspre restaurantul „Zorile" venea un miros plăcut de pastramă, care mi-a întărit convingerea că este toamnă, au început să se culeagă viile şi se bea must. Mi-am adus aminte de culesul viilor la mine în sat, în anii copilăriei, când storceam strugurii în lin (o cutie mare, lungă şi adâncă, din lemn, montată pe cadrul unei căruţe, care avea la capătul din spate şi mai jos, un cep pe unde curgea mustul).

Am pornit spre strada Traian, de-a lungul portului, pentru ca pe parcurs să mai privesc marea şi portul.

Deodată am auzit câteva tunete, dar n-am dat atenţie, continuându-mi, nepăsător, drumul; dar când am ajuns în dreptul monumentului Eroului Necunoscut, tunetele s-au îndesit şi a început să fulgere şi să plouă. Mi-am ridicat gulerul fulgarinului şi am continuat să privesc pe deasupra portului. Astfel că, în zona dintre farul de la intrarea în rada portului şi Casino, am văzut un cataraman cu pânzele lăsate, cu vela terţarolă căzută şi crucetele calate, semn că barca cu pricina fusese prinsă în larg de vreo furtună care o cam şifonase.

„Ce să-i faci? Asta este meseria de marinar!", mi-am zis eu în gând. Apoi am pornit înspre gară, continuând, tot în gând: „Şi, totuşi, marinăria este frumoasă, la fel cum era şi tinereţea mea când am ales să fiu navigator. Păcat că n-a durat prea mulţi ani! A fost mai mult o plutire în vârful unui munte, un joc de

umbre şi de lumini, apoi s-a terminat. De aceea colegii mei îmi mai zic şi astăzi că am dezertat din navigaţie."

Dar eu iubesc marea şi continuu să merg la malul ei pe orice vreme pentru că ea îmi vorbeşte despre viaţă şi moarte, despre veşnicie şi despre fragilitatea existenţei omeneşti.

Îmi dau seama atunci că trebuie să meditez profund la oamenii ştiuţi, la prieteni, la fiinţele dragi şi la zilele care trec mereu una după alta.

Când marea este furioasă şi dezlănţuie furtuni năprasnice, ridicând spre cer munţi de apă, ea îmi sugerează o nemăsurată măreţie şi forţă. Cu o asemenea forţă se luptă marinarii noştri, împotrivindu-i-se, iar adesea scapă nevătămaţi.

În anotimpul rece, de iarnă grea, am mers mai rar la malul mării dar n-am părăsit-o de tot. Am vizitat-o atât ziua, cât şi pe înserat sau în zori. În dreptul Casinoului am văzut-o şi îngheţată, la câţiva metri de la mal. Iarna, în nopţile senine, am văzut luna scăldând cu lumina ei rece apele mării, iar din larg vânturile nocturne aduceau un vuiet neîntrerupt.

Cum o fi oare, iarna în mijlocul oceanului, când îl traversează cu nava, ale cărei parâme, vinciuri, bărci de salvare, etc. sunt înfăşurate de un strat gros de ghiaţă?

Prin anul 1994 am citit un poem scris de Samuel Teylor Caleridge, intitulat *„Balada bătrânului corăbier"*. Nu mai reţin multe aspecte din cele citite, dar acele versuri îmi răscoliseră în suflet dorinţa de a-mi revedea foştii colegi. Fusese un ecou neaşteptat care-mi trezise în suflet amintiri despre lucruri simple, intime şi familiare.

Cu Nicu Păduraru şi Liviu Vasile ţinusem legătura şi înainte de 1989, dar nu era suficient. Eu voiam să-i văd şi pe ceilalţi. Dorinţa mi s-a îndeplinit abia în 2007, când ne-am revăzut aproape 100 dintre noi, pe 12 mai în sala Gării Maritime, pe care o consider o zi istorică de când am reînviat prietenia noastră şi de atunci ne întâlnim în fiecare an şi o parte

dintre noi în fiecare lună, iar eu am prilejul să vă declar solemn: „Mă simt bine în mijlocul vostru, dragi colegi şi prieteni!"

8. *Tinereţea este ca o plutire în Paradis*

Vara trecută lucrasem mult la această carte şi mă simţeam obosit. Într-o după amiază mă cuprinsese un dor de ducă, dar nu aveam niciun argument ca să pot pleca undeva, departe de casă, aşa că am ieşit în parcul Tăbăcărie, care era mai aproape.

Am traversat bulevardele Tomis şi Alex. Lăpuşneanu şi am intrat în parc, pe prima alee unde am dat de umbră deasă şi răcoare binefăcătoare, aşezându-mă pe prima bancă liberă. Scăpasem de căldura din apartamentul ai cărui pereţi fuseseră dogoriţi de soare toată ziua. Dinspre părculeţul copiilor se auzeau ţipete subţiri de bucurie, întrerupte adesea de vocile mai robuste ale însoţitorilor lor, acestea fiind singurele sunete care mai tulburau liniştea parcului înainte de a se aşterne înserarea.

Pe alee şi-a făcut apariţia un bărbat în vârstă de circa 40 de ani, care s-a aşezat la celălalt capăt al băncii şi continua să-şi supravegheze câinele – un mops tânăr şi bine dezvoltat - ce zburda prin iarba de sub copaci.

Peste câteva minute, pe lângă noi a trecut pe alee o tânără de vreo 17-18 ani, cu un trup bine clădit, un chip frumos, având ovalul feţei desăvârşit cu pielea întinsă ca oglinda unei ape stătătoare, neatinse de aripa brizei de seară. Tânăra ne-a privit, apoi a zâmbit cu subînţeles, trecându-şi palma stângă peste rotunjimile trupului său, conştientă de farmecele sale, apoi a trecut mai departe. După ce s-a îndepărtat, bărbatul de lângă mine m-a întrebat râzând:

- Nu-i aşa că este frumoasă?

- Desigur. Se poate spune că este superbă. Tinereţea şi ţinuta ei o avantajează, iar mersul este de gazelă.

- Asta am gândit şi eu şi îmi place mult cum arată, dar... şi s-a oprit, clătinându-şi capul în ambele părţi.

- Este prea tânără pentru noi? am întrebat eu.

- Altceva am vrut să spun. În urmă cu zece ani am cunoscut şi una aproape la fel ca ea, cu care m-am şi căsătorit, dar m-a dezamăgit total. Totul a durat doar un an de zile în care m-a ameţit cu vorbe dulci de iubire, încât aveam impresia că în familia noastră curge numai lapte şi miere, dar a fost nevoie să stau departe de ea vreo 18 zile cât am fost la un tratament, iar la întoarcere să constat că a plecat cu altul. Asta m-a convins că m-a iubit întocmai ca pisica ce se freacă de pantalonii stăpânului până obţine ceva de mâncare, apoi pleacă. De atunci nu mai am încredere în femeile tinere, mai ales în cele de astăzi, a adăugat el, oftând adânc, în timp ce se ridica de pe bancă. Şi-a chemat câinele, m-a salutat şi a plecat.

Priveam în urma lui cum se pierde pe alee şi mă gândeam: „Omul are dreptate. Decepţiile din dragoste dor destul de multă vreme şi reuşesc să schimbe chiar şi concepţia despre acest sentiment nobil".

Pe banca de vis-a-vis de mine s-au aşezat doi tineri, fata de vreo 17-18 ani, iar băiatul trecut de 23 de ani. Tot timpul cât au stat pe bancă au discutat cu voce tare, fără a se sinchisi de prezenţa mea, nici când se sărutau.

Fata dădea dovadă de o supunere oarbă, devotată şi nu se opunea deloc mângâierilor din partea băiatului, ale cărui mâini îi controlau tot trupul.

- Ce este nufărul, Dorele? l-a întrebat ea. Eu ştiam că este o floare care creşte pe baltă, dar nu sunt sigură.

- Da, este o floare poetică, foarte frumoasă pe care o poţi admira numai în mediul ei, acolo, pe suprafaţa apei.

- De ce?

- Pentru că lujerele ei, care susţin acea minunată corolă, mustesc o zeamă cu miros de putregai, ca de mort. Nufărul nu se hrăneşte din pământ; el are o rădăcină scurtă, cu perişori

absorbanţi, direct sub platoşa frunzelor verzi, late, care plutesc pe suprafaţa apei, iar în mijlocul frunzelor se află floarea galbenă, strălucitoare. Aşa este! a adăugat el, după care s-a aplecat spre ea şi a început iar s-o sărute.

Pe lângă rigolele aleei bujorii moţăiau nestingheriţi în căpăţânile lor închise, legănaţi uşor de suflarea unei brize de seară, care adia în lungul ei, aducând răcoarea şi, totodată, făcând să foşnească frunzele copacilor. Într-acolo erau îndreptate privirile fetei, care apoi s-a întors spre băiat, l-a sărutat tandru şi a oftat, spunând:

- Vai, ce seară frumoasă! E ca un vis şi n-aş mai pleca de aici. O consider cea mai frumoasă din viaţa mea.

- La fel o consider şi eu, pentru că suntem împreună, a răspuns el, care a prins iar să o sărute prelung.

Scăpată de sub apăsarea gurii lui, fata a respirat profund apoi a spus:

- M-ai ameţit complet. Apoi i-a luat mâinile într-ale ei şi, după ce le-a dezmierdat cu suflarea ei încinsă, şi-a pus buzele umede în palmele lui, privindu-l pe sub gene şi i-a spus rugător: Hai să mergem! E târziu!

- Mergem, dacă vrei tu, a încuviinţat tânărul, ajutând-o să se ridice de pe bancă.

Au pornit pe alee, spre staţia de autobuz, fata ţinându-l de mijloc, iar el de după umeri, ca două suflete fericite.

După ce s-au pierdut în întunericul de pe aleea acoperită de umbra nopţii şi am rămas singur pe bancă în parc, am continuat să meditez: „Cât de frumoasă este tinereţea!" am spus cu sufletul plin de melancolie şi de tristeţe totodată. Da, tinereţea este generoasă şi frumoasă, ca o plutire în Paradis, numai că trece prea repede, luând la plecare toate bucuriile şi speranţele, mai ales când n-a fost preţuită şi trăită din plin. Câtă dreptate avea scriitorul german Goethe, care spunea: „*Tinereţea este frumoasă, dar păcat că a fost dată pe mâna copiilor*".

Desigur, tinereţea înseamnă veselie, speranţă şi voie bună. Se spune că râsul este expresia mulţumirii sufleteşti, iar zâmbetul expresia inteligenţei lucide, dar şi rele câteodată.

După aceste clipe de meditaţie, m-am ridicat şi eu de pe bancă şi am pornit spre casă, cu pasul încet şi măsurat, gândindu-mă la tinereţea mea netrăită, care rămăsese atât de departe, în urmă. Despre dragoste ce să mai spun? Este un sentiment puternic şi acaparator, pe care unii oameni îl consideră veşnic nou şi se luptă să-l redescopere în alt mod decât l-au trăit la prima iubire, încercând să-l retrăiască într-un decor de vis, alături de noua pereche.

Dragoste, dragoste! Cât de perfidă eşti!

În prezenţa celor doi tineri de pe banca de vis-a-vis, amintirile dragostei mele din tinereţe făcuseră să-mi bată inima cu putere, ca atunci, la vârsta de 19 ani, uitând că de această dată bătea într-un trup obosit şi înăsprit de anii care au trecut pe lângă el.

9. *Boschetarul îşi caută un prieten*

Conform obiceiului meu, plecasem într-o dimineaţă la malul mării ca să contemplu întinderea de apă şi să-mi liniştesc cugetul. Nu o fac niciodată la întâmplare şi am mai spus acest fapt: simt chemarea mării şi-i răspund prompt, de fiecare dată, fiind în folosul meu.

De această dată mă trezisem foarte devreme, urcasem în maşină şi alergasem la malul mării cu scopul declarat de a surprinde şi răsăritul de soare, pe care nu-l mai văzusem de mulţi ani, poate din comoditate, poate.... deşi mă fascina apariţia lui la orizont, dând impresia că iese direct din apamării. Iar vara, când şi cerul este senin, fenomenul acesta pare feeric.

Am lăsat maşina sus, deasupra parcului de la Casino şi am coborât lângă statuia poetului Mihai Eminescu şi Veronicăi

Micle, din partea de răsărit a clădirii Casinoului, unde m-am aşezat pe bancă şi am aşteptat. Pe măsură ce lumina zilei învingea bezna nopţii, stelele păleau una câte una, apoi câteva raze de soare au început să se reflecteze pe cer, deşi discul său încă nu apăruse la linia orizontului.

M-am apropiat de balustradă şi m-am rezemat de ea ca să văd mai bine. Spre norocul meu am reuşit să văd tot „procesul" răsăritului de soare, secundă cu secundă. A fost o feerie şi vă rog să mă credeţi! La început şi-a făcut apariţia o pată însoţită de săgeţi roşii uniform repartizate pe cer, şi treptat, din apă, s-a înălţat jarul unui arc de cerc cu vârfurile în jos, care a crescut până a ieşit tot discul deasupra liniei orizontului format de cer şi apă. Era roşu ca arama topită, aprinzând cerul cu jăraticul lui şi parcă tot orizontul luase foc. Când discul soarelui a urcat pe cer preţ de două suliţe înălţime, tot văzduhul s-a umplut de o lumină proaspătă şi caldă, care m-a determinat să-mi întorc privirea în altă parte, orbit de atâta strălucire ce se revărsa peste apă şi peste pământ. Marea şi cerul parcă se contopiseră, formând o simfonie de culori şi nuanţe, de la roşu la auriu, de la albastru la verde şi de la argintiu la alb, iar peste acest peisaj de vis plutea acea tăcere lină dinaintea trezirii la viaţă a naturii. Nu degeaba se spune că viaţa a apărut în mare. Această linişte deplină a fost tulburată apoi de un stol de pescăruşi care a trecut în zbor pe deasupra apei, ţipând ascuţit, apoi s-a îndepărtat şi liniştea s-a aşternut iar peste mare.

Desigur, navigatorii noştri au văzut răsăritul de soare şi pe alte meridiane, pe mări şi oceane şi poate acesta este unic în raport cu locul în care răsare şi dacă marea este liniştită sau dacă nu are vaporizări la suprafaţă.

Mulţumit de cele văzute, am respirat profund aerul proaspăt al dimineţii şi am pornit spre casă, pe lângă Comandamentul Marinei Militare, Hotelul Palace, iar de la intersecţia cu strada Episcopiei am luat-o spre stânga, cu scopul

de a vedea Episcopia ortodoxă, apoi biserica catolică „Sf. Anton".

Mergeam încet, fiind sub emoţiile răsăritului de soare, de care tocmai mă despărţisem, ca după trezirea dintr-un vis frumos şi totul mi se părea luminos în cale.

Ajunsesem pe strada Nicolae Titulescu, iar când m-am apropiat de biserica „Sf. Anton", am auzit nişte frânturi de melodie care veneau de la o orgă. Am împins uşa care s-a deschis şi am intrat, dar biserica era goală, semn că nu se ţinea slujbă, iar sunetele veneau din partea stângă a sălii, unde un meşter repara ceva la o orgă. În apropierea acestuia şedea un bărbat în vârstă, slinos şi prost îmbrăcat, nebărbierit de câteva luni de zile, pe care l-am categorisit ca fiind cerşetor sau boschetar şi nu m-am înşelat, cum se va vedeamai târziu. Acesta asculta cu atenţie sunetele, probabil curios cum se formează ele şi privea cerul, din când în când, printr-o fereastră deschisă pe unde îşi lua zborul în eter.

Am salutat şi am ascultat şi eu pios miraculoasa melodie, apoi am salutat din nou şi am ieşit în stradă; când am ajuns în dreptul hotelului „Intim" m-am oprit să citesc placa de pe zidul de la intrare al clădirii, care făcea menţiune despre faptul că în anul 1882 aici locuise câteva zile şi marele nostru poet naţional Mihai Eminescu. Atunci a scris el poezia „Mai am un singur dor", din care voi încerca să reproduc, din memorie, câteva versuri, spre aducere aminte:

„Mai am un singur dor,
În liniştea serii,
Să mă lăsaţi să mor
La marginea mării!

Să-mi fie somnul lin
Şi marea aproape,
Pe-ntinsele ape,

Să am un cer senin, etc.."

În timp ce eu meditam în faţa plăcii de pe clădire, lângă mine şi-a făcut apariţia boschetarul, care m-a salutat, eu i-am răspuns şi când am plecat de pe loc a mers şi el cu mine alături, spunând:

- Îmi daţi voie să merg şi eu cu dumneavoastră?

- Sigur că da. Strada este a tuturor, iar prezenţa dumitale nu mă deranjează.

Am continuat să mergem. De această dată l-am studiat mai atent şi iată ce am constatat: vârsta 55-58 de ani, înălţime medie, trup astenic, mult slăbit, pe care hainele fâlfâiau, nas coroiat, chip pământiu, cu obrajii supţi, proieminenţi, acoperiţi de o barbă neagră, înspicată şi slinoasă; pe sub haină purta un tricou cu nasturi la partea de sus, dar lipsindu-i nasturii, lăsa dezgolit un piept slab, învelit într-o piele transparentă din care se vedeau venele, peste care se vedea un păr rar şi albit; în picioare teneşi, fără ciorapi.

Am tras concluzia că acest om a trecut printr-o perioadă de înfometare prelungită.

- Încotro mergi? l-am întrebat eu.

- Spre centru.... sau spre gară, indiferent unde.

- Câţi ani ai?

- 28, răspunde el, zâmbind în timp ce mă privea cu coada ochiului să-mi vadă reacţia.

M-am prefăcut că n-am auzit ce a spus şi am continuat:

- Pe unde locuieşti?

- Nicăieri. Sau pe unde apuc – a revenit el cu o explicaţie destul de incertă despre viaţa lui la fel de incertă, cum voi afla eu mai târziu.

- Nu ai familie?

- Am avut una mai de mult, dar soţia m-a părăsit şi, de atunci colind lumea singur.

- De ce te-a părăsit soţia? Sau este secret şi nu poţi spune?

Tace o vreme, probabil pentru a pregăti o minciună, apoi răspunde cu glas scăzut:

- Mă îmbolnăvisem de plămâni şi am fost internat în spital câţiva ani. Văzând că nu mă însănătoşesc, şi-a găsit altul şi m-a părăsit, pentru că îşi dorea o viaţă mai liberă şi mai liniştită.

Tace o vreme, probabil se gândeşte, apoi reia discuţia:

- Pe atunci eu credeam că Paraschiva mea mă iubeşte, este deşteaptă şi are principii, să respecte bărbatul, aşa cum a învăţat-o mama ei când ne-am luat amândoi, dar ea, când a văzut că m-am îmbolnăvit, a fugit cu altul. Cine mai ştie ce a gândit ea atunci. Iată că în toamna asta se împlinesc 32 de ani de când m-a părăsit.

... Continuam să mergem amândoi în tăcere, dar în dreptul statuii lui Ovidius Nasos, poetul roman exilat la Pontul Euxin de împăratul său, Augustus, m-am oprit să privesc. Acest poet, deşi a transpus în versuri „Arta iubirii", el personal, n-a avut niciodată capacitatea fizică de a iubi şi de a admira frumuseţile ţării noastre din acel început de ev nou. Aceasta rezultă din epistolele pe care le scria prietenilor săi de la Roma, de aici de la Pontul Euxin, zugrăvind Dacia de atunci în cele mai întunecate culori. Prezenta doar iernile aspre de la noi cu zăpezile mari şi gheţuri, dar nu vedea lanurile întinse unduind în soare pe câmpii, ca şi macii înfloriţi de la noi, precum şi grădinile gospodarilor pline primăvara cu pomi fructiferi înfloriţi şi liliacul nostru violet sau alb..

Poetul Ovidius n-a fost curios să vadă munţii noştrii Carpaţi, îmbrăcaţi în păduri seculare de toate soiurile şi esenţele, străbătuţi, din loc în loc, de apele repezi, care se grăbesc să ajungă în Dunăre şi de acolo în Marea Neagră.

Cred că dacă ar fi văzut toate acestea, ar fi avut o altă părere şi ar fi murit împăcat.

... Am urcat pe strada Traian, eu pe gânduri, dar boschetarul începe să vorbească despre viaţa lui:

- Viaţa este grea şi urâtă, domnule, şi cu toate acestea n-am avut curajul s-o părăsesc. Toţi mi-au spus că viaţa trebuie trăită şi să nu renunţ la ea.

- Aşa şi este, îl aprob eu. Oricât ar fi de grea şi de abjectă, să nu te laşi doborât, pradă a disperării, ci să te lupţi permanent pentru a-ţi îmbunătăţi condiţiile de viaţă. De ce ar fi trebuit să ai curaj s-o părăseşti? îl întreb.

- Dacă n-ai noroc în viaţă, ce să mai faci cu ea? Că degeaba te lupţi, ajungi boschetar, ca mine. Din cauza asta beau şi simt că se învârteşte pământul cu mine, cum zice un învăţat mare.

- Te referi la Galileo Galiley? Care a spus că pământul se învârteşte în jurul axei sale şi a fost arestat de inchiziţie.

- Da, da, aşa îl chema, dar am uitat de când am citit despre el undeva.

- Dar dumneata nu simţi că pământul se învârteşte decât când consumi alcool şi te ameţeşti. Asta se întâmplă fiincă creierul nu mai poate menţine echilibrul fizic, fiind în ceaţă.

- Aşa o fi?! răspunde el.

Îl privesc cu compătimirea transformată în milă profundă.

- Zici că nu ai casă. De ce n-ai rămas în casa pe care a părăsit-o soţia dumitale?

- Nu era casa mea. Locuiam amândoi cu chirie la o doamnă proprietară.

La un moment dat am observat că oamenii pe lângă care treceam noi, ne priveau foarte curioşi. Atunci am realizat cauza curiozităţii lor: diferenţa aspectului nostru exterior – dar nu mi-a păsat de asta.

Important era pentru mine să aflu cât mai multe în legătură cu viaţa şi traiul unui grup de boschetari.

- Acum unde locuieşti? Te-am văzut fără bagaj.

- Am format un grup şi căutăm mereu un loc mai sigur. Iarna am dormit pe la subsolurile blocurilor, pe ţevile de

căldură, dar de când s-au montat încuietori pe la uşile de la intrări în bloc, mergem prin canalizările pe unde circulă apa caldă. Vara e mai uşor, putem să dormim prin parcuri sau pe la marginea oraşului, că fiind mai mulţi nu ne temem. Acolo mâncăm, bem câte o tărie şi tot acolo dormim. Ce să facem?

- De unde vă procuraţi hrana?

- Unii merg şi cerşesc pe stradă sau pe la magazine, iar ceilalţi mergem prin cimitire, pe la biserici când se fac slujbe de înmormântare sau alte slujbe duminica. Mai căutăm şi prin ghenele de gunoi haine, pături....

Tot discutând noi, am ajuns aproape de gară şi am traversat intersecţia, intrând în staţia de autobuze. Văzând sandvich-uri la un butic, l-am întrebat dacă vrea să mănânce ceva, dar răspunsul lui m-a lăsat fără replică:

- Nu-mi este foame. Am mâncat când am plecat, dar dacă îmi daţi o votcă nu vă refuz.

Am intrat în gara de călători şi am intrat în restaurantul care funcţiona la primul nivel. În salon nu erau decât câţiva bărbaţi. Ne-am aşezat la o masă şi am făcut semn chelneriţei, o doamnă tânără, care a răspuns destul de repede venind la masa noastră.

- Cu ce vă servesc? m-a întrebat pe mine.

- O sticlă cu bere cu un pahar şi o votcă de 100 ml.

Şi-a notat comanda şi a plecat, iar când s-a întors cu băuturile, m-a întrebat din nou:

- Votca pentru cine este?

- Pentru dânsul, am răspuns eu.

Chelneriţa l-a privit cam suspect pe Boschetar, dar i-a aşezat paharul cu votcă în faţă, după care a turnat bere în paharul pentru mine.

- Mâncare nu doriţi?

- Nu, deocamdată! am răspuns, văzând că el clatină negativ din cap. Poate mai târziu.

Abia s-a îndepărtat de noi chelneriţa, că omul meu a înhăţat paharul şi a sorbit trei sferturi din votcă, fără să respire, după care a scos un „Ah!", şi şi-a şters buzele cu dosul palmei. S-a luminat brusc la faţă şi mi-a zâmbit din fuiorul încâlcit al bărbii sale, dezvelind dinţii de jos, care erau încălecaţi unii peste ceilalţi, iar doi dintre cei din dreapta lipseau.

Ţinea mâinile pe masă cu palmele osoase şi degetele îngălbenite de nicotină, terminate cu nişte unghii netăiate de mult timp şi nespălate.

- Dumneavoastră nu beţi tării? mă întreabă el.

- Nu. Niciodată. Beau rar câte o bere sau un pahar cu vin. Nu simt nevoia.

- Cine sunteţi dumneavoastră?

- Eu? Un nimeni. Sau dacă accepţi, sunt pensionar, cel care nu am bani, nu am casă şi nu am un rost în viaţă.

- Câţi ani ai? Dacă nu vrei, poţi să nu-mi spui.

- Ieri am împlinit 55 de ani. 15 iulie 1937 născut.

- Pe drum mi-ai spus că ai 28 de ani.

- Nu 28 ci 55 cum v-am spus, dar aproape jumătate i-am petrecut prin puşcării şi prin spitale, deci i-am trăit degeaba. Din anul 1980 n-am mai avut niciun rost. Şi eu cred că am ajuns să fiu un nimeni pentru că aşa mi-a fost soarta. Tata ne-a părăsit când abia împlinisem cinci ani, iar când am împlinit 12 ani, a murit şi mama, aşa încât am rămas singur pe lume fără niciun ajutor şi numai cu patru clase de şcoală.

Multe lucruri le-am învăţat de la străini şi din cele ce am mai citit eu singur, dar mângâiere n-am avut de la nimeni. Am lucrat în C.A.P. din sat până când am împlinit 18 ani, apoi am fost tractorist la I.A.S. Dor Mărunt, locuind în gazdă la o femeie aproape de staţiunea de Maşini Agricole. Era o femeie blândă şi avea o fată de vreo 18 ani – dracul gol. Când am împlinit 24 de ani m-am însurat cu ea şi am rămas tot la ei în casă. Un an de zile ne-am împăcat bine, dar în vara următoare nevasta mea a plecat la Constanţa unde a făcut băi şi n-a vrut să

se mai întoarcă acasă. M-am învoit de la servici şi am venit aici, după ea ca s-o iau acasă, dar n-a vrut să se mai întoarcă. Ce era să fac? Mi-am făcut lichidarea de la IAS şi m-am mutat cu ea în gazdă la o proprietăreasă pe lângă piaţa Griviţa.

Servici n-am putut obţine în oraş şi când s-au terminat banii, toate rezervele, am intrat într-o combinaţie cu nişte ... hoţi şmecheri cu care am început să ciordim, că trebuia să-mi întreţin familia, să plătim gazda, să ne mai cumpărăm şi noi îmbrăcăminte şi aşa am continuat până când ne-a prins Miliţia. Prima dată am executat cinci ani de puşcărie, iar după ce am scăpat, nu m-am cuminţit şi am făcut altele, împreună cu alţii, cu care ne înţeleseserăm bine în puşcărie. Ne-a prins iar şi am executat opt ani de zile. Atunci m-am îmbolnăvit de plămâni şi am fost spitalizat alţi 4 ani.

- Când te-a părăsit soţia?

- La trei luni după ce am fost arestat. A venit la mine, la penitenciarul „Poata Albă" şi mi-a adus nişte rufe de schimb şi ceva de mâncare, iar la plecare m-a anunţat că divorţează, nu poate să mă aştepte cinci ani de zile. Şi s-a dus. Nu vreau să mai ştiu nimic de ea.

- Da, viaţa e complicată şi adesea este chiar mult mai vigilentă decât somnul.

- E foarte grea, domnule. Mai discut şi eu cu unii oameni şi toţi se plâng de sărăcie. Au început să spună că era mai bine pe vremea lui Ceauşescu şi ar vrea să vină iar vremea aia. Ce ziceţi, se mai poate asta?

- Nu se mai poate curând. Cine ştie, poate peste alţi 40-50 de ani?

- Atunci înseamnă că va fi rău de tot.

- De ce spui aşa?

- Păi, este greu de trăit cu bogaţii ăştia hrăpăreţi, mai ales acum când au ajuns să ne conducă nişte lunatici, care adună tot doar pentru ei, iar de ceilalţi nu-i interesează.

- Ar trebui să muncească toţi şi atunci ar dispărea sărăcia în ţară. E drept că ne lipseşte şi organizarea.

Dumneata ai văzut cum este organizată o familie de furnici? Dacă România ar avea o asemenea organizare a muncii, am ajunge departe. Furnicile, ca şi familiile de albine, muncesc toate, au sarcini precise, pe când unii oameni se feresc de muncă şi caută să-i înşele pe semenii lor. Tot aşa a apărut şi inegalitatea între oameni, unii fiind foarte bogaţi, alţii săraci.

- E grea viaţa! repetă Boschetarul. Uneori mă trezesc vorbind singur şi-mi zic că e de vină bătrâneţea pentru asta.

- Omul este o fiinţă care gândeşte, aşa că mai vorbeşte şi singur câteodată. Chiar e bine ca, din când în când, să mai stai de vorbă cu tină însuţi, dar asta este o artă, care nu este la îndemâna oricui.

- Îmi place să stau de vorbă cu dumneavoastră. Ştiţi să vorbiţi frumos şi să puneţi problema. Ce meserie aveţi?

- Nu ţi-am spus că sunt pensionar?

- A, da, uitasem. N-aţi vrea să ... mă consideraţi prietenul dumneavoastră? Ştiţi, eu n-am avut niciodată un prieten apropiat de sufletul meu şi mi-ar plăcea să pot vorbi cu cineva despre toate câte sunt, ce simt eu, să mă sfătuiesc cu el, să mă plâng lui, să ştiu şi eu că există un suflet care ţine la mine. Aş face orice pentru el.

Boschetarul a lăcrimat, apoi a luat paharul de pe masă, a golit conţinutul, apoi l-a privit cu părere de rău. Lacrimile şi-au făcut loc printre firele bărbii.

- Te uiţi cu jind la el? l-am întrebat.

- Da, s-a terminat. Chelnerii ăştia pun şi aşa mai puţin alcool în pahare.

- Paharele le umple omul de la bar, chelnerul doar le aduce la masă.

- Da, barmanul, recunoscu el, cntinuând să privească paharul gol, aşteptând să crească nivelul lichidului precum vinul de la Cana Galileii.

Am chemat chelneriţa şi am rugat-o să mai aducă o votcă.

- Nu trebuia! Încearcă el să protesteze, de formă, bineînţeles, deşi o aştepta cu limba rotindu-i-se în gură.

- Asta este pentru cei 55 de ani pe care zici că i-ai împlinit ieri. Poţi sărbătorii astăzi, de acord?

- Da. Mulţumesc! Sărut mâna!

- Nu se sărută mâna bărbaţilor.

- Ba da, eu, Vasile Plotoagă, vă sărut mâna şi vă spun că vă respect. Dumneavoastră spuneţi că sunteţi un pensionar, adică nimeni. Eu nu cred că sunteţi nimeni şi poate nici pensionar nu sunteţi, că păreţi destul de tânăr. Eu am ajuns un nimeni pentru că m-am luat după nevastă să trăim în oraş şi am ajuns un nenorocit. Nu puteam să rămân în sat, la Dor Mărunt, unde aveam o meserie şi ştiam ce să fac?Acolo cunoşteam bine viaţa.

- Dacă ai voinţă, mai ai timp să te îndrepţi. Încearcă!

- Ce să mai încerc? Nu mai cred în puterea mea de a mă schimba. Sunt bolnav, bătrân. Viaţa mea s-a dus.

Chelneriţa a adus votca, a pus-o pe masă şi a plecat spre oficiu. Companionul meu a luat paharul, l-a ciocnit de al meu şi a sorbit jumătate din conţinut. Nici nu mai trebuia altă confirmare cărei lumi aparţinea şi nu mai putea lupta cu el pentru a obţine schimbarea în bine.

Alcoolul devenise şi pentru el mijlocul prin care îşi atrofiază simţurile şi evadează astfel din realitate, nemai percepând lumea înconjurătoare pe care, deja, o urăşte.

- De ce priveşti viaţa cu duşmănie? l-am întrebat eu. Mai înainte mi-ai spus că viaţa pe care o trăieşti este grea şi urâtă. Nu cumva îţi aduci aminte de ea numai după ce consumi alcool? Se spune că oamenii care ajung să fie stăpâniţi de alcool, privesc viaţa prin sticla al cărui conţinut l-au băut. Aşa este?

- Aveţi dreptate. Mi se întâmplă şi mie ca după ce am băut mai mult, să-mi plâng viaţa de boschetar nenorocit, un parazit. Atunci îmi pare rău că nu pot să mă ridic din mocirla în care am intrat şi cad tot mai jos, trăind doar pentru alcool şi las să treacă viaţa pe lângă mine.

Sunt mulţi ca mine, nu sunt singurul aflat în această situaţie mizerabilă. Unii mor şi nici nu aflăm la timp că „au dat colţul"; îi credem că trăiesc în alt grup, pe când ei au şi murit.

- Şi, totuşi, poţi să-mi spui care este cel mai grav motiv pentru care dumneata şi ceilalţi din grup urâţi viaţa?

- Nu ştiu. Las-o baltă! Să nu mai vorbim despre asta. Ce să spun? Caut şi eu răspunsul în fiecare pahar de băutură, dar apoi mă ameţesc, nu mai judec şi nu ştiu ce aştept.

- De fapt, ce aştepţi?

- Moartea, ce să mai aştept?

- Vezi, poate vei găsi răspunsul într-o zi!

- Îl mai caut. Anul trecut m-a lovit o maşină pe strada Traian. Eram cam chitrofonit (beat, amaeţit bine). M-am trezit noaptea, într-un pat la Spitalul Judeţean Constanţa, bandajat la cap, mâna stângă şi piciorul stâng îmi erau puse în gips. Aveam o durere groaznică în tot corpul. Mi-a spus o asistentă că am fost adus pe targă, iar un medic îmi cârpise rămăşiţele pământeşti, încercând să le aducă în stare de folosinţă, după vindecare. Am fost foarte supărat pe el, iar când a venit să mă vadă după operaţie, i-am spus-o.

- Ce i-ai spus? Că eşti supărat pe el? De ce?

- Da. Pentru că el mi-a întrerupt drumul spre cimitir. Dacă nu intervenea el aş fi reuşit să scap de viaţa asta de coşmar pe care o trăiesc. Aşa, voi fi nevoit să-mi ispăşesc păcatele tot aici, pe pământ.

- Ce gândesc oamenii din grupul dumitale?

- Majoritatea este de părere că nu este bine să te speteşti muncind, că munca nu duce la nimic bun. Preferă viaţa de

mizerie, care li se pare mai liniştită. Toţi, fără excepţie, preferă băuturile alcoolice, chiar spirt.

- Aşa este. Mizeria merge mână-n mână cu beţia, dar de ce cumpăraţi alcool şi spirt medicinal şi nu alimente ca să vă puteţi hrăni?

- Pentru că toţi vor să uite de viaţă, iar mâncarea nu ne ameţeşte, pe când alcoolul ne ameţeşte, că uităm de viaţa grea şi de mâncare. În alcool găsim mângâiere şi uitare. Creierul ameţeşte, vine somnul şi totul este bine până dimineaţa următoare, când din nou îşi amintesc cine sunt şi ce viaţă duc, de boschetari nenorociţi.

- Vă certaţi des?

- Nu prea. Avem spirit de grup, dar înainte de a ne ameţi toţi sunt nervoşi, plictisiţi, dar după aceea devin veseli, vorbăreţi, sfătoşi. Sunt şi unii mai războinici care, după ce se îmbată, devin răi, brute, în stare să omoare, fără teamă. Se înfierbântă repede şi îşi aduc aminte de conflicte mai vechi, înjură, îi bat pe cei mai slabi.

- Vă place numele de boschetari? Cum vă împăcaţi cu el?

- Ne doare doar atunci când strigă lumea după noi: „boschetarii draculuil" Nu pentru că nu ar fi aşa, dar ne amintesc cât de jos am ajuns. Ni se întâmplă tot mai des.

Îl priveam cu milă. Pe chipul lui îmbătrânit înainte de vreme, cu fruntea încreţită de riduri, obrajii acoperiţi de barba încâlcită, ochii care străluceau vioi la începutul discuţiei noastre deveniseră tulburi şi exprimau durere.

A luat în mână paharul de pe masă, a dat peste cap şi restul de votcă, apoi a mai sorbit odată în gol, deşi văzuse că în pahar nu mai era nimic, după care l-a privit în zare, cu părere de rău că s-a terminat, dar n-a îndrăznit să-mi mai ceară altul.

Am căutat cu privirea chelneriţa, am văzut-o la bar stând pe un scaun şi am chemat-o, i-am plătit toată consumaţia şi mă pregăteam de plecare, când îl aud pe el:

- Puteţi să-mi daţi încă un pahar?

- Nu. Pentru astăzi ai băut destul. Nu vreau să adormi aici, în restaurant sau să pleci şi să te omoare vreo maşină pe stradă. În plus, eu nu sunt Mecena.

- Cine este Meceană ăsta? vrea el să ştie.

- Vrei să mergi la el?

- Nu. Aş vrea doar să ştiu cine este, răspunde în timp ce mă privea hoţeşte, ca un vulpoi.

- Chiar dacă ai vrea, nu-l mai găseşti pentru că a murit de mult, de secole. A fost un om foarte bogat, care a dat bani artiştilor să trăiască şi să-şi facă meseria.

Acum, hai să mergem! îi spun eu.

- Eu mai rămân, a zis el cu buzele încreţite într-un rictus dureros.

- Cum doreşti. La revedere!

Am plecat spre ieşire, iar de la uşă am mai privit odată spre el. Şedea cu capul plecat, probabil aşteptând să primească de la cineva din local încă ceva de băut.

În timp ce coboram scările mă gândeam: „Ce fel de om este? N-a cerut nimic de mâncare, dar când a văzut paharul cu votcă i-au strălucit ochii, semn că alcoolul îl stăpâneşte, fiind pentru el cel mai puternic stimulent care îi înăbuşeşte dorinţele şi durerile sufleteşti. Astfel de oameni nu mai pot înţelege că îşi distrug sănătatea şi îşi pierd orice fărâmă de demnitate."

Oamenii ca el, cel pe care l-am prezentat, îşi îneacă mizeria şi suferinţa în alcool, iar după ce se ameţesc, unii devin euforici, gata de scandal, iar alţii capătă curaj şi vorbesc despre tot ce simt sau ce îşi amintesc atunci.

Deobicei, beţivul spune adevărul. De ce bea? Ca să fugă de problemele vieţii, dar când alcoolul ajunge să-i fie ca un drog, căderea lui nu mai poate fi stopată şi bea cu încăpăţânare, până ajunge în fundul „prăpastiei" de unde nimic nu-l mai poate salva. Pierderea sinelui este cea mai mare pierdere a omului.

În general, viaţa pare simplă, dar omul o complică adesea pentru că nu înţelege că el este călător pe drumul propriului său destin şi, din această cauză, este foarte greu să-i schimbi obiceiurile.

... În luna septembrie a aceluiaşi an, am plecat să fac o plimbare în Satul de Vacanţă. De acolo m-am întors pe malul ghiolului, intrând în parcul Tăbăcărie peste podeţul metalic care traversează o baltă plină de stuf şi broaşte. Privind de pe acel podeţ pe malul bălţii am văzut trei bărbaţi care beau alcool dintr-o sticlă plimbată de la unul la celălalt. Sticla avea etichetă verde-albastră, deci alcool, iar în jurul lor aveau mai multe boccele, de unde am tras concluzia că sunt boschetari şi m-am oprit câteva minute să-i privesc. Din stuf a apărut în grup şi o femeie în vârstă de 40-45 de ani, şi-a lăsat boccelele lângă celelalte şi s-a aşezat pe iarbă lângă boschetari, primind imediat sticla. N-a zăbovit deloc, a dus-o la gură şi a tras câteva înghiţituri zdravene, apoi a spus: „Ah!" (cred că o frigea tăria) şi a dat-o mai departe.

„Asta este ratare pe toată linia!" mi-am zis în gând. Unul dintre ei mă privea atent. L-am văzut că se ridică în picioare, mă salută şi îşi flutură mâinile spre mine. Privindu-l mai atent, l-am recunoscut: era Vasile Plotoagă, companionul meu de la restaurantul gării. Am traversat podeţul şi am pornit pe o alee prin parc, apoi m-am întors acasă. Văzusem iar o scenă din viaţa în promiscuitate.

În octombrie, întorcându-mă de la malul mării, ca de obicei am trecut pe strada Traian, iar când am ajuns în dreptul statuii Soldatului Necunoscut, am văzut lume adunată. M-am oprit ca să văd ce s-a întâmplat. Ştiam că în acel loc, cu mulţi ani în urmă, nişte tineri satanişti omorâseră un boschetar, aplicând ritualuri satanice şi credeam că s-a repetat crima.

Când m-am apropiat, pe iarba uscată, cu capul spre port, zăcea cu faţa în sus cunoştinţa mea – Vasile Plotoagă, iar poliţiştii, împreună cu procurorul finalizau cercetarea locului

faptei. Nimeni nu ştia, încă, ce determinase moartrea bărbatului, dar în buzunarul interior de la haină i s-a găsit o pungă de material plastic legată cu sfoară, în care i-au găsit buletinul de identitate, o agendă veche cu multe însemnări, un bilet de tren clasa a II-a Ciulniţa – Constanţa, recent, o monedă de zece lei noi şi o coală de hârtie pe care scria ceva, cu un scris cam chinuit. M-am apropiat şi am citit conţinutul, pe care încerc să-l reproduc din memorie. Nu sunt sigur că l-am reţinut întocmai, dar în esenţă cam aşa suna:

„Am fost şi rămân un om liber. Nu am casă sau altă avere. Sunt orfan de ambii părinţi şi nu ştiu să fi avut vreo rudă apropiată.

Părinţii nu trebuie să fie respectaţi, poate mama, că te-a adus pe lume. Că te-a adus pe lume, nu înseamnă că ţi-a făcut un serviciu, mai rău, ei te-au sortit să trăieşti o viaţă chinuită, de câine, iar pentru asta nu merită să le datorezi recunoştinţă." Urmau nişte caractere indescifrabile, probabil semnătura lui.

%

Am prezentat acest caz aici, nu pentru a mă scoate eu în evidenţă ca suflet caritabil, ci pentru a arăta că în lumea asta largă există oameni care, indiferent de starea lor materială, poziţia socială sau nivelul de cultură, *au nevoie de un prieten*, de un suflet pereche căruia să i se poată destăinui, să-şi plângă oful şi să-i ceară ajutor când îi este greu, pentru ca acela să-i stea alături. În cele două ore în care am stat cu el de vorbă în restaurantul gării, povestea lui m-a înduioşat. Poate că am reuşit să-i „citesc", în parte sufletul lui obosit, uzat de ani şi cele pătimite, dar n-am întrezărit îmbunătăţirea situaţiei lui, fiind prea târziu să mai poată fi intreprinsă vreo măsură de salvare.

10. *Confesiuni cu un prieten*

(Căsătoria nu poate fi un noroc pentru toţi bărbaţii)

Arătam în capitolul al III-lea al prezentei lucrări că unii colegi din Şcoala Medie Tehnică de Marină mi-au rămas prieteni până astăzi. Dintre ei Cristy Dinu mi-a fost apropiat chiar de la vârsta de 15 ani, când am intrat împreună în şcoala din portul Constanţa.

Cred că la început ne-a apropiat potrivirea numelui nostru de familie – fără a fi şi rude – apoi viaţa trăită mereu în aceeaşi clasă, unele trăsături apropiate de caracter, iar altele care se completau reciproc, Cristy fiind ceva mai calm şi tolerant, eu mai repezit şi intransigent.

Legaţi prin aceste fire, prietenia ne-a făcut să acceptăm împreună continuarea studiilor la Şcoala Navală Giurgiu. Mai departe totul s-a permanentizat printr-o întâmplare care ne-a legat pe viaţă. Să mă explic:

În octombrie 1955, fiind în învoire în oraşul Giurgiu, ne-am întâlnit cu cele trei consătene ale lui Cristy, eleve în anul IV la Şcoala Pedagogică, cu care acesta mi-a făcut cunoştinţă şi am intrat la un film, de unde am ieşit prieten cu Veronica, una dintre ele. De atunci am rămas prieten cu ea, care a fost un liant trainic într mine şi Cristy, vizitându-ne în vacanţele şcolare – mai mult eu decât el – la mijloc fiind tocmai prietena mea, Veronica, de care eram eu interesat.

Menţionez că prietenia mea cu Cristy a fost şi a rămas una inconfundabilă, de suflet, indiferent de cea cu Veronica – terminată cu un eşec în 15 septembrie 1957.

Încă din perioada şcolii, la Giurgiu, ne izolam amândoi şi discutam probleme care coborau până în zonele gingaşe şi profunde ale sufletelor noastre, unde dispăreau toate secretele dintre noi, lăsând loc sfaturilor şi confesiunilor.

După absolvirea şcolii am fost repartizaţi pe diferite nave pe Dunăre, lucrând prin porturi diferite şi am cam pierdut

legătura dintre noi. Mai apoi eu am fost luat în armată, iar la terminarea stagiului militar mi-am schimbat profesia, forţat de împrejurări, aşa cum am arătat ceva mai înainte.

Dar pe Cristy nu l-am uitat, l-am căutat până când l-am găsit în Brăila şi l-am vizitat în ianuarie 1961, aflându-l căsătorit cu Neti.

În 1969 Cristy era ofiţer de port la Căpitănia Portului din Brăila şi venise în interes de serviciu la Tulcea şi aflând că eu sunt ofiţer la Miliţia judeţului, m-a vizitat, fiind oaspetele meu 24 de ore. La plecarea sa spre Brăila m-a întrebat dacă am vreo maşină care merge spre Măcin, deoarece este chemat urgent la servici, iar vaporul de pasageri deja a plecat. Un lucrător de la mine din serviciul Circulaţie pleca la Măcin, unde avea o şedinţă de popularizare la şcoala de acolo şi astfel i-am uşurat plecarea lui Cristy.

Despre modul cum s-a desfăşurat deplasarea lor nu m-am mai interesat, m-am mulţumit cu cele raportate de lucrătorul meu, care m-a asigurat că a ajuns cu bine.

Dar Cristy îşi aminteşte şi astăzi de acel episod, cu unele amănunte pe care eu nu le-am cunoscut atunci, despre care îmi povesteşte: „De la voi, de la Poliţie, am plecat cu maşina în locul unde aveam bagajul. Acolo aveam şi un sac mare plin cu peşte despre care nu-ţi spusesem nici ţie. Abia l-a pus în maşină lucrătorul tău, dar n-a zis nimic, probabil n-a ştiut că e peşte. Abia când am ajuns la Smârdan, pentru a urca eu pe bac, când l-a dat jos din maşină şi l-am dezlegat la gură, i-am dat lui câţiva crapi şi am avut discuţii, nu voia să-i primească, de teamă că vei afla tu şi îl pedepseşti. Atunci i-am spus direct: „Ia-i, domnule, că Dinu mi-a fost coleg de şcoală atâţia ani, suntem şi rude, aşa că nu-ţi va face nimic!" Abia i-a luat."

... De atunci am ţinut legătura între noi doar cu telefoanele, iar în februarie 1971 eu am fost mutat cu serviciul la Buzău şi iar am pierdut legătura, până în 1974, apoi în 1975,

când m-a vizitat el şi am discutat şi am lămurit cele mai multe probleme ale fiecăruia dintre noi, oameni căsătoriţi şi soţi de familie, de când am terminat Şc. Navală şi până la zi. Amândoi ne obişnuiserăm ca adevărul convingerilor noastre să fie mai presus de menajarea susceptibilităţilor.

Rând pe rând ne-am amintit de concepţiile noastre din perioada şcolii, când visam să ne făurim nişte familii trainice, bazate pe o dragoste mare. Azi pot să spun că el a reuşit, în timp ce eu, mai puţin.

Asta nu însemnează că îl invidiez, dimpotrivă, m-am bucurat din suflet pentru reuşita lui, fiind prietenul pe care soarta şiret de binevoitoare mi l-a păstrat atâţia ani, încât şi azi continuăm să ne întâlnim şi să ne auzim la telefon, deşi trăim la 200 km distanţă unul de celălalt.

De asemenea, în comparaţie cu Cristy, drumul meu în viaţă a fost mai sinuos şi presărat cu unele experienţe tari, tocmai datorită specificului profesiei pe care am exercitat-o atâţia ani şi a luptei permanente pe care am dus-o împotriva jumătăţilor de măsură, pentru adevăr şi dreptate. Precizez că n-am fost tipul de om care să-şi deschidă drumul în viaţă cu barda, dar am urmărit întotdeauna să muncesc corect şi să am rezultate foarte bune în muncă, ceea ce am şi reuşit, până în anul 1987, când nu mai puteam hotărî ca mai înainte în toate cazurile, pentru că se opuneau unii şefi ai mei, ceea ce m-a scârbit şi atunci m-am gândit la pensionare din ce în ce mai mult. Ajunsesem într-o situaţie comparabilă cu zborul cu balonul: aflat în aceeaşi „nacelă" la o înălţime apreciabilă deasupra pământului, din care nu poţi coborâ deoarece nu vor ceilalţi călători, cu care nu eşti de acord în legătură cu măsurile luate şi astfel eşti obligat să aştepţi deznodământul firesc al faptelor sau producerea unui miracol. Ce era să fac? Într-o asemenea conjunctură, prudenţa era singura alternativă care îmi mai rămăsese, apoi pensionarea.

În ultima parte a activităţii mele, pentru a răzbi în luptă, aveam nevoie şi de căldura şi sprijinul soţiei mele, care mi-a lipsit în totalitate.

... Împreună cu Cristy, ne-am amintit de ziua de 8 octombrie 1955, când mi-a prezntat-o pe Veronica S. , fata blondă cu ochi verzi, pe care am iubit-o din prima clipă. După atâţia ani, iată ce i-am spus lui: „Cristy, dargă, în ziua aceea am simţit că mă paşte o mare primejdie, dar n-am dat înapoi. Era în faţa cinematografului de pe strada portului, care poartă numele 23 August. Atunci nu ştiam că va veni şi ziua de 15 septembrie 1957, când Veronica îmi va întoarce spatele, pentru a se mărita cu Iulian (Iulie, cum îi ziceaţi voi în sat).

Până în ziua când am cunoscut-o, ea nu exista pentru mine şi a devenit brusc principala piesă din organizarea vieţii mele, apoi stăpâna inimii şi gândurilor mele. Şi câte plimbări prin parc, câte sărutări, câte scrisori incendiare, pline de declaraţii de dragoste şi de speranţe!

Atunci m-am amăgit cu ideea că obţinusem iubirea, acel sentiment unic şi absolut. Credeam că am câştigat partida norocoasă şi viaţa mi se părea o simfonie, apoi a urmat eşecul. În septembrie 1957 a murit tinereţea mea. Veronica m-a decepţionat profund şi amarnic, iar azi este singura vinovată de răceala şi de distanţa mare dintre noi, asemenea distanţelor dintre planetele universului.

Uneori, când mă întreb dacă am iubit şi eu, parcă altcineva rosteşte aceste vorbe pentru mine. Asta pentru că atunci am înţeles că prima dragoste se poate transforma într-o decepţie mare şi într-o boală care nu se mai vindecă niciodată, oricâţi ani ar trece peste „pacienţii" în cauză.

Dovadă că iubirea nu oferă şi calea vindecării, ea lasă în urmă doar suferinţă perpetuă, dacă nu este acoperită de uitare. Îmi recunosc greşeala: o urcasem pe Veronica pe un piedestal prea înalt pe care nu l-a meritat, dar aşa o vedeam eu atunci.

- Ce ai discutat cu ea atunci, la 15 septembrie 1957?

- N-am discutat prea multe. Eu fusesem recrutat pentru şcoala de Marină Militară din Constanţa, cu dosar complet şi vizita medicală şi aşteptam data la care să mă prezint la examenul de admitere. Ofiţerul care mă recrutase m-a căutat în port şi m-a anunţat că mi-a fost respins dosarul deoarece tata a refuzat să se înscrie în Gospodăria Agricolă Colectivă. Pentru că am recrutat, voi fi obligat să merg la o unitate militară tot de marină, să-mi satisfac stagiul militar obligatoriu.

În această situaţie, m-am gândit că este normal s-o anunţ şi pe Veronica, dar când am ajuns la ea, am găsit-o mult schimbată, cu o atitudine destul de reţinută faţă de mine.

Pentru că de acolo nu aveam alt autobuz spre feteşti decât a doua zi, i-am făcut o vizită acasă lui Nelu Aron, unde am aflat şi noutatea, că Veronica se va mărita cu Iulian. Acesta din urmă a venit acolo, am discutat civilizat, ne-am despărţit la fel, iar dimineaţa eu am plecat la Brăila de unde am luat vaporul spre Giurgiu peste două zile, tractând opt şlepuri încărcate cu grâu.

La Giurgiu am stat în port vreo două săptămâni, de unde am executat câteva curse scurte până la Oltenita şi la Zimnicea, dar ne întorceam.

Încercam să-mi uit eşecul şi am căutat-o pe Rodica, o prietenă care mă ajutase cu cărţi şi caiete cu rezumate în timpul examenelor de clasa a X-a şi la maturitate (azi bacalaureat). Toată perioada cât am stat în port la Giurgiu, am stat acasă la ea, deoarece tatăl ei era profesor universitar la o facultate din Bucureşti, mamă nu avea, iar sora ei mai mare era în concediu de odihnă şi era plecată într-o staţiune de munte.

La plecarea noastră cu vaporul spre Tr. Severin, Rodica m-a însoţit în port şi a aşteptat până ne-am desprins de la ponton, făcându-mi semne cu batista. Pe cheu discutasem cu ea şi-mi spusese: „Dragul meu, te aştept să te întorci sănătos şi cât mai repede. De aici te voi urmări cu gândul pe toată perioada cât vei lipsi. Să nu mă uiţi!"

N-am uitat-o, dar am pierdut-o şi pe ea. Parcă a fost un făcut.

- De ce ai pierdut-o? întreabă Cristy curios.

- Am lucrat pe raza regionalei NAVROM Tr. Severin până pe 12 octombrie, când m-am întors la Giurgiu pentru a mă prezenta la Comisariat în vederea încorporării. Când am trecut pe acasă pe la Rodica, porţile închise, iar un vecin al lor mi-a spus că tatăl lor a venit le-a luat şi s-au mutat la Bucureşti, iar casa au vândut-o unui bărbat din Videle, care nu locuieşte în ea.

Aşa i-am pierdut urma. Caut-o în Bucureşti, pe dreapta! Iar eu urma să plec a doua zi la unitatea militară şi tot pe dreapta m-ar fi căutat şi ea. Pentru mine asta a fost a doua mare lovitură, care m-a dezechilibrat de tot.

N-o puteam învinui pe Rodica, pentru că mutarea lor a fost neaşteptată şi nu avea cum să mă anunţe.

Ea avea un suflet mare şi o inimă mai bună decât a mea, pentru care am avut sentimente nobile.

- Dar cu Elis cum te-ai căsătorit?

- Cu ea este o poveste lungă, dar voi încerca să sintetizez cât pot de mult. Ştii că eu am lucrat, mai întâi, în raza portului Călăraşi câteva luni, transportând cu vaporul ceamurile cu nisip de la Draga din dreptul Silistrei. Pe ea am cunoscut-o la un bal în luna iulie, ne-am întâlnit de câteva ori, iar pe 3 august am mers la alt bal împreună, de acolo am adus-o la vapor şi s-a produs inevitabilul. Era frumoasă şi foarte tânără, nici nu împlinise 17 ani. Din data de 1 septembrie, eu am fost mutat pe nava Bicaz, apoi pe Craiova şi nu am mai lucrat în raza căpităniei portului Călăraşi, iar pe 14 octombrie am plecat în armată şi aşa am pierdut legătura cu ea.

În aprilie 1958 am fost anunţat de un coleg că mă aşteaptă soţia mea din Călăraşi la gara din Tulcea. Am mers în gară şi am luat-o la unitate. Era Elis, cea care aşteptase să mă întorc din cursă, dar eu eram militar. A reuşit să afle unitatea mea şi a venit să mă vadă, iar eu n-o puteam respinge, mai ales

că pe 18 ianuarie primisem de la Veronica o scrisoare prin care mă anunţa că se măritã şi mă invita la nunta ei. Deşi vestea m-a amărât, eu i-am înţeles graba. Fata avea 20 de ani şi se grăbea să se mărite, iar Iulian îi oferea imediat confortul unei căsnicii tihnite, încât i-a fost mai uşor să sacrifice dragostea noastră. Sau poate n-a fost dragoste, doar o minciună.

Când a venit Elis la mine, mi-am spus: „fie ce-o fi!" şi am hotărât să mă arunc în *vârtejul vieţii* , plătindu-mi astfel poliţa pentru greşeala mea.

Elis a stat cu mine trei zile la o gazdă provizorie şi în ziua plecării ei acasă, am stabilit să ne căsătorim când voi veni eu în concediul anual de odihnă. Cred că pentru oricine este clar de ce am ales-o pe ea, după cele două decepţii suferite. În plus, mi-am făcut un proces de conştiinţă, iar tu îmi cunoşti sensibilitatea. Nu puteam să „mă spăl pe mâini" şi să dau înapoi de la obligaţia mea morală, când mi s-a prezentat direct, deşi eu uitasem de ea, socotind-o o simplă aventură. Am hotărât să rapar totul şi să rămân cinstit, în primul rând faţă de mine, apoi şi faţă de ceilalţi.

Astăzi, însă, după câte mi s-au întâmplat în căsnicia cu Elis, am unele păreri de rău pentru că am acţionat doar la îndemnul conştiinţei şi nu pot da vina pe frageda mea tinereţe. Aşa am socotit eu atunci că este drept să procedez.

Amintesc iar pe scriitorul german Goethe, care spunea: *„Frumoasă este tinereţea, dar păcat că a fost dată pe mâna copiilor*!"

Dar atunci gândeam că prin acestă căsătorie voi astupa prăpastia spirituală care ne despărţise o vreme şi fapta îmi va înobila propriul suflet. Astăzi sunt nevoit să recunosc că prin gestul meu cavaleresc, n-am făcut altceva decât să-mi amanetez viitorul.

Privind la Elis, care era tânără, frumoasă şi mă iubea cu adevărat atunci, încercam s-o uit pe Veronica, iar atunci inima mea a cedat şi am luat acea hotărâre.

Imediat după armată am pornit cu Elis în viaţă, cu siguranţa pe care mi-o oferea serviciul în noua mea profesie şi dragostea ei evidentă, pe care mi-o dovedise.

Totul a mers foarte bine. Părinţii mei au primit-o cu multă dragoste, iar mama mea a iubit-o la fel ca pe fiica sa. Pe parcurs, însă, Elis s-a purtat faţă de ea cu răceală şi un respect formal, de faţadă, care a mâhnit-o, mai ales la bătrâneţe.

Întotdeauna am considerat căsătoria ca fiind un eveniment important în viaţa oamenilor, dar pentru ca ea să fie trainică, să reziste, are nevoie de iubire – liantul care să-i unească pe cei doi soţi – ea fiind generatoare de fericire. Greşelile duc adesea la destrămarea ei.

- Din cele ce ai spus înţeleg că nu eşti prea fericit în căsnicia ta, spune Cristy.

- La început, pot spune că am avut o familie model. Nu am avut ce să-i reproşez Elisei, mai ales că, de câte ori am fost mutat cu serviciul dintr-un loc în altul, prin ordinul Ministrului de Interne, a fost înţelegătoare că acesta este statutul de ofiţer. Situaţia a luat-o razna din iunie 1974 când i s-a năzărit să-şi ia servici, deşi la acea dată aveam trei copii în vârstă de 14, 7 şi 5 ani, care erau condamnaţi să se descurce singuri cu cheia apartamentului la gât.

Aşa cum te-ai convins şi tu de când mă vizitezi la servici, munca mea este permanentă şi destul de acaparatoare, atât ziua, cât şi noaptea, în diferite acţiuni, controale, cercetări de accidente rutiere, etc., încât nu prea ajung acasă ca să-i ajut la lecţii sau să-i supraveghez la joacă sau să-i plimb prin parc, la joacă, etc.

De multe ori îi las dormind când plec la servici, iar când mă întorc acasă îi găsesc tot dormind, încât nu pot discuta cu ei, doar poate să-i sărut în somn.

Nu este vorba de o nevoie acută de bani, este mai mult o ambiţie a ei, deoarece salariul meu ajunge pentru a întreţine o familie, fără să facem excese.

- Da, măi, femeile cer azi egalitate cu bărbaţii.

- Ştiu şi nu sunt misogin, dar sunt de părere că între un bărbat şi o femeie nu poate exista o egalitate perfectă. Chiar dacă unele femei ar putea înclina balanţa în favoarea lor, pe considerente culturale sau de organizare, de lucru în gospodărie, egalitate nu poate fi, oricât am clama-o noi. Pentru o femeie care are copii, serviciul este o povară care, în unele cazuri, poate conduce la destrămarea familiei.

Soţii nu mai au timp unul pentru celălalt, iar mama nu se mai poate ocupa de copii, neglijându-i parţial sau total.

Copiii nu se mai simt iubiţi şi reproşează acest fapt părinţilor, în felul lor simplu.

Relaţia dintre soţi nu se poate rezuma la contactul fizic, trecător, asta nu este iubire, iar acest sentiment îngheaţă cu timpul.

De aceea m-am împotrivit eu ca Elis să meargă la servici, dar ea nu m-a ascultat, asumându-şi riscurile.

Femeia care îşi iubeşte copiii şi bărbatul cu care i-a zămislit, trebuie să renunţe la capriciile personale, pentru a se dedica lor. Devotamentul partenerilor, munca prestată în comun pentru copii, soţie, soţ, nu înseamnă sclavie.

Într-o dragoste există şi sacrificii, dar dragostea nu se manifestă în familie, practic ea nu există dacă nu umple şi viaţa partenerului cu o sumă de sentimente mereu înoite.

Elis a uitat datoriile ei şi, ceea ce n-ar fi trebuit să uite în mod special, este discuţia noastră din gara Tulcea din aprilie 1958, când aştepta cu sufletul la gură să spun: „Da, ne vom căsători!" Atunci a oftat uşurată şi plină de emoţie, a promis multe.

Îmi vine greu să îndrept efectele unei gândiri greşite care au luat, deja, forma fizică. Au fost cazuri pentru care ne-am certat, deşi aş fi preferat să facem, mai degrabă, o alianţă împotriva unor greşeli care ne ameninţau tihna familiei noastre,

conducând la supărări şi, în final, la înstrăinarea unuia faţă de celălalt, ajungând să trăim vieţi paralele.

- Asta nu e bine, spune Cristy.

Ridicându-se din fotoliu, a adăugat:

- Trebuie să plec. Te aştept la Brăila, cartierul Hipodrom, dar să vii, să nu te aştept degeaba!

- Cred că voi veni, prietene, l-am asigurat eu, în drum spre ieşirea din Inspectorat, l-am condus şi ne-am luat rămas bun.

Dar serviciul meu era mereu aglomerat cu sarcini complexe, care nu mi-au permis să-l vizitez până în mai 1978. Locuia în cartierul Hipodrom, în apropierea fostei şcoli normale de fete, într-un apartament cu trei camere.

Pe Nety, soţia lui Cristy, n-am recunoscut-o imediat, deoarece o văzusem o singură dată, în fugă, în ianuarie 1961. Acum era o femeie matură; fiica lor avea 10 ani, ceea ce m-a determinat să spun în gândul meu: „Cristy este un bărbat norocos, iar pentru asta ar trebui să-i mulţumească lui Dumnezeu că i-a aşezat alături, pe post de înger, această femeie minunată, care să-i alunge tenebrele şi să fie un om fericit. Câtă diferenţă este astăzi între familia lui şi a mea!"

De atunci nu ne-am mai văzut mulţi ani de zile, ţinând legătura prin telefon, iar eu m-am mutat înapoi la Constanţa cu serviciul. Ne-am întâlnit abia în august 2006, în Mamaia, când am discutat multă vreme problemele noastre personale şi de familie.

Atunci am aflat că soţia lui face dializă, deoarece rinichii refuză să-i mai funcţioneze.

- Am auzit că te-ai pensionat, a spus Cristy.

- Ai auzit foarte bine.

- Păi, s-ar zice că ai mai mult timp liber, deci ai fi putut să mă anunţi şi să treci pe la noi.

- Of! Măi băiete, măi! N-am putut pentru că după pensionare a trebuit să fac faţă mai multor evenimente. Mai

întâi, în 1990-1991 am fost în divorţ cu Elis, apoi în anul 2000 mi-a murit un fiu în vârstă de 24 de ani, student la Academia de Navigaţie Comercială, iar în aprilie 2003 a murit şi Elis din cauza cancerului la fiere şi colon.

- Dumnezeu să-i ierte şi condoleanţe! a spus el, deşi nu te mai ajută cu nimic. Fiul ce a avut? A fost bolnav?

- Nu. Era un băiat înalt, bine legat, frumos şi sănătos, dar a avut neşansa să se combine cu o tânără cu care urma să se căsătorească. Se mutase la ei acasă şi era folosit la diferite activităţi, inclusiv pentru unele deplasări în ţară cu maşina, pe care mai mult o conducea el, deoarece viitorul lui socru suferea de diabet zaharat şi i se întâmpla să adoarmă la volan, în timp ce conducea. Pe data de 17 februarie 2000, au plecat împreună din Constanţa la Brăila, la volan fiind socrul, iar după ce au parcurs 32 km. pe raza comunei Nicolae Bălcescu, a adormit la volan, a părăsit şoseaua şi a intrat într-un pom de pe partea stângă a şoselei, omorându-l pe loc pe Mihai, fiul meu, care se afla pe scaunul din dreapta.

- Îmi pare rău pentru tine. Încă odată condoleanţe! Acum să-ţi dau şi eu o veste: a murit Iulian, soţul Veronicăi. A mai murit şi Alica Neagu şi Anişoara, sora lui Nicu Aron, pe care îi cunoşti foarte bine şi tu.

- Dumnezeu aă-i ierte şi să le odihnească în pace rămăşiţele pământeşti şi spiritele! Îmi pare nespus de rău de Alica, poate îţi voi explica atunci când vom avea timp.

- Veronica locuieşte singură la bloc în Feteşti, întrucât copiii ei sunt deja căsătoriţi. Nu ştiu dacă te mai interesează, dar am vrut să afli.

Nu i-am răspuns, continuând să privesc în largul mării. Numai prin suflet mi-a trecut un fior rece la auzul numelui ei. Asta era dovada că dragostea nu moare, se poate doar prescrie ca şi crimele. M-am certat pentru slăbiciunea mea de moment, dar inima nu mă asculta, a rezonat la numele ei, care a bătut la poartă şi am simţit că îmi cad zăvoarele, în timp ce uşa se

deschide încet, fără zgomot, deşi a stat în beznă peste 50 de ani, timp în care am evitat s-o trezesc, de teamă că aş putea răscoli trecutul, ceea ce mi-ar pricinui dureri, mai ales eşecul din septembrie 1957.

Cât de departe sunt acele zile! Şi, totuşi, după atâţia ani, numai flacăra mocnită a dragostei se mai poate însufleţi şi poate răspândi, din nou lumină, fiind singura capabilă să pătrundă în adâncul unei fiinţe şi să-i lumineze toate organele – şi în special inima – ca un fulger.

Mi-au trecut prin gând ca o săgeată, amintirile noastre comune de la Giurgiu şi planurile pe care le făcusem cu ea şi deodată am alungat orice gând, spunându-mi: „Gata!"

O priveam pe Nety, soţia lui Cristy, o femeie plăcută, modestă în comportare, fără farduri pe obraji, încât îi ghiceam suferinţa fizică. Îşi privea cu drag soţul şi nu intervenea în discuţia noastră.

„Este o familie fericită, cu toate că ea duce pe picioare acea suferinţă", mi-am zis în gând.

- Ţi-am spus de Veronica în ideea că poate te hotărăşti să-i faci o vizită – mă scoate Cristy din visare. Este şi ea singură şi neconsolată, iar voi doi aţi fost prieteni buni.

- Nu, prietene! O pot ierta pentru că s-a căsătorit cu Iulian, deşi putea să aştepte un an de zile până când reuşeam eu să vin în concediul anual de odihnă şi să hotărâm ce vom face, dar nu o pot ierta pentru faptul că a crezut ce i-au spus Iulian şi Nelu Aron.

- Păi, ce i-au spus?

- Că aş fi spus despre ea că este „femeie de stradă". Aşa mi-a scris în prima scrisoare în armată, cu mâna ei. M-a durut că a crezut aşa ceva, când ştia bine cât o iubeam şi n-aş fi fost în stare să o jignesc.

Astăzi, orice întâlnire cu ea înseamnă doar să ne facem rău. Nu se mai poate construi ceva solid pe o fundaţie din reziduri. Totul este tardiv şi nu mi-ar aduce nicio bucurie,

dimpotrivă, mi-ar demonstra că am avut dreptate atunci când am comparat-o cu izvorul de apă care fuge tocmai când eşti pe punctul de a-l capta. Spre deosebire de Veronica, izvorul a ieşit la suprafaţă şi a fost captat până la urmă.

Ce poţi face când afli că tinereţea nu cunoaşte fericirea îndoielii? Ea presupune să împarţi şi muşcătura vieţii şi să suferi, aşa cum am suferit eu atunci, când în loc de bucurie mi-a apărut în cale pustiul rece, fără o cât de mică posibilitate de a mă încălzi la o lumină caldă. Abia azi suferinţa mi-a fost atenuată, după ce a fost curăţată de tot ce a fost meschin.

Da, Cristy, asta a fost iubirea tinereţii mele, dar tot nu pot să-ţi explic de ce. S-ar putea să ne fi influenţat o putere superioară nouă căreia nu i-am putut rezista sau poate interesul Veronicăi a fost mai puternic şi a biruit, primind, bine-nţeles, sfaturile prietenilor din sat. Asta a fost tot. Sper că îţi mai aduci aminte cântecul „La donna e mobile... qual piuma al vento" (femeia e schimbătoare ca fulgerul în vânt), cum zice italianul Giuseppe Verdi într-o arie din opera Rigoletto.

Mi-a rămas doar trecutul şi convingerea că o fericire nu se poate construi din cioburi, în special acum când viaţa m-a obosit atât de tare şi vreau să fiu liniştit. Am observat că atunci când simţi liniştea bătrâneţii, un impuls interior te împinge să-ţi recapitulezi viaţa cu bucuriile şi cu durerile pe care le-ai trăit. Treptat ele devin pentru inimă o iernatică voluptate.

Acum nu doresc decât ca Veronica să rămână pentru mine doar un nume, ceva care a trecut ca o nălucă prin viaţa mea. Să ştii că am avut mai multe posibilităţi ca s-o întâlnesc şi să stau de vorbă cu ea, dar mi-am zis: „La ce bun?" De fapt, ce aş fi putut să-i spun? Că am fost nefericit după despărţirea noastră sau că mi-am întemeiat o familie pe un compromis şi o tresărire de conştiinţă? Că am divorţat şi apoi fosta soţie mi-a murit? Mai bine, nu! Fericirea trebuie s-o ai în suflet, altfel poţi s-o aştepţi oricât, că nu va mai veni niciodată, chiar dacă o chemi cu disperare.

%

... În luna mai 2007 ne-am întâlnit din nou în sala Gării Maritime din portul Constanţa, navigatorii care au mai răspuns la chemarea Comitetului nostru de organizare.

Au venit cei din Constanţa şi o parte din cei care locuiesc în alte oraşe din ţară. Cina de la restaurantul Dobrogea ne-a apropiat şi mai mult, încât a rămas stabilit să repetăm această întâlnire în fiecare an, până când vom rămâne doar câţiva, dar şi atunci să nu pregetăm de a ne vedea. Aşa am făcut în fiecare an şi urmează.

În luna februarie 2010 soţia lui Cristy Dinu a murit în urma unei insuficienţe cardiace, determinată şi de slăbiciunea generală a trupului obosit de atâţia ani de dializă. N-am putut merge la înmormântarea sa, dar am vorbit cu Cristy la telefon şi i-am promis că îl voi vizita cât de curând, ceea ce am făcut la data de 19 aprilie 2010, când am stat împreună câteva zile, încercând să-i întreţin o stare de sirit mai bună.

Am povestit de toate din trecutul şi prezentul fiecăruia şi ne-am stabilit posibilităţile pentru viitor. I-am spus de suferinţele mele, preocupări prezente, etc., iar despre moartea soţiei am încercat să-l conving că era de aşteptat un asemenea fel de sfârşit, când organismul a obosit şi cedează.

Am trecut şi eu printr-o situaţie asemănătoare cu Elis. A fost operată de pietre la colicist (fiere), apoi din nou internată în spital pentru dureri la colon şi ficat, dar la operaţie s-a constatat cancerul generalizat, care a răpus-o în şase zile. Trebuie să fii tare, deoarece nu mai poţi schimba nimic, doar să te îmbolnăveşti şi tu. Acceptă că acesta este mersul vieţii! Dacă vei înţelege că acesta este mersul lucrurilor, vei constata că totul va trece curând şi vei privi înainte.

Desigur, pierderea este importantă şi singurătatea nu este uşoară, dar încearcă să gândeşti pozitiv şi nu te izola de cunoştinţe, rude şi mai ales de prieteni!

Eu mi-am îngropat fiul, apoi soţia, încât şocurile şi suferinţa au fost duble, dar mi-am revenit aproape complet. Poate şi pentru că toată viaţa mea a fost o luptă pe care am dus-o cu tenacitate şi răbdare, dar niciodată n-am fugit din faţa greutăţilor, hotărât să dau tot ce am primit ca zestre la naştere de la Creator.

Mai există şi unele amintiri refulate, care mai ies la iveală ca nişte monştri mutilaţi ai durerii. Ce poţi face în faţa morţii?

PARTEA A II-A
CAMARADERIA

Cap. 1 Camaraderia – forma superioară a prieteniei

În partea întâi a prezentei lucrări am arătat ce înţeleg eu prin prietenia dintre oameni şi situaţiile în care ea poate fi pierdută.

Voi încerca să explic în continuare definiţia pe care am sugerat-o în titlul acestui capitol, folosindu-mă de un exemplu care are legătură directă cu mine.

În perioada stagiului militar, l-am cunoscut, în anul 1957, pe Titus Ştefănescu (T.S.) cu care am activat, umăr la umăr, în tranşeele instruirii militare până la data lăsării la vatră (trecerea în rezervă).

Perioada de stagiu a fost suficient de lungă pentru a ne cunoaşte bine, în sensul evaluării calităţilor şi defectelor fiecăruia dintre noi, ne-am ajutat frăţeşte şi am ajuns să discutăm între noi toate supărările personale, toate problemele care ne frământau, inclusiv cele intime, care nu mai constituiau secrete între noi.

De asemenea încercam să găsim calea de a rezista pe câmpul de instrucţie şi de a ne linge rănile când eram supuşi la unele suferinţe de către micii comandanţi.

Fiind mereu împreună am trecut prin multe, adesea am împărţit ţigările, banii şi pachetele primite de acasă, am vorbit despre succesele şi eşecurile noastre sentimentale.

La terminarea stagiului miltar ne-am despărţit, fiecare am luat-o pe alt drum, dar n-am uitat perioada în care am fost scut şi pavăză unul pentru celălalt. Deşi ne-am văzut mai rar până în 1972, nu am uitat prietenia noastră deosebită, care este la fel de puternică şi astăzi.

În iunie 1966 ne-am întâlnit amândoi la Complexul de cămine studenţeşti din cartierul Grozăveşti – Bucureşti, unde eu

eram cazat, urmând să-mi susţin examenele pentru anul IV la facultatea de drept, iar el îşi luase diploma de inginer la Politehnică şi venise să-şi caute acolo o prietenă.

Atunci ne-am despărţit după aproape trei ore de discuţii.

Ne-am întâlnit apoi în Buzău, unde am lucrat fiecare până în 1979, apoi am revenit, pe rând, la Constanţa, unde am fost des împreună, aşa cum voi arăta în continuare.

Camaraderia noastră a fost şi a rămas de monolit, de aceea am spus că ea este superioară prieteniei, după modul cum ia naştere, se dezvoltă şi se cimentează, apoi cât de trainică se dovedeşte de-a lungul vremii.

Sunt convins că la noi doi s-a întâmplat să dureze atât de mult pentru că a fost adevărată, nezduncinată de nimic de-a lungul anilor şi nu s-a stabilit în urma vreunui ritual specific popoarelor din Evul Mediu, care presupunea tăierea venelor şi amestecarea sângelui celor doi într-un pahar pe care îl beau ei sau pe care îl sugeau unul de la vena celuilalt.

Camaraderia noastră s-a bazat pe viaţa militară cu rigori comune, simţiri reciproce, caractere apropiate şi idealuri comune, care au atins fibra fiinţei amândurora.

Noi doi am discutat întotdeauna orice, fără limite, fără secrete între noi, ajungând să ne înţelegem doar din priviri, în foarte multe situaţii, ceea ce înseamnă că începuserăm să gândim la fel şi atunci când nu mai foloseam cuvintele. Poate din această cauză nu ne-am certat niciodată, între noi n-au existat neînţelegeri, iar când unul a fost bolnav sau a avut vreun necaz, ne-am ajutat dezinteresat, sacrificându-ne liniştea şi somnul.

T.S. este un om bun, dar uneori manifestă mai multă înţelegere decât trebuie faţă de faptele oamenilor, căutându-le adesea explicaţii şi scuze de natură psihologică. Îmi lasă impresia câteodată că nu pricepe faptul că în lumea în care trăim există şi oameni răi, unii chiar au comportări ieşite din

comun – asemenea fiarelor sălbatice – care nu înţeleg decât limbajul violenţei, pe care ei înşişi îl practică şi limbajul urii.

De aceea, în multe situaţii am avut grijă să-l protejez, iar el îmi reproşa că o fac ca rezultat al „deformaţiei mele profesionale" din perioada serviciului practicat.

Se mai spune că marile prietenii se nasc şi devin trainice numai între fiinţele singuratice. Nu ştiu cât este de adevărat, dar în ceea ce ne priveşte pe noi doi, am fost totdeauna în diferite colectivităţi numeroase, timp în care prietenia noastră n-a suferit deloc, deoarece am menţinut o bună comunicare unul cu celălalt.

În plus, la fiecare din noi a funcţionat acea comunicare interioară compusă din raţiune şi dăruire de sine, care ne permitea să gândim la fel şi să ne înţelegem fără cuvinte.

Ne-am îngrijit fiecare să cultivăm camaraderia noastră întocmai ca pe o grădină liniştită, încercând uneori să nu dăm atenţie, ba chiar să uităm de tumultul lumii din jur.

Iar când am ajuns, pe rând, fiecare în singurătate şi ne-am dat seama că este greu, mai ales după ce anii au trecut şi începuserăm să îmbătrânim, am hotărât să ne unim forţele şi să luptăm împreună pentru a ne uşura starea de izolare. Şi n-a fost greu deoarece firile noastre asemănătoare, gândirea apropiată, gusturile comune şi înţelegerea aproape perfectă, ne-au făcut să fim nedespărţiţi.

În anul 1990 eu mă pensionasem şi mă izolasem total de foştii mei colegi de servici şi chiar de rudele mele. Se spărsese „mulajul" de colectivitate, iar eu hotărâsem să trăiesc liber, într-o sfântă singurătate pe care mi-o permitea noul meu adăpost solitar.

Mărturisesc că o bună bucată de vreme chiar m-am simţit liber, trăind o viaţă izolată, dar lipsită de griji şi aveam sentimentul că îmi aparţin. Asta pentru că nu mai lucram forţat de ordinele altora, care-mi aduceau interdicţii şi neplăceri de natură a răni la tot pasul.

După ce trăisem şi muncisem în cizme şi încheiat la gât atâta amar de ani, căpătasem un fel de oroare în legătură cu o astfel de viaţă.

Mă bucuram că aveam timp să citesc – şi am citit destul de mult – dar apoi am început să exersez scrierea cărţilor despre care am vorbit în partea I. Nu m-am îndoit de loc de capacitatea mea de a scrie, chiar dacă uneori colile scrise mai ajungeau şi în coşul de hârtii, mototolite. Astăzi constat că n-am greşit, dimpotrivă.

Cu T.S. mă întâlneam mai rar deoarece Intreprinderea de transporturi Auto (ITA) la care lucrase ca inginer se desfiinţase şi a fost nevoit să se angajeze în portul Constanţa pentru a-şi completa anii, în vederea pensionării şi ne venea greu că nu puteam discuta pe îndelete.

Prietenia adevărată este dorul de celălalt, care seamănă cu o harpă cu mai multe tonuri (octave), iar dacă i se rup corzile este indicat să le schimbi, să nu încerci a le înnoda, deoarece ai surpriza ca harpa să sune fals.

Niciodată nu trebuie uitat faptul că, între prieteni uneori ajung şi gesturile mici, iar alteori ajung şi vorbele aranjate în concordanţă cu bătăile inimilor celor doi.

Aşa se face că atunci când prietenul îţi este plecat şi nu-l vezi mai multă vreme, dorul de el te face să spui „Doamne, cât de mult îmi lipseşte această fiinţă!"

1. *Titus Ştefănescu este bolnav la pat*

Nu mă întâlnisem cu T.S. din luna octombrie, deoarece o vreme fusesem plecat din localitate, apoi am fost ocupat cu examenele la şcoala de şoferi, unde predam legislaţia rutieră, iar în 27 decembrie m-am îmbolnăvit grav, în urma unei banale răceli. Neavând telefon, n-am putut anunţa pe nimeni de starea mea de sănătate, dar după grele suferinţe, cu transpiraţii intense

şi pierderi pasagere de cunoştinţă, Cel de Sus a făcut bine şi m-a vindecat după zece zile grele.

În prima sâmbătă din februarie 1994 i-am făcut o vizită acasă lui T.S. Am împins poarta şi am constatat că este descuiată, deşi se întunecase şi ştiam că el o încuia noaptea. Toată casa lui era luminată şi m-am gândit că ar putea avea musafiri.

Dar, când am ajuns în casă, l-am găsit pe T.S. în pat, iar în cameră la el se afla medicul de familieşi o doamnă în vârstă de 70-72 de ani.

- Bună seara! am spus, apoi m-am apropiat de patul lui.

- Salut, camarade!

- Ce e cu tine?

- Bolesc, după cum vezi. Te-am aşteptat în zadar să treci pe la mine sau să-mi dai un telefon, îmi reproşează el.

- N-am putut, prietene. Îţi voi explica totul cu alt prilej. Am mai fost ocupat şi cu şcoala...

După plecarea medicului şi a doamnei în vârstă, l-am întrebat:

- Cine este doamna care a făcut focul la sobă?

- O vecină de-a noastră. A fost prietenă cu mama până când aceasta din urmă ne-a părăsit. Vine, din când în când şi-mi găteşte câte ceva de mâncare.

- Ce ţi-a spus doctorul că ai?

- O răceală cruntă. Am răcit la servici. Acolo, în port, lucrăm mai mult pe afară, iar eu mai am şi o sensibilitate la coloana vertebrală, aproape de osul sacral şi am nişte dureri cumplite, camarade. Mă simt întocmai ca o pasăre care vrea să iasă dintr-o cameră, dar în zborul ei spre libertate, se loveşte de geamul din fereastră şi cade pe podea, ameţită. Am avut şi momente de pierdere a cunoştinţei.

Îl credeam că îl doare, dar nu-l ştiam plângăcios ca un copil lăsat singur într-o încăpere.

- Zici că ai avut pierderi de cunoştinţă?

- Da. Când mi-am revenit, m-am cam speriat şi mi-am făcut analiza, un fel de trecere în revistă a vieţii mele. A trecut pe lângă mine şi n-am folosit nimic, iar de fericire, ce să zic? Cu unele mici excepţii, parcă nici nu le-am simţit niciodată.

M-a privit şi ochii i s-au umezit.

- S-ar putea să fii răcit şi la cap, dacă ai delirat.

- Da, prietene. Mai apuc eu primăvara, să văd pomii înfloriţi?

- Nu te mai speria! În câteva zile te vei vindeca cu tratamentul medical şi cu trecerea timpului. Totul se vindecă, băiete! îl încurajez eu. Dacă vrei, în seara asta pot să rămân la tine până la prânz, că n-am nicio treabă.

- Îţi mulţumesc, camarade! Eşti prietenul meu cel mai bun. Ai văzut cât sufăr. Bunul meu camarad din anii cătăniei nu m-a uitat, s-a întors la mine. Acesta este semnul că nu ne vom despărţi niciodată.

- Credeam că ştii şi tu că prietenia şi viaţa nu pot fi înşelate, dar nici nu se compară. Ele există sau nu.

În prietenie se cere potrivirea celor două suflete, care nu pot fi măsurate cu metrul. Ia spune-mi, Titus, da ce crezi tu că noi doi suntem prieteni?

- Pentru că aşa sunt sufletele noastre încă de pe vremea când eram cătane. În plus, pe noi nu ne unesc interese materiale sau alte scopuri meschine, explică el.

- Aşa este. Nici unul nu urmărim aşa ceva. Eu am avut o cunoştinţă – nu-l pot numi prieten – care a dus-o bine în perioada comunismului, apoi s-a descurcat şi după 1990, dar năravul nu şi l-a uitat, de a-şi căuta prieteni de la care să obţină unele avantaje. S-a îmbogăţit şi îşi urmăreşte asiduu interesele, iar pe colaboratorii săi îi consideră un fel de sclavi, care-l linguşesc, la fel cum se gudură câinele pe lângă stăpânul său.

- Pe ăştia îi consider tupeişti, iar pe linguşitori îi cred lingăi proşti, lipsiţi de demnitate; au o comportare de „câine în lanţ".

- Există diferite moduri de a-şi pierde demnitatea, la oamenii care consumă alcool sau cei fără pic de cultură. Am văzut pe viu oameni îndobitociţi de alcool, care sunt veseli şi par fericiţi întocmai ca muştele care înviază primăvara sub căldura razelor de soare.

Tot discutând noi, şi-a făcut apariţia, din nou, doamna cea în vârstă, care l-a atenţionat pe T.S. că i-a adus un castron cu supă de pasăre, insistând s-o mănânce cât este încă fierbinte. Am asigurat-o că voi rămâne la el în seara aceea şi voi avea grijă să mănânce, iar după cea mai pus un lemn pe jarul din teracotă, a plecat.

- Nu mă simnt bine, camarade şi nu pot să mănânc nimic.

- Vei mânca ceva mai târziu. Dar acum te rog să-mi spui dacă ai în casă nişte spirt medicinal şi nişte ulei de floarea soarelui.

- Am, sigur, dar ce faci cu ele?

- Spune-mi unde le găsesc, apoi îţi spun ce fac cu ele.

- Spirtul este în camera din dreapta, sub masă, iar uleiul este în dulapul din bucătărie.

Le-am adus în camera lui şi l-am pus să se dezbrace.

- Scoate pijamaua! Trebuie să-ţi fac o frecţie.

- Prietene, astea sunt leacuri băbeşti. Tu crezi în ele?

- Cred. Şi te rog să-ţi scoţi pijamaua până când voi pregăti eu un amestec de ulei şi spirt în ceaşca asta! Era mai bun gazul lampant pentru că nu se evaporă repede ca spirtul.

L-am frecţionat pe tot trupul, fără să iau în seamă vaietele lui. Gata, ajunge!

La sfârşit am adus un prosop din baie şi o cârpă înmuiată în apă fierbinte, peste care am turnat spirt, apoi i-am înfăşurat capul strâns şi l-am învelit cu plapuma, după ce pusesem un cearşaf pe el, aşa cum se oblojesc pruncii după baie. Am aşteptat să transpire. După vreo 30 de minute l-am auzit spunând:

- Camarade, scoate-mă de aici că nu mai suport! Am transpirat şi nu mai pot de cald, mă sufoc.

- Mai aşteaptă puţin, că nu mori! Spune-mi ce te mai doare acum? Capul, picioarele?

- Nu mă mai doare nimic, dar mor de cald. Mă simt moleşit de căldură şi ud peste tot.

Ca să-i distrag atenţia, îi povestisem tot timpul despre drumeţiile mele prin ţară şi pe cărări de munte, dar nu-l puteam ţine prea mult transpirat. Îi urmăream reacţia feţei. Avea fruntea şi tâmplele pline de sudoare.

- Unde găsesc un fes, o altă pijama uscată şi un prosop? l-am întrebat eu.

- Deschide dulapul de acolo şi caută în partea stângă!

L-am şters bine de transpiraţie, a pus pe cap fesul şi pe corp o altă pijama şi s-a învelit din nou în plapumă.

- Acum te vei simţi mai bine, îi spun eu.

- Deja nu mă mai doare nimic, dar sunt slăbit de puteri. M-ai convins, camarade. Leacul tău e miraculos. De unde ai învăţat toate astea?

- De la mama mea. Noi nu aveam doctori în sat şi mama ştia de toate. Mi-a ajutat de multe ori să-i vindec pe copiii mei şi soţia.

- Ştii ceva? Mi s-a făcut foame.

- Merg să-ţi încălzesc supa adusă de vecină şi ţi-o aduc aici, nu megi la bucătărie.

- Atunci caută în frigider şi vezi că este nişte caizer, brânză şi unt. Ia şi tu ce vrei de acolo.

Am mâncat amândoi şi apoi ne-am culcat, fiind ceasul aproape 12 noaptea, nu înainte de a-l obliga să-şi ia tratamentul prescris de medicul de familie.

Dimineaţa, când m-am trezit din somn, l-am văzut pe T.S. umblând prin cameră îmbrăcat în halatul de casă. Observând că nu dorm a venit lângă patul meu şi m-a salutat:

- Bună dimineaţa, Camarade! Fac o cafea?

- Bună, convalescentule! Faci, mai întâi, un ceai de muşeţel şi abia după aceea o cafea, pe care o bem după ce mâncăm ceva! Propun câte un ou fiert, brânză, pâine prăjită şi ceai, pe care pot să le fac eu, iar tu treci în pat!

- Lasă că le fac eu, că mă simt destul de bine! a mai spus el, îndreptându-se spre bucătărie, bombănind. N-am prea înţeles ce a spus, doar ... „beleaua şi am intrat la stăpân!" Probabil a zis „cu tine mi-am găsit beleaua", ceea ce m-a făcut să zâmbesc, privind în urma lui. Nu l-am întrebat de ce a zis aşa. Eram bucuros că şi-a revenit din starea în care îl găsisem seara. Am mers la baie şi mi-am făcut tualeta de dimineaţă. T.S. mi-a strigat din prag:

- După ce termini, vino în camera din faţă unde am aşezat masa, să mâncăm.

Am mâncat şi am băut cafeaua discutând şi râzând aproape tot timpul, iar pe la ora 10 şi jumătate au venit pe rând, vecina apoi medicul de familie, cărora nu le-a venit să creadă că cel care se văita seara, acum râdea.

- Ce ai făcut, domnule? îl întreba medicul.

- Eu, nimic. Întrebaţi-l pe camaradul meu!

- I-am făcut o frecţie sănătoasă şi i-am pus pe cap o cârpă înmuiată în apă fierbinte, peste care am turnat spirt, am spus eu simplu.

- N-am crezut că se poate. Am zis că e leac băbesc, a mai spus T.S., privind la doctor.

- Este cam băbesc, dar e foarte eficient, ştim asta, recunoaşte doctorul.

După plecarea doctorului, doamna a plecat acasă la ea să ne aducă nişte mâncare gătită, iar eu am rămas cu T.S. de vorbă. Acesta mă privea insistent şi nu zicea nimic.

- De ce mă priveşti aşa? l-am întrebat eu.

- Aseară îmi era rău şi n-am observat, dar tu arăţi rău de tot, faţă de cum te ştiu eu. Parcă ai fi un călăreţ care a fost azvârlit din şa şi stă jos, pe pământ, suferă şi îşi tot pipăie

coloana vertebrală şi picioarele ca să se convingă dacă i-au rămas întregi. Ce ai păţit?

- Ţi se pare ţie. Nu am nimic, am încercat eu să ascund urmările suferinţei mele din dec. 1993/ ian. 1994.

- Măi, băiete, pe mine nu mă poţi păcăli, că te cunosc bine de atâţia ani. Ai slăbit foarte mult, iar chipul tău a căpătat o nuanţă pământie. Spune-mi ce ai păţit?

- Am fost bolnav, camarade. O răceală banală, netratată, m-a făcut să bolesc zece zile, cu grele suferinţe.

- Tocmai tu, care îi vindeci pe alţii?

- Da, tocmai eu. Boala m-a prins într-o noapte, iar dimineaţa n-am mai fost în stare să mai ies din casă. Nu aveam decât nişte paracetamol, care nu m-a ajutat cu nimic. Am tot sperat că îmi va trece, dar s-a agravat şi m-a imobilizat complet la pat.

- De ce nu m-ai anunţat, poate te puteam ajuta?

- Ştii că acolo n-am instalat telefon. Până când am început să-mi pierd cunoştinţa şi nu ştiam când dorm şi când delirez, am fost conştient de mine şi m-au tot apăsat gândurile negre, în legătură cu viaţa pe care o duc în singurătate şi nu întrevedeam nicio speranţă de schimbare în mai bine. Apoi a început să mă doară tot trupul, iar durerea transformă omul treptat, apoi îl poate „termina". Mă îndoiam că voi mai scăpa, dar se vede că mai am de îndeplinit o misiune pe acest pământ şi trebuie s-o îndeplinesc, oricare ar fi ea.

- Îmi pare rău că ai suferit atât de mult!

- Toate sunt trecătoare, Titus.

- Trecătoare, precum spui, dar lasă urme adânci.

- Important este că m-am vindecat şi azi stau cu tine aici, de vorbă, ca altă dată. Scriitorul francez Victor Hugo scria: „Durerea este un fruct pe care Dumnezeu nu-l face să rodească pe un ram prea firav, care nu-l poate purta". Pe mine m-a ajutat Dumnezeu să suport durerea şi să mă vindec. M-am gândit că trebuie să plătesc pentru ceva.

- Bănuiesc că ai lipsit de la orele de curs. Cine te-a înlocuit în acele zece zile?

- N-a fost nevoie să mă înlocuiască cineva, deoarece între 20 dec. Şi 18 ianuarie s-au schimbat seriile de cursanţi şi am avut un fel de minivacanţă.

... Am continuat disuţiile noastre despre copilărie, despre profesia fiecăruia, despre familiile noastre, apoi am vorbit despre iubirile şi eşecurile în dragoste din perioada tinereţii, apoi despre armata care ne-a legat pe viaţă, într-o exemplară camaraderie, alunecând, în final, în discuţii mai hazlii despre aventuri, pe care T.S. le numeşte „mici greşeli" din perioada căsniciei, dând vina pe tinereţe. Despre toate, noi doi discutam foarte deschis, fără a omite nimic, pentru că nu aveam de apărat secrete.

Suntem prieteni de prea mulţi ani ca să avem secrete. Adesea ne întrebăm: „Sunt ani mulţi, puţini?"

Important este faptul că ne respectăm, ţinem mult unul la celălalt, gândim aproape la fel, încercând să ne completăm reciproc şi ne-am înţeles foarte bine întotdeauna. Fiecare întâlnire a noastră o prelungim cât putem mai mult, iar când ne despărţim, ne este dor de următoarea întâlnire.

În discuţiile noastre se întâmplă să abordăm şi singurătatea, dar lui Titus nu-i prea place şi cade într-o stare de melancolie din care greu îl scot. De aceea, în ultimii ani îl vizitez mai des că împrejurările au făcut ca el să-mi fie mereu aproape. Cu foştii mei colegi de şcoală am cam pierdut legătura, iar cu unii discut destul de rar.

2. *T.S. este interesat să scrie cărţi*

Am tăcut amândoi o vreme, gândind fiecare la altceva. Deodată T.S. ,ă întreabă:

- Mai scrii cărţi sau ai abandonat proiectul tău?

- Desigur, este preocuparea mea principală de când m-am pensionat şi nu am de gând să o abandonez. E drept că de la sfârşitul lunii noiembrie anul trecut, n-am mai scris nimic, fiind foarte ocupat la şcoală, apoi boala mea, despre care tocmai ţi-am povestit...

Totşi, mă pot lăuda că în patru ani am scris şase cărţi, una dintre ele fiind „Povestea unei mari iubiri" în care tu şi Cosmina sunteţi eroii mei de roman, fără voie.

- Foarte bine! Să mi-o aduci s-o citesc şi eu!

- Cum te mai descurci la servici? l-am întrebat eu.

- Măi, despre serviciul meu nu prea am ce să-ţi spun. În port nu prea merge treaba şi uneori mergem la servici ca să avem de unde veni. Mai mult tremurăm de frig pe platformele de încărcare-descărcare, care sunt goale deseori. Se vede treaba că astăzi nu se mai caută inginerii. Fac treabă cei care încarcă şi descarcă fier vechi adus cu trenul de la combinatele desafectate din ţară, apoi se îmbarcă pe diferite vapoare care îl transportă pe drumul străinătăţii.

Conducătorii noştri au distrus economia şi vând tot cu preţul de fier vechi. Dar să lăsăm asta şi să discutăm despre cărţile tale. Eşti de acord?

- Da, ce ai vrea să ştii?

- Mă interesează cum procedezi tu ca să scrii? Îţi spun de la început că m-am gândit să-mi scriu şi eu amintirile sau memoriile, cum li se spune acum. Vreau să aştern pe hârtie viaţa mea şi a familiei mele, dar nu ştiu cum să încep.

- Nu ştiu dacă sunt eu cel mai indicat să te îndrum în această profesie migăloasă, dar cu puţina mea experienţă voi încerca să-ţi dau unele sfaturi. Scrierea cărţilor este o întreprindere pretenţioasă, destul de grea la început de drum, iar orice început de carte este extrem de dificil. Este la fel ca o uşă care se deschide din întuneric spre o cameră prea luminată şi te surprinde. De aceea, alegerea frazelor cu care se începe o carte are mare importanţă, ele având rolul să-l îndrume pe cititor şi

să-l atragă să citească şi restul cărţii; în cazul în care din primele fraze se plictiseşte şi tema nu i se pare interesantă, abandonează lectura ei.

Înaine de a începe să scriu, eu am citit multe cărţi, unele bune, dar şi unele aride, neinteresante, chiar plictisitoare. Dar eu le-am citit cu răbdare, pentru că voiam să aflu cât mai multe, din orice domeniu. Aşa m-am convins că orice carte merită să fie citită, deoarece ea cuprinde o doză de învăţătură şi de adevăruri despre viaţă.

Cum am procedat eu?Am făcut multe încercări până am dat forma definitivă a primei cărţi şi nu pot susţine că ea a fost cea mai reuşită. Dar eu m-am apucat de scris foarte târziu – abia după pensionare – şi acesta l-am considerat „handicapul" meu faţă de alţi scriitori tineri.

O justificare ar fi că partea productivă a vieţii mi-am consumat-o în exercitarea acelei profesii pe care tu o ştii bine.

Hotărârea de a scrie cărţi am luat-o şi din cauză că trăiam izolat de lume, în singurătatea mea asumată şi mă simţeam dezamăgit de viaţă, motiv pentru care am căutat să fac ceva care să-mi ocupe timpul şi, cine ştie, poate mă perfecţionez în ale scrisului şi voi fi în stare să las şi eu în urma mea, după ce nu voi mai fi, o dâră de lumină asemenea cometei, care moare încet, desăvârşindu-şi căderea din Univers. Comparaţia poate fi pretenţioasă, dar este tot cădere.

După ce citisem atâtea cărţi, în ale căror „văzduhuri" îmi aerisisem creierul, m-am gândit să mă folosesc de acel aer proaspăt, la care să adaug şi experienţa mea de viaţă, iar tot ce am acumulat de-a lungul anilor să aştern pe hârtie, poate le vor citi cei interesaţi şi vor folosi la ceva.

Inima omului s-a dovedit prea mică pentru a cuprinde în ea toată bucuria sau toată durerea care se poate aduna, pe când scrisul le poate evidenţia deopotrivă pe amândouă.

M-ai întrebat cum aleg şi cum creez personajele. De fiecare dată pornesc de la realitate, cunosc personajele şi viaţa

lor, iar când scriu, mă transpun, pe rând, în rolul fiecăruia dintre ele, bărbat sau femeie, asociindu-le cu fapte, acţiuni, discuţii, caractere, ticuri, etc., descriindu-le cât mai fidel. Asta n-o pot face decât dacă intru „în pielea lor". N-aş putea spune că mi-am descoperit o vocaţie ascunsă de când scriu cărţi, dar pentru că scriu numai despre fapte adevărate, care s-au petrecut, nutresc speranţa că aceste cărţi s-ar putea să reziste trecerii timpului.

În acelaşi timp, ştiu la fel de bine, că nu mă voi bucura de gloria cărţilor mele vreodată; nici aplauze şi cununi de lauri nu voi primi în viaţă, dar ca şi alţii care scriu, mă amăgesc şi eu cu gândul că, vreodată, se va găsi cineva să le editeze şi astfel, vor ajunge în mâinile eventualilor cititori, care se vor folosi de tot ce am reuşit eu să culeg într-o viaţă de om. Şi, te rog să mă crezi că am cules destul de multe fapte de viaţă.

Când m-am apucat de scris cărţi ştiam că drumul va fi lung şi bolovănos, dar mi-am zis că există şi posibilitatea să reuşesc şi de atunci scriu fără încetare, grăbit de anii mei care se duc repede, iar toate temerile şi incertitudinile mele se estompează, viitorul este incert, iar în capăt nu văd decât un gol imens.

Sriu uneori despre fapte de mult trecute pe care le uitasem, considerându-le moarte, dar ele zăceau ascunse în adâncul memoriei mele, ies la suprafaţă şi, brusc, simt nevoia să le retrăiesc. E drept că pe unele dintre ele aş fi dorit să le îngrop în acea „uitare veşnică", dar ele continuă să mă sâcâie. Poate pentru că, în acel noian de durere se află şi un mic nucleu de bucurie remanentă, la fel cum în centrul unei bucurii trecătoare există întotdeauna şi o doză de tristeţe. De aceea, după ce am trăit atâţia ani de luptă acerbă cu viaţa, când scriu, memoria mea continuă să scoată la iveală din adâncurile ei, amintiri care au fost cândva atât de dragi inimii mele, care îmi dau senzaţia că le-am trăit ieri. Azi, însă, ele mă întristează.

Prin iunie anul trecut, m-a vizitat o rudă a mea, care nu mă văzuse de mult, cu care am avut următoarea discuţie:

- De ce te oboseşti să mai scrii, când nimeni nu mai citeşte cărţi astăzi? Toţi privesc la televizor, iar alţii citesc pe internet toate informaţiile.

- Ştiu şi asta, dar eu scriu pentru mine.

- A, e un fel de hoby?

- Poţi să-i spui şi aşa. Mie îmi place ceea ce fac. În plus, eu am citit şi continuu să citesc cărţile scrise de alţi scriitori. Citesc zi şi noapte uneori, pentru a afla cât mai multe informaţii în legătură cu lumea în care trăiesc.

Imaginaţia are nevoie şi de combustibil, iar eu încerc s-o alimentez, în permanenţă; pe lângă cele ştiute de mine sau citite din cărţile altora, merg în vizită la diferite familii, particip la diferite adunări pe la cluburile pensionarilor, etc., pentru a cerceta mersul vieţii, iar ceea ce scriu, să fie cât mai veridic. Cu un astfel de combustibil, ajut creierul să lucreze şi să poată crea.

- Ai dreptate, recunoaşte ruda mea. Îţi aminteşti că, pe vremea adolescenţei noastre citeam şi noaptea nişte cărţi numite DOX-uri, din colecţia „15 lei", care ne erau interzise. Le citeam la lumânare să nu ne vadă părinţii.

- Da, ştiu. Astăzi par depăşite acele cărţi.

- Totuşi mi se pare curios că tu scrii de plăcere, doar pentru tine. Asta mă uimeşte mai mult.

- De ce te uimeşte faptul că îmi place să scriu? Scriitorul trebuie să scrie din plăcere. Dacă o face doar din interesul de a câştiga bani, înseamnă că dă dovadă de superficialitate şi imoralitate, făcând un rău gratuit literaturii. Eu o fac din plăcere şi pe această cale, îmi pun la treabă creierul, pe care nu îl las să lâncezească. Sunt zile în care el vrea să funcţioneze şi îmi cere de lucru, chiar şi atunci când nimeni nu se oferă să folosească rezultatele muncii lui. Ce este rău în asta?

În final, ruda mea părea convinsă de argumentele mele, iar tot privind filele scrise, mi-a cerut spăţit:

- Poţi să-mi împrumuţi şi mie una din cărţile tale? Aş vrea să citesc ce ai scris.

- Păi, parcă spuneai că scrierea cărţilor nu se mai justifică astăzi.

- Îmi place cum gândeşti şi cum te exprimi, ceea ce denotă că ai o imaginaţie bogată. O voi citi cu mare atenţie.

- Cărţile sunt acolo, pe masă, dar sunt manuscrise. Alege ce doreşti dintre toate, nu vreau să-ţi recomand eu.

- De ce nu scrii romane poliţiste? Asta a fost profesia ta. Aş fi crut să citesc despre hoţi, criminali....

- Vezi că sunt mai jos, în stânga ta!

- Da, da. „Un criminal feroce" şi „Crimă din dragoste". Mi le dai pe amândouă?

- Da.

- Mai ai şi altele?

- În ultima vreme am evitat să mai scriu cărţi poliţiste pentru că mi-ar aduce aminte de viaţa chinuită pe care am trăit-o în ultimii ani, perioada anilor 80 şi câţi alţii, în *cămaşa de forţă a disciplinei militare*.

... Uitasem cum începusem discuţia despre cărţi cu Titus şi mă gândeam la viaţa mea profesională din acei ultimi ani de muncă. Titus mă privea înţelegător şi aştepta să reiau discuţia, dar nu zicea nimic. Deodată îl aud zicând:

- Camarade, las-o acum pe ruda ta şi ocupă-te şi de mine puţin! Învaţă-mă băbeşte, cum să încep să scriu cronica familiei mele! Lasă metodele sofisticate!

- Dragul meu, nu-ţi pot da reţete, poate nişte sfaturi care să te ajute să înţelegi tehnica conceperii şi redactării frazelor. Tocmai de aceea ţi-am spus cum am procedat eu.

Mai întâi am mers la Biblioteca Judeţeană Constanţa, unde am studiat timp de câteva luni de zile cărţile care m-au interesat în mod special în prima fază. A fost un fel de

„călătorie în imensitatea lume a cărţilor", apoi am început să împrumut săptămânal câte cinci cărţi pe care le citeam la mine acasă, unde era mai comod, deşi nu îmi venea să mă desparte de sala de studiu. În cărţi găseam o densitate mare de idei, păreri, concepţii, stiluri şi abordări noi de subiecte privind viaţa, munca, iubirea, ura, răzbunarea, precum şi fapte care scoteau pregnant în evidenţă răutatea oamenilor.

O carte trebuie să aibă o temă bine stabilită, pe care s-o structurezi pe capitole în care să dezvolţi principalele idei pe care vrei să le prezinţi cititorului. Când este vorba de personaje, acestea vor fi stabilite de la început pe o listă cu nume, profesie, vârstă, loc de muncă, rolul fiecăruia în carte precum şi alte date care să-ţi faciliteze descrierea lui, rolul pe care îl va îndeplini în diferite acţiuni, etc. În raport de tema abordată, trebuie să fixezi locul unde se desfăşoară acţiunea şi, eventual, locul scriitorului – dacă are vreunul – în conţinutul lucrării. Se impune ca personajelor să le cunoşti viaţa şi activitatea, altfel lucrarea nu prezintă prea mare siguranţă, ci e mai aproape de ficţiune. Viaţa există, nu trebuie inventată.

Te avertizez că primele fraze vin foarte greu, ca orice început. În raport cu ele vei putea realiza curgerea fluidului de întâmplări şi fapte care să-l atragă pe cititor să continuie lectura mai uşor. Dar nu te teme! Ciorna suportă orice ştersături, tăieturi de cuvinte sau fraze întregi, chiar şi ruperea hârtiei pe care ai scris şi aruncarea ei în coşul de hârtii, după care o poţi lua de la început, cu răbdare şi râvnă.

- În felul acesta nu prea m-ai încurajat să scriu, camarade, îl aud pe T.S. din cealaltă parte a mesei.

- Te sfătuiesc să ai curaj. Nimeni nu s-a născut învăţat. Vei vedea că atunci când începi să scrii, pe măsură ce mâna aşterne frazele pe hârtie, amintirile vin singure, mai ales cele din copilăria ta, care au darul de a ne încredinţa că aceasta nu se va sfârşi niciodată, deşi realitatea ne contrazice, văzând cum

alunecă pe lângă noi anii, cu paşi uşori, încât nu le mai poţi sesiza trecerea.

- Da, măi, aşa este. Fug al dracului de repede, încât atunci când ne întoarcem privirile înapoi, ni se pare că deja s-a instalat întunericul – zice T.S., clătinând capul.

- Mai rău, prietene. În spatele nostru vedem că s-a instalat un grilaj înalt, de netrecut, care nu ne mai permite întoarcerea în copilărie, adolescenţă sau tinereţe.

- Deci, tu crezi că aş putea reuşi?

- Desigur. Pe mine m-a ajutat să scriu faptul că am ţinut minte foarte multe fapte din viaţa mea şi a altora. Recunosc că memoria a depus mărturie pentru mine, iar maturitatea mi-a uşurat alegerea şi redarea temelor pe care le-am abordat şi pentru a-mi linişti cugetul obosit de tortura muncii şi constrângerilor din atâţia ani.

Şi încă n-am scris totul, ci doar un fragment limitat din istoria unei vieţi de om.

- Dar eu aş vrea să scriu doar cartea care să vorbească despre mine şi familia mea, apoi pot să mor.

- Când ai reuşit să scrii o carte de care eşti mulţumit, accepţi s-o scrii şi pe următoarea, apoi nu te mai poţi opri. Nimeni nu ştie când îi vine rândul să moară, iar tu ai văzut ce înseamnă viaţa! Angrenaţi în lupta cu viaţa, uneori am pierdut şi noţiunea timpului şi, treptat, am început să conştientizăm că soarele se mişcă mai repede pe cer, încât, uneori nu-ţi mai ajunge timpul să-l priveşti, că se şi prăvăleşte de cealaltă parte a zării, dându-ţi să înţelegi că timpul este ireversibil, iar în trecerea lui pe lângă tine „îţi scanează" viaţa cu asiduitate, iar într-o zi drumul tău se sfârşeşte. Asta este viaţa, prietene!

Mai greu îţi vine când constaţi că prietenii şi colegii tăi au trecut „dincolo", iar tu ai rămas singur şi nu te mai încălzeşte nici alaiul celor care vin din urmă.

Istoria trece pe dinaintea noastră, ducând cu ea viaţa care nu se mai întoarce niciodată. Scriitorul francez Joubert spunea, mai plastic, că „amurgul îşi aduce lampa cu el".

- Deşi m-ai plimbat cam mult cu explicaţiile tale, mi-ai dat unele jaloane pentru ca să încep să scriu despre copilăria mea, dar încă mă tem să încep.

- De ce te mai temi, camarade? Începe să scrii şi vom vedea ce iese! Dacă aduni toate datele şi, cu toată străduinţa ta, nu vei reuşi, promit că ţi-o scriu eu.

- Ştiu şi eu? Memoria omului e fragilă. Voi putea eu să redau cu fidelitate maximă toate faptele care mi-au condus şi uneori, mi-au copleşit viaţa?

- Încearcă! Nu te va costa bani, doar timpul tău. Aşa am început şi eu, iar azi mă străduiesc să pot zugrăvi oameni şi fapte, dar mai ales oameni, nişte personaje care să fie vii şi pasionate să trăiască chiar şi peste secole. Aş fi nespus de bucuros, desigur, dacă ele ar putea fi pomenite alături de numele meu, ca răsplată a străduinţei mele. Visez şi eu, prietene. Ce mi-a mai rămas?

Nu vreau să te sperii în încercarea ta, Titus, dar ar trebui să ştii că scrierea cărţilor este rodul unui îndelungat travaliu pe care scriitorul îl exercită în intimitatea lui, acolo, la masa de scris. De aceea, când văd azi că cuvântul scris nu mai bate la poarta inimilor oamenilor ca altă dată, mă încearcă sentimentul că trăiesc într-un deşert fără sfârşit. Din ce în ce mai mulţi oameni nu mai citesc iar cei care au bani, nu iubesc literatura, o parte chiar manifestă dispreţ faţă de ea.

Cine citeşte o carte, conversează cu autorul ei. Poate că mulţi nu ştiu acest fapt. Cartea, ca şi anotimpurile, nu aparţine nimănui, încât se poate vorbi despre zădărnicia acelei semnături pe care scriitorul o pune pe coperta ei sau la sfârşit. De aceea consider că ar fi mai important ca acea carte să fie demnă să figureze în istoria literaturii acelei ţări, altfel rămâne o simplă istorisire.

Este la fel ca şi viaţa care ne curge în vene şi care, la un moment dat se fărâmiţează în subdiviziuni mici de timp, ce îşi pierd legătura între ele în final.

Viaţa este ca şi marea, ambele ascultă de aceeaşi lege necesară de flux şi reflux.

M-am obişnuit să scriu mai mult pe timpul nopţii, socotind că este timpul cel mai potrivit pentru această îndeletnicire, ca şi pentru reverii nocturne, când simt că spiritul meu îşi începe călătoria în trecut. Cufundat adânc în scris, intru în lumea cărţii şi uit de toate. Nu mai simt nici povara timpului, nici anii care trec, nici chiar vârtejul lumii din jurul meu. Noaptea este cu totul altfel. Peste tot se aşterne tăcerea, liniştea este deplină, iar gândurile au o rafinată valoare, lucrând într-o lume adormită. Adesea mi se pare că mâna îmi alunecă mai uşor pe hârtie, înşirând fraze care nu-mi cer un efort prea mare. Nu reuşesc să-mi explic acea senzaţie, poate din cauza preocupării mele intense faţă de ceea ce fac, am impresii deformate. Nu-mi dau seama exact, deşi, de-a lungul anilor, profesia pe care am exercitat-o mă învăţase să mă încred în instinctele mele. Mi se întâmplă chiar ca, a doua zi când recitesc paginile scrise noaptea să mă întreb: „Oare eu le-am scris?"

Scriitorul german Goethe, spunea undeva : „Mă bucur şi învăţ". Poate ar trebui să-l adopt şi eu.

După atâta caznă nocturnă obosesc şi deschid fereastra, mă aplec în afară şi privesc în întuneric gândindu-mă cum mi-a trecut viaţa, despre care pot afirma că este un permanent examen, la care poţi cădea, apoi să te ridici şi să reiei lupta, hotărât să nu pierzi acest important examen.

În comparaţie cu viaţa, pe celelalte examene pe care le-am trecut de mult, le poţi considera fapte de loterie. Poate de aceea am tratat eu toate faptele de viaţă cu maximă seriozitate şi niciodată nu m-am bazat pe hazard.

Da. Titus, cărţile se scriu în singurătate, mai ales în miez de noapte, într-o intimitate totală, când poţi visa nestingherit. E o muncă grea, care solicită un mare consum de materie cenuşie, dar merită efortul dacă în ele pui viaţa aşa cum este ea, cu bune şi cu rele, frumuseţe şi iubire.

Consider că lucrările pictorilor şi sculptorilor, ca şi cărţile care au valoare reală nu trebuie să zacă prin depozite sau muzee, ci să călătorească prin lume unde să vorbească oamenilor, să strige faptele şi frumosul din artă. Abia atunci îşi vor atinge scopul pentru care au fost create.

Penru a face artă, pentru a crea, este nevoie şi de mult talent. Se spune că omul se naşte cu o anumită „hartă" a vieţii pe care i-au fost trasate drumurile – căile lui principale – precum şi menirea lui pe lume; ultima se referă la talentul omului. Talentul, se zice că ar fi acea parte necunoscută a fiinţei, care nu se cere, neapărat, să fie realizată, el fiind un fel deosebit de emoţie cerebrală.

De aici concluzia că, dacă nu-ţi lipseşte talentul, izbânda de a scrie o carte nu este departe, cartea izvorând tocmai din har, din talent. Desigur că pe lângă har – când îl ai – mai trebuie să-ţi însuşeşti mijloacele scrisului, stilul şi să depui multă trudă, iar pe măsură ce capeţi experienţă în materie, ai posibilitatea să ajungi la izvoare.

- Camarade, eu nu mai înţeleg nimic. Dar am să-ţi spun şi eu ce mă frământă încă din anii copilării: am visat mereu să zbor şi de fiecare dată când priveam apusul de soare, mă gândeam că soarele merge în cealaltă parte a pământului să-i încălzească şi să-i lumineze şi pe oamenii care trăiesc acolo. Cât am regretat eu că nu pot să zbor, ca să-l însoţesc în drumul lui şi astfel să văd şi cealaltă parte, nevăzută, a pământului! Să văd mările şi oceanele.

- Cosmonauţii, dar şi aviatorii, au văzut toate acestea, Titus. Dar avântul spre înaltul cerului este înscris în codul genetic al tuturor pământenilor, încă de la naştere.

- Tu, prietene, cunoşti foarte multe lucruri, ce te-a determinat să te faci poliţist, apoi scriitor şi nu cercetător, profesor?

- Despre poliţie vom vorbi altă dată. Dar despre scris, pot să-ţi spun motivul: de când mă izolasem în adăpostul meu, îmi simţeam sufletul plin de ceva nedefinit. Ştii că eu am fost mereu un om activ, iar monotonia existenţei mele mă apăsa.

Căutam mereu ceva care să-mi ţină mintea ocupată. La început am citit mult, dar când m-am apucat să scriu, scrisul a devenit singura mea legătură, enigmatică şi fragilă cu viaţa, iar mai târziu a rămas legat de cea mai autentică parte a mea. Am aflat repede că el este un interminabil efort de asceză şi un curios mod de a te desprinde de tine însuţi pentru a crea şi visa, ca să poţi aduce în prim-plan acţiunile oamenilor.

Pe parcurs am aflat că pentru a scrie corect, fără patimă şi fără părtinire, este nevoie să ai inima curată. La început n-am ştiut toate acestea, dar tot citind mereu, am ajuns la această înţelegere care, mai târziu mi-a devenit crez.

Viaţa oamenilor nu este perfectă. De aceea multe merg anapoda şi fiecare se preocupă numai de el şi ai lui.

- De ce mai scrii, dacă nu poţi edita nici măcar o carte?

- Măi, prietene! Şi ţie să-ţi explic? Scriu pentru plăcerea mea, altfel, în existenţa mea zilnică s-ar crea un mare gol. Recunosc că scrisul îmi ocupă mult timp, este o muncă chinuitoare şi riscantă, în acelaşi timp, oboseşte vederea, te fixează în scaun şi stai în aceeaşi poziţie ore şi zile în şir, afectând coloana vertebrală; în plus îţi scade pofta de mâncare din cauza nemişcării, facilitează instalerea obezităţii, precum şi a altor boli; dar poate deveni o mare bucurie când vezicât de uşor se scrie şi că obţii progrese.

Odată m-ai întrebat de ce am amintit în cărţile mele de perioada comunistă. Pentru că cei mai mulţi oameni cu oarecare cultură sau poziţie în plan politic blamează acea perioadă, deşi ei au trăit bine şi atunci.

- Asta am spus şi eu, intervine T.S.

- Dar eu pot să mă dezic că am trăit şi am muncit în perioada comunistă? Este vorba de o etapă din viaţa mea pe care n-o pot şterge cu buretele. În cărţile pe care le-am scris „Destin nemeritat" şi „Acasă", am arătat în mod explicit, practicile folosite în toate instituţiile statului de atunci. Noi, cei mai în vârstă, am trăit etapa comunistă de la instalarea în România şi până în Decembrie 1989, când s-a desfiinţat acel Partid Comunist, dar nu pot spune că totul a fost o ficţiune. Dimpotrivă, mă simt dator să las şi eu mărturie despre felul în care am trăit şi am muncit şi despre oamenii care ne-au condus în acea vreme.

În parte am abordat şi viaţa din satele noastre înainte de al II-lea Război mondial şi după, referindu-mă la colectivizarea agriculturii, precum şi toate transformările care au urmat în munca şi viaţa oamenilor. Şi n-am exagerat deloc.

- Da, măi, dar eu te-am întrebat şi de ce n-ai scris atunci despre toate acestea.

- Ce întrebare? Păi, puteam s-o fac eu etunci când lucram într-o instituţie obligată să apere orânduirea socialistă? Nici chiar scriitorii de atunci n-au avut curajul s-o facă, deşi statutul lor impunea un anumit respect.

- Mi-ai spus odată că îmi vei povesti viaţa ta la ţară.

- Da. Când vom avea timp mai mult. Aş prefera, însă, să citeşti cartea „Acasă", unde am scris tot ce vrei să ştii.

- Dar dacă te rog să-mi spui acum câte ceva, de exemplu, cum vezi tu acea viaţă acum, la această vârstă?

- Lasă vârsta în pace, prietene! Dacă mergem în trecut ne vom aminti de viaţa aspră pe care am dus-o şi de tinereţea pe care n-am prea trăit-o, care ne-a fost sugrumată în faşă de condiţiile vitrege de atunci.

Ce să-ţi povestesc? Înainte de război şi puţin după aceea am trăit la ţară, unde am beneficiat din plin de frumuseţile naturii. Eram copil şi nu prea simţeam greutăţile vieţii, dar

alergam liber sub soare pe câmpurile bătute de vânturi, prin ploi, prin gerurile iernilor, am mers desculţ prin iarba plină de roua dimineţii, călcând prin mărăcini (colţii babei).

Toate acestea m-au călit fizic şi moral. Dar ceea ce mi-a bucurat sufletul atunci şi acolo, a fost şi faptul că, trăind în sat, în mijlocul naturii, mi-a mângâiat inima cântecul cocoşilor dinaintea zorilor zilei, ciripitul păsărilor, pomii înfloriţi, primii ghiocei, unduirea lanurilor de grâu, orz şi de porumb, sau căldura razelor de soare, imitând unduirea valurilor mării sub adierea brizei de dimineaţă.

În sate iernile erau frumoase, peste case şi câmpii ningea abundent aşezând un strat gros de zăpadă, care acoperea totul ca o plapumă albă şi pufoasă. Uneori ne troienea casele şi acareturile din curte, încât munceam câteva zile s-o dăm la o parte de pe lângă casă, grajduri şi magazii, ori să facem pârtie până la porţi.

Adesea plecam cu sania trasă de cai, împreună cu tata, care vindea în Constanţa diferite produse agricole.

Nu mai foloseam şoseaua, treceam cu sania direct peste câmpia acoperită de zăpada care era întărită de gerul din noaptea care abia trecuse. Nu se mai cunoşteau drumurile şi hotarele, iar zăpada albă, imaculată strălucea orbitor sub bătaia razelor de soare.

Totul părea ireal şi într-o imobilitate totală, numai noi şi sania cu cai mai păream reali, mişcându-ne pe covorul alb şi în liniştea pe care doar fornăitul cailor, fâşâitul saniei şi clinchetul clopoţeilor de la hamurile cailor mai risipeau în văzduh vesela lor chemare.

Am ajuns în oraş în 25-30 de minute, iar pe străzile pe jumătate curăţate de zăpadă, am întâlnit alte sănii trase de cai şi alte clinchete de clopoţei.

Tata mă privea râzând de obrajii mei îmbujoraţi de ger, dar nu-şi vedea mustaţa şi genele acoperite de promoroacă şi aburul respiraţiei care aproape îngheţa în văzduh.

Cailor le plăcea zăpada şi alergau fornăind des, iar din copite aruncau, din când în când, bulgări spre sanie, care ne loveau în piept.

La întoarcerea spre casă, sania fiind goală, tata le-a slăbit hăţurile, lăsându-i să zburde în voie, dar ei se grăbeau să ajungă acasă şi alergau destul de repede, încât mie mi se părea că stâlpii de telegraf aleargă în spatele nostru, pe marginea şoselei naţionale.

Am multe amintiri frumoase din sat, dar la vârsat de 11 ani am părăsit casa părintească şi am pornit singur în lume să-mi croiesc drumul în viaţă. Acolo, în curtea şi în casa în care m-am născut, am lăsat toată copilăria mea.

De atunci am trăit numai prin oraşe, adaptându-mă vieţii pe care aceste aşezări urbane mi-au impus-o.

Iată că au trecut atâţia ani, iar astăzi sunt bătrân şi nu prea mai ştiu ce aştept de la viaţă. După atâta amar de muncă zbuciumată şi nenormată am obosit de tot.

Consider că am făcut bine pensionându-mă. Sufletul meu avea nevoie de un repaos prelungit şi de solitudine şi asta i-am dat.

- Spune-mi ceva de Pajura dintre vii, intervine T.S.

- Despre Pajura altă dată, răspund eu.

- Te priveam cum povesteşti. Tu trăieşti faptele cu intensitate. Mă bucur foarte mult că am reuşit să ţinem în viaţă, atâţia ani, prietenia noastră.

- La fel de bucuros sunt şi eu. Dar ştii ce ne-a ţinut mereu aproape? îl întreb eu.

- Viaţa şi amintirile noastre comune.

- Nu numai atât. Firile noastre asemănătoare şi oarecum diferite, totodată şi, mai ales, faptul că amândoi am făcut apel la raţiune de fiecare dată, iar asta ne-a ajutat să ne înţelegem, deşi am avut şi păreri contrare uneori.

În plus, ne-am gândit permanent unul la celălalt, iar azi nu ne mai miră nimic, când scurmăm în cenuşa amintirilor

noastre comune, că nu ne-am certat niciodată. Dimpotrivă, am ajuns să folosim cuvintele cât mai puţin, deoarece reuşim să ne înţelegem adesea din priviri.

Putem spune amândoi că avem o camaraderie adevărată, pe viaţă şi o prietenie trainică şi ea, care promite să reziste şi în viitor, la orice furtuni.

3. *Titus este din nou bolnav*

Aşa cum am mai spus, până când s-a pensionat şi el, ne întâlneam mai mult în perioada de iarnă, când ni se făcea dor unul de celălalt.

Odată l-am sunat la telefon şi abia mi-a răspuns:

- Salut, camarade! Ce faci?

- Vino, măi, pe la mine! Ştii că sunt singur, iar de câteva zile, abia mă mişc prin casă.

- Trec mâine să te văd. Azi nu pot, sunt foarte ocupat.

- Vino! Te aştept, a răspuns el bosumflat.

A doua zi, când l-am vizitat, l-am găsit în pat, iar la el era medicul de familie, acelaşi de data trecută.

- Bună ziua! am salutat eu, iar medicul mi-a răspuns prin înclinarea capului, fiind ocupat să-l consulte pe T.S.

Când acesta a terminat şi s-a aşezat la masă pentru a-i scrie reţeta, m-am apropiat de pat şi l-am salutat, în stilul nostru obişnuit:

- Hai să trăieşti, prietene! Ce faci? Iar ai încurcat-o?

- Dalut! După cum vezi. Am o sciatică în zona lombară are mă supără din când în când, dar azi a înebunit de tot. Nu ştiu ce să mai fac.

Medicul a terminat de scris reţeta şi s-a apropiat de el, spunându-i ce i-a prescris şi ce urmează să facă mai departe:

- Să iei la timp medicamentele, să te fereşti de răceală şi să ţii regim sever: fără alcool, cafea, sare, zahăr în exces şi fără

condimente. Eu aş prefera ca în locul medicamentelor să lucreze organismul şi natura. Te vei vindeca, nu te speria, dar nu uita că reumatism au aproape toţi oamenii care au trecut de vârsta de 60 de ani.

Pregătindu-se de plecare, medicul îi zâmbeşte şi spune:

- Mai vin vineri să văd cum îţi mai merge.

- Doctore, nu mă lăsa atâtea zile să mă chinui singur, aici! Mi s-au umflat degetele de la mâini şi la picioare, abia le simt, iar oasele bazinului sunt anchilozate, că nu pot să mă mişc.

- Astea sunt manifestările reumatismului, cu dureri pe la articulaţii, cu umflături, cu amorţeli, a încercat doctorul să-l liniştească. Iar dacă respecţi şi dieta pe care ţi-am stabilit-o, vei trăi mult şi bine. Încearcă să te mişti cât mai mult! Ar fi de preferat să te îmbraci bine şi să te plimbi pe afară 300-500 metri.

- Ziua îmi este mai uşor, dar noaptea mă dor tare toate oasele, iar locul dureros mă arde.

- Îţi va trece peste câteva zile. La revedere!

După plecarea doctorului, am început să-l încurajez pe T.S. şi chiar să fac glume cu el pentru a-i distrage atenţia de la durerile lui.

- Vezi? Data trecută râdeai de mine că arăt ca un călăreţ azvârlit din şa. Tu arăţi astăzi mai rău decât mine. Eşti plângăreţ ca un pui de pisică rătăcit, care miaună neajutorat în bălării. Ridică-te din pat şi mişcă-te prin casă, că anchilozezi de tot! Ai auzit ce ţi-a spus doctorul.

- Doctorul le ştie pe ale lui, dar eu mă simt rău, mă dor toate oasele şi toate încheieturile. Ce să fac? Am o stare apăsătoare pe caren-o mai suport. Aş vrea să mor.

- Cum să mori, măi, băiete? Mai ai destul de trăit. Credeam că ai aflat şi tu că tot ce i s-a lăsat omului la dispoziţie este răstimpul dintre momentul naşterii, leagăn şi groapă. Este

tocmai intervalul necesar pentru a ne oferi reprezentaţia şi a ne dovedi existenţa pe acest pământ.

N-ar trebui să uităm că, pe măsură ce înaintăm în vârstă, timpul nostru se scurtează tot mai mult, iar cuvântul „trăiesc" capătă o nouă valoare cu fiecare zi care trece.

Tu trebuie să gândeşti pozitiv şi să spui în fiecare oră, cu voce tare „Sunt sănătos şi fericit!"

- Chiar dacă nu sunt?

- Da. Autosugestia ajută la vindecare. Dar ia spune-mi, cine îţi mai face mâncare? Tot doamna pe care am văzut-o aici data trecută?

- Da, tot dânsa. Dar de ce întrebi? spune el, în timp ce se ridică încet din pat.

- Aşa, băiete, sus! Şi mişcă-te! Cum să mori, măi? De cei care rămân în urma ta nu-ţi pasă? Nici de mine?

- De tine îmi pasă, că eşti camaradul meu cel mai bun, dar m-am săturat de dureri. Regret că am cam greşit în viaţă.

- Toţi greşim, Titus. Nu există om care să nu fi greşit măcar o dată în viaţa lui, dar nu avem noi căderea să-i judecăm. Trebuie să-ţi pese de copii, de rude.

- Nu-mi mai pasă de nimeni, repetă el supărat. Cine m-a adus pe lume – prin intermediul mamei mele – tot acela mă va şi strânge de pe drumuri. De aceea spun că aş vrea să mor.

- Tu crezi că poţi să mori când vrei? Pruncul se naşte fără să ştie în ce a constat naşterea lui, iar mai târziu află că este muritor, dar el nu forţează sosirea acelui moment, ci îl aşteaptă, deşi învaţă pe parcurs că după moarte, trupul lui va merge în pământ unde putrezeşte, pentru că este obosit. Ceea ce nu ştie omul şi nu ştim nici noi este: „unde se duce sufletul?"

Aşa că tu tratează-te, ca să te însănătoşeşti, iar cât de curând să începem seria de dezbateri de idei. Poate aflăm unde se duce sufletul. Şi mie îmi vine câteodată să părăsesc această lume, dar renunţ la idee pentru că mai am multe de făcut pe acest pământ. Şi nu-mi place cum arată morţii, nu sunt deloc

arătoşi, am adăugat râzând. Curaj şi încredere în forţele proprii şi în sfatul prietenilor, Camarade!

- Uşor de spus, dar cum să trăiesc eu cu regimul pe care mi l-a stabilit doctorul? Auzi la el! Cafea nu, alcool nu, sare nu, zahăr cât mai puţin. Poate nici aer n-am voie!

- Ba da, a spus să te îmbraci gros şi să ieşi la aer.

- Păi, ce vrea el să mănânc? Iarbă? M-ar blestema toate rumegătoarele, mai spune el iritat.

- Până termini tratamentul şi eu cred că ar trebui să respecţi regimul prescris de doctor, că doar poţi mânca supe, pâine prăjită, un ou fiert, puţin unt. El s-a gândit şi la alte afecţiuni pe care le mai ai. În general, un regim presupune cumpătare, adică să nu faci excese. Dar după ce te vindeci, poţi să bei şi o cafea mică, cu puţin zahăr sau fără.

Am citit prin mai multe publicaţii în care medicii recomandă după masă să bei un pahar de vin roşu, de butuc, că este un preţios stimulent pentru cord.

- Măi, văd că regimul pe care mi-l propui tu este mult mai uşor şi mai convenabil decât cel stabilit de medic.

- Da, dar după ce termini tratamentul medical.

- Aia este! Şi tu ţii cu doctorul.

4. *Amintiri din perioada stagiului militar*

De multe ori, când ne întâlneam amândoi şi discutam mai mult, nu se putea să nu ne amintim şi câte un episod din armată. Voi încerca să prezint câteva dintre ele:

- Tu ţi-l mai aminteşti pe colonelul Petrică Drăghia? l-am întrebat eu odată.

- Pe fostul nostru comandant de regiment? Cum aş putea să-l uit? Parcă îl văd şi acum când se supăra pentru ceva care nu mergea bine în unitate şi i se umfla gâlma de la ceafă.

- Da. Aceea era o fostă rană pe care o căpătase în al II-lea Război Mondial, am spus eu.

- Doamne, cât de exigent era când făceam pregătirea pentru parada militară de la 23 August!

- Dar avea dreptate să fie. În fiecare an, la defilarea din Bucureşti, blocul nostru de marinari lua locul I.

Eu l-am întâlnit în luna mai 1977 la Buzău. El este născut în Râmnicu Sărat şi venise la Inspectorat să-şi scoată cazierul judiciar. Mă întorceam din oraş şi l-am văzut că aştepta la punctul de control, neajutorat. Eram în uniformă.

- Să trăiţi, tovarăşe colonel! Ce faceţi? Ce treburi aveţi pe la noi?

- Îmi trebuie cazierul judiciar şi nu ştiu cum să procedez – mi-a răspuns el, privindu-mă curios de unde îl cunosc.

- Vă rog să veniţi cu mine!

L-am condus la cazierul judiciar unde un coleg i-a completat fişele şi i-a făcut verificările necesare, apoi i-a eliberat certificatul de cazier. De acolo l-am invitat la mine în birou, unde am stat de vorbă.

- De unde mă cunoşti dumneata? M-a întrebat el.

- De la U.M. 03080 sau U.M.02116 Brăila, unde mi-aţi fost comandant de unitate prin 1957. E cam mult de atunci.

- Da, au trecut 20 de ani, iar dumneata te-ai maturizat, încât ne te-am mai recunoscut.

- Este normal, noi eram mulţi şi era mai greu să ne puteţi reţine pe toţi.

- Eu am ieşit la pensie în 1966 şi locuiesc în Mangalia. Anul acesta am primit o ofertă de serviciu în Complex Neptun, ca administrator de hotel şi mi se cere cazierul.

Dacă vii la Mangalia, te rog să mă cauţi la adresa pe care am înscris-o în fişa de la serviciul cazier judiciar! Te rog să nu mă ocoleşti! Îţi mulţumesc pentru ajutor!

... L-am însoţit până la ieşirea din Inspectorat unde ne-am strâns mâinile şi a plecat mulţumit. De atunci nu l-am mai

văzut, pentru că am fost atât de ocupat când am revenit cu serviciul în Constanţa şi nu l-am căutat, iar azi regret. Poate o fi murit. Era un comandant serios, drept şi foarte respectuos.

- După terminarea stagiului militar eu nu l-am întâlnit niciodată.

- Îţi mai aminteşti când a controlat noaptea posturile de santinelă şi soldatul Szöke Francisc l-a culcat într-o baltă cu zăpadă şi noroi?

- Care Szöke? Cel de la Tg. Mureş? Da, da. Parcă l-a recompensat cu 10 zile permisie acasă, deşi noi toţi credeam că îl va trimite la arest.

- Când îmi amintesc cum făcea somaţia Francisc, râd singur şi acum: „Staaai! Cine merge unde vine? Culcat! Eu nu cunosc la tine, culcat că trage!"

- Măi, nu ştiu de ce nu vor maghiarii ăştia să înveţe limba română, că ar fi numai în avantajul lor, în şcoli, în servici. România e şi ţara lor, că s-au născut aici.

- Nu-i lasă UDMR-ul ăsta al lor, pentru că vor să-i ţină captivi în regiunea lor, pentru a-i manevra la vot mai uşor, explic eu.

- Ei nu cunosc proverbul: „Cine ştie carte, are patru ochi". Iar dacă ştii şi mai multe limbi ai tot atâtea posibilităţi să ţi se deschidă porţile în orice ţară de pe globul pământesc.

- Îl mai ştii pe Hodoş Alexandru, şofer pe un autocamion Praga din unitatea noastră.

- Da, îl ştiu. Dar el nu era maghiar.

- Nu. Era român din comuna Sântana de Mureş, dar ştia foarte bine ungureşte. Îmi spunea că acolo, la ei, maghiarii trăiesc în armonie cu românii, dar ungurii nu sunt lăsaţi să vorbească româneşte; unii dintre ei ştiu limba română, dar refuză să vorbească. Îi ziceau toţi Soni, de la Alexandru şi era tare sufletist.

- Te-ai mai întâlnit cu colegi din armată? mă întreabă T.S. Eu m-am întâlnit doar cu Virgil Dincă şi I. Muşat.

- Da, am întâlnit mai mulţi: pe Virgil Dincă, pe Abduraman Nedet, Mauhi Geavit, Salim Nuredin, Niţu Nicolae (ţiganul din Ţăndărei, cu acordeonul), Baboianu Valeriu, Mihai Cornel. Dincă era tehnician la serviciul de sistematizare-proiectare al primăriei Constanţa, dar a murit în 1967, înecat în somn cu propria lui vomă. A murit şi Baboianu în 1992.

- Mihai Cornel nu era cel care făcea tatuaje?

- Da, el este. Se căsătorise în 1965, iar în 1966 l-am vizitat acasă. Locuia pe strada Ion Lahovari împreună cu socrii lui, iar când l-am întâlnit altă dată, prin 1984, mi-a spus că locuieşte în cartierul Inel I, la bloc B4 şi are doi băieţi şi unele probleme familiale, dar n-a intrat în amănunte, iar eu nu am insistat.

- Îmi pare rău de Virgil Dincă, a fost un bun camarad, deşi cu mustaţa aia a lui părea mereu nemulţumit. Îţi mai aminteşti perioada în care urmam împreună cu el cursul de gradaţi şi eram toţi în plutonul I?

Prin luna martie 1958, comandantul nostru de pluton era locot. Major Oae cu care am plecat la instrucţie peste dealuri, iar când am ajuns la casa lui Moş Hărmălaie, ne-a dat voie să luăm vin cu trei lei litrul.

- Îmi amintesc, Titus. Dar gospodarul cu vinul era lipovean din satul Câşla şi se numea Ivan Ermalai, dar toţi îi spuneau Hărmălae. Avea vin bun, iar după ce am băut, ne-am aşezat pe iarba uscată de pe lângă gard să ne încălzim la soare.

- Da, măi şi a venit cpt. Stoica, comandantul de campanie, iar când Oae la observat pe deal, a început să strige: „Mi-a spus căpitanul să vă căprăresc. Uite-l că vine. La paie adunarea!"

- Îmi aduc aminte, prietene. Mai sus de casa lui Moş Ermalai era o şiră mare de paie, unde ne-am oprit în formaţia de patru grupe, în poziţia de drepţi, iar Oaie a dat raportul, după care ne-am întors în cazarmă, cu cântec.

- Parcă îl aud şi azi pe Oaie: „Antoane, tonul la cântec!" Iar Anton, cu vocea lui baritonală începea:

„Nava-i gata de plecare,
Mai aşteaptă un semnal,
Să se-avânte, apoi să zboare,
Legănată-n larg de val ...", zice Titus.

- Mie îmi plăcea strofa a II-a mai mult:

„Depărtaţi de ţărmul mării,
De al patriei pământ,
Puntea navei şi drapelul
Patriei, cămine sunt..."

- Dincă mergea imediat după mine şi nu cânta, zice Titus, dar mă tot călca, intenţionat, pe bocanci. Ştiindu-l puţin ameţit, l-am lăsat în pace.

- Amintirile noastre din armată, camarade, zic eu.

- Măi, pe mine m-au supărat două fapte în armată: ofiţerii de contrainformaţii (c.i.) şi consilierii militari sovietici, care hotărau totul în unităţile noastre.

Îi vedeai pe al'de Ivan cum veneau la repetiţiile pe care le făceam noi cu blocul de paradă pe poligonul din Ghencea, se urcau la tribună şi când treceam noi în pas de defilare strigau: „Haraşo, mareaki!", iar când treceau infanteriştii, le spuneau: „Pihota nehoroso!"

- Da. Şi au plecat din România abia pe la sfârşitul anului 1958. Dar de cazul lui sergent Radu Netejoru, ce părere ai? l-am întrebat eu.

- Măi, te rog să mă crezi că am plâns pentru el. Radu era un sergent bun, pregătit şi disciplinat, iar cu noi se purta prieteneşte. Mai avea câteva luni de zile şi se lăsa la vatră, dar a avut ghinionul să pună o întrebare politrucului la învăţământul politic şi la întoarcerea de la Parada Militară din Bucureşti, a fost judecat şi trimis la Penitenciarul Galaţi.

- Lecţia politică a avut loc lângă cortul nostru, iar eu şedeam pe saltea alături de Radu care a întrebat: „Dacă fiecare ţară este independentă şi suverană, iar alţii nu au dreptul să se amestece în treburile lor interne, de ce URSS a intrat în Ungaria?"

Politrucul, un căpitan, a întrerupt imediat cursurile şi a raportat c.i. –stului, care era un lt. Major maghiar, Laslo Zoltan.

- Procesul care s-a judecat în sala de mese a unităţii noastre a fost o farsă, spune T.S. cu năduf.

- Pe Radu Netejoru l-am întâlnit în anul 1964 într-o staţie de tramvai de pe strada Olteniţei. Eu eram în uniformă şi nu m-a recunoscut şi părea speriat, gata s-o ia la fugă, dar când i-am amintit cine sunt, s-a liniştit şi am discutat mult. Tot ce mi-a povestit el, am scris în cartea „Ora de marinărie".

- Să mi-o dai şi mie s-o citesc.

- Este în manusris.

- Dă-mi-o aşa. Ştiu că tu scrii citeţ şi caligrafic.

După ce am mai vorbit şi de unele probleme banale, l-am întrebat:

- Tu mai ţii minte jurământul militar?

- Cum să nu-l ţin minte, prietene? Nu-ţi aduci aminte cât am „tocit" la el ca să-l ştim pe dinafară în vederea depunerii lui la 30 decembrie 1957?

- Da, l-am depus individual, în faţa drapelului unităţii, cu o mână pe drapel şi cu cealaltă pe armă. Cât de lung era! Dar şi azi îl ştiu. Îl vei găsi în cartea „Ora de marinărie", pe care cred că o vei citi. Nu am mai avut nicio notiţă, l-am scris din memorie, dar sper să nu fi omis nimic.

- I-ai văzut pe militarii noştri cum depun jurământul, după 1989? spune T.S. Un şef citeşte trei fraze, pe care toţi cei aflaţi acolo le repetă.

- Ce să-i faci, camarade? La vremuri noi, oameni noi, reguli şi obiceiuri noi. Toate s-au întors pe dos şi cine ştie când

se vor limpezi. Militarii, cel puţin, se ţin de jurământ şi îşi perfecţionează pregătirea de apărare a ţării. Pe mine mă enervează miniştrii, chiar şi unii parlamentari, care jură cu mâna pe biblie, repetând nişte obligaţii, care te sperie prin importanţa lor, dar ei le uită imediat ce au semnat şi fac mai mult rău ţării.

- Pe noi armata ne-a chinuit, dar ne-a călit din punct de vedere fizic şi moral şi ne-a învăţat multe. O vreme am fost supărat că ne-a întârziat plecarea la facultate, pe care am făcut-o mai târziu.

- Poate am avut şi puţin noroc. Ştii că seria dinaintea noastră a făcut cinci ani, aşa cum era stagiul la ruşi, apoi a fost redusă la 4 ani, iar după Conferinţa de Pace de la Helsinki pentru dezarmare generală şi totală, s-a redus la trei ani de zile, iar noi am terminat cu doi ani şi şapte luni.

- Şi aşa a fost un stagiu prea lung. Era sufucient un an de zile pentru că toţi eram oameni cu carte, se tânguie Titus, care adaugă: Citeam cartea scrisă de Panait Cernea „Ciulinii Bărăganului", în care am găsit câteva versuri pline de năduf:

„Cine a scornit armata,
Dumnezeu să-i dea răsplata.
Să nu aibă parte-n lume
Să-şi mai câştige o pâine!"

Îl priveam pe T.S. cum recita sobru, ca un veritabil antreprenor de pompe funebre care îşi prezintă marfa. I-am spus zâmbind:

- Acesta este un fel de blestem, camarade, iar cel care le-a scris acolo, se pare că nici n-a făcut armata, la vârsta cătăniei fiind prin Liban sau Siria. Pentru noi doi armata a făcut un lucru bun: ne-a unit pe viaţă într-o camaraderie solidă şi indistructibilă.

Armata unei ţări este scutul ei de apărare şi nu trebuie blamată ci întreţinută şi ajutată să-şi întărească şi să-şi menţină în permanenţă capacitatea de apărare.

Ea şi-a dovedit de 2000 de ani necesitatea. Au fost şi anumite conjuncturi când, poate, a acţionat greşit, dar ea a respectat ordinele conducătorilor vremelnici ai ţării şi nu trebuie judecată greşit. A dat multe jertfe în lupte şi a vărsat prea mult sânge ca să-i uităm faptele.

Eu am scris cartea „Prizonier în URSS", în care am descris luptele din cel de-al doilea Război mondial şi apoi suferinţele militarilor noştri luaţi prizonieri în lagărele sovietice până în anul 1948; unii nu s-au mai întors deloc, rămânându-le oasele acolo. Până când am terminat de scris acea carte am suferit mult de tot, de parcă aş fi murit şi eu odată cu ei, deşi, în munca mea profesională văzusem atâtea orori şi morţi, mutilaţi în accidente rutiere, în crime şi tâlhării oribile.

- Acum hai să lăsăm armata, azi am vorbit prea mult despre ea. Dar eu cunosc viaţa de militar. O viaţă trăită în cizme, încătărămat, cu fustrări şi drepturi limitate, zi şi noapte la ordin, suportând cămaşa de forţă a disciplinei severe.

- Da, tu aia cceptat toată viaţa să fii soldat.

- Hai să vorbim despre ale noastre. Cine îţi mai face mâncare? Mai vine vecina pe la tine?

- A îmbătrânit şi ea şi nu prea mai poate face treabă, dar mai vine o dată pe săptămână, joia. De ce întrebi?

- Când vine, roag-o să-ţi prepare mâncare de regim. Doctorul a spus că îţi trebuie şi respectă dieta, dacă vrei să te însănătoşeşti. Nu trebuie să mănânci iarbă, dar lasă carnea, sarea, cafeaua şi spriţul până te întremezi.

- Dar nu fac exces.

- Nici n-am spus asta, dar lipseşte-te de ele o vreme. Afară s-a întunecat, am spus privind pe fereastră. Ar trebui să plec şi eu acasă la mine. Ţi-ar folosi o baie fierbinte şi apoi să

te bagi în pat, că vreau să te găsesc sănătos când voi veni data viitoare. Salut! Nu mă conduce, că știu bine drumul!

- Merg și eu, că trebuie să încui poarta, apoi să dau ceva de mâncare și apă câinelui. L-am cam uitat azi.

- La revedere! i-am spus la poartă, strângându-ne mâinile.

Afară ploua lin; o ploaie jilavă cădea monoton peste acoperișurile caselor, parcă îngâna un cântec de leagăn și un vânticel adia, din când în când, mișcând ramurile desfrunzite ale pomilor de pe stradă și din curți. Dintr-o casă a cărei fereastră fusese uitată deschisă, ajungea până în stradă o melodie săltăreață. Am stat s-o ascult și m-a înviorat. Era melodia „Când iubești!" din 1955-1957:

„Când iubești, a ta e viața,
Lumea-i toată a ta.
Tica-taca-ta
Tare-ți bate inima.
La-ntâlnire pleci de-acasă
Chiar de-ar fi potop,
Treci și peste stop,
Nici nu-ți pasă ...."

„Tinerețe, tinerețe!" am șoptit eu, urcând în autoturism, am pornit motorul și am plecat spre casă, unde am ajuns repede, treficul fiind rarefiat la ora aceea. Codiță, câinele și prietenul meu patruped și necuvântător mă așteptau lângă pompa de apă de lângă poartă, ca de obicei.

5. *Discuții despre moarte și fericire temporară*

În zilele care au urmat, i-am tot dat teloefon, iar într-o seară, după terminarea cursurilor la școală, hotărât să îl vizitez, l-am sunat, mai întâi, să aflu cum se mai simte. Mi-a răspuns foarte supărat:

- Pe unde umbli, domnule, de nu mai pot da de tine? M-ai uitat de tot, deşi ştii că sufăr de două ori: pentru că sunt încă bolnav şi pentru că nu te văd cu zilele, lunile.

- Nu te împacienta, camarade! Doar ştii că nu te-am uitat, dar alerg şi eu să-mi rezolv unele probleme. Cum te mai simţi?

- Lasă că îţi spun când vii. Unde eşti acum?

- În staţiunea Mamaia.

- Sper că nu faci plajă şi baie în mare.

- Nu fac. Rezolv aici problema şi într-o jumătate de oră sunt la tine. La revedere!

Când am ajuns acasă la el, Titus era apăsat de o mare durere. Îşi ţinea capul în mâini şi nu scotea nicio vorbă. Abia mi-a răspuns la salut şi am crezut că este supărat pe mine că nu l-am vizitat mai bine de o lună de zile. El este o fire deschisă, care nu poate ascunde supărările sufletului şi şedea, parcă o ceaţă densă căzuse asupra lui. Mai târziu voi afla că altul era motivul supărării.

- Ce stai aşa posac de parcă te-ai pregăti de o înmormântare?

- Nu mă pregătesc. Înmormântarea a avut loc, deja.

- Ce vrei să spui?

- Mi-a murit fosta soţie. M-a înştiinţat fiul meu de la Ploieşti.

- Condoleanţe! Şi Dumnezeu s-o ierte! am adăugat apoi. Cred că ai fost şi tu acolo. De ce a suferit?

- N-am participat pentru că n-am ştiut nimic până astăzi, deoarece am fost o săptămână în drumeţie, cum zici tu, la mânăstirile din Bucovina, de unde m-am întors aseară.

- Asta este viaţa, prietene! Într-o zi toţi ne ducem. Copiii tăi ce fac? Cred că ei suferă cel mai mult.

Titus nu mi-a răspuns. S-a ridicat şi s-a îndreptat spre o noptieră din care a scos un album cu fotografii.

- Iată-i pe copii! Nu i-am mai văzut de anul trecut, când au venit la plajă în Mamaia, însoţiţi de mama lor. Aş fi vrut să locuiască aici, la mine, dar ea a refuzat. Cât au stat, i-am vizitat şi eu o dată, în hotel şi acolo am avut o discuţie cam tare cu ea, care cred că nu te interesează.

- Greşeşti! Mă interesează tot ce are legătură cu tine. Doar dacă este ceva foarte personal ce nu trebuie sau nu poţi să-mi spui.

- Personal, pe dracu! I-am spus că a greşit plecând la Ploieşti cu copiii, iar plecarea ei a condus, în final, la divorţ. Ea s-a apărat că vina e a mea, ea mă iubea, dar voia libertate, iar eu o împiedicam. În punctul acesta, dialogul nostru s-a aprins:

- Mă iubeai? Minţi! Voiai să faci ce vrei tu, în rest nu te interesa de nimic.

- Ba te-am iubit! a ţipat ea. N-ai să mai găseşti tu o soţie ca mine, cât vei căuta.

- Ca tine nici nu mai vreau! Cu tine m-am lămurit. Dorinţa mea dintotdeauna a fost să mă căsătoresc cu o fată simplă, cuminte şi care să mă iubească cu adevărat şi cu sufletul, nu numai cu trupul. Tu nu m-ai iubit în totalitate nici măcar cu trupul, ai avut mereu rezerve – ştii bine la ce mă refer.

- O să găseşti, tu, fata aia căreia îi atribui atâtea calităţi,când o zbura porcul. Te-ai îndoit de mine tot timpul, răule! Te-ai îndoit de sentimentele mele.

- Recunosc că la începutul căsniciei noatre te-am iubit, dar după ce ai greşit – ştii tu – m-ai făcut să mă răcesc.

- Păi sigur, tot tu vrei să fii mai sus. Tu ai fost o bijuterie de bărbat. Ca să vezi!

- La început să ştii că am fost, dar ulterior nu am mai sperat ca tu să te schimbi în bine, poate nici eu şi am considerat că e mai bine să divorţăm, după ce aproape toată căsnicia noastră a fost o succesiune de erori. Acum nu mai reprezentăm nimic unul pentru celălalt, dar e păcat de aceşti copii. Noroc că au crescut nişte copii buni, care nu meritau situaţia pe care le-

am oferit-o noi, părinţii lor. Bine că sunt mari şi nu mai au nevoie de ajutorul nostru. Continuarea căsniciei cu tine ar fi fost un coşmar datorită indiferenţei şi urii.

- Tu ce crezi că ai fost un model de urmat? Ia te uită la el, moralistul, bijuteria scumpă!

- Să ştii că am fost şi aşa am şi rămas, dar lupt în continuare cu mine, ca să mă eliberez de amintirea ta şi de aşa-zisa ta iubire. Poate atunci voi fi liniştit.

M-am ridicat de pe scaun şi am părăsit hotelul.

Am avut norocul că la discuţie n-au participat copiii noştri, care plecaseră pe plajă, lăsându-ne singuri. Astăzi îmi pare rău că ea a murit şi noi am fost certaţi. Dacă aş fi ştiut, mă duceam la înmormântare.

- Linişteşte-te, prietene! Nu e vina ta că a murit.

Dar Titus nu mi-a mai răspuns. Şi-a prins iar capul în mâini şi a rămas tăcut o vreme. I-am respectat tăcerea, gândindu-mă şi eu la fragilitatea vieţii omeneşti.

Deodată a ridicat capul şi m-a privit cu chipul unui câine bătut şi m-a întrebat direct:

- Tu ai fost vreodată fericit în viaţă?

- Fericit? Nu prea ştiu. Fericirea este o stare, un sentiment la care omul ajunge foarte rar şi nu ţine mult. Întrebarea aceasta mi-am pus-o şi eu de mai multe ori, mai ales atunci când meditam asupra sensului vieţii pe care am trăit-o. Ce aş putea să-ţi răspund? În tinereţea mea, care a fost scurtă pentru că a trecut prea repede, am avut unele clipe de fericire, atunci când m-am îndrăgostit de o fată – Veronica – dar totul s-a sfârşit cu o dezamăgire dezarmantă şi un eşec lamentabil. Apoi am avut unele clipe de mulţumire, mai întâi în profesie, apoi în familia mea, pe care le-aş putea trece în categoria fericirii, dar şi pe acestea le-am numărat pe degete, mai ales în ultima vreme.

S-ar putea să fiu eu prea pretenţios şi să doresc numai fericiri evidente, care să strige.

Nu neg, însă, fericirea pe care am simţit-o cu mulţi ani în urmă, când am făcut o drumeţie pe muntele Cindrel cu nişte prieteni buni din Sibiu.

- În ce a constat fericirea? Că ai hoinărit pe cărări de munte sau vreo situaţie care ţi-a lăsat amintiri plăcute?

- A fost mult mai mult, prietene. După câteva zile de urcuş, am ajuns pe vârful muntelui Cindrel, unde am avut sentimentul că am ajuns aproape de Dumnezeu.

Acolo sus, inima mea a început să bată cu putere şi am avut senzaţia că s-a încărcat de un prea plin de fericire.

În anii următori am colindat prin munţii Neamţului, pe la mânăstirile: Agapia, Văratic, Voroneţ şi cele de sus, din Bucovina, ca şi în Munţii Apuseni, din care n-am exclus muntele Găina, cu sărbătoarea specifică, apoi am vizitat multe alte locuri din ţară, constatând că peste tot este frumos şi interesant. Le-am păstrat în memorie ca pe un vis frumos care-mi mângâie sufletul şi pe care îl retrăiesc, când am nevoie de un sprijin interior.

Avem o ţară frumoasă şi bogată, semn că Dumnezeu ne iubeşte, dăruindu-ne atâta frumuseţe fără seamăn.

Aproape întoate zonele poţi întâlni peisaje mirifice, capabile să revigoreze şi să întărească trupurile şi să vindece sufletele rănite şi obosite. Am colindat prin păduri cu arbori seculari, ale căror coroane mari, impresionante se unesc între ele, umbrind potecile, pe care treci ca prin tunel; alţii îşi pleacă crengile până la nivelul pârâiaşelor molcome, care susură molatic prin iarba verde, în coborârea lor spre poalele munţilor. În luminişuri vezi poieni înflorite, care te ademenesc la un popas de odihnă şi visare.

Din loc în loc vezi şi munţi înalţi, cu crestele golaşe şi stânci cu vârfurile ascuţite peste care trece agale soarele, privind totul de pe bolta cerului albastru.

Acestea au constituit singurele mele bucurii – pe care le pot numi şi clipe de fericire – după ce m-am pensionat. Sunt

foarte multe locuri pe care le-am văzut şi cât am putut aduna, le-am inserat, cu lux de amănunte în cartea „Hoinar prin ţară".

- Când vii data viitoare, te rog să mi-o aduci să citesc, că mor de curiozitate.

- Desigur, doar nu o ţin ascunsă, în secret. Aş mai fi putut fi fericit – am continuat eu – dacă aş fi dat curs unor întâmplări plăcute de care am avut parte câteodată, dar cum mă ştii, n-am fost niciodată omul care să întreprindă acţiuni riscante şi să ia hotărâri în necunoscut.

- La ce te referi? mă întreabă T.S.

- E o poveste mai lungă şi nu ştiu dacă te-ar interesa. A fost doar o rătăcire de câteva zile.

- Hai, prietene, încetează cu misterele! Ştii că mă interesează. Dă-i drumul.

- Ziceam că aş fi putut fi fericit, dacă nu respingeam propunerile celor care mi-au vrut binele. Este vorba de câteva cazuri cu femei, după ce divorţasem şi plecasem de acasă. Îţi voi istorisi una dintre ispitele mele: în iulie 1992 am avut o fereastră de vreo 13 zile la şcoală şi am hotărât să merg la Mamaia şi să fac plajă.

Mi-am aşezat cearşaful în dreptul staţiei de radio „Radio-vacanţa" pentru a asculta muzică şi ştirile zilei. Peste vreo oră şi-au făcut apariţia pe plajă două tinere femei care şi-au aşezat şi ele cearşaful lângă mine, iar a doua zi, repetând figura, au ajuns alături de mine şi au început să mă întrebe tot felul de lucruri în limba franceză, la început cum se numeşte melodia şi interpreta, apoi câte o informaţie despre ora exactă sau cum va fi vremea, şi situaţia s-a complicat. Eu n-am mai conversat de mult în limba franceză şi mi-a fost mai greu să susţin conversaţia cu ele, dar pe parcurs m-am descurcat bine şi ne-am împrietenit. Am început să facem baie împreună, să mâncăm câte ceva adus de pe la bufetele de pe plajă. Fetele erau elveţience, locuiau în Berna şi lucrau împreună; una se

numea Siby Colton şi avea 35 de ani, iar cealaltă Luana Kohen, în vârstă de 29 de ani.

Din ziua a doua am fost invitat la hotel, în apartamentul lor, unde am discutat şi am intrat treptat în jocul lor. Amândouă erau frumoase, joviale şi foarte vorbăreţe, dar Siby mi-a devenit farte apropiată. A Insistat mult s-o învăţ româneşte şi am reuşit, în parte, încât până la sfârşitul sejurului împreună cu ea ne înţelegeam bine, amestecând mereu cuvinte româneşti cu cele franţuzeşti.

Aşa m-am trezit că le aşteptam în fiecare dimineaţă în faţa hotelului lor, lângă autoturismul lor marca BMW, să coboare din cameră şi să ne instalăm pe plajă.

După ce începeam să ne încălzim, Luana dispărea şi se întorcea cu braţele pline cu mici, bere, pateuri cu brânză sau gogoşi, în funcţie de ce găsea mai repede, dar nu m-au lăsat niciodată să plătesc eu, gestul lor rănindu-mi orgoliul de mascul (şi cavaler), dar recunosc astăzi că mi-a prins bine totodată, deoarece, din cauza inflaţiei galopante de la noi – de care n-am vorbit cu ele niciodată – eu drămuiam banii, ca să-mi ajungă toată luna.

Luana era o femeie înaltă, bine înzestrată fizic, puţin cam planturoasă, dar era vioaie şi mereu avea zâmbetul pe buze, fiind o adevărată campioană a genului căruia îi aparţinea. Râdea de câte ori pronunţa cuvinte româneşti, dar nu arăta să aibă interes să înveţe, pe când Siby mă întreba mereu: „Ce a zis crainica? Cum o cheamă pe cântăreaţă? Cum se numeşte cântecul?"

Câteva zile, la prânz, Luana nu ne-a mai însoţit în apartamentul din hotel, motivând că merge la shop sau că vrea să rămână pe plajă – probabil aşa se înţeleseseră – iar eu cu Siby, după o discuţie mai intimă, ne-am încălzit prea tare şi am căzut în păcat. De atunci am repetat aproape zilnic „ritualul".

Mi-a povestit despre ea şi despre Luana, tot ce se putea spune, iar despre familia ei a făcut o sinceră şi amănunţită

„spovedanie": nu are tată şi locuieşte împreună cu mama ei şi cu o mătuşă într-o casă a lor din Berna.

Are o firmă a ei la care este angajată şi Luana.

Despre Luana mi-a povestit că o vreme a „lucrat" într-un bordel din Berna, dar s-a îmbolnăvit şi a ajuns în spital unde i s-a scos uterul şi celelalte, iar de doi ani nu mai practică acea meserie. La firma ei comercială se înţelege foarte bine cu ea, care lucrează la comaprtimentul desfacere. „Câştiga foarte bine la bordel – zicea Siby, dar eu consider că a făcut bine că prin „castrarea ei" a fost eliberată de acel obicei. Şi aşa se temea să nu rămână însărcinată."

„Cred şi eu că se temea. Nu este prea comod să ai un copil cu un străin", i-am răspuns eu. „Dar eu chiar aş vrea să am un copil. Poate fi un real ajutor la vârsta înaintată." „Atunci de ce nu te-ai căsătorit?" „N-am găsit bărbatul potrivit şi care să mă iubească". „De unde ştii că eu te iubesc? Sau este o simplă aventură?" „Nu ştiu, dar pot să sper, mai ales că te-am simţit că eşti sincer şi destul de focos" a spus ea râzând copios.

Siby era o femeie frumoasă şi avea o fire entuziastă şi duioasă, beneficiind de un trup ispititor, care m-a determinat s-o iau, pe de-a întregul, aşa cum era. Nu i-am spus că urma să împlinesc 53 de ani, deoarece mi-o luase ea înainte, spunându-mi că sunt tânăr şi crede că n-am trecut de vârsta de 40 de ani şi am lăsat-o să creadă ce vrea.

- De ce zâmbeşti? mă întreabă T.S., care mă urmărea.

- Nişte amintiri plăcute mi-au venit în minte.

- Zi-le, ce mai stai?

- Când am intrat odată în hotel cu ea, un portar al hotelului a întrebat-o: „Domnul cine este?", iar ea i-a răspuns în limba română: „Domnul ese iubit al meu de suflet", încât omul a rămas fără replică.

După vreo cinci zile de când le cunoşteam eu, Luana a plecat în Elveţia cu maşina şi am întrebat-o pe Siby:

- De ce a plecat Luana?

- A primit telefon de la o mătuşă a ei că i-a murit tatăl; în urmă cu doi ani de zile murise şi mama ei.

În noaptea trecută a plâns atât de mult, încât mă tem pentru ea, cu atâta drum.

- De ce n-a plecat cu avionul?

- Este maşina ei. Eu voi pleca cu avionul.

- Îmi pare rău pentru ea, am spus eu.

- Mulţumesc în numele ei.

Am mers împreună pe plajă, dar fără Luana ne-am simţit stingheri şi Siby a propus să ne retragem în hotel. A scos din frigider nişte şuncă de Praga şi două cutii cu bere, am mâncat, apoi ne-am aşezat pe pat şi am stat de vorbă toată ziua, după care eu m-am întors acasă cu toate stăruinţele ei de a rămâne cu ea. Am rămas în altă seară, când urma să plece ea în Elveţia.

Siby era o fată foarte plăcută şi avea un trup sănătos, dornic de plăceri, care zburda de fericire şi optimism, încât am intrat total în jocul ei, iar mai bine de o săptămână ne-am jucat cartea, transformând relaţiile noastre sexuale într-o continuă voie bună şi bucurie.

Ochii ei mari, limpezi şi catifelaţi râdeau permanent. În decursul acelor zile m-am convins că , atât în România cât şi în Elveţia sau oriunde în altă ţară, se pot naşte fete cu spirite înalte şi trupuri graţioase, în stare să producă minuni pe linie biologică.

Frământând-o în pat atâtea zile, Siby s-a ataşat total de mine şi mi-a povestit multe despre Elveţia lor turistică, încât mă convinsese aproape să-i promit că voi pleca cu ea în Elveţia şi se angajase să intervină la ambasada lor din Bucureşti pentru obţinerea vizei.

Aveam paşaport, dar nu mă gândeam să plec din România. Când i-am spus, s-a întristat, iar ochii ei frumoşi s-au împăienjenit de o perdea de lacrimi; buzele i s-au strâns şi a rămas tăcută o vreme. I-am cerut scuze că n-o pot însoţi.

- Atunci promiţi să-mi scrii? Poftim adresa mea şi telefonul! Cel de jos este de la firmă.

- Îţi voi scrie şi vom vedea mai târziu. Eu nu aveam telefon acasă şi am ocolit schimbul de telefoane şi adrese.

- Puteai să-i dai telefonul meu. De scris i-ai scris?

- Nu, Titus, pentru că am fost un mare neglijent. Hârtia pe care îmi scrisese ea adresa am pus-o în buzunarul de la piept al cămăşii cu care eram îmbrăcat şi am băgat-o la spălat în maşină fără s-o controlez, iar când am scos-o n-am găsit decât o hârtie macerată. Mi-a părut foarte rău, dar m-am gândit că aşa mi-a fost scris să se întâmple cu Siby, să nu am parte decât de o aventură de câteva zile şi atât. Cine mai ştie?

- Măi, măi! Spune T.S. iritat de neglijenţa mea. De ce n-ai plecat atunci, cu ea, în Elveţia?

- Măi, prietene, nu vreau să fac mare caz de patriotismul meu, dar analizând perspectivele, m-am gândit că tot mai bine voi trăi ultimii ani de viaţă în ţara mea.

Oriunde pe glob, m-aş considera permanent un pribeag, care nu-şi găseşte locul, prietenii, apoi munţii şi pădurile noastre seculare. Aici am copiii şi rudele mele, prietenii mei. Şi mai am două motive: nu poţi cunoaşte temeinic o femeie doar în câteva zile, iar pentru aflarea adevărurilor profunde, cunoaşterea limbii nu te poate ajuta în toate cazurile, ba poate deveni o barieră, când poţi acţiona pe dos şi să pierzi totul. Dacă afli prea târziu ceea ce trebuia să ştii încă de la începutul relaţiei, poţi avea surprize.

- Ce ar fi să ai şi tu un fiu în Elveţia? întreabă Titus râzând cu poftă.

- Te rog să nu mă judeci aspru pentru rătăcirea mea! Am vrut să-mi verific potenţa, conştient că va veni o vreme când trupul va ajunge „la reformă". Iar Siby m-a ajutat.

- Păi, dacă era aşa frumoasă?!

- Era, măi şi avea un trup frumos dăltuit sănătos şi un chip atrăgător, pe care străluceau doi ochi verzi, catifelaţi,

aproape supranaturală, care ar fi putut tulbura orice bărbat ce are toate mecanismele în funcţiune.

Îmi repeta de fiecare dată când ajungeam în pat: „Vreau să-mi trăiesc viaţa şi să fac sex cu tine. Să ştii că viaţa este prea scurtă ca s-o ratezi, iar eu vreau s-o trăiesc din plin."

... Îmi pare rău şi azi că am fost neglijent cu adresa ei, puteam să corespondez cu ea, chiar dacă nu ne mai întâlneam niciodată. În relaţiile mele cu femeile, niciodată nu m-am folosit de vicleşuguri, iar atitudinea misogină a unora, am socotit-o vulgară. Unele femei sunt chiar mai bune decât bărbaţii, deci mai bune şi decât mine.

Iubirea adevărată se întâlneşte destul de rar, dar eu le-am iubit pe femei şi le-am respectat în felul meu. Nu le-am abandonat decât atunci când m-au trădat sau când au dovedit alte comportări necorespunzătoare.

- Îmi ceri să nu te judec, zice T.S. Cum să te judec? Aş fi procedat la fel ca tine. Nu poţi trăi ca un pustnic sălbăticit. Ar fi bine să reuşeşti să te întorci şi tu printre oamenii normali, cu preocupări paşnice, din care nu lipseşte femeia. De fapt n-ar trebui să-ţi duc eu grija, că tu cunoşti atâtea femei de calitate.

- Deocamdată nu mă preocupă prea tare femeile.

În casă se făcuse întuneric. Nu ne mai vedeam la faţă, călăuzindu-ne doar la timbrul vocii noastre, cu care continuam să evocăm trecutul, în care ne întorceam ca o chemare a anilor care au trecut şi nu se mai întorc.

Titus a apăsat comutatorul şi în casă s-a aprins lumina. M-am ridicat din fotoliu, pregătit să plec acasă.

- Ce te grăbeşti aşa? Doar nu te aşteaptă copiii acasă.

- Mă aşteaptă Codiţă, prietenul meu patruped, ca să-l hrănesc. Până nu mă vede intrat în curte, nu se deslipeşte de lângă poartă. Azi mă simt puţin obosit.

- Stai să mâncăm împreună, apoi pleci! insistă el.

- Nu, nu! Dar i-a spune-mi, în două fraze, cum se desfăşoară relaţia ta cu tânăra de care mi-ai vorbit?

- Nu prea ştiu ce să fac cu ea. Are doar 26 de ani şi mă tem să nu greşesc.

- Dacă are numai atât, poate ar fi mai bine s-o eviţi, să nu faci nimic serios, nu de alta, dar i-ai limita fericirea.

- La ce te referi?

- La diferenţa mare de vârstă. Ce ar face ea când tu nu vei mai fi şi ar rămâne singură? Poate ar fi mai bine să-şi găsească un bărbat de vârsta ei, cu preocupări şi viziuni asemănătoare în legătură cu viaţa.

- Aşa m-am gândit şi eu.

- Poate discutăm altă dată, mai pe îndelete acest caz. Apropos! Cum a fost în drumeţia ta prin Bucovina? Cum ţi s-au părut mănăstirile, munţii, pădurile? Ai fost singur?

- A fost foarte frumos. Singur am fost şi am făcut foarte bine, că uneori am fost nevoit să mai dorm şi în maşină.

Ţi-am urmat sfatul vizitând mânăstirile Agapia, Văratic şi Voroneţ apoi am plecat la Vatra Dornei, iar de acolo la Botoşani.

- Ce ai făcut la Botoşani?

- Am vrut să văd Ipoteştii lui Mihai Eminescu şi locurile pe unde a copilărit el. Ai avut dreptate, locurile văzute au avut darul să mă emoţioneze. Multe sunt superbe, iar mănăstirile te fac să-ţi dai seama cât de neputincios este omul şi nu este demn să spere la nemurire.

- Ai făcut bine că le-ai vizitat. Cine ştie dacă şi când vei mai avea prilejul să le vezi. Viaţa ne spune că anii noştri tineri au trecut, iar tinereţea s-a dus să moară departe, la capătul lumii, în tăcerea adevărului, ca într-o agonie fără sfârşit. Există nespus de multe certitudini pentru o singură viaţă de om, care te fac să simţi legătura cu pământul. Nu trebuie să uiţi că există întotdeauna un loc în inima ta unde ea îşi află împăcarea şi bate la unison cu oamenii trăitori în acel loc.

Citisem, mai demult, undeva, că destinul omului nu este o sancţiune, ci însăşi harta vieţii lui. Iar visurile oamenilor,

pentru a fi îndeplinite depind de mai mulţi factori: condiţiile prielnice vieţii, voinţa şi mult curaj, altfel, ele se pot transforma în coşmaruri. Poate tocmai de aceea gloriile omului sunt efemere, iar numele lor se uită pe măsură ce trece timpul.

De asemenea, se spune că omul este mai om prin faptele pe care le trece sub tăcere decât prin cele pe care le spune. Nu ştiu dacă este mai bine aşa, dar eu am ales calea de a le spune, aşa cum le-am aflat şi cum le-am simţit eu, nu m-am gândit să le ţin ferecate în fiinţa mea, poate doar o infimă parte, pe care am considerat că nu trebuie să le ştie toată lumea, întrucât nu i-ar folosi la nimic.

Am luat şi eu exemplu de la vechii scriitori din România şi din străinătate, care şi-au creat un univers propriu, aproape exclusivist. Voi aminti doar câţiva: Eugen Barbu, Tudor Vianu, Alexandru Vlahuţă, Grigore Alexandrescu, precum şi Stendhal, L.N. Tolstoi, V.M. Dostoiewski, Proust, Melville, chiar şi Camus, din operele cărora am citit şi eu câte puţin.

- Mă bucur mult când ştiu că tu poţi să scrii cărţi – a spus T.S. Dacă aş putea scrie şi eu... dar nu mai am răbdare şi am înţeles că trebuie să munceşti mult, să stai înţepenit în scaun la masa de scris.

- Asta aşa este. Dar nu înseamnă că nu trebuie să încerci. Şi aşa iarna nu prea ai ce face şi dai de lucru creierului, să nu lâncezească.

- Da, dar tu ai experienţă, eşti scriitor, pe când eu....

- Că am scris câteva cărţi nu înseamnă că sunt scriitor. Poate după ce voi începe să le editez, să le citească oamenii, cărora să le aflu părerea, aş putea trage o concluzie; până atunci scriu pentru mine, fiindcă îmi place să scriu, ca să ţin mereu creierul ocupat, „în priză".

- Nu te mai necăji că nu publici! În fond şi marii scriitori, chiar şi geniile, după ce trec în nefiinţă, nu le mai pasă de propriile lor lucrări. Depinde cine îi apreciază.

- Măi, prietene, eu nu susţin că aş fi vreun geniu, dar m-aş bucura să pot lăsa în urma mea bruma de experienţă de viaţă, alături de cunoştinţele acumulate din toate lucrurile pe care le-am studiat, poate le vor găsi şi le vor folosi cei interesaţi, să n-o tot ia mereu de la capăt.

Vai, s-a făcut târziu! am spus, privind ceasul. Acum chiar plec. La revedere, Camarade! Noapte bună!

- La revedere! Te aştept curând, mi-a amintit T.S. Şi nu uita: întoarce-te şi tu printre oameni, lasă izolarea şi ia-ţi o femeie cu care să-ţi petreci bătrâneţea!

- Văd că astăzi eşti foarte elocvent, dragul meu. Mă îndemni să mă însor, dar acea pasăre rară, acea tovarăşă de viaţă serioasă, instruită, deloc frivolă, nu ştiu pe unde s-ar afla şi, momentan, nu prea mă interesează, deşi mă îndoiesc că aş putea găsi o asemenea femeie care deţine „comoara preţioasă".

- Pe mine mă îngrijorează indiferenţa ta faţă de femei, preferând singurătatea în „adăpostul tău solitar". Te ştiam om sociabil, fiinţă încântătoare, încât am credinţa că inima ta s-ar deschide în prezenţa unei femei blânde, sincere şi ţi-ai putea relua viaţa de familie, pentru a duce, în continuare, un trai liniştit.

- Îmi dai sfaturi? De ce crezi tu că acum nu duc un trai liniştit acolo, în adăpostul meu? Sau poate începi să exersezi înainte de a începe să scrii cartea?

- Hai, măi! Mă iei la mişto? O fac pentru că ţin la tine şi mă interesează cum o duci.

- Mulţumesc pentru grija ce-mi porţi! Noapte bună!

- Noapte bună! Aştept un semnal de la tine.

6. *Discuţii despre fosta mea profesie*

Prin luna februarie 1996 l-am sunat la telefon. Ştiam că fiind sâmbătă, îl voi găsi acasă, ocupat cu programul gospodăresc. Aşa a fost, gătea ceva de mâncare în bucătărie.

- Hai, să trăieşti! Ce faci, domnule? A intrat nora în blide? am glumit eu cu el.

- Ce să fac, măi? Gătesc şi eu ceva de mâncare.

- N-a mai venit vecina să te ajute?

- Bătrânica mea este internată în spital. Suferă de o insuficienţă renală. Am vizitat-o la spital de două ori, mă duc şi mâine că e duminică. Nici nu ştii cât de mult se bucură când mă vede.

- Când se văd neajutoraţi, mai ales în spital, toţi oamenii se bucură de vizitele semenilor. Abia atunci simt mai intens prietenia celorlalţi. Tu cum mai stai cu sănătatea?

- Măi, băiete, văd că nu mă mai supără nimic de la o vreme. Dorm bine noaptea şi mă trezesc exact la ora 6 dimineaţa, fără ceas, ajutat de reflexul condiţionat care s-a format de atâţia ani. Îmi fac tualeta, mănânc ceva, îmi beau cafeaua şi plec la servici. Aş mai vrea eu să lenevesc în pat o vreme, să mai visez, dar nu se poate.

Nu ştiu ce se întâmplă cu mine de la o vreme, că nu mai reţin visele deloc. Cum văd zorile prin perdea, uit tot, parcă le destramă, rupându-le verigile lor de aur şi le lasă fără început şi fără sfârşit. Abia aşteăt să ies la pensie ca să pot dormi cât vreau, fără să mai am grija serviciului.

- Şi cât mai ai până atunci?

- Vreo trei sau patru luni de zile. Pe la sfârşitul lunii iunie. Am şi discutat cu inspectorul de la personal (sau cum i se spune acum – resurse umane). Şi tu puteai să mai rămâi câţiva ani după revoluţie că acum nu era greu să zici ca ei şi să faci ca tine.

- Adică să fiu duplicitar. Aşa mă cunoşti tu pe mine? Dacă aş fi fost croit astfel, o puteam face şi înainte de pensionare, situaţie în care aş fi trăit excelent, dar conştiinţa şi caracterul meu m-au îndemnat, nu m-au lăsat. De multe ori am intrat în conflict chiar cu anumite ordine, dar mi-am ascultat conştiinţa şi n-am greşit, deşi pentru asta m-am certat cu şefii mei.

Numai libertatea poate oferi omului posibilitatea de a fi el însuşi, de aceea el nu acceptă înrobirea; cel ce o acceptă îşi pierde demnitatea de om.

Oamenii de ştiinţă susţin că EGO-ul are două laturi: sentimentul propriei demnităţi şi egoismul. În acelaşi timp, spiritul, sufletul şi trupul trăiesc după legile scrise ale naturii.

Eu şi astăzi mai cred că, dacă toţi oamenii şi-ar asculta conştiinţa, ar putea fi evitate multe greşeli şi chiar marile erori care costă enorm de mult societatea.

Munca de poliţist este grea şi se execută respectând nişte reguli stricte. Un poliţist care se pretinde eficient trebuie să fie bine pregătit profesional, să aibă o cultură peste medie, să aibă un sistem nervos echilibrat, care să-i asigure randament maxim în rezolvarea problemelor ivite.

Totdeauna am detestat improvizaţia, diletantismul, superficialitatea şi lipsa de eficienţă în rezolvarea sarcinilor profesionale. Greşelile în muncă dau posibilitatea şefilor să încerce să te „îngenuncheze" şi uneori reuşesc. De aceea se cere să nu ai fisuri în caracter şi conştiinţă.

Dacă prin exersare continuă şi învăţătură reuşeşti să deprinzi calităţile profesionale, caracterul fiecăruia se modelează prin educaţia – cu prima ei treaptă în cei şapte ani din familie – unde se învaţă şi legile moralei, toate la un loc constituind zestrea cu care porneşte în viaţă.

Îmi pare rău că am aflat târziu faptul că înţelepciunea destinului este propria noastră înţelepciune, de aceea nu poate acţiona decât în sensul acelui destin şi nu împotriva lui.

- Măi băiete, când veneam pe la tine, la servici, am văzut că acolo la voi, lucrau şi mulţi „îngrămădiţi", dar pentru că făceau parte dintr-o instituţie cu autoritate, îi vedeam cum se înfoiau, ţinând „coada sus".

- Ei, nici chiar aşa, prietene! De ce exagerezi? Să ştii că în poliţie au fost şi sunt oameni deştepţi, cu o minte desfundată, aşa cum sunt şi unii oameni „mici", fie ei şefi sau subordonaţi. Funcţiile nu se acordă după competenţă întotdeauna, obţinându-le cei care au „noroc". Este aproape ca la jocul de noroc, cu excepţia participării.

Tocmai cu acei „oameni mici", dar şefi, am avut eu de furcă, pentru că sunt periculoşi prin poziţia lor pe schema de organizare a instituţiei şi prin drepturile ce li se acordă.

Poate şi pentru că eu am un spirit mai rebel, ăsta nu s-a potrivit cu constrângerile de care am avut parte pe toată perioada activităţii mele şi am fost adesea nevoit să strâng din dinţi şi m-am adaptat situaţiei create. Eu aveam în minte imaginea libertăţii ca fiind un cal sălbatec, care nu poate fi domesticit şi nu voiam să cedez când ştiam că am dreptate în totalitate, iar dacă fac altfel, greşesc. Către sfârşitul carierei mele am fost dezamăgit pentru că am văzut că este mai rău decât în captivitate şi m-am gândit că este mai bine să mă pensionez, având vechimea necesară.

Când privesc retrospectiv, cum a fost, regret că o perioadă lungă i-am dus în spate pe unii şefi leneşi, care erau şi incompetenţi, dar se învăţaseră să muncească alţii pentru ei. Mulţi ani m-am lăsat muls de vlagă, întocmai ca vaca de laptele ei, fără să mă întreb de ce o fac. În final, ţi-am povestit şi ţie ce s-a ales de strădaniile mele, de tinereţea şi de viaţa mea. Deşi n-am suportat umilinţa, în ultima parte a carierei mele am avut parte şi de ea, din partea unor şefi vremelnici, răi şi incompetenţi.

Toată viaţa m-a torturat interdicţia de a spune adevărul cu voce tare şi totul se bloca în interiorul meu, dar mi-a rămas

trează memoria care a înregistrat totul, încât am putut scrie în cărţile mele toate faptele, cu lux de amănunte, după 1989.

Ţi-am mai spus şi altă dată că drumul spre înălţimi a fost dintotdeauna anevoios, cu multe cotituri şi plin de bolovani. Câtă dreptate avea marele noastru istoric Nicolae Iorga, care spunea: „Faima rugineşte, dacă n-o cureţi prin muncă". Dar cunosc şi oamnei care au primit-o plocon de la Partid sau de la laţii, fără să facă nimic.

Pentru câtă faimă am avut şi eu – că trebuie să recunosc că am avut mulţi ani – am dus o viaţă cazonă, restricţionată prin regulamente militare şi legi, iar pentru a merita toate recompensele care mi s-au acordat am făcut mari sacrificii, pe lângă vicisitudinile şi rigorile vieţii de poliţist, am suportat şi mizeriile pe care mi le-au făcut alţii. Scriitorul şi reporterul Ioan Grigorescu scria înainte de 1989, în revista Era Socialistă, un articol din care voi reproduce un paragraf: „*Chiar când soarta e potrivnică, înţeleptul trebuie să-şi facă datoria pe pământ, pentru ca să înlăture propria sa vină şi să-şi oţelească voinţa*". (Era o traducere din Panciatrantra – o carte a înţelepciunii hinduse).

Cred că mi s-a potricit şi mie, în parte, canonul înţelepciunii hinduse. Pentru că eu n-am fost niciodată înconjurat de „spirite ocrotitoare". De aceea m-am ambiţionat să muncesc mai mult şi mai bine, evitând orice greşeală care ar fi adus consecinţe negative, fiind mereu pe „ coardă", ca un acrobat fără plasă de siguranţă, bizuindi-mă doar pe cinste şi corectitudine care-mi erau apropiate. Am reuşit întotdeauna s-o scot la capăt bine, dar succesul nu m-a îmbătat niciodată, cu toate că şefii mei mi-au apreciat activitatea, forţaţi uneori de evidenţe, făcându-mă să mă bucur pentru scurtă vreme.

- Tu ai fost mereu ambiţios. Şi în cătănie ai fost puţin rebel. Adu-ţi aminte de contrele cu sergentul Ingeana! Dar aveai dreptate şi tot ca el a rămas, făcând uz de dreptul lui de încheietor de pluton. Dar mereu te-ai luptat.

- Da, camarade, pentru că simţeam că am dreptate. Viaţa este o permanentă luptă şi acela care nu luptă pentru a-şi apăra viaţa şi principiile, ca şi libertatea, nu merită să trăiască.

- Măi, dar ce categoric eşti!

- Da, pentru că eu nu am acceptat viaţa de supus, de rob, de sclav. E adevărat că pentru aceste idei am pierdut de multe ori în faţa celor care aveau drept de decizie, dar n-am abandonat lupta nici atunci.

- Părerea mea este că tu trebuia să rămâi în poliţie şi după decembrie 1989. Aveai acest drept. De ce ai plecat?

- Pentru că am realizat că nu mai era locul meu acolo. În plus, sunt convins că am dat statului tot ce am avut de dat, iar de mai mult nu mai era nevoie. Mă scârbiseră şi cei care m-au umilit şi cărora le-am spus în faţă adevărul turnat în vorbele de plumb ale legii, agravate de amărăciunea căpătată, fără să fac uz de prea mult lustru stilistic. Asta şi din cauză că n-am putut suporta minciuna şi ipocrizia, îmbrăcate în cuvinte alese, studiate. Dar hai să terminăm cu poveştile despre viaţa mea! M-ai provocat şi ţi-am spus destule. Cine ar auzi ce am spus, m-ar crede un lăudăros sau chiar mincinos şi nu mi-ar conveni., deşi acesta este purul adevăr, de care nu m-am dezis niciodată.

- Dar faptele tale de viaţă sunt reale, nu ai motive să te temi de cele ce ai spus, mă încurajează T.S.

- Totdeauna mărturisirile prea sincere par scandaloase deoarece mulţi oameni s-au obişnuit să aştearnă peste ele pătura aşa-zisei pudori a „minciunilor cuviincioase", încât atunci când sunt spuse direct, mulţi tresar, fiincă nu le convine ceea ce aud.

- Aceia probabil vor să audă totul prin vată. Te înţeleg.

- Iar eu declar deschis că nu mă pricep să mint, iar minciuna îmi repugnă. De aceea, în cărţile mele am spus totul despre viaţa mea, fără cosmetizări, am arătat adevărul, dând asprect de „spovedanie", cum am mai spus pe parcursul prezentei lucrări şi nu am motive să mă ruşinez, oricine va citi şi mă va judeca.

%

În încăpere se făcuse foarte cald pentru că în sobă se auzea trosnind un trunchi mare de stejar, care înroşise uşa teracotei în partea de sus.

- Mai deschide şi tu puţin fereastra! spun eu. S-a făcut prea cald aici.

- Imediat. Stai să merg întâi la bucutărie şi după aceea o deschid, a spus el repede, dispărând în hol.

Când s-a întors, l-am întrebat:

- Ce tot faci tu de fugi mereu la bucătărie?

- Am pe aragaz grătarul cu friptură şi o supraveghez să nu se ardă. Am mai păţit-o o dată şi am rămas nemâncat, a completat el, în timp ce deschidea fereastra. Este bună cafeaua?

- Da, este bună.

- Nu vrei şi o ţigară? Am ţigări Marlboro.

- De fumat m-am lăsat din luna februarie 1984.

- Păi, dacă nu fumezi, de băut nu prea bei, la femei nu prea mergi, ce faci tu cu viaţa?

- O trăiesc şi eu aşa, mai cu fereală. Dar ţi-am mai spus că beau şi eu un pahar cu vin la mesele principale ale zilei.

- Credeam că procedezi ca în bancul cu căţeluşa. Vrei să ţi-l spun?

- Dă-i drumul!

- Un bărbat venea mereu beat acasă şi soţia lui îl certa. Într-o zi şi-a luat căţeluşa cu el la cârciumă ca s-o folosească martor. „Iar eşti beat, i-a zis soţia. Cât ai băut?" „Două ţuici. Întreab-o pe Peghi!" Căţeluşa a făcut Ham, ham. După un timp de gândire, femeia o întreabă din nou pe Peghi: „Dar vin cât a băut?" Şi căţeluşa nu se mai oprea din urlat. „Ei, cum explici asta?", îl întreabă ea pe soţ. „Păi, ce să fac eu dacă restaurantul are 44 de mese? Eu am băut un pahar!"

Mai scuză-mă două minute! Fug la friptură.

De la bucătărie T.S. s-a întors cu un platou mare pe care aburea o friptură la fel de mare, iar în cealaltă mână ţinea

tacâmuri. A mai făcut un drum şi a adus farfurii, pâine, pahare şi o sticlă cu vin roşu de butuc.

- Data trecută mi-ai spus că doctorii recomandă câte un pahar de vin roşu la masă, că ajută inima.

- Da, dar nu recomandă excesul ca stăpânul căţeluşei Peghi, despre care tocmai mi-ai povestit.

- A fost bun, dar l-am cam terminat. Mai este puţin într-o damigeană.

- Friptura asta parcă este fiartă. Nu este deloc rumenită, îi atrag eu atenţia.

- Am un grătar cu apă, iar aburul o ţine fragedă şi nici n-o arde tare, nici n-o usucă. Eu prefer grătarul cu cărbuni, din grădină, dar nu mai am cărbuni.

După ce am mâncat, am rămas să continuăm discuţiile în faţa unui pahar cu vin.

- Ia spune-mi, camarade, atunci când ai făcut plajă cu elveţianca aia, de ce nu mi-ai spus şi mie? Ai vrut s-o ţii secretă sau ai considerat că nu mă interesează?

- N-am avut o asemenea intenţie. Între noi nu pot fi secrete niciodată. Când intervin secretele, ascunzişurile, temerile, etc, înseamnă că unul din noi are o problemă, a suferit o breşă. La început n-am considerat că te interesează, apoi am uitat, pur şi simplu să-ţi mai spun. Poate nu-ţi spuneam niciodată dacă atunci nu mă întrebai tu dacă am fost vreodată fericit în viaţă. Am scormonit prin memorie şi am găsit acea tresărire de fericire din iulie 1992, care a ţinut doar vreo 10 zile. Asta e tot!

7. Excursia lui T.S. în munţii Retezat

Într-o zi, T.S. mi-a amintit că va pleca într-o plimbare prin ţară împreună cu un coleg de serviviu.

- Prietene, mai am vreo douăsprezece zile rămase din concediul de odihnă pe anul acesta şi aş vrea să le folosesc cu folos. Nu vrei să plecăm împreună într-o drumeţie, cum îi zici tu?

- Nu pot, dragul meu, am cursuri în toate zilele săptămânii. Poate mergem în luna septembrie sau octombrie, când se schimbă seria de cursanţi la şcoală.

- Atunci sunt nevoit să plec cu colegul de serviciu. Cu tine era altceva. El este tot inginer, ca şi mine.

- Nu pot pleca. Mergi cu el şi distrează-te, odihneşte-te în mijlocul naturii. Sunt ocazii unice şi benefice. Unde v-aţi hotărât să plecaţi?

- În rezervaţia din M-ţii Retezat. Nu ştiu prea bine locul. Când mă întorc te mai caut eu.

- Te aştept. Drum bun!

Când s-a întors din acea drumeţie, T.S. m-a sunat la telefonul de la şcoală să mă anunţe că este în oraş şi mă aşteaptă seara la el acasă. L-am vizitat după orele de curs.

- Cum a fost drumeţia? l-am întrebat eu.

- Frumoasă, dar n-a durat prea mult pentru că familia cu care am mers eu avea bilete la staţiunea Băile Herculane şi trebuia să fie prezenţi la o anumită dată. De aceea am plecat fiecare cu maşina lui. Eu nu aveam bilete şi nu puteam să rămân cu ei încă douăsprezece zile.

- Pe ce traseu aţi ajuns acolo?

- Constanţa-Slobozia-Bucureşti-Piteşti-Rm. Vâlcea. Noaptea am rămas la un hotel în Rm. Vâlcea, iar a doua zi am continuat drumul spre Petroşani-Uricani-Câmpul lui Neag şi am ajuns la o cabană a ocolului silvic. De acolo plecam zilnic prin pădurile din Munţii Ţarcu, Godeanu, Vâlcan, Retezat, însoţiţi de şeful ocolului sau de un subaltern al acestuia, care cunoştea bine toate locurile.

Pot spune că am văzut nişte peisaje de vis, pe care specialiştii în domeniu le consideră unice în Europa şi în lume;

ar mai exista unele asemănătoare prin Congo, Indonezia, în N-V Indiei şi pe râul Amazon.

- Deci ţi-au plăcut drumeţiile pe cărări de munte?

- Da. A fost frumos. Poate ar fi fost şi mai frumos dacă erai şi tu cu noi, acolo, dar ...

- S-ar putea să mergem împreună prin toamnă, dar să vedem când se va face pauza pentru seriile de cursanţi. Povesteşte-mi cum a fost!

- Plecam în pădure dimineaţa şi ne întorceam seara. O dată am urcat până aproape de vârful Gugu şi noaptea am rămas în apropiere, la o baracă de pădurar.

Rezervaţia retezat este minunată, are locuri de basm. Am văzut copaci bătrâni cu tulpinile groase şi coaja crăpată, stejari, fagi, mesteceni, ulmi, frasini şi chiar goruni falnici, ca şi brazi drepţi ca lumânarea şi pini, pe sub care era o răcoare şi o linişte desăvârşită. România are multe bogăţii naturale şi multe splendori. De pe crestele munţilor Godeanu şi Vâlcan, am putut privi toată panorama rezervaţiei, care este întinsă, ca o mare verde, cât vedeam cu ochii.

În acele păduri trăieşte cerbul, capra neagră cocoţată sus, pe tancurile munţilor, ursul, lupul, jderul, râsul, vulpea, şerpii şi broaştele. Dintre păsări: acvila de munte, vulturul şorecar şi alte păsări mai mici, al căror ciripit în cor se aude mereu în zorii zilei şi la lăsarea serii, de la mari depărtări.

În plimbările noastre din acele zile am văzut doar o căprioară speriată de prezenţa noastră, în apopierea unui loc de adăpare, apoi un râs, un jder, un şoim şorecar care plana peste un luminiş, în zbor, în căutarea hranei şi o acvilă de munte, cu guler alb, care se odihnea pe ramura unui copac uscat, aproape putrezit.

- Ce să-ţi spun? Am hoinărit zile întregi pe cărări înguste şi întortocheate şi am ajuns în apropierea unor prăpăstii ameţitoare. De asemenea, am băut apă din pârâiaşe reci de

munte, care curgeau la vale susurând; am văzut violete şi margarete sălbatice în poieni încântătoare.

Am tras concluzia că pentru a face drumeţii prin aerul tare şi înmiresmat din pădurile de munte, trebuie să fii sănătos şi să ai suficient timp liber şi înclinaţii spre hoinăreală.

În pădurile României trăieşte o lume aparte, o lume aproape invizibilă, dar care ne urmăreşte din umbra tufişurilor, continuând să se mişte, să se hrănească şi să se adape la izvoarele de apă. Unele dintre ele vânează, iar celelalte sunt vânate şi sunt într-o alertă permanentă, pentru a fugi de prădători, pentru a-şi păstra viaţa în acel Paradis lăsat de Dumnezeu.

Seara, pe drumul de întoarcere spre cabană, eram obosiţi, ne opream în apropiere şi ne odihneam pe câte un trunchi de copac căzut pe sol, unde ascultam liniştea pădurii, alături de nemişcarea muntelui. În urechi simţeam un vuiet imperceptibil format de frunzele copacilor de foioase, la adierea uşoară a vântului de seară, la care se adăuga şi fâlfâitul de aripi al păsărilor care se cuibăreau printre ramuri pentru somnul de noapte.

- De acolo pe unde aţi ajuns la Băile Herculane?

- Pe la Pasul Cernei: drumul îl ştia colegul meu, dar ne-au mai explicat şi cei de la ocolul silvic. De la apa Cernei am ajuns la drumul judeţean 67D (Baia de Aramă-Băile Herculane). Până la acel drum judeţean am mers greu, pe un drum de piatră prost întreţinut, însă n-am mai ocolit pe la Tg. Jiu şi am scurtat mult din distanţă, încât seara, în jurul orei 18°° am ajuns la Băile Herculane, unde ne-am despărţit. Eu am continuat drumul spre Drobeta Tr. Severin.

- În anul 1992, când am fost eu la Băile Herculane, veneam din Ardeal. Fusesem la Deva, Orăştie, Sarmisegetusa şi am trecut prin oraşele Oţelul Roşu, Caransebeş, apoi am traversat „Poarta de fier a Transilvaniei" (între Sarmisegetusa şi Băuţar) şi „Poarta Orientală" (între Taragova şi Cornereva),

spun eu. Tot acel traseu pe care l-am străbătut atunci a fost deosebit de pitoresc, aşa cum a fost descrisă zona în cartea „România Pitorească". Este un ţinut cu o climă mediteraneană, în care Valea Nerei, cu cele 800 de hectare de păduri virgine, precum şi Cheile Nerei – cele mai lungi din România.

La acestea se adaugă peisajele minunate formate de defileele din munţii Godeanu, apoi Coturile râului Cerna şi cele două cazane ale Dunării.

M-am oprit şi eu atunci în staţiunea Băile Herculane, dar n-am găsit loc de cazare, vilele fiind în renovare, fiind nevoit să-mi continuu drumul spre Tr. Severin, ca şi tine.

- Eu m-am oprit la vărsarea Cernei în Dunăre, să privesc din acel cot, cum curge Dunărea la vale, după care am mai rămas aproape o jumătate de oră să admir apusul de soare, care mi s-a părut unic în acel loc. Abia după ce a început să se însereze am pornit spre Tr. Severin, cu gândul să rămân pe timpul nopţii la hotel, iar a doua zi să văd şi eu Hidrocentrala de la Poţile de Fier.

- Cum ţi s-a părut lucrarea? E grandioasă, nu-i aşa?

- N-am văzut decât luminile ei pe timp de noapte.

- De ce? l-am întrebat eu.

- N-am mai rămas în Tr. Severin pentru că nu mai erau locuri de cazare la niciun hotel, deoarece în oraş era o consfătuire a patronilor de firme din judeţ, iar în altă parte erau sportivi în cantonament. M-am supărat şi am plecat la Craiova, unde am găsit loc la un hotel şi am rămas peste noapte acolo.

Acum să-ţi spun o noutate: când am plecat de acasă mi-am pus în valiză vol. II al cărţii „Fraţii Karamazov" scrisă de V.M. Dostoevski, crezând că voi putea citi seara pe undeva. Nici nu l-am scos din valiză. Natura însăşi era o carte valoroasă care merită studiată, simţită şi să te bucuri cât mai mult de binefacerile ei: aerul proaspăt şi tare, răşina brazilor, apa izvoarelor repezi şi reci din munte, umbra deasă a pădurii, liniştea ei şi ciripitul vesel al păsărilor.

Dacă nu mi-ar fi fost teamă de animalele sălbatice, aş fi dormit noaptea în pădure.

- Deci, această drumeţie ţi-a prins bine. Mă bucur pentru tine, camarade. La Craiova cât ai stat? Ce ai făcut acolo?

- Dimineaţa am băut o cafea în restaurant, apoi am pornit spre Piteşti, dar când am ajuns aproape de Slatina, am primit un telefon – pe mobilul meu – de la Gina, fiica vecinei mele, care venea, din când în când, să-mi pregătească câte ceva de mâncare. Aceasta m-a anunţat că mama ei a murit şi, dacă pot, să mă întorc s-o ajut la înmormântare.

Atunci m-am grăbit spre casă. De la intersecţia cu autostrada Piteşti-Bucureşti am intrat pe autostradă, am mai oprit la un popas de unde am cumpărat o sticlă cu apă minerală şi m-am mai oprit seara acasă la mine.

Zilele următoare am ajutat la înmormântare, după care te-am sunat pe tine, ca să-mi mai treacă supărările.

- Aşa este viaţa, cu dureri, cu bucurii, spun eu. Dar viaţa trebuie s-o câştigi, prietene, apoi să te preocupi de înfrumuseţarea ei, nu este suficient doar s-o trăieşti.

- Ai dreptate, dar singur, viaţa nu are niciun rost. Hai să nu mai discutăm despre asta. Spune-mi, mai bine, de ce eşti tu supărat!? insistă T.S.

- În orice caz, nu pe tine sunt supărat, ci pe viaţa asta care ne făgăduieşte atâtea la început, iar mai târziu ne aruncă în vâltoare şi uită de noi, abandonându-ne pur şi simplu. Zilele acestea şedeam la fereastra casei mele şi mă gândeam: „câte năzuinţe şi speranţe aveam în perioada copilăriei, apoi în adolescenţă şi în tinereţe, iar după armată, toată viaţa mea s-a schimbat."

- Aşa a fost viaţa pentru toată generaţia noastră. Faţă de mine, tu ai rămas cu o mare doză de candoare, zice T.S.

- Poate şi pentru că în copilăria mea am dus viaţa în mijlocul naturii, printre oameni, păsări şi animale, deşi, pe atunci, în minte mi se învârteau tot felul de idei şi dorinţe care

depăşeau uneori stadiul meu de dezvoltare, trecând peste pragul inocenţei şi candorii specifice vârstei.

Visurile mele nu aveau limite şi nu odată am sperat că tinereţea va fi comoara mea de preţ, de unde să zbor liber, independent, fără oprelişti, spre viitor. De aceea visam să duc o viaţă comparabilă cu cea a păsărilor cerului, să plutesc în văzduh, sus de tot, acolo unde îmi zburau gândurile, pentru a cunoaşte lumea.

Când începusem să stăpânesc buchia cărţilor, mi-am propus să fiu silitor, să studiez tot ce pot, pentru a ajunge în viaţă un om cât de cât important cu care să se poată mândri părinţii mei şi oamenii din comunitatea în care m-am născut, dar pe parcurs s-au schimbat multe şi astăzi sunt nevoit să recunosc că puţine dorinţe mi s-au împlinit până acum, când mă apropii de capătul vieţii.

- Visezi, camarade! îl aud pe T.S. Dar conţinutul visului tău mă doare şi pe mine.

- Poate visez, dar am obosit. Lupta mea a durat prea mult şi am suferit.

- Nu ceda atât de uşor, camarade!

- De cedat n-am cedat, dar visez. Ce e rău în asta?

- Mai bine mi-ai povesti despre drumeţiile tale prin ţară. Îmi place mult cum povesteşti. Eu n-am talentul tău.

- Drumeţiile mele? Întotdeauna mi-au făcut bine, m-au reconfortat, pentru că de fiecare dată am fost prezent la întâlnirile cu înserarea sau cu răsăritul de soare, ca un zăbavnic călător în împărăţia munţilor.

M-am bucurat cât am putut de poienile înflorite luminate de razele soarelui sau răsfăţate de răcoarea nopţilor, luminate de luna argintie, care trecea nepăsătoare printre stele, ca o regină, după ce ieşea din spatele norilor călători. Ei nu-i pasă nici de viaţa oamenilor de pe acest pământ, de luptele duse de bărbaţi, de emoţiile, bucuriile şi durerile lor sau de mângâierea dulce a femeilor.

Prin satele de munte prin care m-am oprit, am întâlnit oameni care duc un mod de viaţă original şi care respectă obiceiuri de demult, aproape primitive, dar au o credinţă sfântă. Acolo prezentul a pătruns mai lent, dar morala se află la ea acasă. Ceea ce este important, toţi muncesc pentru că aşa au învăţat, ştiind că nu o vor face alţii pentru ei.

- Tu mă faci, deja, să mă simt hălăduind printre acei locuitori ai satelor. Tare aş vrea să mergem împreună într-o asemenea călătorie! spune T.S.

- Acea călătorie sper s-o facem curând. Eu am găsit în natură o veritabilă bibliotecă şi am reuşit să îmbin cunoştinţele din natură, cu experienţa mea practică, la care adaug şi unele date şi învăţăminte din cărţile pe care le-am citit şi în care am descoperit o părticică din sufletele celor care le-au scris.

Recunosc că, la început, până când am căpătat o oarecare experienţă în ale scrisului, m-am nutrit şi eu din scrierile înaintaşilor – chiar dacă mai rupeam colile de hârtie şi le aruncam în coş – dar după ce am prins „meşteşugul", le-am mulţumit în gând tuturor celor care au folosit acele cuvinte în scris, înaintea mea.

Despre drumeţii în munţi aş putea să-ţi povestesc luni la rând, dar acolo trebuie să mergi şi să rămâi o vreme pentru a-i simţi binefacerile. După o plimbare de o zi, seara dormi ca un prunc, fără vise, până în zorii zilei, iar dacă ai curaj, cobori în iarba rece şi plină de rouă cu picioarele goale.

Ce frumoase sunt dimineţile, în zori, la munte! Cerul care păstrează culoarea cobaltului, pe măsură ce stelele se sting şi pier una câte una, se luminează şi, sub răsăritul de soare, devine albastru strălucitor.

Într-una din zile m-am trezit mai târziu, după răsăritul soarelui şi nu ieşeam din aşternut. Am auzit paşi pe lângă maşina mea şi am deschis ochii, prilej cu care am zărit un pădurar care mă privea cum dorm. A râs, apoi m-a salutat,

ducând mâna dreaptă la pălăria lui verde cu pană, apoi s-a pierdut în pădure.

Lanţul Carpaţi este format din munţi falnici, dăinuind de la facerea lumii, atât par de bătrâni, iar stâncile formate pe crestele şi în vârfurile lor seamănă cu nişte cetăţi care se prelungesc spre cer cu tancuri de formă piramidală şi vârfuri ascuţite, care străjuiesc defileuri periculoase, pe deasupra cărora, omul temerar încă mai calcă pe cărările înguste ce ocolesc pereţii de bazalt, în vecinătatea râpelor prăpăstioase, adânci şi răcoroase.

Toate aceste frumuseţi mă cheamă acolo, iar eu le răspund de două ori pe an, bucuros să respir aerul tare, curat şi înmiresmat şi să ascult clocotul izvoarelor, foşnetul pădurii, ciripitul păsărilor, fluierul ciobanilor de pe păşuni şi să-mi „încarc bateriile" din generoasa ofertă a Cosmosului.

De câteva ori am avut prilejul să ascult cântecul privighetorii pe înserat. Este fascinant, prietene! Are atâtea întorsături şi octave, încât frumuseţea lor melodioasă te face să te simţi alt om pentru o vreme şi să te simţi în Paradis, uitându-ţi toate necazurile.

În pădurile dese întunericul vine mai repede ca în locurile descoperite. Îl simţi cum te învăluie ca o plapumă moale, care te îmbie să te culci acolo, pe iarba fragedă, cu faţa spre cer, mulţumit că îl poţi privi doar prin luminişul format între coroanele rotate ale copacilor.

Vezi covorul de stele ce îmbracă imensitatea cerului şi îţi închipui că acolo, într-un colţ al Universului infinit, locuieşte Dumnezeu, Cel care şi-a pus amprenta peste tot şi care ne ajută pe toţi să vieţuim pe acest pământ. În aceste clipe omul află cât de neînsemnat este în comparaţie cu acest Univers despre care nu ştie aproape nimic, în special despre lumea invizibilă care nu-i este arătată.

- De ce crezi tu că omului nu-i este arătată această lume?

- Pentru a feri omenirea de o eventuală manifestare imprevizibilă, dacă cineva ar şti şi ar pune în mişcare nişte forţe necunoscute, i-am răspuns.

- Da, aşa cred şi eu. Iar nebuni ar putea exista.

- Când începeau să se audă ţipetele de păsări sau urletul lupilor, mugetul cerbilor, etc, intram în maşină să mă culc, îmi continui eu povestirea. Însemna că animalele pădurii au ieşit să-şi caute hrana, la adăpostul întunericului. Când auzeam cântecele cocoşilor de munte, ştiam că aceştia au ieşit în poiană „la tocilat", aşa cum îmi spusese un pădurar mai demult.

- Ce este tocilatul? mă întreabă T.S

- Este perioada când se stabilesc ierarhiile pentru cocoşii de munte, care au împlinit vârsta de un an, de când pot participa şi cei tineri la poporul de găinuşe.

- Măi, cât de bine este organizată natura asta! Se miră T.S. Dar ce ne mai mirăm? Se vede că tot ce este în natură este croit ingenios, de la microorganisme şi până la om, care se pare că este o maşină perfectă...

8. *Gina – vecina şi prietena lui T.S.*

La începutul lunii august 1996, când mă apropiam de casa lui T.S., am văzut ieşind de la el din curte o tânără blondină, înaltă şi subţirică, grăbind pasul ca să treacă strada. Când am intrat în casă l-am întrebat:

- Ai avut musafiri, prietene?

- Da, era Gina, fiica vecinei care a murit. Vine şi-mi face ea câte ceva de mâncare.

- Face foarte bine că te mai ajută.

- Camarade, nu prea e bine. Eu am cam greşit cu ea.

- Explică-te! La ce te referi? Doar n-o fi ceva rău?

- Nu ştiu cât de rău poate fi. Viaţa asta nu prea mai ştie să respecte bătrâneţea sau măcar s-o îndrume şi uneori instinctele o cam iau razna.

- Intră în subiect, nu mai ocoli problema!

- Păi, ţi-am spus câte ceva data trecută. Femeia are doar 26 de ani, are un copil în vârstă de 5 ani, dar este divorţată de anul trecut. De la divorţ s-a întors în casa părintească, pe stradă cu mine. Anul trecut a început să vină să-mi facă ea mâncare, trimisă de mama ei, care nu mai putea umbla prea mult, după ce fusese în spital

În toamnă ştii că iar am fost bolnav vreo 4-5 zile şi ea m-a îngrijit ca o veritabilă infirmieră, încât s-a ataşat mult de mine, iar într-o zi am căzut amândoi în păcat. Ce să-ţi mai spun? Îmi este cam ruşine că la anii mei ar fi trebuit să fiu mai atent.

- Măi, băiete, măi! Fapta în sine nu e gravă dacă rămâne doar la o aventură, fără alte consecinţe, dar să nu se complice situaţia. Eu am mai văzut-o o dată aici la tine. Mi s-a părut că era cam obosită, plictisită şi un pic cam indiferentă, care abia scotea nişte vorbe rare şi cam leneş exprimate, din care greu puteai ghici o emoţie pudic ascunsă, aşa, ca pe o slăbiciune ruşinoasă.

N-o credeam în stare de o relaţie amoroasă cu un bărbat mai în vârstă. Vrei să-mi povesteşti cum s-a întâmplat?

- Măi, eu o cunosc de când s-a născut, îi duceam bomboane, jucării, diferite mici cadouri şi s-a ataşat mult de mine, încât abia mă aştepta să mă întorc la părinţi, indiferent unde mă aflam. Aş fi putut să greşesc cu ea mai demult, pentru că, de când a terminat şcoala şi s-a măritat, a devenit o femeie foarte frumoasă, de o puritate fermă, cu un fizic plăcut, fără niciun rid şi cu o piele mată pe trup. Cu mine a fost dintotdeauna cu zâmbetul pe buze.

N-ai să mă crezi, dar o vreme m-a oprit versetul din Biblie: „Nu jindui după ceea ce aparţine altuia", dar anul trecut,

fiind în convalescenţă, am discutat cu ea de toate, inclusiv unele probleme mai intime. Se ştie că la fiinţele sensibile, asemenea confidenţe pot constitui preludiul efuziunilor erotice cu toate că acestă intenţie îmi era străină la început. Dar ea mă îngrijea cu multă tandreţe, ceea ce îmi spunea că nu-i sunt indiferent ca bărbat, că îi place de mine, dar mă gândeam la părul meu albit, încărunţit şi număram în gând, anii care trecuseră peste mine. Chipul meu nu arată prea rău, dimpotrivă, are unele trăsături inteligente, iar faţă de alţii de aceeaşi vârstă, poate aş câştiga lejer partida.

Nu i-am făcut nicio propunere Ginei. Mă împiedica pudoarea mea, care are puterea unei credinţe la care ţin foarte mult, deoarece sunt convins că intimitatea dintre două persoane înfloreşte tocmai din ceea ce nu se spune.

Dar, într-o zi, discutând cu ea despre viaţă, am întrebat-o:

- Gina, tu ai avut o copilărie fericită?

- Da, foarte fericită! Mi-a părut rău că n-am avut un frate. După ce m-am măritat am avut parte numai de necazuri. S-a purtat urât cu mine, după ce am născut.

- Dar tu de ce te-ai măritat cu el?

- De proastă. Nu prea ştiu nici acum de ce l-am iubit. Cred că aşa se întâmplă când nu ai minte. M-a amăgit că voi ajunge cineva împreună cu el. Atunci eram cu capul în nori şi visam să fiu iubită, apoi să am familia mea, casa mea şi un bărbat care să mă ocrotească. El mă încredinţa că era cel mai nimerit să-mi ofete toate acestea.

O ascultam cum explica ea totul cu o voce dulce şi îmi aminteam de mâinile ei care mă îngrijeau cu atâta delicateţe, ca o infirmieră îndrăgostită, care mă convingea în fiecare zi că ţine la mine, poate chiar mă iubeşte şi că ea ar putea inspira virtute chiar şi necredincioşilor.

Deşi îşi sacrifica timpul pentru îngrijirea mea, nu-mi dezvăluia nici un sentiment în exterior, ceea ce m-a făcut să

cred că inima ei este adormită, nu iubeşte, dar în acea zi, când s-a aplecat asupra mea, am simţit-o că tremura uşor, iar vocea îi era blocată, răguşită.

- Ce e cu tine astăzi, Gina?

- Sunt emoţionată şi nu ştiu de ce. Nu ştiu cum să procedez şi ... răspunde ea cu o voce sugrumată.

- Păi, ce vrei să faci?

Nu mi-a mai răspuns. Se vedea pe faţa ei că se străduia să-mi dovedească contrariul a ceea ce crezusem eu despre inima ei. Nu dormea. Gina era preocupată în legătură cu o relaţie de dragoste şi se mişca prin încăpere punând în mişcare aerul încărcat de parfumul ei puternic şi aţâţător. Când a venit iar lângă mine, am întins spre ea mâna şi am mângâiat-o pe obrazul care devenise fierbinte, după care am luat-o de mână, am apropiat-o de mine şi am strâns-o la pieptul meu. Privind în jos, spre ea, i-am văzut tot chipul îmbujorat şi am sărutat-o, iar ea a spus:

- De când aştept eu această clipă!

- Şi eu o aşteptam, Gina, dar n-am putut să..... Ştii şi tu ce înseamnă dragostea, la fel ca şi mine; dar educaţia şi morala mea şi ... vârsta, m-am cam bâlbâit eu. Dar dacă tu vrei, eu mai am răbdare, mai pot să aştept.

Cred că şi tu eşti conştientă că viaţa există şi ea trebuie trăită şi trebuie s-o trăim că nu e doar un mers lent spre îmbătrânire, cu cedări şi remuşcări. Dimpotrivă, ar putea fi o bucurie respirată şi chiar un delir, în clipele de simţire totală şi de mare fericire.

Din punct de vedere biologic eu mă simt încă tânăr, poate aspectul exterior mai poartă semnele trecerii în galop al anilor, fără efort. Mă gândesc, însă, la vârsta ta, care mai aminteşte de cântecul păsărilor primăvara, când ciripesc, lucrând la cuiburile lor în zorii dimineţii.

Tinereţea ta cuprinde parfumul fructelor coapte, fiind o certitudine care aspiră spre viitor, care este ca un curcubeu

aşternut pe cer, după ploaie, cele şapte culori ale sale, peste munţi, câmpii, păduri şi peste prăpăstiile vidului..... am turuit eu fără oprire.

- Gata! M-ai ameţit de tot cu atâtea explicaţii. Eşti un bărbat galant şi ştii să faci complimente femeilor. Îţi mulţumesc!

- Da, Gina, să crezi cele ce am spus.

- Da, te cred, a exprimat ea, cuacea voce caldă, tandră, care s-a transformat, apoi, într-o explozie de fericire.

Când i-am văzut chipul înfierbântat şi surâsul cald de pe buze, am avut siguranţa că vom reuşi împreună.

Gina tăcea, dar mintea ei lucra. Mi-a spus abia după câteva zile la ce gândea ea atunci: „Ce să fac? Deşi îi ştiu bine anii, mie mi se pare tânăr. La vârsta mea aş putea găsi şi alţi admiratori mai tineri, dar eu îl vreau pe el. Greşesc oare? Cred că şi el mă vrea, că doar nu sunt oarbă, şchioapă, cocoşată sau strâmbă, iar sufletul meu nu e plin de răutate. În plus, cel de-al şaselea simţ al meu, care stă veşnic la pânsă, îmi spune că el mă place. Fie ce-o fi! Voi accepta câteva clipe de intimitate în compania lui, apoi voi mai vedea."

O ţineam în braţe şi o priveam. A ridicat şi ea privirile spre mine cu faţa îmbujorată de emoţie. Îi simţeam trupul trenurând, precum şi inima care bătea tare lângă pieptul meu. Părea sedusă de tandra mea îmbrăţişare, dar şi de vorbele pe care eu le rostisem cu câteva clipe mai înainte.

În iubire există şi fapte fără vorbe. I-am făcut semn cu capul spre patul care era desfăcut ca pentru culcare şi atunci ea mi-a confirmat:

- Fie cum vrei tu!

Ne-am sărutat din nou şi veşmintele au început să alunece de pe noi, pe covor. Deodată i-am simţit fierbinţeala trupului şi presiunea sânilor ei, care tresăltau ritmic pe pieptul meu, odată cu respiraţia precipitată a amândurora.

Am continuat să-i mângâi trupul cu palmele mele care începuseră să-mi tremure la fel ca trupul ei, iar ea şi-a încolăcit braţele după gâtul meu şi ne-am sărutat prelung.

- Opreşte-te că m-ai ameţit de tot! Hai în pat! a spus încet, în şoaptă.

Ca un bărbat ascultător, am luat-o în braţe şi am aşezat-o pe pernele din pat, apoi am trecut şi eu lângă ea.

Nu-mi venea s-o ating, de teamă să nu dispară acel vis frumos şi neaşteptat. Dar, după alte mângâieri şi sărutări , am alunecat amândoi în beţia dragostei şi instinctele strigau în timp ce trupurile noastre se căutau şi se uneau, apoi se zvârcoleau ca două funii împletite în plutire pe ape line, care le va duce la vale.

Ajunşi la orgasm, Gina a închis pchii. De sus aveam posibilitatea s-o privesc şi am constatat că era foarte frumoasă. Involuntar am pronunţat: „orgasmul face minuni", referindu-mă la frumuseţea ei. Dar ea s-a ruşinat şi şi-a acoperit chipul cu părul lung şi bogat. A coborât din pat şi a fugit la baie, iar când s-a întors, s-a băgat iar în pat.

Am urmat eu la baie, dar când m-am întors în cameră, am găsit-o adormită. N-am mai trezit-o din somn, ci am rămas lângă pat, privind-o cu atenţie cum dormea cu faţa în sus, cu părul ei de culoarea aramei răsfirat pe pernă; venele de sânge îi vibrau ca o undă vioaie, în apropierea sprâncenelor arcuite, peste pleoapele adormite, sub care globurile ochilor se zbăteau, semn că visa ceva.

Avea chipul rumen, gura uşor întredeschisă, iar mâna stângă, care îi alunecase de pe pernă, îi atârna de deasupra, pe marginea patului.

După nici jumătate de oră s-a trezit, surprinzându-mă că o privesc. M-a întrebat:

- De ce mă priveşti cu atâta insistenţă?

- Îmi plăcea cum dormeai şi apoi am vrut să mă conving dacă eşti tânără sau bătrână. Da, eşti tânără şi semeni foarte mult cu mama ta – Dumnezeu s-o ierte – atunci când era tânără.

- Dacă îmi iei în calcul anii, sunt tânără, dar dacă aduni necazurile prin care am trecut, sunt bătrână, la fel ca vrăbiile a căror vârstă nu o ştim, a spus Gina.

- Constat abia acum că diferenţa de vârstă dintre noi e cam mare, spun eu.

- Nu exagerezi? Întreabă ea privind la candela de sub icoana din perete.

- Nu exagerez deloc! E o realitate.

- Nu trebuie să gândeşti astfel. Tu ai toate calităţile unui bărbat adevărat. Pentru mine eşti, încă, tânăr, viril şi destul de activ, încât mă mir de unde ai substanţa şi puterea de a fi mereu tânăr. În plus, de vreo şapte ani de zile am trecut şi eu prin experienţa de femeie, de mamă, precum şi prin greutăţi şi necazuri. Să ştii că eu te-am plăcut de când te ştiu şi chiar te-am iubit, de când eram o copilă fără griji. Îmi aduceai jucării, bomboane, prăjituri şi cadouri. Azi sunt o femeie matură şi am căpătat un dram de înţelepciune. Ştiu că iubirea pentru tine îmi produce un fior tainic, care-mi răscoleşte o sete năvalnică de fericire. Mă temeam uneori să nu-mi rupă zăgazul raţiunii, pentru că am uneori momente când aş zburda ca o mânză pe pajiştea verde, fără a mai da importanţă grijilor. Când era soţia ta aici, o invidiam că are un asemenea bărbat; o socoteam norocoasă, dar după ce a plecat ea din Constanţa, şi divorţasem, n-am îndrăznit să mă apropii de tine, deşi aş fi vrut. Ceea ce am făcut astăzi a fost şi dorinţa mea şi nu regret deloc. Aş putea s-o justific pe seama unei „alunecări" de moment, dar nu este aşa.

%

- Am fost cu Gina la plajă de câteva ori – reia T.S. povestirea după câteva momente de tăcere. Acolo am studiat-o

dezbrăcată, în plin soare. Are un trup frumos, tânăr şi odihnit. Îmi place mult şi m-am apropiat atât de mult de ea, încât m-am întrebat dacă o iubesc sau doar trupul ei îmi place? Uneori mă trezesc declamând în gând câte o idee pe care o frământ ore întregi, ca aceasta: „Floare a iubirii, ai pătruns în sufletul meu ca o rază de lumină în suferinţa mea întunecată, rece şi mută. Ai venit la mine în clipele de singurătate şi deznădejde".

Într-o zi am plecat de pe plajă la apusul soarelui şi ne-am oprit pe malul de deasupra portului Tomis, cel în care sunt ancorate bărcile cu motor.

- De ce râzi de mine? mă întreabă T.S.

- Nu râd, prietene. Am zâmbit pentru că bănuiesc ce îmi vei spune: stele, întinderea mării, luna..., ca şi la mine în 1992.

- Aşa este. Gina a vrut să vadă toate acestea. A privit tot timpul gânditoare, dar chipul ei, cu buzele arcuite, se mişcau a îngrijorare. Părea o naufragiată care se agăţase disperată de salvatorul ei. M-am aplecat şi am sărutat-o, iar ea m-a întrebat direct:

- Tu ai iubit vreodată?

- Da, am iubit. Asta s-a întâmplat de mult, dar eu am realizat târziu cât de sfâşietor a fost cântecul dragostei mele din acel trecut. Aflarea cauzelor acelui sentiment m-a frământat multă vreme. Se spune că iubirea este o stare a spiritului care, în final se transformă într-o stare de fapt.

- Explicaţia ta este interesantă, dar voiam să ştiu dacă ai iubit. Atunci de ce îţi mai citesc în ochi tulburarea? În situaţia dată, tu nu ai nevoie de sfaturi, poţi hotărâ singur.

- Să lăsăm timpul să hotărască, bine?

- Da. În final tot timpul va hotărâ. Sau destinul. Hai să mergem acasă, că s-a făcut răcoare.

Am pornit amândoi pe străzi, ţinându-ne de mână ca doi elevi care au chiulit de la şcoală, dar se simt fericiţi şi îşi surâd complice. Găseam amândoi relaţia noastră ca fiind plăcută şi

tandră şi ne simţeam bine la adăpostul întunericului. Deodată o aud spunând aproape în şoaptă:

- Mă simt foarte bine alături de tine. Parcă aş fi din nou adolescentă, o elevă cu bentiţă şi sarafan.

- La fel mă simt şi eu, cu diferenţa că nu-mi pot scutura din spate anii care s-au adunat, i-am răspuns.

- Am, totuşi, o teamă în legătură cu bârfa ce s-ar putea isca pe strada noastră când se va afla de relaţia pe care am iniţiat-o şi o trăim împreună. Nu suport clevetirile.

- Poate nu se va întâmpla nimic. Mă voi gândi la o soluţie potrivită pentru a evita neplăcerile, dacă vor exista. E drept că pentru ca legătura noastră să dăinuie ne trebuie şi mult curaj.

- Dar eu am nevoie de dragoste, de o linişte conjugală şi mai puţin de curaj. Vreau să simt bucuriile vieţii.

- Ai dreptate. Acolo unde lipseşte încrederea, îşi fac loc tristeţea, dezolarea, necazurile şi, în final, ura. Se mai întâmplă, din păcate, la unii oameni, ca flacăra pasiunii să urce foarte sus o vreme, apoi să coboare treptat, până când se stinge de tot.

- Tocmai de acest fapt mă tem şi eu, care am păţit-o. Fostul meu soţ a jonglat bine cu acea flacără, determinându-mă să-l iubesc, apoi s-a purtat ca un om fără inimă. Îşi pusese pecetea pe tot ce avea legătură cu mine, încât nu ştiu cât va mai dura până când voi reuşi să-l scot definitiv din inima mea şi din preocupările mele. De aceea am venit spre tine, încercând să scap de el.

- Nu-ţi cer să-ţi renegi iubirea pentru el, Gina.

- Da, am văzut că nu-mi ceri nimic, însă încerci să mă influenţezi şi să adaugi calităţi pe care nu le am, uitând că sunt o femeie simplă, modestă. Sau poate tu aşa mă vezi, cu multe calităţi?

- De ce răstălmăceşti ce ţi-am spus altă dată? Eu te consider o femeie minunată, iar prezenţa ta alături de mine mă face să mă simt tânăr, puternic şi fericit.

Mai ales azi, când fericirea este atât de rară, iar când o găseşti, constaţi că este foarte fragilă şi nu mai constituie un mod de trai ci o şansă pe care o poţi avea doar o dată în viaţă. Omul ar trebui să ştie că atunci când are o asemenea şansă, să se preocupe de îngrijirea ei permanentă ca aceasta să nu-şi ia zborul.

Desigur, dragostea este un sentiment nobil, dar acaparator, care nu-ţi mai lasă răgaz să te gândeşti la altceva. Din cauza ei îţi poţi pierde şi controlul. Numaidragostea triumfătoare poate spulbera toate piedicile pe care le mătură din calea celor norocoşi.

- Poate acesta e motivul că am ajuns noi aici? zice Gina, râzând.

- Multe se pot întâmpla în dragoste.

Am tăcut amândoi o vreme. Mă gândeam lao soluţie în relaţia noastră, ştiind că visarea romantică nu este doar fapta nărozilor sentimentali. De ceva vreme începuse să mi se pară şi mie că Gina era „zidul înflorit" al captrivităţii mele. Chiar începuse să-mi spună:

- Dragostea noastră nu este umilinţă, ci mândrie, pentru că amândoi suntem liberi. Această dragoste nu vreu s-o împărtăşim cu nimeni, dovedind multă preocupare de această problemă. Să ştii că nu mă interesează vârsta ta, nici părul tău cărunt. Vreau să ştii, însă, că te iubesc, poate şi tu pe mine.

%

- Acestea toate ţi le-am spus, camarade, pentru ca tu să le judeci şi să-mi spui ce să fac, aşa cum am făcut eu cu tine în aprilie 1993.

- Deci, tu aştepţi judecata şi sfatul meu?

- Da şi dacă ai dreptate le voi urma.

- S-ar putea să nu-ţi convină tot ce îţi voi spune, dar te rog să ai mereu în vedere camaraderia noastră şi faptul că sunt

omul cel mai apropiat de sufletul tău, care nu-ţi doreşte răul. Ştiu că dragostea poate fi mereu nouă, mereu tânără şi ea nu ţine seama de vârsta omului.

Dar omul poate fi răscolit de versurile marelui nostru poet Mihai Eminescu şi poate vărsa chiar şi lacrimi; dar pentru dragoste nu trebuie să ignori realitatea, care înseamnă convieţuirea în societate. Se ştie că dragostea înseamnă afecţiune, tandreţe, dorinţă şi încă ceva esenţial şi nedefinit, care vine dintr-un loc neştiut de om.

Poate aceasta este explicaţia de ce doi îndrăgostiţi, după ce şi-au făcut acele mărturisiri înflăcărate, mai mult tac, decât vorbesc.

- Ai dreptate în tot ce ai spus, dar Gina este o fiinţă tânără, care se avântă spre viaţă asemenea unei flori care caută spre lumină. Ochii ei verzi şi plini de lumină m-au ajutat să-mi uit grijile, greutăţile şi singurătatea, de când a venit alături de mine. Am descoperit că, pe lângă frumuseţea ei exterioară, posedă şi o frumuseţe lăuntrică şi judecă faptele cu maturitate, răbdare şi înţelepciune.

- Văd că pledezi bine în favoarea ei. Ceea ce ai spus la urmă, sper să te ajute să rezolvi problema care te frământă. Poate că o iubeşti sau poate te înşeli. Dar fii atent la ce îţi spun acum: Noi, bărbaţii în vârstă, ar trebui să-i îndrumăm pe tineri să facă paşii în viaţă, nu să-i ispitim, ca venind spre noi pentru a-şi împlini dragostea, să ajungă să se rătăcească.

Ce vor face ei când noi vom muri? Şi asta după ce şi-au risipit o parte din viaţa lor, rămânând lângă noi?

Poate că tu ţii la această tânără de 26 de ani, dar diferenţa de vârstă este prea mare, îţi poate fi nepoată.

Pomicultorii experimentaţi spun că un altoi tânăr poate fi primit tot de un pom tânăr, care are rădăcinile bine înfipte în pământ şi nu de un pom bătrân, vestejit în parte sau chiar pe cale de a se usca. Nu vreau să crezi că am intenţia să te jignesc,

iar fiind şi eu de aceeaşi vârstă cu tine simt la fel şi mă preocupă viitorul tău, mai ales al ei.

- Deocamdată nu m-a preocupat vârsta mea, mi-a pus probleme gândul că cei de pe strada noastră vor cleveti în legătură cu noi, ceea ce e mult mai greu de suportat.

- Ce îi poate spune sufletul tău de 60 de ani, sufletului ei de 26 de ani? Să nu ne lăsăm furaţi de iubire şi să facem din ea lege. Sfatul meu este să o laşi să-şi găsească perechea, un băiat de vârsta ei, cu care să-şi trăiască viaţa şi să-şi crească copilul. Nu pune în faţă pofta sângelui!

- Dar ţie îţi convine. Tu te-ai unit cu Ani şi ai scăpat de singurătate, dar eu? Îţi este uşor să vorbeşti.

- Ei, dar asta înseamnă, deja, că te-ai supărat. Ani este o femeie de vârsta mea, care a trecut prin valurile vieţii, cu bune şi cu rele, am apucat aceleaşi etape şi transformări sociale şi poate vom părăsi acest pământ în acelaşi timp. Nu acelaşi lucru se poate spune despre voi.

Ce va face Gina peste 10-15 ani? Nu uita că tinerii de astăzi au alte concepţii de viaţă, iar dacă îi va zâmbi un bărbat mai tânăr şi ea dă curs invitaţiei, tu ce vei face?

Ştiu că singurătatea este grea, dar eşti liber să faci ce vrei, necenzurat şi neoprit de nimeni. Ca să mai alini clipele de tristeţe, orientează-te şi tu spre o femeie de vârsta ta. Nu sunt toate femeile la fel, dar unele îşi cer drepturile de soţie. Dacă unele tac, altele se răzbună cum ştiu ele mai bine, în special cele inteligente, care găsesc toate cheile care „să studieze" viaţa.

- Având în vedere că tu eşti camaradul meu de 40 de ani, cel mai apropiat şi mai de nădejde prieten, ţi-am spus tot adevărul în legătură cu Gina. Judecă-mă aspru, dar sfătuieşte-mă ce să fac ca să evit o eventuală greşeală. O cunosc de când s-a născut şi îmi va fi greu să renunţ la ea. Niciodată nu m-am gândit că voi ajunge să am o relaţie intimă cu ea, dar s-a întâmplat şi nu ştiu cum să rezolv problema. Am intrat în jocul

ei şi am acceptat să se apropie de mine, iar acum îmi vine greu s-o resping.

- E tânără, frumoasă, iar tu te-ai aprins prea repede, fără să cugeţi la urmări. Lemnului uscat îi poţi da foc şi cu un ciob de sticlă expus razelor soarelui. Te întreb, Titus, o iubeşti pe Gina cu adevărat?

- Nu pot spune că o iubesc cum am iubit-o pe Cosmina, dar ţin foarte mult la ea.

- Dar ea ce zice?

- Ce să zică? Este în marş tineresc pe un drum care îi convine. Poate nu-şi dă seama ce face, spre ce se îndreaptă. Ea zice că mă iubeşte şi că este fericită alături de mine.

- Pe fostul ei soţ îl cunoşti? Cum arată?

- Îl cunosc. Este înalt, tânăr ca şi ea, un tip destul de frumos, dar violent faţă de familie.

- Poate şi asta a contribuit la decizia ei. Te-a văzut un bărbat liniştit, ocrotitor, tandru. Dar tot cred că ea nu-şi dă seama de situaţia în care s-a vârât, iar pericolul tocmai în asta constă. Ar fi bine ca totul să fie o „aprindere" trecătoare pe care i-o oferă acum patul tău, apoi focul se va stinge şi se va aşterne liniştea.

Acolo unde nu există o dragoste puternică, cu sentimente profunde, sufletul pleacă singur, rămânând doar instinctele animalice; uneori şi acestea din urmă pot crea complicaţii.

- Nu mă tem decât de clevetirile vecinilor de pe strada noastră, de bârfa lor în legătură cu relaţia dintre mine şi Gina. Ar spune şi ei, la fel ca tine, că n-am procedat moral etc., aşa cum se ţes pânzele vieţii.

Adu-ţi aminte când m-am despărţit de Cosmina, cât am suferit! Câtă aromă a avut tinereţea ei!

Doar ea m-a convins că „imnul iubirii" este mult mai religios şi merită să-l cânţi şi să trăieşti. Dacă puteam atunci s-o

rup cu fosta soţie, astăzi eram o familie fericită împreună cu Cosmina.

- Nu vei putea să te lupţi cu destinul, Titus, deci lasă-l să hotărască el, fiind implacabil. Ştiu şi eu că tot ce aduce jertfă iubirii, este purificat de lacrimile fierbinţi vărsate de cei îndrăgostiţi, care au cântat „imnul iubirii", cum ai spus tu. Te întreb, totuşi, ce crede Gina despre vârstă, în general? Că este doar un indicator care trebuie luat în calcul doar în cazul pensionării oamenilor? Ar fi bine să ai o discuţie cu ea în acest sens.

- Până în prezent n-am abordat acest subiect, dar o voi face. Ea este liniştită, ca marea în adâncuri, dar mai ştii ce poate crede?

- Nu consideri că ar fi necesar să judecăm şi dreptul ei la viaţă? Şi să luăm în calcul posibilitatea de a porni alături de un bărbat de vârsta ei?

Te rog să nu te superi pe camaradul tău, care judecă în folosul vieţii şi al Ginei, mai ales, care tocmai asta va căuta mai târziu!

În lupta cu faptele de viaţă vei avea oricând ajutorul meu, atât cât voi putea, dar în lupta cu inima şi conştiinţa ta eşti absolut singur, Titus.

- Ştiu, camarade, şi îţi dau dreptate. Voi încerca să îndrept situaţia, în felul meu, aşa cum ai făcut şi tu în aprilie 1992.

%

În ziua de Rusalii, Gina l-a vizitat acasă pe Titus, unde au petrecut câteva ore împreună. Întrucât el nu găsea cuvintele potrivite cu care să înceapă abordarea problemei, se frământa şi răspundea greu la unele întrebări ale ei.

- Ce ai astăzi? Nu prea eşti în apele tale. Vrei să-mi spui ceva?

- Da, dar nu prea ştiu cum să încep.

- Spune oricum, dar spune odată!

- Gina, ştii că eu ţin foarte mult la tine – a înceout Titus – încă de când erai mică de tot. Niciodată nu m-am gândit la tine ca la o amantă, dar s-a întâmplat să mă prostesc la bătrâneţe şi am căzut în păcat, deşi eu trebuie să fiu cel care să te feresc şi pe tine de greşeală.

- Deci, regreţi? Totul este o greşeală? Ce ai cu mine? Ce ţi-am făcut? Şi îmi spui toate acestea?

- Nu-ţi reproşez nimic. Nu mi-ai făcut nimic rău, dimpotrivă, dar îmi dau seama că am greşit amândoi. Tu eşti foarte tânără şi ai dreptul la o altfel de viaţă, decât să rămâi alături de mine care mi-am risipit-o şi nu mai pot ţine pasul cu tine.

- Şi te-ai gândit că ar fi bine să mă alungi.

- Nu vorbi aşa. Mă văd un tolerat în dragostea şi în relaţia noastră, care te împiedică să-ţi trăieşti viaţa şi iubirea adevărată.

- De unde ştii tu ce vreau eu?

- Poate nu ştiu ce vrei tu, dar ştiu că eu trebuie să mă resemnez şi să-ţi redau libertatea, fiind conştient de faptul că sunt un om vârstnic şi mai târziu ai putea să ajungi să mă urăşti că ţi-ai irosit viaţa alături de mine.

- Exagerezi. Eu am fost totdeauna liberă, iar ceea ce am făcut, a fost dorinţa şi opţiunea mea.

- Nu exagerez deloc. E bine să nu ne facem iluzii. Anii care au trecut peste mine au lăsat urme adânci, pe când tu eşti abia la începutul maturităţii.

Astfel, în timp ce tu urci colina vieţii, eu cobor, iar între noi stă culmea care ne desparte.

Eu sunt obişnuit cu singurătatea, dar mai am şi unele tabieturi specifice vieţii, pe care nu vreau să le suporţi şi tu. Cred că este bine să-ţi croieşti un viitor potrivit tinereţii tale! Caută-ţi un partener potrivit pentru tot restul vieţii şi nu te

amăgi cu viaţa de scurtă durată pe care o trăim în prezent amândoi.

Tinereţea ta nu are nevoie de umbre, iar pentru asta, lângă tine trebuie să ai o inimă care să bată în acelaşi ritm cu a ta. Gândeşte-te la o problemă mai practică: braţul care să-ţi înconjoare trupul, ca şi sărutul pe care îl vei primi, să nu fie doar semne ale măştii obosite care îmi acoperă mie trupul astăzi.

Nu exclude din calcul copilul tău, al vostru, ca şi atitudinea vecinilor noştri de pe stradă. Am înţeles de la tine că ţi-ai iubit mult soţul. Poate îl mai iubeşti, încă. Datorită copilului vostru, el se va întoarce la tine într-o zi. Du-te, dacă te chiamă!

- Nu mai este cazul, răspunde Gina supărată. Din cauza lui am suferit şi am devenit nervoasă şi am multe alte motive pentru care nu vreau să-l mai văd.

- Oamenii se mai schimbă. Şi el s-ar putea schimba, spre binele tău şi al copilului vostru, caz în care ar fi indicat să-i ierţi greşelile.

- Niciodată! a strigat Gina iritată. Faptele lui nu pot fi şterse cu buretele.

- Mai gândeşte-te! Fii indulgentă, întrucât este tatăl copilului tău! Noi putem rămâne prieteni, dacă vrei.

- Deci, asta era îngrijorarea ta?

- Da, pentru viaţa ta viitoare, am răspuns.

- Bine. La revedere! Mă voi gândi la asta.

Şi Gina a părăsit casa.

Cap. II De la Constanţa la Tr. Severin şi de la Tg. Jiu la Mănăstirea Tismana şi Cozia

... Toamna anului 1996. Mă aflam acasă la Titus Ştefănescu, într-o seară plăcută de 07 octombrie, când nu căzuse, încă, bruma prin grădinile gospodarilor.

T.S. adusese o sticlă cu bere în cameră şi mă tot îndemna să beau cu el un pahar, în timp ce urmăream la tv o emisiune de ştiri. Deodată, pe ecran a apărut reporterul Ioan Grigorescu – omul de 70 de ani – care ne-a prezentat emisiunea „Itinerarii", cu vocea sa inconfundabilă, plăcută şi plină de patos, cu care ne-a condus, de fiecare dată printeritorii de vis din ţară şi străinătate, ca un bun cunoscător în domeniu. Acesta alegea cu deosebită grijă imaginile cele mai grăitoare despre vestigii şi obiceiuri ale popoarelor din Grecia, Spania, Italia, China, Thailanda, Malaezia, S:U:A., etc.

De această dată, simpaticul nostru bătrânel, zâmbind mereu pişicher, prezenta tocmai „cultura Minoică", punând în valoare vestigiile culturale şi oamenii care au trăit în diferite perioade istorice pe acele teritorii.

În timp ce imaginile se derulau pe ecran, glasul lui monoton şi cald, axplica cu lux de amănunte totul. Un vultur mare plana în zbor peste un arhipelag de insule, în bătaia soarelui strălucitor, parcă ar fi survolat din văzduh toată istoria acelei ţări încărcată de secole, din care nu lipseau zei, regi, mituri, etc.

Bine documentat, reporterul continuă, apoi, cu prezentarea familiilor de regi care au stăpânit acele locuri încărcate de istoria din care încearcă să surprindă armonia ruinelor trecutului, precum şi continuitatea pe aceste teritorii a mai multor generaţii de oameni. El nu uită să scoată în evidenţă şi enigmele unei istorii chinuite de visele nemuririi, care au fost materializate în construcţiile solide şi energice lăsate de eminenţii arhitecţi ai vremii, prin ale căror opere au contribuit

la ideea de nemurire a unei epoci sigure de propria ei victorie. În acele opere de artă sunt cuprinse semnele triumfului la un moment dat, dar, în acelaşi timp şi cel mai adesea, ele constituie strigătele de ajutor ale istoriei popoarelor care au dispărut, ştiind să moară pentru un ideal. Dar în acele opere de artă a rămas defilarea secolelor care s-au scurs, seducând timpul în care ele nu vor mai fi niciodată.

- Ce zici de asta? l-am întrebat pe T.S., la terminarea emisiunii.

- A fost foarte frumos. I. Georgescu a ales cele mai semnificative imagini pe care le-a explicat ca un veritabil maestru al cuvintelor şi prezentator de artă.

- Îţi fac o propunere: hai să plecăm câteva zile şi să hoinărim prin ţară! Mergem cu maşina mea. Eu am câteva zile libere pentru că se schimbă seriile de cursanţi la şcoală. Ce părere ai?

- Ştii că eu încă lucrez, aşa că va trebui să cer câteva zile din concediul de odihnă. Abia în primăvară îmi voi depune dosarul pentru pensionare.

- Atunci aştept să mă anunţi marţi dacă mergi. Eu plec oricum vreo zece zile, începând cu 10 octombrie, iar dacă mergi şi tu vom stabili împreună itinerariul.

În zilele care au urmat eu mi-am verificat maşina din punct de vedere tehnic, am umplut cu benzină cele două rezervoare şi o butelie cu gaz de la aragazul de voiaj şi am schiţat pe caiet traseul pe care mă voi deplasa.

Peste două zile T.S. mă sună şi mă anunţă:

- Gata, prietene! Mergem! Dar după câte mi-ai tot povestit tu, aş vrea să văd şi eu Mănăstirea Tismana şi hidrocentrala de la Porţile de Fier I. Eşti de acord?

- De acord, prietene! Atunci plecăm mâine. La ora 6°° sunt la tine acasă aşa că să fii gata de drum.

- De ce aşa de dimineaţă?

- Pentru a merge pe răcoare şi să ajungem la Turnu Severin până seara. Tu ia-ţi doar rufele de schimb, restul am luat eu.

- Bine. Te aştept mâine la ora şase.

Eu îmi stabilisem alt traseu, dar nu-l puteam refuza pe el, prietenul meu. Greşisem că nu discutasem înainte de un posibil traseu.

Dimineaţa, la ora stabilită, pe T.S. l-am găsit la poartă, cu valiza în mână, a urcat în maşină şi am pornit spre Hârşova, iar de acolo, prin Slobozia spre Bucureşti, aunde am ajuns la orele 9°° şi am intrat pe Şos. Colentina. Când a văzut că am ajuns la autostrada Bucureşti-Piteşti în 25 de minute, mergând pe Şos. Şt. Cel Mare, Bd. 1 Mai, mi-a spus:

- Eu nu ştiam pe aici, mergeam prin centrul civic, pe Bd. 6 Martie, apoi pe la Leu, grădina botanică şi, la dreapta, apre autostrada Piteşti.

- Am circulat şi pe acolo, dar era aglomerat şi am evitat.

Pe autostradă era circulaţia mai rară şi am oprit la km, 36, unde era un popas şi am mâncat, apoi am cumpărat nişte platine pentru delco, apoi am pornit mai departe. După ce am trecut de combinatul chimic Piteşti, la intersecţia şoselei, am virat spre stânga, spre Craiova – Tr. Severin.

Pe la ora 12 ne aflam în Slatina, la o intersecţie cu Scorniceşti, localitatea de naştere a lui N. Ceauşescu.

- Ia uită-te, măi băiete! zice T.S. Nu ştiam că este în direcţia asta. De când a murit el, s-a destrămat şi comuna-oraş în care s-a născut. Ce e şi viaţa asta! Cine îşi putea închipui că va sfârşi aşa de tragic?

... Spre seară intram în oraşul Tr. Severin, pe lângă fabrica de Apă Grea. Nu oprisem pe nicăieri, nici măcar în Craiova. Am mers la hotelul Transilvania din centrul oraşului şi ne-am cazat. Mai fusesem acolo în anii 1957, 1960, dar mi se părea nou, că fusese renovat.

- Când mergem să vedem hidrocentrala? întreabă T.S.

- Mâine de dimineaţă, ca să vedem tot Complexul Energetic, după care mergem puţin şi spre Orşova, să-ţi arăt locul unde a fost Insula Ada-Kaleh.

- Dar la Tismana pe unde mergem? întreabă el ca un copil neştiutor. E departe de aici?

- De aici plecăm spre Tg. Jiu şi, mai departe spre Tismana. Poate ne oprim şi în satul Hobiţa, unde s-a născut sculptorul nostru Constantin Brâncuşi.

- Mie îmi este foame, camarade, mă anunţă T.S.

- Şi mie. Hai să coborâm în restaurant, să mâncăm.

- Păi, ziceai că ai luat provizii. N-qr fi bine să ...

- N-ar fi. De ele e bine să ne folosim când ne vom găsi departe de oraşe; atunci ne vom hrăni din rezerve. Acum hai să coborâm în restaurant să mâncăm ceva cald!

Când am intrat în sala restaurantului, dinspre oficiul a cărei uşă era deschisă, venea un miros plăcut de fripturi de porc cu mirodenii. Ne-am aşezat la o masă şi un chelner care ne-a văzut s-a îndreptat spre noi.

- Ce luăm? m-a întrebat T.S.

- Friptură. Stai să vedem ce ne recomandă chelnerul.

- Bună seara! Ce doresc să servească domnii?

- Câte o friptură de porc, comandă T.S.

- Şi înainte de masă?

- Un coniac, răspunde T.S. Eu fac semn că nu vreau nimic tărie.

- Atunci o sticlă de vin „Pino Noir", după friptură! adaugă T.S. mulţumit.

După ce am mâncat, ne-am întors în cameră şi ne-am făcut tualeta, pregătindu-ne de culcare.

- Dă şi tu drumul la televizor! îi spun lui T.S. Era o reclamă după care încăperea s-a umplut de frumoasa melodie Bolero de Ravel şi iar o reclamă, urmată de un dans spaniol pe care îl interpreta impecabil o doamnă îmbrăcată într-o rochie neagră, având câţiva trandafiri pe şold şi dansa „In

fandangnello de Huelva". Dansatoarea era o femeie profundă, nu surâdea deloc, iar în ţinuta sa avea o demnitate cu totul orientală şi cânta cu o voce gravă. Bătea cu patimă din călcâie în podeaua scenei, înaintând încet, cu braţele întinse pe lângă trup.

În palme ţinea nişte castagniete pe care le manevra cu degetele, făcându-le să vibreze şi imitând astfel cântecul păsărilor pe înserat. Gâtul ei era lung şi puternic; lovea la fel de puternic podeaua cu picioarele ceea ce îmi producea fiori, când muzica de acompaniament se auzea în surdină. Se deplasa lent şi cu ochii larg deschişi privea înainte, având pe chip o expresie de încremenită jubilaţie, în timp ce descria cercuri largi în dansul ei. Treptat a început să-şi unduiască spatele la fel ca un şarpe care aude fluierul vrăjitorului, după care îşi mişca braţele şi talia, apoi îşi ridica brusc braţele deasupra capului unduindu-le molatic prin aer, precum coada unei pisici ce se freacă de piciorul stăpânului, iar ea continua să danseze şi să le privească.

Orchestra cânta aprig, în timp ce picioarele femeii tropăiau pe podea, iar mâinile ridicate deasupra capului emiteau semnale. Trupul ei se înfiora neobosit, iar rochia fremătă odată cu trupul intrat în vibraţie.

Deodată, dansatoarea îngenunchează, iar rochia i se roteşte în jurul picioarelor, măturând scena cu mişcarea pe care o dau valurile mării; se întoarce brusc, cu o mişcare care seamănă cu mişcarea râului, încât văd pe umărul ei întunecat un fel de fulger de lumină.

Oprindu-se, se întoarce spre public şi salută, palpitând încă, după freamătul dansului, iar faţa i se luminează de un surâs tandru, adevărat, care reuşeşte să-i alunge de pe chip toată crisparea ce a însoţit-o în tot timpul acelui dans.

- Bravo! Extraordinar! exclamă T.S., bătând din palme. E nemaipomenit, prietene!

- Artă adevărată, camarade – spun şi eu. Se ştie că Spania revendică arta flamenco, considerând-o una dintre

bogăţiile ei naţionale. Ai văzut câtă concentrare în execuţie?! Este, într-adevăr, un dans foarte frumos.

Dar mie îmi răscolise sufletul şi muzica lui Ravel, încât parcă mai auzeam în urechi izbucnirile, pe rând, ale instrumentelor orchestrei, care mă făcuseră să mă simt mult mai bine, parcă eram alt om, mai proaspăt şi mai reconfortat.

În dimineaţa următoare, la ora 7°°, eram gata de plecare şi am trecut prin restaurant să mâncăm ceva, dar ni s-a răspuns că nu au decât gustări reci, aşa că am plecat la Hidrocentrala Porţile de Fier I. Am oprit în parcarea de pe mal şi am mers la bariera de trecere unde am discutat cu un poliţist de frontieră, care ne-a explicat că hidrocentrala este în reparaţie şi se aşteaptă nişte utilaje şi piese de schimb din Suedia. Am mulţumit şi am plecat dar de pe mal am continuat să privim panorama gigantului complex hidro-energetic realizat împreună cu fosta Iugoslavie, cu ani în urmă.

- În 1992, când am fost eu aici, l-am găsit pe Maior Pora, care m-a condus jos, în complex şi mi-a explicat multe aspecte tehnice de aici. Nu era în reparaţie, am spus eu. Acolo, în sala turbinelor sunt 12 agregate din care 6 sunt la noi şi şase la partea iugoslavă, precum şi câte două ecluze pe fiecare parte. Există o putere instalată de 1054 MGW

Mai jos de Tr. Severin, la 30 km pe Dunăre, pe insula Ostrovul Mare, în perioada 1972-1977 a fost construită Hidrocentrala Porţile de Fier II, tot în colaborare cu vecinii noştri iugoslavi, care are patru agregate de fiecare parte şi câte două ecluze.

- Da, măi băiete! e o construcţie gigantică. Dar ia priveşte acolo!

- Da, văd două bărci, cu oameni în ele, care scot din apă gunoaie, butuci aduşi de apa dunării din amonte, care ar înfunda sorburile (sitele) pe unde apa ar trebui să ajungă la turbinele din interior.

Am mers în parcare şi am luat maşina, pornind spre Gura Văii, la coada lacului de acumulare din Orşova, înainte de a fi strămutat mai sus.

- Oraşul a fost inundat, după ce unele clădiri au fost dinamitate, am explicat eu; la fel s-a întâmplat şi cu insula Ada-Kaleh, după ce au fost demolate câteva clădiri, împreună cu fabrica de ţigarete; acestea au fost reclădite pe insula Şimian, la distanţa de 7 km în aval de Şantierul Naval Tr. Severin. Vrei să mergem acolo s-o vedem?

- Nu. Aş fi vrut s-o văd pe cea originală. Dar cei care au locuit pe insulă, unde s-au dus?

- O parte dintre ei au plecat în Turcia, alţii au primit locuinţe aici, în oraşul Tr. Severin, iar cei care au avut rude în judeţul Constanţa, au mers acolo.

- Hai să mergem mai departe! Unde zici să mergem?

- La Tismana. Dar mai întâi mergem la Tg. Jiu, unde vom vizita parcul central şi Muzeul local; rămânem noaptea la hotel în Tg. Jiu şi plecăm a doua zi spre Tismana.

- De acord, camarade, spune T.S. vesel. Ştii traseul?

- Desigur. De aici trecem prin izvorul Bârzii, apoi prin Broşteni, oraşul Motru şi ajungem în Tg. Jiu.

- Atunci să mergem, că mi s-a făcut foame! Noroc că cu tine nu mă plictisesc oricât am colinda.

... De la malul Dunării ne-am întors în oraşul Tr. Severin, unde i-am arătat parcul de deasupra portului, apoi căpitănia portului şi mai jos piciorul podului de piatră construit în urmă cu 2000 de ani de Apolodor din Damasc. Când am ajuns lângă Uzina de Apă Grea, T.S. m-a întrebat:

- Am auzit că Centrala Nucleară de la Cernavodă funcţionează cu apă grea. Tot de aici o ia?

- Da, măi, aici se fabrică apa grea. Uzina are o capacitate mare de producţie şi vinde apa grea şi altor ţări, dar statul român nu prea o ajută, o lasă să se descurce singură, cum poate, spun eu.

- Poate vor s-o vândă şi pe asta. Mari greşeli fac guvernanţii noştri, măi băiete. Motivându-se privatizarea, au înstrăinat, pe nimic, aproape toate obiectivele importante construite cu trudă şi mulţi bani de către inginerii şi muncitorii acestei ţări.

1. *Tg. Jiu – Parcul şi lucrările lui Brâncuşi*

Drumul de la Tr. Severin şi până la Tg. Jiu l-am parcurs în trei ore, deoarece n-am depăşit 70 km/h şi am mai oprit la un loc de parcare unde am mâncat şi am făcut cafea, cu care am umplut termosul.

Astfel că la ora 14°° ne aflam deja cazaţi în hotelul central şi ne pregăteam să plecăm în parcul oraşului. Ne-am plimbat prin parc aproape o oră şi am vizitat, pe rând, lucrările sculptate de Constantin Brâncuşi: Poarta Sărutului, Masa tăcerii şi Coloana Infinitului, de data asta servindu-i de ghid lui T.S.

- Mare artist a fost Brâncuşi! a exclamat T.S. Ce păcat că a trebuit să trăiască şi să creeze, apoi să şi moară, pe alte meleaguri.

- Aşa a fost, pentru că în ţară la noi n-a fost apreciată cum se cuvenea opera lui, pe când francezii au făcut muzeu atelierul lui, iar piesele pe care Brâncuşi le-a făurit, au fost adunate şi expuse în muzeul „George Pompidou" din Paris. Ştii unde s-a născut?

- Nu. Mi-ai spus ceva, dar am uitat.

- În comuna Hobiţa din acest judeţ. Vom merge şi acolo, în drum spre Tismana. În anul 1992 când am vizitat eu acest parc, am întâlnit atunci un bărbat de vârstă cu mine, cred că era profesor, care era foarte bine informat în legătură cu viaţa şi cu opera lui Brâncuşi. Când m-a văzut că dau ocol operei numită „Masa tăcerii", s-a apropiat de mine şi mi-a spus: „Asta semnifică „Cina cea de taină", cu Iisus Hristos şi cei 12 apostoli

sau soarele şi cele 12 luni ale anului sau cele 12 constalţii (zodii)" (Mi s-a părut că oscila).

Despre „Poarta Sărutului", zicea că pe cei doi stâlpi de susţinere sunt reprezentaţi doi tineri care se sărută, iar partea de sus este lada lor de zestre; prin sărut, maestrul a vrut să sugereze iubirea şi înfrăţirea neamului românesc. Aici vin tineri seara şi chiar ziua şi îşi fac declaraţii de dragoste.

- Aşa o fi, camarade, dar cele mai frumoase declaraţii de dragoste constau în fapte şi mai puţin în cuvinte.

- Desigur, îi răspund eu, dar el aşa a spus atunci. M-a însoţit, apoi, peste tot şi când a văzut că mă învârtesc în jurul „Coloanei Infinitului" şi ciocănesc în tablă cu degetul, mi-a zis: „vrei să ştii din ce material e făurită? E din oţel şi cântăreşte foarte multe tone. El proiectase 30 de module, iar dacă le monta pe toate ar fi fost foarte înaltă, spre cer şi a fost numită iniţial „Scara lui Iacob", reprezentând năzuinţa poporului român de a se ridica tot mai sus; forma rombică a modulelor semnifică realizările şi eşecurile acestui popor." „De ce au fost montate numai 13 module?"l-am întrebat eu. „Pentru că maestrul a vrut să semnifice jumătatea anului 1914 când a început Primul Război Mondial. Coloana Infinitului este unică în lume şi Brâncuşi a cerut să fie metalizată cu o culoare aurie pentru a-i estompa umbrele."

- Ştia foarte multe despre viaţa maestrului, de când a plecat din sat, apoi şcoala şi tot drumul pe care l-a parcurs acesta din România şi până în Franţa, pe jos. Apoi munca lui acolo, până când a murit şi a fost înmormântat în cimitirul din Montparnasse, în anul 1957, lăsând toate lucrările sale – prin testament – Muzeului din Paris. În 1962 autorităţile din Paris au reconstituit cât mai fidel atelierul său de sculptură, instalându-l într-o aripă a Complexului Muzeal de sticlă, ce poartă numele fostului preşedinte francez Georges Pompidou.

- Hai să ne întoarcem la hotel!zice T.S.

- Mergem să mâncăm ceva la restaurant, apoi urcăm în cameră. Ar fi bine să ne cucăm mai devreme, pentru că mâine avem drum de făcut, iar de dormit vom dormi în maşină noaptea, lângă mănăstirea Tismana, pentru a fi dimineaţa la slujbă.

Am procedat întocmai, iar la televizor am privit numai până la ora 22°°, apoi ne-am culcat.

Dimineaţa, când am privit pe fereastră, am văzut o atmosferă pâcloasă, deloc promiţătoare pentru drum.

- Măi, dar urâtă vreme mai este! spune T.S., care s-a apropiat de fereastră. Ce facem, mai aşteptăm?

- Nu mai aşteptăm deloc, deşi cred că azi va ploua.

- Nu mâncăm ceva? Mie îmi este foame.

- Vom mânca pe drum, în marginea vreunei păduri, unde vom pregăti ceva pe aragazul de voiaj, apoi vom face şi cafea, că termosul e gol.

- Înseamnă că mai aşteptăm vreo oră?

Nu i-am răspuns. După o jumătate de oră de mers, am oprit pe o pajişte, lângă o pădure rară la poalele muntelui. Am scos din portbagaj aragazul, am fiert ouă, apoi am făcut cafeaua şi am încălzit o conservă de carne. Am mâncat, am băut cafeaua, am umplut termosul cu cafea şi ne pregăteam de plecare, când T.S. mă întreabă:

- Tu nu dai nimic de băut?

- Dacă vrei, poţi să-ţi pui un pahar cu bere sau vin. Mergi şi caută în portbagaj în sacoşa de lângă roata de rezervă!

- Ai destulă hrană şi udătură acolo. Cred că ne ajunge până la întoarcerea acasă.

- Dacă se va termina, vom mai cumpăra pe drum, dar hrana rece din portbagaj s-o consumăm numai când ne găsim departe de oraşe; acolo putem mânca la restaurant.

N-am apucat să pornim la drum, că au şi început să se audă tunete puternice dinspre răsărit, apoi fulgere care traversau cohortele de nori negri de pe cer.

- Ai avut dreptate, camarade, zice T.S. Ne plouă azi.

- Dacă plouă liniştit nu avem probleme, dar să nu fie furtună, deoarece, în pădure este periculoasă.

Am pornit motorul şi am ieşit în şoseaua naţională, circulând cu o viteză moderată pe sub plapuma cenuşie de nori, care cobora tot mai jos, grămădindu-se ca nişte baloturi mari de lână maronie şi deveneau tot mai grei şi formau o pânză compactă.

- Ia uită-te, domnule! În câteva minute atmosfera a devenit apăsătoare, spune T.S.

- Furtuna e aproape, prietene! Dacă va ţine mult, astăzi nu vom avea şansa să urcăm pe munte.

- Dar la mănăstirea Tismana ajungem azi?

- Cred că vom ajunge. Acum să vedem dacă vom găsi un loc pentru a ne adăposti de furtună.

Am privit iar cerul. Părea un burduf imens sub care curenţii de aer se învălmăşeau, formând adevărate uragane. Deodată vântul s-a potolit şi în jur s-a aşternut o linişte suspectă.

- Gata! Peste câteva clipe se va declanşa furtuna, îl avertizez eu pe T.S. Să ne depărtăm de pădure.

La prima intersecţie de drumuri, am intrat pe un drum comunal, care duce spre Hobiţa, iar când am ajuns în apropierea intrării în localitate ne-am oprit. Din urmă ne ajunseseră tunetele şi fulgerele cu zig-zag-uri scânteietoare, întretăiate de nişte detonaţii asurzitoare, iar parbrizul maşinii a fost năpădit de picături mari şi repezi de ploaie, încât ştergătoarele nu reuşeau să le îndepărteze. Aprinsesem luminile, dar ele se opreau în pânza de apă ce se formase în faţa maşinii.

Ploaia a durat mai mult de o jumătate de oră, dar cu asemenea forţă încât mă temeam că va îndoi tabla caroseriei; picăturile mari şi grele loveau parbrizul, gata să-l spargă, iar

prin orificiile de aerisire pătrundea de afară un miros de vegetaţie îmbibată cu apă.

Treptat ploaia şi-a redus forţa dar a mai continuat aproape o oră să curgă de sus liniştită, fără vânt, apoi s-a oprit şi ne-a permis să pornim mai departe, spre Casa Memorială unde s-a născut Constantin Brâncuşi.

- Ce ne facem, camarade? Au început ploile de toamnă. Cum ne vom descurca sus, pe munte? mă întreabă T.S.

- Deşi la munte plouă mai des, după ploaie iese soarele şi totul se schimbă în jur. Atmosfera devine plăcută, semănând cu cea de la tropice, îl liniştesc eu.

Când am ajuns la casa lui Brâncuşi, am avut aceeaşi surpriză pe care am avut-o în 1992: uşile încuiate cu lacătul, iar ferestrele pline de zoaiele făcute de ploaie peste păienjeni şi un strat gros de praf. Pe stradă nu era nimeni ca să putem obţine vreo informaţie.

- Ce facem, prietene, mai aşteptăm? îl întreb pe Titus.

- Ce să mai aşteptăm? Nu vezi că totul este lăsat în părăsire şi mizerie? Hai să mergem mai departe! Credeam că au şi ei aici o persoană care să ne explice cum s-a hotărât înfiinţarea casei memoriale, ce exponate au, etc., dar, după praful de pe uşi şi ferestre nu poţi să te aştepţi la nimic. Poate nu a avut niciodată vizitatori.

Să mergem mai departe, că aici am ratat!

2. *Mănăstirea Tismana*

Am întors maşina şi am ieşit din nou în şosea. M-a întrebat ce vom vedea la mănăstire, iar eu i-am povestit multe din cele văzute de mine cu ani în urmă, inclusiv discuţia pe care am avut-o atunci cu Maica Stareţă Modesta.

- Măi băiete, ar fi bine să găsim Mănăstirea deschisă şi s-o putem vizita, şi-a exprimat dorinţa T.S.

- Abia mâine de dimineaţă intrăm în Mănăstire, la ora când are loc slujba. Vom dormi la poalele pădurii la noapte. Aşa am procedat şi eu cu ani în urmă. Dar dacă vremea va fi corespunzătoare, astăzi până se înserează, dăm o raită prin pădure.

- Facem cum spui tu! este de acord T.S.

Pe la ora 15 intram în comuna Tismana. Am căutat indicatorul spre Mănăstire şi am pătruns pe drumul care ducea spre munte, circulând printre dealuri şi coline pline de verdeaţă, până când am ajuns la poalele pădurii.

În stânga muntelui Stârmina se auzeau căderi de apă. Aceasta era apa pârâului Tismana, iar în marginea pădurii se amenajase un loc de parcare, în care am parcat şi eu maşina. Era ora 15^{30}, deci ajunseserăm repede. Acolo nu plouase, doar stropise pământul, iar soarele cald uscase totul, continuând să încălzească aerul şi solul.

- Aici vom rămâne la noapte, îi comunic eu lui T.S.

- Şi până atunci ce facem?

- Îţi propun, mai întâi de toate, să mâncăm ceva, după care să plecăm puţin să vizităm împrejurimile. Iată, acolo, în stânga, un indicator pentru turişti şi o cărare care ne va duce pe munte! Avem tot timp până asfinţeşte soarele.

- De acord, dar hai să mâncăm!

Am scos din portbagaj mâncarea: şuncă, brânză, ouă fierte reci şi pâine, pe care le-am aşezat pe un şervet mare, pus pe o pătură. Am adus, apoi, o sticlă cu vin „Muscat Otonel" şi două pahare, pe care le-am umplut mai mult de jumătate şi le-am completat cu apă minerală.

- Hai noroc, prietene! spun eu, ridicând paharul.

- Noroc, Camarade! Aşa mai merge. Mai ai de ăsta?

- Nu. Mai am, însă, o sticlă de Pine Noir.

- E foarte bun şi ăla, apreciază T.S.

După ce am strâns masa, ne-am luat hanoracele şi câte un băţ gros pentru sprijin pe munte şi am pornit pe cărarea cu

indicatorul turistic. Peste o jumătate de oră am ajuns la o creastă golaşă de deal, peste care adia un vânt subţire, aducând cu el dinspre vârf, miresme de răşină, conuri de brad şi iarbă. Ne-am aşezat pe nişte pietre, care mai păstrau, încă, în ele căldura soarelui.

Din depărtare se auzea behăit de oi şi vocile ciobanilor care le însoţeau. Am continuat să urcăm şi am ajuns într-un luminiş, pe creastă de deal. De acolo se vedea cetatea Tismana, în centrul căreia se înălţa semeaţă biserica.

- Acolo este Mănăstirea Tismana, ctitorită de Sfântul Nicodin! spun eu, arătându-i cetatea lui T.S.

- Extraordinar! Este întocmai ca un cuib de vulturi, care veghează peste înălţimi.

- Da, prietene, este un peisaj mirific. Peste acel „cuib de vulturi", cum l-ai numit tu, cerul este nesfârşit, iar cupola lui de culoarea cobaltului arcuieşte întocmai ca o icoană de vis. Mănăstirea Tismana este aşezată pe un platou de piatră, mărginit de văi şi hăuri, precum şi de păduri dese de fagi, goruni şi brazi seculari şi chiar de castani comestibili, pe care i-a sădit însuşi Nicodim. Pe zidurile exterioare cetatea este prevăzută cu cinci turnuri de observare şi apărare, iar în centrul ei se află mănăstirea. Spitalul, numit pe atunci bolniţă, se află în afara măcăstirii. În jurul Mănăstirii sunt rânduite chiliile maicilor. Toate acestea le vei vedea mâine, când vom intra acolo, dar am vrut să ştii. Este o istorie întragă pe care am scris-o, deja, în cartea „Hoinar prin ţară".

Soarele se apropia de asfinţit, iar în jurul nostru lumina parcă se micşorase, devenind nehotărâtă, dar razele soarelui poleiau cu aur crestele munţilor, pe care le contura fin în zare.

- Ar fi bine să ne întoarcem la maşină. Toamna, în pădure se întunecă mai devreme, iar înserarea ne poate cuprinde pe drum.

- Tu ştii mai bine, este de acord T.S.

Am început coborârea. Cărarea şerpuia printr-un desiş de brazi, apoi de fagi, care făceau să scadă lumina. Pentru scurtă vreme mi s-a părut că aud bolboroseala unei ape, care semăna cu murmurul valurilor mării.

- Ce se aude? mă întreabă T.S. care auzise zgomotul.

- Cred că este apa Tismanei, al cărei zgomot este amplificat de ecoul pădurii, care închide valea din toate părţile.

Coborâm panta pe lângă valea prin care curge pârâul Tismana, o vale adâncă tăiată în piatră de apă, cu multă trudă şi cu tenacitate, pentru a ajunge, în final, în Dunăre.

- De aici terenul este accidentat şi este destul de periculos să-l străbaţi pe întuneric, spun eu. Bine că nu ne-a prins întunericul şi iată că se vede locul de parcare şi maşina noastră.

Ne-am lăsat hanoracele în portbagaj şi am mai stat de vorbă, întrucât în afara pădurii lumina mai zăbovea, înainte de a fi învinsă de întuneric.

- Ce facem, mai mâncăm ceva? Mă întreabă T.S.

- Văd că plimbarea pe munte ţi-a făcut poftă de mâncare. Scoate şi tu ce vrei din portbagaj!

- Puţină şuncă cu ceapă, pâine şi un pahar de vin Otonel, propune T.S. E bine?

- E foarte bine, aprob eu. Dar cu apă minerală.

După ce am mâncat şi am băut un pahar cu vin, am rămas pe iarba pe jumătate uscată de lângă locul de parcare şi am privit cerul, pe măsură ce se lăsa întunericul. Răsărise şi luna, iar secera ei suplă, dar luminoasă, se plimba agale printre stele, luminând timid pământul cu lumina ei rece, argintată.

În pădure nu se mai auzea niciun zgomot, de parcă viaţa încetase cu desăvârşire. Numai apa Tismanei sălta în cascade pe fundul văii. Am adormit târziu.

În dimineaţa următoare ne-am trezit în ciripitul păsărilor, care venea din desişul pădurii. Am coborât din maşină şi am constatat că în jurul parcării iarba era plină de

rouă. Ne-am spălat pe rând cu apă dintr-un bidon de material plastic, apoi ne-am îmbrăcat decent pentru a ne îndrepta spre intrarea în Mănăstire.

- Nu mâncăm nimic? întreabă T.S.

- Nu. Vom mânca după ce ne întoarcem aici.

- Nici o cafea?

Îi fac semn din cap că nu. Dintr-un desiş se auzea un ciocănit puternic în scoarţa unui copac. Probabil o ciocănitoare îşi căuta insectele suc scoarţa lui.

- În noaptea trecută m-a trezit o „buhă" cu huitul ei şi n-am mai putut adormi o vreme; în acel timp am auzit un zgomot sacadat, care semăna cu cel făcut de castagnete, dar nu ştiu de unde venea, însă era însoţit de mai multe ţipete stridente.

- Da, erau cocoşii de munte, care ies noaptea în poiene să se întâlnească cu găinuşele. Cântecul lor de dragoste seamnănă cu castagnetele spaniole.

A răsărit soarele mângâind vârfurile copacilor, dar nu putea străbate până la sol, din cauza frunzişului încă destul de des.

Aproape de ora opt, am pornit amândoi spre poarta de intrare în Mănăstirea Tismana. Era descuiată şi am pătruns sfioşi în curte, negăsind pe nimeni care să ne îndrume. Apropae de intrarea în biserică a apărut o măicuţă în vârstă, pe care am întrebat-o dacă o pot vedea pe Maica Stareţă Modesta.

- N-o puteţi vedea. Dânsa este plecată la o consfătuire profesională, de unde se va întoarce peste câteva zile, ne-a lămurit, în timp ce ne conducea la intrarea în biserică.

Când am intrat, în faţă ne-a apărut catapeteasma care ardea ca o jarniţă, iar icoana Sfintei Fecioare Maria cu pruncul ei în braţe licărea orbitor. Am aprins şi noi câte o lumânare, ne-am spus în gând câte o rugăciune scurtă, după care am privit la sfinţii de pe pereţi.

- Acesta este Sf. Nicodim? întreabă T.S. în şoaptă.

- Da, i-am răspuns tot în şoaptă, apoi am asistat la slujbă. Am ieşit în curtea chiliilor şi am privit cu atenţie zidurile bisericii pe exterior, după care am plecat spre locul de parcare unde era maşina.

- Îmi este foame! îl aud pe T.S.

- Ia bidoanele acestea şi mergi la pârâu să iei apă în ele, până când pregătesc eu masa.

- Dar mai au apă în ele. Să luăm din altă parte.

- Bine. Atunci taie ceapa asta şi şunca!

Am pus tigaia pe aragaz şi am făcut omletă cu şuncă, apoi ne-am aşezat pe iarbă să mâncăm. Din pădure s-a auzit cântecul cucului.

- Ce frumos se aude cântecul cucului, multiplicat de ecoul pădurii! spune T.S. În pădure totul este atât de frumos că nu-ţi vine să mai pleci.

- Camarade, nu bei un pahar cu bere?

- Aş bea, zice T.S., dar singur n-am chef.

- Bine. Hai să strângem masa şi să plecăm!

- Unde mergem de aici?

- Înapoi la Tg. Jiu, iar de acolo la Polovragi.

Am pornit motorul şi am ieşit în drumul care face legătura cu drumul naţional. Era un soare cald, iar cerul era senin. Drumul a fost aproape liber, circulaţia fiind destul de rară, încât am ajuns la Tg. Jiu puţin după ora 15°°. Am intrat într-un magazin alimentar de unde am făcut cumpărături: 1 kg carne de pasăre, două sticle cu vin „Muscat Otonel", două sticle cu apă minerală „Borsec" şi două pâini, după care am mers la o benzinărie unde am completat carburantul din rezervor şi am pornit spre Rm. Vâlcea, cu intenţia declarată ca în drum să mergem şi la Mănăstirea Polovragi. Mă simţeam odihnit şi ştiam că vom ajunge la porţile mănăstirii în vreo trei ore, dacă drumul este mai aglomerat. Pe drum am discutat tot felul de probleme, dar după o tăcere, T.S. mă întreabă:

- Ce localitate a fost asta prin care am trecut?

- Bengeşti. Aşa scria şi pe indicatorul rutier. Mai avem destul până la Mănăstirea Polovragi.

- Să ştii, camarade, că m-a impresionat mult ceea ce am văzut acolo, la Tismana.

- Pe mine m-a impresionat prima dată, pe 21 mai 1992, când am vizitat-o. Am asistat atunci la toată slujba de Constantin şi Elena, părinţii mei purtaseră aceste nume, iar după slujbă am discutat foarte mult cu Maica Stareţă Modesta, care mi-a prezentat multe date din istoria Mănăstirii Tismana şi despre Sf. Nicodim.

- Ai văzut câtă curăţenie era în curtea măcăstirii? Pe prispa clădirii unde se aflau chiliile măicuţelor erau flori de la un capăt la celălalt. Însă mi s-au părut posomorâte, aproape toate. Sau poate aşa le-am văzut eu, fiind îmbrăcate în îmbrăcămintea cernită.

- Nu pot fi nefericite, dar sunt obosite pentru că muncesc foarte mult şi participă la toate slujbele, de dimineaţă la ora 5 şi de noapte la miezul nopţii. În ceea ce priveşte curăţenia, este normal să fie aşa. Se vede mâna de gospodină harnică a femeii. În toate mănăstirile de maici în care am fost, curăţenia a fost eticheta lor.

Vei vedea curăţenie şi la Mănăstirea Polovragi, deşi acolo sunt numai călugări. Iar dacă vom găsi şi un preot sau un călugăr să discutăm, ai să vezi câte poţi afla. M-aş bucura dacă vom putea intra în peştera lui Zamolxis, despre care se spune că se află sub pământ, la mare adâncime, acolo există un tunel lung de peste 10 km, care face legătura cu cetatea de la Sarmisegetusa.

- Mă faci curios. Mi-ar plăcea să putem face acel drum măcar o dată în viaţă.

3. *Mănăstirea Polovragi*

În jurul orelor 16^{30} ajunsesem în dreptul intersecţiei cu drumul ce ducea spre această mănăstire. Am încetinit mersul maşinii şi am virat spre stânga, intrând pe drumul în pantă, cu multă precauţie, deoarece urma să trecem pe lângă apa pârâului Olteţ, domolit, după ce străbătuse cheile de piatră formate de acele lespezi de culoare roşiatică.

De sus, dinspre amintitele chei, venea un vuiet asurzitor, provocat de prăvălirea apei în cascade, care semăna cu zgomotul produs de ropotul copitelor unei cirezi de animale mari în galop.

Când am ajuns în apopierea porţilor mănăstirii, am parcat maşina într-un loc mai ferit, unde hotărâserăm să rămânem şi peste noapte. Cerul era senin, soarele era însă destul de sus; dinspre pădure venea un val de aer cald, încărcat de miresme.

- Ce facem, camarade, intrăm în mănăstire? Întreabă Titus.

- Dar la ora asta nu cred că mai este poarta deschisă. Slujba pentru enoriaşi are loc dimineaţa, când bate clopotul. Dacă vrei, mergi şi încearcă dacă e deschisă poarta.

- Este încuiată, m-a informat el când s-a întors dezamăgit.

- Nu-i nimic. Îţi propun să facem o scurtă plimbare prin pădurea din apropiere şi să vedem şi livada de pomi fructiferi din apropierea gardului Mănăstirii. La întoarcere mâncăm ceva şi ne culcăm.

- Facem aşa cum spui tu! aprobă el.

... Mănăstirea Polovragi poartă hramul „Adormirea Maicii Domnului" şi este înconjurată din toate părţile de pruni, meri, peri şi castani, după care încep pădurile falnice de stejari, fagi, goruni, mesteceni, brazi şi pini.

În partea stângă, dincolo de Olteţ, aceeaşi pădure deasă îmbracă dealurile şi continuă până sus, pe munte.

Aici, la Polovragi, este hotarul dintre câmpia din sud şi înălţimile sacre ale geţilor, dinspre nord, Mănăstirea fiind situată la poalele munţilor Căpăţânii şi a muntelui Piatra Polovragi, ale căror stânci arcuiesc efectiv peste pârâul Olteţ, asemenea unor gigantice porţi de piatră.

Am luat-o amândoi pe marginea livezii de pomi fructiferi şi am căutat podeţul peste pârâul Olteţ, dorind să ajungem în pădurea de foioase. Ajunşi acolo, am constatat că, deşi era toamnă, frunzele copacilor se menţineau verzi, având o nuanţă de galben ici-colo, fără a începe să cadă de pe ramuri.

- Ce frumos este aici! spune T.S. Parcă te-ai afla într-un sanctuar.

- Nu uita că aici păşim pe meleaguri încărcate de istorie şi de frumuseţe. Asta este aici pe pământ, dar ce o fi sub pământ? Am citit într-o lucrare în care se spunea că în peştera lui Zamolxis există zone în care se găsesc stalactite şi stalagmite; apoi există jilţul lui Zamolxis, cioplit în piatră, iar pe fundul peşterii curg râuri subterane, care se nasc din întuneric şi răsună în adâncuri.

Despre marea putere a lui Zamolxis au scris în antichitate istoricii greci Herodot şi Strabo, care susţineau că Zamolxis era preotul suprem al geţilor, iar sălaşul lui se afla acolo, în peşteră.

... Înaintam pe o potecă ce şerpuia prin pădurea deasă, formată din copaci bătrâni, ale căror coroane formau un veritabil tunel peste potecă, prin unirea lor. Peste o jumătate de oră am ajuns într-o poiană largă şi luminată, unde iarba era mare, pe jumătate galbenă, iar un vânticel venit din interiorul pădurii, o înclina pe o parte şi pe cealaltă, mângâind-o cu adierea lui şi făcând-o să foşnească uşor. În freamătul ei, iarba răspândea în jur un miros plăcut, ca un perfum diafan pe care îl emană ierburile amestecate de munte.

Am fost luaţi prin surprindere de saltul unei veveriţe care a ajuns pe sol în faţa noastră şi a început să adune alune de pe jos, apoi a dispărut într-un tufiş.

- Iată o veveriţă! strigă T.S.

- Am văzut-o, i-am răspuns eu, dar priveşte aici! Acest copac drept şi înalt, încât nu-i poţi vedea vârful, este un gorun. Vezi cât este de zvelt?

- Da, măi, ceea ce se spune despre gorun, nu e poveste. Este într-adevăr un copac falnic.

- De aici hai să ne întoarcem! Dacă se întunecă putem pierde cărarea şi să ne rătăcim prin pădure.

- Mie chiar mi s-a făcut foame, zice T.S. , dar n-aş mai pleca de aici, unde totul este frumos. Avem o ţară frumoasă, cu o natură generoasă, unică în lume în felul ei.

Deodată l-am auzit declamând: „Pământ iubit, recunoştinţa noastră în veci! Totul este feerie!"

- Mă bucură simţirea ta deosebită, Titus. Dacă vei ajunge vreodată sus de tot, pe vârful unui munte înalt, te asigur că vei avea senzaţia unică, aceea că te afli în comuniune cu Dumnezeu. Eu am trăit o singură dată acest sentiment unic pe vârful muntelui Cindrel. A fost suficient ca din acel loc înalt să-mi ridic privirea spre cer şi să-L simt lângă mine.

Am ajuns la maşină înainte ca soarele să apună şi am trecut la pregătirea cinei: am prăjit puiul în tigaie, neavând alte condiţii pentru a-l frige, apoi am tiat pâinea şi ne-am apucat să mâncăm.

- M-am înecat, camarade. Mă duc să aduc apa şi vinul să nu păţeşti şi tu la fel, a glumit T.S., fugind la portbagaj.

- Cred că am greşit, am spus eu încet, privind în jurul nostru.

- Ce ai greşit?

- Carnea păjită a răspândit mirosul în toată zona, inclusiv în pădure şi asta atrage prădătorii. Mă tem să nu avem surprize.

- Nu vin ele până aici, lângă Mănăstire.

După ce am mâncat, am dus oasele şi resturile de mâncare la o distanţă de 50-60 metri de maşină, înspre plantaţia de pomi fructiferi, apoi am rămas pe iarbă, discutând despre diferite întâmplări trecute, înainte de a intra în maşină să ne culcăm.

- Ar fi bună o cafea, zice T.S.

- Nu trebuie să bem cafea la ora asta pentru că nu mai putem dormi, iar noi avem tot interesul să fim odihniţi mâine, dacă vom intra în peşteră.

Privind spre locul unde dusesem resturile de mâncare, am văzut doi lupi care mâncau oasele, iar trosnetele lor în dinţi se auzeau până la noi, în liniştea serii.

- Ce părere ai, prietene? Îl întreb eu pe T.S.

- Ai avut dreptate. Cred că lupii ne-au privit cum mâncam, din marginea livezii de pomi fructiferi.

- Noroc că lupii nu sunt periculoşi în acest anotimp, când mai găsesc mâncare, dar în perioada zăpezilor mari şi viscolelor, atacă în haită orice animal şi chiar pe om.

Noaptea am adormit în „cântecul" pârâului Olteţ, care lovea ritmic în stânci, prăvălindu-se la vale, de unde îşi lua cursul normal spre Dunăre. Pe la două noaptea am auzit ţipătul strident al unei păsări de noapte.

Dimineaţa, însă, ne-a trezit cântecul mierlei, cu nişte schimbări întortochiate de ritm. Am ieşit din maşină şi am observat plantele pline de rouă. Noaptea fusese răcoroasă.

- Cât este ceasul? mă întreabă T.S.

- Şase. Poţi să te scoli şi tu, să ne pregătim ca să intrăm în mănăstire, când va bate clopotul cel mare.

- Mâncăm ceva înainte? Măcar o cafea să bem.

- Este bine să nu mâncăm înainte de slujbă, dar dacă vrei cafea, vezi că mai este în termos.

Ne-am spălat şi ne-am îmbrăcat decent şi am aşteptat să bată clopotul. Treptat, soarele care răsărise, îşi trimitea razele

calde spre sol şi din pădure s-a pornit un cor de ciripit de păsări, pe diferite voci.

- Bună dimineaţa, soare! am spus eu cu voce tare. Vino, camarade, să vezi o minune a naturii! i-am strigat lui T.S. şi i-am arătat o pânză de păianjen prinsă pe o ramură de pom, prin care o rază de soare străbătea cu dulcea ei lumină, colorând praful şi roua care o impregnau. Parcă era un smarald strălucitor.

- Ai auzit toaca în zori? l-am întrebat eu.

- Nu. Am dormit fără vise.

- La ora cinci, călugării participă la slujba de dimineaţă. Ei o numesc „utrenie".

- Ce aer proaspăt şi răcoros! Spune T.S. întinzând braţele. Bine că m-am odihnit, dacă mergem în peşteră. Dar ce vom face dacă nu ne întoarcem până de inoptează? Dormim acolo?

- Poate ne vom întoarce. Nu ştiu ce va fi. Data trecută când am fost aici, mi-a spus un călugăr că în împrejurimi sunt mai multe peşteri: de sare, de oase, peştera roşie, peştera lui Jianu, dar vizitarea lor se face numai în mod organizat.

În timp ce discutam noi, în aer a început să bată clopotul cel mare de la Mănăstire, care anunţa slujba de dimineaţă penru enoriaşi. Glasul lui puternic făcea să vibreze aerul, al cărui tremur ajungea până la noi şi ne răscolea.

- Aceasta este chemarea la slujbă?întreabă Titus.

- Da. E timpul să mergem.

Poarta era larg deschisă, iar în curte erau câţiva enoriaşi din comuna Polovragi şi din împrejurimile ei. La intrare am întâlnit un călugăr cu părul alb, pe care l-am salutat şi l-am întrebat dacă, după slujbă, putem vizita peştera lui Zamolxis.

- Nu, penru că este închisă din luna mai, de când a fost aici un grup de parlamentari, care au vizitat-o, dar n-au străbătut tot tunelul. Veniseră din Bucureşti.

Am intrat în biserică trecând prin pridvorul clădit pe cei opt stâlpi de zidărie. Slujba nu începuse încă şi am avut timp să aprindem lumânări, apoi să privim icoanele fixate pe pereţi. T.S. a rămas să discute cu un călugăr tânăr, destul de stilat şi îndatoritor.

După slujbă am ieşit în curte însoţiţi de tânărul călugăr, care ne-a arătat locul unde sunt chiliile şi unde se serveşte masa comună. Deasemenea, am făcut ocolul mănăstirii, cu zidurile ei groase de un metru, ca o veritabilă cetate. Turla bisericiiare formă poligonală, prevăzută cu mai multe firide, sub care este un brâu şi arcade frumos decorate, iar acoperişul este din tablă. Mănăstirea are picturi pe ambele părţi ale intrării în biserică, asemenea unor mănăstiri de pe muntele Atos, fapt unic în România.

În final, călugărul ne spune: „Biserica aceasta a fost ctitorită între anii 1504-1505, apoi restaurată în 1643 de banul Olteniei, P. Milescu, care a închinat-o Sfântului Mormânt din Ierusalim; abia peste 55 de ani a fost răscumpărată de Constantin Brâncoveanu, domnitorul Ţării Româneşti, care a plătit trei pungi de aur.

Această biserică a fost prădată de armatele turceşti. Un comandant turc a intrat atunci călare pe cal în sfântul lăcaş, a scos pistolul şi a tras în icoana Sf. Fecioare Maria. Calul lui s-a speriat şi l-a trântit cu capul de o lespede, murind pe loc.

De asemenea, aici există documente care atestă că în timpul revoluţiei din 1821, aici a fost şi Tudor Vladimirescu cu pandurii săi".

I-am mulţumit călugărului pentru informaţii şi ne-am îndreptat spre ieşire.

- Ai văzut, camarade, totul strălucea de curăţenie atât în curte, cât şi în zona chiliilor, deşi sunt bărbaţi.

- Curăţenie şi ordine este în toate mănăstirile.

- Dar l-ai auzit pe călugăr ce a spus despre răscumpărarea Mănăstirii Polovragi, cu trei pungi de aur?

- Da, dar dacă citeai inscripţia de deasupra uşii de la intrarea în biserică, aflai tocmai acest fapt.

- N-am fost atent când am intrat.

- Îmi pare rău că am ratat, pentru a doua oară, vizitarea peşterii lui Zamolxis. Hai să mergem la maşină, că mi s-a făcut foame!

Am mâncat brânză cu ardei gras şi câte un ou fiert, rece, iar T.S. a băut un pahar cu bere.

Am pornit motorul şi am plecat spre Rm. Vâlcea.

- Ce sat este acesta, din stânga? întreabă T.S.

- Românii de Jos. Înainte se numea „Vai de ei". Este un sat de păstori foarte bogaţi, veniţi dinTransilvania, de peste munţi, din care motiv localnicii de aici le-au zis „ungureni". Ei fugiseră de acolo din cauza stăpânirii ungare.

- De unde ştii tu atâtea amănunte despre ei?

- În 1992 am fost şi aici, în satul lor şi am discutat cu un profesor care le ştia toată istoria trecută şi prezentă. În toate curţile există cel puţin o maşină, iar pe acoperişul casei antenă tv. Sunt oameni harnici şi hotărâţi să trăiască bine.

- Se văd case mari, garduri înalte, mai spune T.S.

Am trecut de Horezu, apoi de Govora, iar în apropiere de localitatea Râureni am oprit la un loc de parcare şi am mâncat ceva. Titus a adus sticla cu vin din portbagaj şi a spus:

- Eu am să beau un pahar de Otonel, deşi îmi pare rău că nu poţi şi tu să faci la fel. Ce să-ţi fac?

Pe marginea şoselei un cioban păştea oile şi ajunsese în apropierea noastră. L-am întrebat câte ceva şi tot discutând, ne-a spus că la Ocnele Mari se scufundă pământul.

- De ce? îl întreabă T.S.

- Acolo au fost mine de sare, iar acum, când plouă mai tare, apa înmoaie pământul care se lasă în jos cu case cu tot. E prăpăd acolo.

- Dar dumneata de unde eşti?

- Din comuna Râureni.

După amiază am ajuns la Râmnicu Vâlcea şi ne-am cazat la hotel, ca să putem face o baie fierbinte şi să ne odihnim lejer, într-un pat normal. Seara am coborât în sala restaurantului şi am mâncat.

4. *În Munţii Căpăţânii*

- Unde mergem mâine? mă întreabă T.S.

- N-ai spus că vrei să vezi M-ţii Cozia şi poate şi biserica?

- Da, da, uitasem. Dar acolo nu este frig în acest sezon? Pot să suport frigul dacă locul este curat, dar nu pot suporta oamenii răi şi murdari.

Ne-am culcat devreme, iar în dimineaţa următoare ne-am bărbierit, ne-am îmbrăcat, am achitat nota şi am mers într-un magazin alimentar de unde am cumpărat alimentele necesare pentru alte zile pe care urma să le petrecem pe cărări de munte.

Am pornit din Rm. Vâlcea în jurul orei 9°° spre Cozia. După ce am trecut prin staţiunea balneară Călimăneşti Căciulata, ne-am oprit pe un loc de parcare unde am mâncat şi am făcut cafea, apoi am umplut şi termosul cu cafea pentru drumeţia pe care urma s-o facem pe cărările de munte.

De acolo am pornit spre Sălătrucu, unde am căutat cabana pădurarului cu care am hoinărit eu prin pădurile din munţii Cozia cu ani în urmă, considerând că el ne va fi de ajutor şi de acestă dată.

Nu l-am mai găsit nici pe pădurar, nici câinele lui lup. Cabana era încuiată şi totul părea pustiu.

- Ce facem dacă nu-l găsim? mă întreabă T.S. Poate ar fi bine să aşteptăm, s-ar putea întoarce.

- Nu cred. Aici avea un câine lup, păsări, chiar şi o capră care avea ied. Azi totul pare pustiu. Ne vom întoarce la

şoseaua naţională, continuăm drumul până la localitatea Brezoi, iar de acolo încercăm să pătrundem în munţii Căpăţânii. Ce zici? îl întreb pe T.S.

- Cum crezi tu că e mai bine. Eu nu cunosc locul.

Am intrat pe drumul naţional şi am pornit spre Sibiu, iar după 25-30 km am virat spre stânga pe un drum judeţean spre localitatea Brezoi. Dar înainte de a vira spre Brezoi, am oprit ca să-i arăt lui T.S. pădurea de peste râul Olt, din masivul Cozia.

- Vezi masivul acela pietros din stânga Oltului? Acela este Cozia. Apa Oltului a separat acest masiv muntos de masivul Căpăţânii, iar acolo este şi mănăstirea Cozia, unde a sihăstrit Sf. Nicodim mai mulţi ani de zile, fiind sfetnicul de taină al domnitorului Ţării Româneşti, Mircea cel Bătrân. Peste ani, Sf. Nicodim a ajuns la Tismana, unde a şi murit. Este o istorie lungă pe care am aflat-o cu ani în urmă, când am vizitat Mănăstirea Cozia, de la un călugăr bătrân, înalt şi slab, care arăta ca un vulcan stins. Am vorbit mult cu el atunci şi mi-a arătat cripta unde este înmormântat Mircea cel Bătrân, apoi Teofana, mama lui Mihai Viteazu, domnitorul Ţării Româneşti ucis mişeleşte la Mirăslău în 1601 de către Generalul austro-ungar Basta.

La sfârşitul discuţiei noastre călugărul mi-a spus: „Orice păcat săvârşit de om va fi plătit în această viaţă. Păcatul întunecă conştiinţa şi trebuie să ne ferim de el. Singurul mod de a scăpa de păcat este să ţinem post şi rugăciune, pentru că el lasă în sufletul omului urme care se şterg foarte greu".

- Se spune că aceşti călugări sunt sfinţi, spune T.S.

- Nu sunt sfinţi, dar în raport de faptele lor şi de modul cum şi-au trăit viaţa monahală, după moarte sunt propuşi de mitropoliţii lor să fie sanctificaţi.

- Iată câtă măreţie se vede dincolo de Olt, îmi atrage atenţia T.S.

Într-adevăr, pe malul opus stâncile de granit luminate puternic de soare, alcătuiau un peisaj pitoresc, fantastic: spre

cer se înălţau stâncile masive de granit, pe marginile cărora creşteau copaci; apele repezi şi vijelioase ale Oltului tăiaseră pereţi drepţi în masivul stâncos, iar prin trecerea lor învolburată de-a lungul a sute de ani, reuşiseră să lustruiască şi să rotunjească piatra, în care croiseră ornamente greu de imitat de mâna omului.

Mai sus se înălţau şi Munţii Căpăţânii, care suferiseră aceeaşi tăiere nemiloasă sub acţiunea apelor Oltului, despărţindu-i de fraţii lor de pe celălalt mal al râului, ceva mai la vale de vărsarea apei Lotrului în Olt.

Munţii sunt îmbrăcaţi cu păduri de foioase, iar mai sus cu brazi şi pini, până în vârfurile care sunt acoperite cu zăpadă chiar şi pe timpul verii.

Mâna Creatorului se vede peste tot, iar prima dată când am ajuns prin aceste locuri am păşit cu emoţie, asemenea unui copil care calcă pentru întâia oară în altarul unei biserici, fiind copleşit de măreţia lui.

Totul vibra atunci în jurul meu, în timp ce îmi simţeam inima că se dilată şi se umple de smerenie. Şi astăzi cuvintele mele nu sunt îndestulătoare ca să pot descrie cum se cuvine acele frumuseţi pe care le-am văzut şi le-am trăit. Sunt tablouri unice, greu de zugrăvit de un muritor.

Am pornit motorul şi în 15 minute am ajuns în localitatea Brezoi. Ceasul arăta ora 11²° şi nu găseam pe străzi nicio persoană care să ne îndrume pe unde ar trebui să intrăm în pădure.

- Opreşte! îmi spune T.S. zărind o femeie în vârstă de vreo 40 de ani, care scotea nişte zarzavaturi rădăcinoase din pământ, în curtea sa.

S-a apropiat de gard şi a întrebat-o:

- Bună ziua! Doamnă, vă rog să-mi spuneţi pe unde putem intra în pădure?

- Sunteţi turişti?

- Da, de la Constanţa şi am dori să facem o plimabre prin pădure.

- Mergeţi la vale pe uliţa asta, iar când se termină casele, treceţi peste nişte pajişti cosite, apoi daţi de un drumeag care merge în pădure. Dar nu puteţi intra cu maşina în pădure.

- Mulţumesc, doamnă! Bună ziua!

T.S. a venit la maşină, a urcat şi mi-a spus:

- Dă-i drumul, prietene! Mergem până când ieşim din localitate, iar acolo ne orientăm noi.

Când am ajuns la capătul uliţei, ne-a ieşit în cale o haită de câini, care lătrau la noi de zor. Dintr-o curte a ieşit o femeie, însoţită de un băieţel de 10-12 ani, care au potolit câinii şi ne-au îndrumat mai departe.

- Doamnă, pe unde putem ajunge la Piscul Soarelui?

- Apoi este acolo, sus de tot, arată ea cu mâna. Dar noi îi spunem „Piatra arsă" pentru că este tare roşie. Până acolo nu puteţi merge cu maşina, doar pe jos, pe cărare, adaugă ea. Sunteţi turişti?

- Da, răspunde T.S.

- Apoi, pe aici vin mulţi turişti, dar lasă maşinile pe aici, pe uliţa asta. Luaţi-o pe poteca din stânga căpiţei de fân de colo şi mergeţi până daţi de un pârâiaş cu loc de adăpare a animalelor din pădure, apoi mergeţi spre dreapta cum vă duce poteca.

- Mulţumim, doamnă!

- Nu e aşa departe, poate un kilometru, mai zice ea.

Am pornit peste pajiştea cosită şi ne-am oprit în stânga căpiţei de fân, la umbra unui fag.

- Hai să mâncăm ceva şi să pregătim merinde pentru drum! Zic eu.

- Ce fel de merinde? întreabă T.S.

- Pâine, nişte şuncă şi o sticlă cu apă.

- Şi o sticlă cu bere, nu?

- Mai bine termosul cu cafea.

După ce am mâncat, am pregătit rucsacul şi ne-am tăiat dintr-un copac două beţe solide pentru sprijin pe munte şi eventual, pentru a ne apăra, am îmbrăcat hanoracele, şepcile şi am pornit la drum pe cărarea indicată de femeie.

- Măi, băiete, ce simplu şi frumos vorbesc oamenii de la ţară! E o plăcere să-i asculţi, zice T.S.

- Oamenii simpli folosesc cuvinte puţine, se exprimă concis, simplu. Cei din mediul rural ştiu că e mai bine ca totul să fie direct, simplu şi curat.

Odată eram pe munte, în apopierea unei localităţi şi am trecut pe lângă nişte cosaşi, care fuseseră surprinşi de ploaie şi se adăposteau lângă un copac. I-am întrebat: „Vă bucuraţi că a plouat?" iar ei mi-au răspuns cu o inocenţă dezarmantă: „Da, după ploaie câmpul e vesel şi râde în soare".

... Pe cărare era răcoare şi ne-a întâmpinat un aer tare şi înmiresmat, care ne-a dat imbold la mers, care a devenit mai vioi, deşi ne mai aplecam din când în când, sub tunelul făcut de ramurile care se împleteau tot mai jos. Razele soarelui nu mai ajungeau pe sol decât acolo unde era luminiş.

De fiecare dată când am intrat într-o pădure deasă am avut un sentiment de teamă, ştiind că acolo trăieşte necunoscutul. Sufletul reacţionează şi azi când pădurea este întinsă şi nu se vede cerul.

Liniştea era deplină şi în drum nu întâlnisem nici om, nici animal, doar din când în când cădea pe potecă, plutind o vreme în aer, câte o frunză îngălbenită, căptuşind-o cu un strat subţire, foşnitor.

După vreo oră de mers am dat de o creastă golaşă, de unde se vedeau în depărtare nişte case răzleţite spre nord, la poalele unui deal. Înspre vest se vedea o stâncă crăpată, din care izvora un pârâiaş de apă, subţire şi domol, care susura la vale printre bolovani, opintindu-se să-şi facă loc în drumul lui spre poalele muntelui.

- Mai mergem mult? mă întreabă T.S.

- Ce, ai obosit? Să mai mergem puţin, poate dăm de „Piatra arsă", cum îi zicea doamna din Brezoi.

Am continuat urcuşul şi am ajuns într-o pădure de brazi şi pini, care ne-au ameţit cu răşina lor, dar de acolo am fost nevoiţi să ocolim câteva dealuri şi o râpă, apoi un grup de stânci. Treptat brazii s-au rărit, dar şi-au făcut apariţia tufele de zadă, care erau întinse pe pământ ascunzând cărarea.

Într-un luminiş ne-am oprit să ne odihnim şi, privind pe versantul muntelui vecin, am văzut un peisaj de vis: erau parcele de pădure de culori diferite, verzi, galbene, mov-uscat şi maronii, după specia copacilor din acele parcele.

Deodată am simţit că mi se înfundă urechile din cauza aerului tare şi înălţimii la care ne găseam. Îi spun şi lui T.S. despre acest fapt.

Într-un desiş al pădurii am auzit grohăitul porcului mistreţ. I-am făcut semn lui T.S. să se apropie de mine fără vorbă şi am trecut amândoi în spatele unei tufe mari, arătându-i cu degetul.

- Porcii mistreţi – am şoptit.

- Şi ce facem?

- Aşteptăm să vedem câţi sunt şi dacă ne-au simţit. Ar fi bine să plece în altă direcţie, altfel ....

Lângă un copac, la distanţă de circa 30 de metri de locul unde ne aflam noi, a apărut o scroafă mare cu 5-6 purcei maronii, dungaţi pe spate, în lungul trupului. Nu ne văzuseră. A apărut lângă ei un vier mare, negru, de vreo 250 kg. care a scurmat cu râtul în sol, apoi a ridicat capul lui mare, dotat cu nişte colţi imenşi, îndoiţi în sus şi a început să adulmece aerul, întors spre locul unde ne aflam noi.

- Ne-a simţit! Îi spun lui T.S.

- Şi?

- E cam mare bestia, şoptesc din nou.

- Să-l speriem! E de părere T.S.

- Nu! Ar fi mai rău dacă îl întărâtăm.

Nu ne simţeam deloc în siguranţă, mai ales că nu garantam că ne putem căţăra în copaci, dacă vine spre noi, iar aşteptarea era grea. Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar am văzut mistreţul scuturând capul, a ciulit urechile, apoi a grohăit puternic şi a luat-o la fugă în direcţie opusă, urmat de turma lui, pierzându-se în desişul pădurii. Ne-am ridicat şi noi de lângă tufa care ne mascase prezenţa şi am pornit mai departe, oprindu-ne pe creasta în pantă a unui deal golaş.

- Ţi-a fost frică? l-am întrebat pe T.S.

- Aoleu! Cum să nu-mi fie frică de aşa dihanie, mai ales după ce mi-ai povestit odată despre comportamentul acestor mistreţi!

- Vierii care conduc turmele sunt foarte periculoşi, precum şi cei care au trecut de vârsta de doi ani. Sunt foarte puternici, curajoşi şi tenace, iar când sunt iritaţi atacă pe oricine, inclusiv pe om; în cazul că sunt răniţi, fie de om fie de un animal de pradă, se luptă până mor. Sunt animale foarte iuţi în mişcări, au văzul şi auzul, ca şi mirosul, foarte dezvoltate, încât simt pericolul de la o mare distanţă.

- Dar de ce atacă omul?

- Ca orice animal sălbatic crede că i s-a încălcat teritoriul ce i se cuvine şi turma pe care o are în grijă şi le apără cu îndârjire.

... În pădure lumina se cam împuţinase şi nu găseam explicaţia, dar când am ajuns într-un mic luminiş unde se vedea cerul, pe deasupra pădurii alergau nori negrii. Mi-am privit ceasul care arăta 15^{40} şi am spus:

- Hai să ne întoarcem la maşină! Cred că va ploua.

- Da, să ne grăbim, că altfel ne face ciuciulete.

Coboram pantele cu paşi mari şi am reuşit să ajungem aproape de locul unde lăsasem maşina, dar tot ne-a prins ploaia, determinându-ne să fugim şi să intrăm în maşină pentru a nu ne uda prea tare.

Dar ploaia a fost rapidă şi peste zece minute s-a oprit şi a apărut curcubeul pe cer. A fost bună că a purificat aerul şi a înviat plantele, fără să fie rece, deşi ne aflam pe 15 octombrie. Păsările ciripeau vesele într-un concert de seară, înainte de culcare.

- Hai să mâncăm ceva şi să ne culcăm! spun eu.

- Păi, iarba este udă, unde aşezăm masa?

- Mâncăm aici, în maşină, cu portiera deschisă: şuncă cu ceapă, brânză şi ardei gras.

- Pe care le vom stropi cu puţin vin, completează T.S. zâmbind. Asta ca să nu ne înecăm. Mai este cafea?

- Cred că mai este, dar n-ar trebui să bem, ca să dormim bine la noapte, pentru a rezista mâine până la „Piatra arsă"! Eşti de acord?

- De acord, camarade! spune el salutând milităreşte, dar cu o mină plictisită şi puţin îngrijorat.

Am vrut să-l întreb de ce are mutra asta, dar în acel moment, din pădure s-a auzit cântecul cucului.

- Auzi, cântă cucul! Totdeauna el cântă după ploaie, chemându-şi perechea. Nu-i place singurătatea.

- Nici mie, iar acum sunt singur ca şi el, zice T.S.

- Hai să mâncăm! De vorbit, vorbim după aceea.

Am adus mâncarea din portbagaj şi am mâncat în linişte, apoi am băut un pahar cu vin şi am rămas la discuţii pe partea dreaptă a maşinii, cu ambele portiere deschise.

- Ia spune, ce te frământă? De ce eşti îngrijorat?

- Camarade – începe T.S. – ştii bine că ţie îţi pot spune orice ... Până în urmă cu patru – cinci luni nu prea îmi simţeam vârsta înaintată, poate că îmbătrâneam fără să ştiu, aşa ca vrăbiile sau ca arborii din pădure. Dar, o dată, fiind în relaţie de scurtă durată cu o femeie, am simţit un fel de ironie din partea ei, cu toate că, în pat, când se înfierbântase tare, îmi tot repeta că mă iubeşte.

- Şi tu ai crezut-o?

- N-am crezut-o, dar ironia ei neexprimată prinvorbe m-a făcut să mă simt ca un câine bătut.

Însuşi faptul că îmi solicita să o scot la plimbare, mă făcea să mă simt ca un căţel de lux care este scos în parc să se recreeze. Cochetăria ei mi-a lăsat impresia că mă considera scos din circulaţie ca mascul, iar ea îmi făcea concesii. Treptat am abandonat-o.

- Eşti prea critic şi tu. S-ar putea ca femeia să aibă sentimente sincere, iar ele să fie provocate de cauze care ţin de inimă şi de conştiinţă. Doar ştii că iubirea este considerată oarbă, ea semănând un pic şi cu nebunia.

- Da, dar n-am simţit iubirea adevărată la ea. Poate m-a păcălit tinereţea ei, apoi elasticitatea trupului şi rotunjimile ei atractive.

- Dragul meu prieten, despre un trup desăvârşit se spune că este rezultatul desăvârşirii naturii vii, fiind un miracol suprem înfăptuit de natură, sau mai exact, de Dumnezeu.

- Acel Dumnezeu pe care unii oameni nu-l acceptă nici acum, după atâtea transformări produse în evoluţia omului pe acest pământ?

- Da. Acela. Dar să revenim la trupul femeii. Păcat că astăzi sunt foarte multe femei foarte tinere, care-şi bat joc de trupul lor, supunându-le la tot felul de maltratări: box, lupte, handbal, fotbal, implanturi de silicoane, tatuaje de tot felul, precum şi la mizeria prostituţiei, aducătoare de traume şi boli venerice sau chiar cancerul.

- Mai am şi azi remuşcări că mi-a murit soţia. Dar copiii noştri sunt mari, căsătoriţi, nu au greutăţi, însă trec prea rar pe la mine, motivând serviciul care îi ţine mereu ocupaţi. Aşa că mă mulţumesc cu singurătatea mea. Şi mai este ceva: am început să nu mă mai preocup nici de casă; averea nu mă mai interesează de mult.

- Tocmai acum, când toţi rechinii tranziţiei se luptă pentru avere? Dar şi eu consider averea ca fiind o bucurie

trecătoare, convins fiind că fericirea omului nu se află numai în bani sau în bunuri materiale, ci în sănătate, în capacitatea mentală şi în comorile inimii.

Referitor la fuga după averi, rămân la părerea că omul truditor se poate hrăni, dacă trudeşte pentru a-şi agonisi traiul. Dumnezeu nu l-a făcut pe om să fie trândav şi să trăiască din munca altora, agonisind averi.

- La fel gândesc şi eu. Socotesc că, înavuţirea cu orice preţ, mai ales prin mijloace dubioase, este josnică, iar cel care o are, nu are niciun merit.

- Hai să lăsăm asta! Spune-mi cum te simţi tu aici, în mijlocul naturii!

- Foarte bine. Este linişte deplină, aer tare şi curat şi, cel mai important lucru, sunt cu tine.

- Mă bucur să aud asta. Totdeauna omul s-a simţit bine să trăiască în mijlocul naturii, în nemărginirea pădurilor, departe de zgomotul oraşelor aglomerate. Când mă întorceam acasă după o etapă de drumeţii prin ţară, câteva zile casa mi se părea că seamănă cu o închisoare, în comparaţie cu viaţa sub cerul liber.

- Eu am plecat de acasă de puţine ori, ca să duc viaţa total liberă prin păduri, ca acum, dar cred că o voi face în continuare, singur sau cu tine.

- Poate plecăm anul viitor împreună, în toiul verii, când afară este cald şi putem să ne permitem să mergem şi pe la vreo cabană din munţi sau la o stână de oieri.

- Tare aş vrea să mergem. Este altceva în doi.

- Da, aşa este. Acum hai să privim puţin apusul de soare şi cerul acesta limpede de după ploaie. Trecut dincolo de pădure, razele mai luminează încă, tivind pentru o vreme culmile încremenite ale munţilor cu o fâşie de jăratic. Liniştea se aşterne treptat, lăsând susurul izvoarelor să mai trădeze suspinul înfundat al codrului care se pregăteşte de culcare. Una câte una îşi fac apariţia pe cer stelele care, ajutate de lumina

lunii, încearcă să biruie întunericul din bezna pădurilor şi din fundul de smoală al râpelor.

Din oceanul de stele alegem zona unde se vede mai bine Ursa Mare, Ursa Mică, apoi Lira, Ciobanu, Pleiadele (Cloşca cu pui) şi Luceafărul de seară. Din cununa de stele alunecă o stea peste lumea obişnuită, lăsând în urma ei o dâră galben-roşcată înainte de a ajunge să moară.

- Asta este o cometă, spune T.S. urmărindu-i traiectoria. În popor i se spune stea căzătoare.

- Da, am citit şi eu în diferite cărţi că la naşterea unui copil, pe cer – deci în Univers – se aprinde o blândă stea, care este înscrisă în cartea destinului său cu numele ce i se dă; ea îi luminează destinul şi calea în viaţă pe toată durata vieţii lui, iar când moare, steaua se stinge, alunecând undeva, în genune. Cărţile mai spun că steaua de la naştere este „candela vieţii" iar când trupul lui moare, sufletul se întoarce în cer şi în drumul lui de întoarcere stinge acea candelă.

Nu ştiu cât este de adevărat, dar ceva trebuie să fie.

... Luna se ridicase pe cer şi poleia cu lumina ei rece şi argintată pădurile adormite şi stâncile colţuroase.

- Nu ştiu unde am citit aceste două versuri:

„O regină jună, blondă

Cu-a ei braţe de argint ...", declamă încet T.S. privind luna de pe cer.

- Hai să ne culcăm, ca să plecăm mâine mai de dimineaţă la Piatra Arsă! spun eu. Ar fi păcat să plecăm de aici fără s-o vedem.

... Am adormit repede şi am dormit neîntorşi toată noaptea. Ne-au trezit razele soarelui şi o ciocănitoare harnică, ciocănind mai mulţi copaci din apropierea noastră.

- Hai să bem câte o cafea şi să punem mâncarea în rucsac, pe care o vom mânca la un popas unde va trebui să ne

odihnim! E bine să ne întoarcem aici înainte de amiază şi să pornim înapoi, spre casă.

- Bună dimineaţa! Auzim o voce de bărbat, în timp ce noi eram ocupaţi să ne strângem aşternutul din maşină. Aţi înoptat aici?

- Bună dimineaţa, răspundem noi. Da, iar acum vrem să plecăm spre Piatra Arsă, dar nu prea ştim pe unde să ajungem acolo, spun eu.

- Dacă doriţi mergeţi împreună cu noi până la Curmătură, iar de acolo vă arătăm noi pe unde trebuie să ajungeţi, a spus cel mai în vârstă dintre cei doi bărbaţi.

- Mergem cu dumneavoastră. Vă mulţumim!

Cei doi bărbaţi aveau nişte bâte groase, ciobăneşti, nu ca ale noastre. Când le-au văzut, au început să râdă:

- Cred că le folosiţi doar ca să vă sprijiniţi în ele pe munte, zice cel în vârstă. Apoi noi avem de luptat cu ursul, lupul, jderul sau cu mistreţii, pe care îi biruim cu ajutorul câinilor pe care i-am învăţat să lupte aprig.

- Sunteţi păstori? Întreabă T.S.

- Da. Avem oile sus, pe curmătură şi mergem acolo să le mutăm mai jos cu ţarc cu tot, dar pe celălalt versant al muntelui.

- Acum a cam dispărut iarba crudă, că este toamnă. Ce mănâncă oile pe munte? întreabă T.S.

- Oaia găseşte: iarbă, ghindă şi altele.

Am pornit la drum în urma lor pe cărarea pe care fusesem în ziua precedentă, dar la un cot, ei au urmat o altă cărare şi am fost foarte atent la repere pentru a le găsi la întoarcere, când nu vor mai fi ei lângă noi.

Am ajuns într-o pădure de foioase şi vedeam spatele lat al tânărului care era înalt şi bine legat şi se legăna la mers, sprijinindu-se în bâta lui zdravănă.

Frunzele căzute pe cărare foşneau sub paşii noştri şi nici nu ştiu când am ajuns într-un luminiş. Cei doi s-au oprit. Cel

tânăr râdea, văzând că noi am cam obosit mergând forţat în ritmul pe care ni l-au impus ei timp de aproape două ore.

- De aici noi vă părăsim! ne anunţă ciobanul mai în vârstă. Noi merem acolo, la Curmătură, unde este stâna noastră, după creastă – ne indică el cu degetul. Dumneavoastră trebuie să mergeţi pe cărarea asta din stânga, până ajungeţi la prima stâncă, apoi mergeţi numai printre stânci vreo 200 de metri. Nu mai este departe, ajungeţi într-o oră. Drum bun!

- Vă mulţumim! Am răspuns noi şi am privit în urma lor, cum trec dincolo de coasta muntelui.

- Ce facem, măi, că mor de foame! chiţăie T.S.

- Lasă rucsacul jos, scoate şervetul, apoi ce ai pus de mâncare! îi spun eu.

- Am pus un singur pahar, din grabă! se scuză el.

- Lasă că ne descurcăm noi. Bem cu cele de cafea, dar să ne grăbim!

În timp ce mâncam noi, s-a pornit un vânticel, care fremăta prin coroanele copacilor, făcând să cadă pe sol frunze îngălbenite. Din iarba arsă de brumă se auzea cântecul greierilor.

- Ai auzit greierii? mă întreabă T.S. Cântă de foame.

- I-am auzit. Eu ştiam că greierii cântă seara pe clar de lună, dar ăştia au întârziat. Ştii cum emit ei sunetele? Că nu cântă pe gură.

- Nu ştiu, că nu i-am studiat.

- Picioarele lor din spate au nişte zimţi, ca nişte fierăstraie. Ei şi le freacă între ele şi iese acel „cri-cri".

Înainte de a porni iar la drum, am privit cerul. Un soare palid a ieşit din nori şi ne privea pe deasupra pădurii, trimiţându-şi spre sol razele galbene.

Ne-am uitat în jur şi am pornit pe cărarea pe care ne-au indicat-o cei doi ciobani, dar, când am ajuns în alt luminiş, T.S. îmi strigă din spate:

- Ia priveşte acolo, spre curmătură, camarade!

- Da, ciobanii se mută.

Doi ciobani, însoţiţi de patru câini, mânau la vale o turmă de oi albe şi câteva negre, dar cum erau ele răsfirate, dădeau impresia că păşteau. Pe creastă şi-a făcut apariţia un alt cioban care ducea de căpăstru un măgar încărcat cu nişte desagi mari, pe care omul se străduia să le lege mai strâns. Samarul era foarte voluminos, iar el îl cumpănea cu dificultate. Probabil îi pusese în spate toată gospodăria de la stână.

- Unde s-or muta, că vine iarna? spune T.S.

- Oile rezistă la frig şi ei le duc mai spre poalele muntelui. Este luna când se cam încheie perioada de montă a oilor, abia după aceea le vor duce undeva la iernat. Dar dacă este vremea bună, mai rămân şi luna următoare cu ele pe munte.

Să vezi, prietene, cum arată muntele când dă frigul cel mare. Toţi pleacă şi rămâne codrul singur, tăcut, până în primăvară, doar cu murmurul izvoarelor şi foşnetul frunzelor de pe sol, împrăştiate de vânt, apoi ninge, bat viscolele din nord şi totul îngheaţă şi peste pădure se aşterne acea linişte mută. Doar vietăţile pădurii mai mişună în căutarea hranei.

Continuam să urcăm printre nişte stânci aproape lipsite de vegetaţie, apoi ocolim o râpă, după care urcăm pe un colţ de stâncă spartă şi ne trezim în faţa unei pietre mari de culoare roşie-maronie, pe care soarele care se apropia de zenit, o împodobea cu un fel de aură de foc.

- Iată şi „Piscul soarelui”! spun eu.

- Cred că este mai potrivit numele de „Piatra Arsă” pe care i l-au dat localnicii de prin împrejurimi.

- Hai să ne întoarcem! Am văzut destul.

- Cât este ceasul? mă întreabă T.S.

- Unsprezece şi 24 de minute. Am ajuns destul de repede aici. Noroc cu cei doi oieri care ştiau bine drumul.

- La coborâre vom ajunge mai repede.

Pe drumul de întoarcere n-am mai întâlnit nicio vietate, doar ciripitul păsărilor l-am auzit venind de departe, dar păsările nu le-am văzut. Abia când ne-am apropiat de locul unde era maşina noastră, am văzut o veveriţă care coborâse dintr-un alun şi căuta provizii prin iarba uscată.

- Iată şi un locuitor permanent al pădurii! a strigat T.S., care a speriat-o.

- Este toamnă şi îşi umple cămara. Nu uita că peste o lună aici va ninge şi va urla viscolul şi lupul. Ai văzut ieri casele răzleţe de la poalele muntelui, aveau toate fum în hornuri semn că se lasă frigul.

În jurul orelor 14 am ajuns la maşină şi am stabilit să plecăm spre Constanţa, dar T.S. a fost de acord să ne mai oprim undeva pe drum.

- Atunci ce facem, plecăm de aici? îl întreb eu.

- Da, plecăm, dar poate...

- Bine. Ne oprim la Popasul „Dealul Drăganului", care este aproape de Piteşti, iar de acolo vom pleca mâine de dimineaţă spre casă.

Am pornit motorul şi am parcurs drumul înapoi prinBrezoi, după care am ieşit în drumul naţional. N-am mai oprit la Rm Vâlcea, nici n-am mai intrat în oraş, astfel că la 15^{30} intram în parcarea din faţa popasului „Dealul Drăganului", unde ne-am cazat pentru o noapte.

- Hai să mâncăm ceva! zice T.S.

Am mers în restaurant şi am mâncat câte o friptură cu garnitură de cartofi natur şi am băut vin de Jidvei.

Ne-am culcat devreme pentru a fi odihniţi a doua zi, să putem face faţă drumului lung spre casă.

Dimineaţa, ne-am făcut tualeta şi am plecat, apoi ne-am oprit la un loc de parcare în apopierea pădurii, unde am mâncat şi am făcut cafea. În timp ce ne sorbeam noi cafeaua, dintr-o tufă s-a ridicat un botgros, care s-a aşezat pe o creangă de copac în apropierea locului de parcare şi a început să cânte,

chemându-şi perechea. După puţin timp, lângă el a apărut femeiuşca zglobie, care n-a întârziat să i se alăture şi oa cântat. Masculul îşi umfla guşa mare şi roşcată, iar ea îi răspundea cu triluri scurte, scuturându-şi mereu aripile şi coada.

Totul era idilic şi atrăgător. Am mai întârziat puţin să savurăm mirosul de fragi trecuţi şi de răşină, apoi am văzut apropiindu-se două muntence călare pe cai, care purtau pălării peste năframă; Erau tinere şi aveau bujori în obraji. Când ne-au văzut că bem cafea, au râs la noi şi au grăbit caii la trap.

- Mai e ceva de băut în portbagaj? mă întreabă T.S.

- Da. Mai este o sticlă de Pino Noir, două sticle de bere şi puţin Muscat Otonel, într-altă sticlă.

- Atunci pot să beau şi eu un pahar?

- Desigur, mergi şi ia din portbagaj. Parcă ai zis că vrei să mai conduci şi tu?

- Data viitoare voi conduce sigur.

Am pornit şi ne-am îndreptat spre Piteşti, iar când am ajuns la prima staţie de benzină şi văzând că nu este aglomeraţie, am intrat şi am alimentat.

- De aici nu ne mai oprim decât la Constanţa, l-am avertizat eu. Dacă nici pe autostradă nu este aglomeraţie, putem ajunge acasă înainte de înserare.

- Pe unde intrăm în Bucureşti?

- Tot pe Bd. 1 Mai, Ştefan cel Mare, Colentina şi apoi pedrumul spre Urziceni, i-am răspuns eu.

În 30 de minute am traversat capitala, iar când am ajuns la Popasul Sineşti, am intrat în parcare şi am oprit.

- Ce facem aici? m-a întrebat T.S.

- Hai să mâncăm ceva! Face nişte mici foarte buni.

Am mâncat, după care am pornit mai departe, fără niciun eveniment, până am ajuns acasă la T.S., la ora 17³⁰. I-am dat bagajul şi am plecat la mine, deşi el a insistat să mai stau şi să mâncăm împreună.

În drum spre casă, am trecut pe la un magazin alimentar de unde mi-am cumpărat de mâncare.

Am băgat maşina în curte, apoi am aerisit camerele înainte de culcare.

M-am culcat şi a dormit neîntors până dimineaţa, când se auzeau voci pe stradă. Când am deschis fereastra, în cameră a pătruns răcoarea sfârşitului de noapte. Luna încă mai întârzia în partea de apus a cerului, întoarsă cu faţa spre noaptea pe care tocmai o părăsise.

Am ieşit în curte şi am dat o raită prin grădină să văd ce mai fac florile. Trandafirii mei de toamnă priveau cu un dispreţ suveran spre crizantemele cu frunzele verde-întunecat, care încă nu înfloriseră, ci aşteptau ploile reci, care constituie elementul lor. În tufe dese, cu tulpinile vânjoase pline de frunze grase, străjuiau trotuarul şi emanau un miros greu de putreziciune şi moarte.

„Da – concluzionez eu – plante, oameni, viaţă ciclică!"

CAP. III CONSTANŢA-BRAŞOV-VINŢU DE JOS

1. *Pregătire plecării*

Iunie 1997. Afară era cald şi abia făceam faţă unei călătorii scurte prin oraş cu autobuzul. Spre seară i-am făcut o vizită lui T.S. L-am găsit în grădina de zarzavat udând roşiile.

- Salut, Titus! Îmi vinzi şi mie nişte roşii?

- Nu. Ţie ţi le dau gratis. Salut! De când te aştept eu să vii, mi s-a strâmbat gâtul privind poarta.

- Sunt foarte ocupat cu examenele cursanţilor.

- Hai în casă, că aici am terminat!

- Noi doi ar trebui să locuim undeva, într-un sat, ca să lucrăm în aer curat, să ne ardă razele soarelui de câmpie. Aşa ar trebui să procedeze orice pensionar pentru a se menţine în formă, spun eu.

- Nu mai putem fi în formă. Suntem prea bătrâni, iar izolarea într-un sat, ne-ar aduce moartea mai repede.

- Aşa şi peştele, oricât de tânăr ar fi, când ajunge pe uscat va muri, că nu mai este în mediul lui natural şi nu mai are nicio şansă să supravieţuiască.

- Deocamdată noi nu suntem în situaţia peştelui ajuns pe uscat. Să-ţi spun ceva: măi, băiete, de câteva zile am o stare curioasă. Sunt inundat de un sentiment de pace, de parcă s-au rupt toate legăturile, toate firele care mă legau de ceilalţi oameni. Sunt detaşat de toate, asemenea unui actor care, după ce a apărut pe scenă şi şi-a prezentat rolul, a coborât în sală, s-a amestecat printre spectatori şi urmăreşte jocul colegilor săi de breaslă.

Mă simt aşa .... inutil, parcă nimeni nu mai are nevoie de mine. Nu mai reprezint nici măcar cât o piatră care a fost aruncată în apă şi face cercuri concentrice, ce se depărtează tot mai mult de centru, lăsând din nou apa limpede ca oglinda. Altă

dată mă simt ca o frunză uscată pe care vântul o poartă din loc în loc.

- De ce te simţi astfel? îl întreb eu.

- Nici eu nu ştiu. Toată tinereţea, apoi toată viaţa mea, n-au fost decât un vis, care s-a spulberat atât de repede, că nici nu le-am simţit. Eu nu am trăit cu adevărat, doar am supravieţuit, iar azi duc o viaţă care nu-mi mai place.

- La fel am supravieţuit şi eu, prietene, dar nu uita că mulţumirea omului este chiar o stare de spirit care îl cuprinde doar atunci când trupul şi sufletul lui lucrează în armonie şi ambele sunt în pace. Cât priveşte fericirea, ea este foarte alunecoasă, încât adesea îţi scapă printre degete. Când ai norocul să fii fericit o dată în viaţă, ea se poate transforma şi în extaz.

Dar cum fericirea este atât de rară....

- Ai devenit pesimist, Titus şi asta nu e bine. Poate fi de vină singurătatea în care te-ai afundat după ce te-ai pensionat? Nu eşti obişnuit să trăieşti singur.

La început mi s-a întâmplat şi mie la fel, dar am început să-mi cheltuiesc energia muncind, apoi mi-am petrecut timpul scriind cărţi.

- Dar eu nu am talentul tău să scriu cărţi şi atunci ce să fac?

- Să lucrezi în grădină, apoi să citeşti şi să te plimbi. Afară este vară şi este foarte cald. Hai să plecăm împreună într-o drumeţie prin ţară! Să hoinărim prin sate, prin munţi şi păduri, unde este aer curat, înmiresmat şi o linişte deplină.

- Ştiu şi eu? Când ai vrea să plecăm?

- Păi, astăzi este joi. Ce zici dacă plecăm luni sau marţi?

- Dar maşina mea n-am reparat-o. Mergem cu a ta?

- Desigur. Ce, asta este problema? Putem pleca luni, pe 25 iunie, pe la ora 6 ca să mergem pe răcoare.

- Bine. Şi unde mergem? întreabă T.S.

- La un prieten de-al meu pe care-l cunosc din anul 1987. L-am mai vizitat o dată în septembrie 1991. Sper să-i facem o surpriză plăcută. Sunt nişte oameni simpli, dar nişte prieteni adevăraţi, de o aleasă omenie şi curăţenie sufletească. Vei avea prilejul să te convingi de puritatea lor morală.

- Este departe de aici? este curios T.S, să afle.

- E cam departe, vreo 600 de kilometri, dar roţile maşinii se învârt repede. Localitatea este situată în judeţul Alba şi se numeşte Vinţu de Jos, aflată la 3 km depărtare de drumul naţional Sibiu – Deva.

- Mergem direct la prietenul tău?

- Vom mai face multe popasuri până acolo.

- Da, spune T.S. pe gânduri. Să văd cum fac. Voi vorbi cu vecina mea să mai ude zarzavaturile din grădină şi să mai aibă grijă de casă şi de câine.

Poate ne vom întoarce până la jumătatea lui iulie.

- Ne vom întoarce în 8-10 zile, sperând că totul va merge bine pe drum.

- Atunci să plecăm luni. Ce ne trebuie pentru drum?

- Cumpără tu vreo 5 sticle de vin „Muscat Otonel", 5 de „Murfatlar" şi 3 „Pino Noir", precum şi 4 sticle de apă minerală, iar eu iau cafea şi tot ce ne trebuie de mâncare.

- Nu e bine aşa cum ai spus tu! mă contrazice el.

- De ce nu e bine?

- Păi benzina? Tot tu?

- Lasă, că pe parcurs vei mai trece şi tu pe la pompa de benzină. Ne descurcăm noi.

- Ia spune-mi, îţi este foame?

- Da. Ce îmi oferi?

- Eşti cu maşina?

- Astăzi am venit cu autobuzul şi plec diseară.

- Atunci voi frige repede un muşchi de porc. Dacă vrei, pot să-ţi ofer peşte prăjit. Am în frigider ½ kg de somn gata

preparat. De băut am o ţuică curată, de ţară şi vreo cinci litri de vin de butuc care mi-a mai rămas într-o damigeană.

- Văd că eşti blindat, ai de toate, încât poţi face şi un botez. Peştele fiind rece, te-aş sfătui să faci friptura.

- O fac imediat. Dar băuturile le-am păstrat pentru tine, economisind tot ce este natural.

- Mulţumesc! Mai ales pentru grija ce-mi porţi.

... După ce a fript muşchiul de porc, l-am ajutat să le aducă pe masă în salon, apoi timp de aproape o oră ne-am luptat cu ele şi am rămas la discuţii în faţa unui pahar cu vin. I-am povestit viaţa din satul în care m-am născut, cum era la arat, secerat, cules, sapa la porumb şi la floarea soarelui, înainte de colectivizarea agriculturii. Apoi cum s-a înfăptuit colectivizarea la noi.

I-am descris răsăritul soarelui, precum şi apusul lui, dincolo de deal, când semăna cu arama încinsă.

Deasemenea, i-am povestit despre Dealul Viilor şi pajura (punct geodezic – observator militar) de pe movila dintre vii, de la înălţimea căruia am privit aştrii de pe cer o vară întreagă, visând să zbor cât mai sus într-o zi şi să trec pe deasupra mărilor şi oceanelor pentru a cunoaşte altă lume.

- Măi băiete, eu m-am născut în această casă, dar am avut prilejul să merg în satul grădina, dincolo de comuna Târguşor, la o soră a mamei mele, unde am cunoscut puţin viaţa la ţară. Am văzut şi apusul de soare pe care tu l-ai descris atât de frumos.

... La ora 21^{30} m-am ridicat de pe scaun şi l-am anunţat că plec la mine.

- După ce facem aprovizionarea necesară, voi veni la tine duminică seara, dorm aici, iar la ora patru să plecăm. Fiind răcoare, motorul trage mai uşor şi pe la ora nouă, putem ajunge în locuri răcoroase, din zona Braşov, cu munţi şi păduri. Noapte bună!

- Noapte bună, camarade! Te aştept.

Ajuns acasă la mine m-am spălat şi m-am pregătit de culcare, dar cu o carte în mână şi radioul la volum redus. Imediat după ştirile de la ora 22 a început o muzică simfonică de excepţie: valsul vienez „Liliacul" de Johan Straus, o melodie pe care o ascultasem de multe ori în anii adolescenţei şi tinereţii mele, pe care o cânta des şi Fanfara Militară din parc. A urmat apoi „Simfonia destinului nr. 5" de Beethoven. Muzica mă învăluia treptat cu accentele ei robuste şi duioase care se succedau îndepărtându-se, după care reveneau. În final, uvertura s-a încheiat cu câteva note prelungi, care exprimau, aproape fidel, expiraţia deznădăjduită a unui suflet înfrânt.

A urmat o pauză, apoi a început partea a III-a a simfoniei. De această dată era alt stil şi alt limbaj, deşi reveneau obsesiv cele patru bătăi de la început, cu mai redusă forţă; notele joase ale violoncelelor şi basilor se auzeau distinct, iar eu aveam senzaţia că ele exprimau frământările tulburi ale unui suflet chinuit, ajuns la capătul suferinţei.

După această emisiune muzicală n-am mai citit nimic, însă am adormit destul de târziu, legănat de gândurile mele ce se amestecau cu pasaje din cele două melodii.

A doua zi am dat o raită prin magazine şi am cumpărat cele necesare pentru „excursia" planificată, dar şi câte un cadou pentru fiecare membru al familiei Istudor din Vinţu. N-am uitat zahărul (45 de kg.) pe care Baciul le va folosi la toamnă în must, pentru a-i spori dulceaţa.

Până seara am meşterit la maşină, verificându-i motorul şi componentele care-i asigură securitatea în circulaţia rutieră.

Duminică seara, înainte de ora opt, m-am prezentat acasă la T.S., care mă aştepta la poartă.

- Ai luat benzină? m-a întrebat el.

- Da. Ieri am umplut ambele rezervoare. Al doilea rezervor a rămas din anii 1980, când la noi benzina era raţionalizată (40 litri pe lună), iar pentru a te deplasa în ţară,

mai departe de casă, trebuia să fii asigurat la plecare pentru că nu se găsea benzină la bidon. Cu două rezervoare nu rămâneam niciodată în „pană".

Am introdus maşina în curte şi am parcat-o lângă un şopron, aşa cum m-a îndrumat T.S.

- Am ascultat ştirile meteo. Prognoza este neliniştitoare, avem vreme caniculară, mă anunţă T.S.

- Ştiu. Tocmai de aceea am spus să plecăm în zori.

- Vino în salon să mâncăm ceva!

Am mâncat, am mai discutat puţin, dar ne-am culcat devreme, după ce am pus pachetele în maşină şi ne-am bărbierit.

2. *Drumul spre Braşov*

La ora 3^{50} am auzit deşteptătorul sunând în camera lui T.S. M-am ridicat din pat şi m-am îmbrăcat, după care am ieşit în hol. A apărut şi T.S. în prag.

- Gata de drum?

- Gata. Să mă spăl pe faţă şi dinţi şi plecăm.

- Am făcut cafea şi am umplut termosul.

- Foarte bine ai făcut.

Peste câteva minute am încălzit motorul şi am pornit la drum, iar la ora cinci treceam Dunărea peste podul de la Hârşova -Vadu Oii. Când am ajuns în localitatea Ţăndărei, am virat la dreapta pe drumul ce duce spre Făurei-Brăila.

- Ce faci? De ce o iei pe aici?

- Ştiu un drum mai scurt spre Buzău, cu 30 km. Mergem spre Făurei vreo zece km., apoi virăm la stânga şi traversăm calea ferată pe un drum judeţean care duce la drumul naţional Slobozia-Buzău, trecând prin comunele Smirna şi Griviţa. De acolo virăm la dreapta spre Buzău.

- Eu ştiam numai drumul prin Slobozia.

... Drumul fiind liber, am ajuns în Buzău la ora 7³° şi am intrat în oraş prin bariera Brăilei.

- Te rog ceva, camarade! Opreşte puţin aici, lângă grajdurile lui Marghiloman!

- De ce?

- Vreau să merg s-o văd pe Cosmina şi pe fiica ei.

- Nu faci bine, Titus. Asta ar fi o greşeală de neiertat. În cazul că la această oră îl vei găsi acasă pe soţul ei, ce faci?Poţi distruge o familie.

Astfel că am continuat drumul şi am ajuns pe strada Transilvaniei, ieşind în D.N.10 – Buzău – Braşov, îndreptându-ne spre Nehoiu. Titus tăcea şi privea afară, dar nici eu nu l-am abordat, ştiind ce gândeşte.

Când am trecut de localitatea Intorsura Buzăului, am oprit pe un loc de parcare la umbra unor copaci, deoarece soarele frigea tare prin geamurile maşinii.

Era ora zece şi l-am invitat să mâncăm ceva.

- Adu din portbagaj mâncarea şi cafeaua, te rog!

A adus-o fără să spună nimic şi am mâncat în linişte.

- Eu beau un pahar cu bere, a spus el, desfăcând dopul unei sticle.

- Faci foarte bine, i-am răspuns. Ia spune acum, de ce eşti posomorât? L-am întrebat, deşi ştiam motivul.

- Mi-a trecut, nu mai sunt supărat. Ştiu că tu ai dreptate în privinţa Cosminei, dar ardeam de dorul să le văd. Cu Cosmina mi-am trăit tinereţea care îmi fusese furată, la început din cauza stagiului militar, iar mai apoi din cauza familiei mele nefericite. Ţi-am povestit multe în legătură cu această relaţie, inclusiv scena despărţirii de ea, când eu m-am mutat la Constanţa cu serviciul. Atâta a plâns, încât mă durea sufletul. Printre suspine spunea: „M-ai făcut fericită patru ani, iar acum pleci. Ce voi face de acum, pentru că nu-mi pot închipui viaţa fără tine?" Ea avea dreptate, camarade. Noi ne-am iubit cu

adevărat. Dacă atunci n-aş fi fost căsătorit, Cosmina era şi azi soţia mea cu care aş fi făcut o treabă bună.

- Te cred, prietene. Dar ştii tu că nu în toate simfoniile, ultimul tempo se încheie în acelaşi mod?Aşa se întâmplă şi în dragoste şi în căsnicie, iar experianţa noastră cam seamănă în acest domeniu.

Astăzi, însă, nu trebuia să faci o altă greşeală care să-i dăuneze ei. I-ai fi distrus nu numai familia, dar şi concepţia fiicei sale în ceea ce priveşte morala mamei ei, ceea ce ar fi foarte grav. Las-o cu zestrea ei de atunci! Şi nu uita că spiritul femeilor este compus şi din impresiile lăsate de bărbaţii care le-au iubit.

- Ai dreptate. Poate este mai bine aşa, dar n-o pot uita pe Cosmina atunci când a devenit femeie, apoi se făcuse şi mai frumoasă, era ca o crisalidă ieşită din gogoaşă – iar fetele sunt, într-adevăr, crisalide – ele provoacă surprize, devenind tulburătoare în transformarea lor. Iar eu aveam 37 de ani, bărbat încă tânăr. Ea îmi cerea, pe ocolite, să-i spun că o iubesc, iar eu îi răspundeam tot pe ocolite, că ţin la ea şi nu-mi este deloc indiferentă.

Hai să plecăm, camarade! spune T.S. plictisit.

- Te grăbeşti să ajungi undeva?

- Nu. De ce mă întrebi?

- Îţi propun să intrăm în pădure, să căutăm un luminiş unde să lăsăm maşina la umbră, iar noi să profităm de răcoarea pădurii şi să facem o „drumeţie" pe cărări de munte, până după amiază, când va trece zăpuşala asta. Eşti de acord?

- Luăm cu noi şi mâncare?

- Desigur. Mâncare, nişte bere pentru tine, când vei obosi la urcuş, hanoracele şi nelipsitele noastre beţe, fără de care nici nu concep drumeţia noastră pe munte.

- Să ştii că eu chiar pun bere în rucsac. Şi apă.

- Chiar te rog!

Am pornit motorul şi am continuat drumul până am ajuns la un drumeag care urca spre coasta muntelui din dreapta noastră, printre copaci. Cred că era un drum de căruţe şi am urcat pe el vreo doi kilometri, apoi s-a cam înfundat şi am oprit într-un luminiş unde am întors maşina cu faţa spre coborâre, am asigurat-o şi am pornit mai departe pe jos, urcând pe o cărare îngustă pe sub copaci.

După aproape un kilometru, cărarea s-a pierdut în desişul pădurii şi am dat peste copaci tineri de unde nu ne mai puteam orienta.

- Acum ce facem? mă întreabă T.S.

- Ne orientăm în spaţiu şi încercăm să găsim o altă cărare, i-am spus eu râzând.

- Ştii unde ne aflăm acum?

- Da. În munţii Intorsura Buzăului, în apropierea localităţii Teliu.

- Deci, tu ai mai fost pe aici?

- Doar pe şosea. N-am intrat în munte până acum.

Am continuat să urcăm printre stejari stufoşi, cu ramurile împreunate între ele, formând un tunel, prin care trecea un curent rece, aducând miros de iarbă şi frunze verzi.

Am ajuns repede într-un luminiş şi ne-am oprit să ne odihnim. Ne-am aşezat pe iarbă, într-o linişte deplină.

- Măi băiete, ce linişte mormântală e aici! se miră T.S.

- Totuşi se aude susurul unei ape. Pe unde o fi?

- Nu cred că este departe. S-o căutăm!

- Iat-o, aici în iarbă! spun eu. Se luptă din greu cu vegetaţia întâlnită în cale, ca să ajungă la poalele muntelui.

T.S. privea undeva, în depărtare şi mi-a atras atenţia:

- Priveşte spre dealul acela dinspre sud! Vezi câte case sunt răzleţite la poalele pădurii? Parcă sunt aruncate acolo.

- Aşa se obişnuia înainte pe aici. N-ai văzut şi pe drumul pe care am venit noi de la Intorsura Buzăului, aproape toate

casele sunt înşirate pe lângă şosea, pe zeci de kilometri, ca mărgelele.

- S-ar putea să fie un sat, deoarece în mijloc este o biserică, iar acolo casele sunt mai dese, răspund eu; unele au acoperişul de ţiglă roşie, altele de tablă.

... Am mai urcat puţin şi am dat de o piatră mare şi rotundă, care forma baza unei stânci golaşe, dar în jurul ei erau numai păduri de brazi şi pini, de unde venea o mireasmă îmbătătoare de răşină şi conuri de brad.

- Mâncăm ceva? mă întreabă T.S. râzând singur de întrebarea lui.

- Mâncăm, dar tu ai poftă de mâncare serioasă.

- Camarade, am observat că muntele ăsta mă oboseşte, dar îmi face o poftă de mâncare teribilă.

- Să căutăm o umbră deasă, că prea frige tare soarele.

Am ocolit stânca, iar în spatele ei, în partea dinspre nord, am dat peste un mesteacăn mare, rotat, cu umbra deasă dar sub el nu era iarbă deloc.

- De unde s-o fi rătăcit acest mesteacăn tocmai aici? se întreabă T.S. Aici sunt numai brazi şi pini.

- Probabil vreo sămânţă a fost purtată de vânt până aici, a găsit teren prielnic şi a prins rădăcini.

Ne-am aşezat pe un petec de iarbă umbrită de copac, soarele coborând de la zenit înspre apus şi acolo am mâncat amândoi un pui fript la rotisor, ardei gras şi pâine.

- Bei şi tu bere? mă întreabă T.S.

- Beau. De ce te miri?

- Păi, cine va conduce maşina?

- Tot eu, dar mâine dimineaţă. De aici nu putem pleca decât pe înserat, pentru că pe şosele aerul este fierbinte la ora asta. Chiar dacă vom ajunge la maşină peste două ore, nu putem ajunge la Braşov decât noaptea.

- În concluzie, la noapte vom dormi în pădure?

- Da. Iar dacă ai curaj, vom întinde păturile pe iarbă şi vom dormi sub cerul liber. Ce zici?

- Nu cred că e bine. În pădure sunt atâtea animale sălbatice şi ... putem avea surprize.

... După ce am mâncat şi am băut berea, am pornit încet pe drumul de întoarcere. Soarele se apropia de asfinţit, iar când am ajuns aproape de buza dealului, la orizont, s-a mărit şi s-a înroţit ca focul.

Am ajuns la maşină înainte de a se întuneca şi am pregătit culcuşul în maşină, nu pe iarbă, dar am rămas afară multă vreme, în aerul curat, să privim cerul care se împodobea treptat cu stele, apoi luna, care a ieşit din spatele copacilor şi a pornit în traiectoria ei în sus, printre stele.

În pădure era linişte, pe care n-a tulburat-o nimic până dimineaţa, când am auzit foşnetul frunzelor mişcate de adierea uşoară a unui vânt cald.

-Cred că e bine să scoatem maşina de aici şi să înoptăm pe un loc de parcare de pe şosea, în apropierea localităţii Teliu, spun eu.

- Tu ştii mai bine, dar nimereşti drumul pe care am urcat aici, pe întuneric?

- Avem faruri la maşină, iar distanţa nu este mai mare de un kilometru şi jumătate.

Am pornit motorul şi am început coborârea, care a mers aproape ca ziua. Când am ajuns la drumul naţional, am virat la dreapta şi am mers până am dat de podeţul ştiut de mine, pe sub care curgea un pârâiaş care venea din munte. Am virat peste podeţ şi am intrat pe o pajişte în partea stângă, unde am oprit maşina.

- Aici vom înopta. Cred că este mai sigur ca în pădure.

- Da, e bine aici! aprobă T.S.

- Îţi mai este foame?

- Nu. Dar nici somn nu-mi este.

Din satul de la poalele muntelui, de lângă pădure, se aud clopotele de la biserică; unele băteau tare, cu o vibraţie acută, altul cu o vibraţie groasă şi tristă.

- De ce bat clopotele, Titus?

- Nu ştiu, camarade. Poate o fi vreo sărbătoare?

- Nu ştiu vreuna. Abia pe 29 iunie e sărbătoarea celor doi sfinţi Petru şi Pavel.

- Ai vreo rudă care poartă aceste nume?

- Da. Pe fiul meu cel mare, sora mea, un nepot, o verişoară.

- Ai destui. Eu îl am doar pe socrul meu din Ploieşti, dar de când am divorţat de fiica lui, n-am mai trecut deloc pe la ei şi nu ştiu ce mai face.

A urmat o tăcere adâncă, gândindu-ne fiecare la ale lui. Ideile mele veneau încet, parcă se mişcau lin, ca într-un dans, în timp ce imaginaţia îmi plutea uşoară ca murmurul apei curgătoare sau ca alintarea mamei care îşi adoarme pruncul. Simţeam răcoarea care intra în maşină pe geamul uşor întredeschis al portierei din spate, aducând cu ea parfumul florilor şi ierburilor din poiană.

În jur e linişte şi armonie. Odată cu lăsarea întunericului, toate zgomotele s-au stins, ca şi lumina zilei, lăsând locul primului suspin al nopţii, care a luat în stăpânire întreaga natură adormită. Ascultam şoaptele infinitului în acelaşi timp cu răsuflarea pământului – mamă şi a Universului nemărginit, din care face parte şi omul; iar omul are nevoie de aer proaspăt, de soare şi de spaţii largi, care nu pot fi cuprinse cu privirea, dar el are nevoie, mai ales de PRIETENI ADEVĂRAŢI.

În timp ce meditam, în minte mi-a apărut următoarea întrebare: „Cine sunt eu?". Cred că sunt una din miriadele de unităţi create de Dumnezeu şi plasate în acest Univers infinit şi trimisă în lume să se lupte cu viaţa, apoi să-şi aştepte ieşirea când îi va veni vremea. Asta am făcut şi eu, trăgând ca un cal la

ham atâţia ani de zile şi m-am obişnuit, ca şi el, să continuu să trag cu capul plecat. Această imagine mi-a adus aminte de măgarul din comuna Negru Vodă (azi orăşel în jud. Constanţa) care în anul 1950 scotea apa dintr-o fântână adâncă de 60 m învârtindu-se în cerc, în jurul fântânii aproape permanent. Omul care îi supraveghea îi dădea puţin fân, apoi apă să bea, în scurtele lui pauze.

„Ce bine este de oamenii simpli!" mi-am zis, tot în gând. Ei muncesc aşa cum au învăţat s-o facă şi nu se mai gândesc la glorie sau la măreţie. Lor le este indiferent dacă Dante, Shakespeare, Newton, Galileo Galilei sau Michelangelo Bonnarotti au existat sau nu, au descoperit sau au creat ceva. Aşa cum sunt, ei se simt bine în ignoranţa lor. Sunt momente în viaţă care îl dor foarte tare pe om, iar atunci el trebuie să fugă undeva, departe de greutăţile vieţii şi să se piardă în mijlocul naturii. Adesea, ruperea lui de natură poate duce la acea însingurare dureroasă, care pleacă din interiorul lui.

Pierdut în meditaţiile mele, am simţit că sufletul mi s-a liniştit ca o apă lină şi adâncă, iar inima îmi bătea într-un ritm egal şi parcă îmi spunea să am încredere într-o viaţă viitoare.

... L-am auzit pe T.S. respirând uşor, întors cu faţa spre portiera dreaptă a maşinii, semn că somnul îl cuprinsese, ca o apă neagră, în care piere orice urmă de gând.

Am adormit şi eu. Dimineaţa ne-am trezit, ca la un semnal, amândoi, deşi încă nu se iviseră bine zorile.

- Mergem? Sau eşti obosit şi ai vrea să mai dormi?

- Mergem, ca să nu ne prindă iar zăpuşeala de peste zi! a răspuns T.S. Dar să bem o cafea mai întâi.

Am băut câte o ceaşcă de cafea şi am pornit la drum.

- Până la 7³° sper să ajungem la Braşov, pe răcoare. Acolo vom face aprovizionarea cu ceva proaspăt de mâncare, apoi nişte vin şi apă minerală. Dacă va fi deschisă „Biserica Neagră" va trebui s-o vizităm şi noi, iar înainte de plecare mai

departe, să vedem şi poalele Tâmpei. De acord? îl întreb pe T.S.

- De acord, camarade! Dar să luăm şi câteva sticle de bere!

- Asta să fie preocuparea şi sarcina ta.

După ce am trecut de localitatea Prejmer, am simţit că maşina noastră se lasă spre stânga şi trage mai greu. Am oprit şi am coborât să verific ce s-a întâmplat: pană de cauciuc în partea stânga faţă.

- Ce s-a întâmplat? întreabă T.S. din maşină.

- Pană de cauciuc. Noroc că aveam viteză redusă.

În portbagaj eu aveam întotdeauna două roţi de rezervă. Am schimbat roata şi am pornit mai departe.

- Intrase în cauciuc un cui de vreo şapte centimetri, explic eu. Va trebui să găsim un autoservice pentru a vulcaniza camera. Mai am una nouă de rezervă, dar este bine să fie totul în ordine.

Am intrat în municipiul Braşov la ora 8 dimineaţa şi am oprit în parcarea din faţa restaurantului „Postăvarul".

- Mergem să mâncăm ceva?

- Mie nu prea mi-e foame, camarade.

- Totuşi, trebuie să mâncăm ceva cald. Destul ne hrănim în pădure cu mâncare rece. Comandă câte o friptură până când mă întorc. Să fie de porc.

- De porc, foarte bine. Eu voi bea şi o bere, dacă nu te superi, spune T.S. zâmbind.

- Faci foarte bine! La destinaţie voi bea şi eu.

... Ne-am completat proviziile de hrană şi apă, după care am pornit să vizităm Biserica Neagră, dar am avut surpriza s-o găsim închisă, fără vreo posibilitate de a ne informa în legătură cu programul ei sau alte date.

- Hai la poalele Tâmpei! propune T.S.

Am pornit motorul şi am plecat pe strada principală spre locul indicat, oprind la umbră, într-un loc ferit şi am făcut

câţiva paşi pe jos, de unde am privit spre vârful ce se înalţa aproape vertical.

- De aici să mergem la Poiana Braşov, să rămânem acolo la noapte, iar mâine mergem la Râşnov.

- Nu! sare T.S. Nu vreau să dorm la hotel! Prefer spaţiile largi. Dacă aş fi mai curajos, m-aş culca pe iarbă, sub cerul liber, dar mă tem de animalele sălbatice.

- Cum doreşti, am spus eu, rotind volanul spre stânga, pentru a pătrunde în traficul rutier intens, gândind că asta e plăcerea lui şi trebuie să i-o respect.

În jurul orelor unsprezece am ajuns la castelul Râşnov. Văzusem de departe că nu există animaţie în jurul lui, dar nu credeam că ne aşteaptă vreo surpriză. Am bătut la o uşă masivă, iar un paznic ne-a prezentat „surpriza": „Nu poate fi vizitat castelul, fiind în renovare!"

- Măi, ce ghinionişti suntem! spune T.S. îmbufnat. Am ratat şi această vizită. Acum ce facem?

- Ne mulţumim să-i privim zidurile pe dinafară.Vezi ce ziduri groase îl înconjoară? Dar piatra a început să se năruiască, dovadă a lipsei de îngrijire de prea multă vreme; chiar şi uşile masive de stejar s-au scorojit, iar întăriturile lor din fier au ruginit, ca şi zăvoarele. De aici nu se vede, dar cred că la ferestre sunt pânze de păianjeni, prin care suflă vântul cu nuanţe melodioase.

Poate vrei să vizităm castelul Bran?

- Nu, prietene! După cele ce am auzit despre Dracula, am început să am oroare de castele şi vampiri. Ele îmi aduc aminte de lunile de armată când am făcut serviciul de santinelă pentru paza unităţii. Când ajungeam în schimbul III, atunci când somnul este cel mai dulce, eu simţeam o cumplită oboseală, mai ales în clipele când auzeam cocoşii vecinilor cântând în zori şi aş fi vrut să dorm şi să nu mă mai trezesc niciodată.

Mai târziu, prin anul II de facultate, un coleg din oraşul Tr. Severin îmi povestea că la ei în sat oamenii muribunzi îşi dădeau sufletul în zorii zilei.

- De ce faci confuzie între oboseala fizică şi moartea, care pune capăt unei suferinţe sau unui ciclu de viaţă? Dar să revenim la Dracula. Scriitorul englez Brown Stocker a scris cartea folosindu-se e ficţiune, interesat s-o vândă cât mai bine. El vorbeşte despre vampiri care sug sângele oamenilor sau despre strigoi care bântuie prin castele părăsite, chipurile aflându-se sub blestemul nemuririi. Pentru a crea senzaţia de teamă, le atribuie puteri supranaturale, ca de exemplu, să poată dirija ploaia, furtuna, ceaţa, precum şi pe fiinţele umane mai slabe, dar şi animalele: lupi şobolani, pisici, lilieci, insecte, care să acţioneze pentru ei.

Desigur, încearcă să le limiteze, într-un fel , puterea în intervalul de timp cuprins între apusul şi răsăritul soarelui, la cântatul cocoşilor.

În 1992, când am vrut să vizitez castelul Bran, am avut surpriza neplăcută să-l găsesc închis şi atunci am discutat cu locuitorii din sat, care mi-au spus că nici ei nu cred în vampiri, dar din străbuni le-a rămas acel obicei că există unii oameni care, după moartea fizică, se întorc prin locurile în care au trăit sub formă de fantome şi îi sâcâie, îi sperie, pe cei vii rămaşi după ei.

Au fost cazuri când i-au dezgropat şi nu erau putrezite cadavrele lor, după ce trecuse mai multă vreme. Bătrânii spuneau că li se înfige în zona ombilicului o ţepuşă din lemn sau fier, după care îi îngroapă din nou şi nu mai apar. Mai există şi obiceiul de a unge uşile caselor şi ferestrele cu usturoi, alţii pun anafură în diferite locuri, etc.

Castelul Bran a fost construit între ani 1211-1377 (cu unele întreruperi), având scop militar – pază la frontiera de nord. În anul 1920 i-a fost dăruit Reginei Maria, care a dat dispoziţie să fie restaurat.

Localnicii susţin că în castel – aşa cum au aflat din generaţie în generaţie – ar bântui unele spirite, printre care cel al domnitorului Vlad Ţepeş, precum şi al Reginei Maria; unii susţin şi acum că în anumite seri, în jurul castelului poate fi simţit un parfum puternic de violete – florile preferate ale reginei. Mistificând realitatea din motiv de senzaţional, scriitorul englez Stoker, a scris romanul „Dracula", în care se referă la Vlad Ţepeş, susţinând că era vampir, fapt neadevărat.

- Încotro ne îndreptăm? mă întreabă T.S.

- Spre Sibiu. Poate ne oprim undeva, în pădure, să facem o drumeţie pe munte, vremea fiind prielnică, iar pe şosele va fi zăpuşeală mare mai târziu.

- De acord cu tine, prietene! m-a aprobat el.

Am trecut prin oraşul Făgăraş fără să oprim, iar când am ajuns în apropiere de localitatea Mândra, am oprit pe un loc de parcare şi ne-am sfătuit.

3. *În pădure la Beclean - lupii*

- Înţeleg că nu vrei să dormi la un hotel. Să ştii că şi eu prefer spaţiile largi, în aer curat, în mijlocul naturii. Cunosc un loc pe malul râului Olt, nu departe de aici, dincolo de localitatea Beclean, de care ne apropiem; este foarte frumos, pitoresc chiar. Este acolo o stâncă pe care apa Oltului o ocoleşte pe ambele părţi. Oprim acolo pentru a ne odihni peste noapte, iar dacă mai avem timp vom face şi o scurtă drumeţie pentru a ne orienta. Eu am fost acolo cu mai mulţi ani în urmă, dar toată ziua a plouat şi n-am putut urca pe munte. Era şi frig, iar eu eram însoţit de o doamnă care a insistat să ne continuăm drumul spre Mănăstirea Curtea de Argeş. Cu acel prilej am vizitat şi barajul de la Vidraru, cu tot sistemul hidroenergetic. De această dată constat că este destul de cald şi putem rămâne undeva în natură.

- Sunt total de acord cu tine, răspunde T.S.

Am pornit motorul şi am ieşit pe drumul naţional, dar asfaltul emana căldură şi aerul frigea datorită soarelui ajuns la zenit. Conduceam maşina cu viteză moderată pentru a nu trece de drumul pe care îl ştiam eu pentru a ajunge la stânca despre care am vorbit. Am găsit drumul, apoi stânca şi am oprit la umbră.

- Ce loc sălbatic este aici! se miră T.S. E foarte frumos!

- Mergem pe munte?

- Mergem, prietene. Cât este ceasul?

- 14°°, îi răspund eu. Suficient pentru o plimbare scurtă.

- Luăm cu noi mâncare? întreabă T.S.

- Desigur. Rucsacul cu apă, mâncare, cafea şi pe lângă beţele de fiecare zi, două cuţite.

- Dar hanoracele? Pun şi nişte bere, camarade.

- E cald, dar în pădure vremea e schimbătoare. Deci le luăm. Ar fi bine să nu avem nevoie de ele, dar nu se ştie.

Am asigurat maşina şi am pornit pe o cărare spre stânga noastră, ocolind stânca. În pădure era răcoare deoarece soarele nu trecea prin frunzişul des al copacilor ale căror ramuri se întrepătrundeau deasupra cărării.

Am urcat aproape trei ore fără să ne oprim, dar am dat de un luminiş în care se auzea susurând un pârâiaş subţire care venea mai de sus şi îşi făurise o albie firavă, cu puţin nisip şi pietriş, ce se vedea prin limpezimea apei lui. Ne-am oprit să ne odihnim şi să mâncăm ceva.

- Mâncăm? îl întreb pe T.S.

- Parcă ţi-a ieşit un porumbel din gură! exclamă el, în timp ce scotea mâncarea din rucsac şi o depunea pe un şervet mare, pe iarbă.

- Ai luat şi bere? Ce faci cu trei sticle?

- Păi, n-ai spus şi tu să iau?

- Foarte bine ai făcut, dar pe căldură e mai bună apa.

- Tu bei apă, iar eu bere.

În timp ce mâncam, priveam poiana înflorită, parcă era smălţuită cu flori albastre, roşii, galbene, pe covorul de iarbă verde şi grasă. Din locul unde ne aflam noi se vedea, printre copaci, versantul altui munte, îmbrăcat cu copaci încă de la poalele lui.

- Ce iarbă grasă! se miră T.S. Ce specie o fi?

- Trifoi, piciorul cocoşului, iarbă grasă, tivită cu margarete şi alte flori. Nici eu nu le ştiu pe toate.

- Pe aici cresc fragi, măceşi, meri sălbatici?

- Da, sunt şi tufe de răchită, chiar şi sălcii pe lângă pârâiaşe, ca şi tufe de zmeură, fragi ...

După ce am mâncat, am băut câte o sticlă de bere, apoi o ceaşcă de cafea şi am ieşit din pădure, înaintând spre celălalt munte. Am dat de o râpă adâncă ce cobora odată cu peretele acelui versant drept în jos.

- Ce aer curat şi ce peisaj magnific! spune T.S., respirând cu braţele ridicate în sus. Uită-te la muntele din faţa noastră! Peretele de piatră carecoboară în râpă este lipsit de vegetaţie, iar partea de sus este complet acoperită de copaci, chiar şi pe stânci există vegetaţie.

- Avem o ţară frumoasă şi bogată în care se regăsesc toate formele de relief din belşug, ape curate şi păduri răcoroase care dau aerul curat şi răcoros. Păcat că după revoluţia din 1989 nişte oameni iresponsabili, dornici de îmbogăţire, au început distrugerea pădurilor şi odată cu ele întregul ecosistem: animalele sălbatice, păsările, peştii, insectele, etc.

- Priveşte mai la stânga noastră! mă atenţionează T.S. Vezi de-a lungul râpei cum se aliniază nişte stânci măreţe, străjuindu-i marginea? Ce vechime pot avea? Se vede că au fost roase de intemperii dar au rămas tot falnice. Câtă frumuseţe ascund aceste păduri! Nu-ţi ajunge o viaţă de om ca să le poţi descoperi pe toate. Eu mă simt atât de bine aici, că n-aş mai pleca nici noaptea.

- Aerul curat şi tare, umbra deasă şi toate miresmele pădurii induc în om buna dispoziţie.

- Ai dreptate! spune T.S. oftând. Dar defrişarea pădurilor constituie un mare pericol pentru întreaga natură, refacerea ei având nevoie de mulţi ani, poate de generaţii.

- În starea actuală, cu pădurile defrişate, orice ploaie abundentă poate antrena la vale, pe versanţii cheliţi de braconierii nemiloşi, toată vegetaţia care a mai rămas, împreună cu solul, pe care îl prăvălesc peste gospodăriile oamenilor de la poalele munţilor. Va suferi mult şi clima, lipsind acel schimb natural de oxigen şi bioxid de carbon dintre păduri şi mediul înconjurător.

... În timp ce noi „filosofam" asupra pericolelor care pândesc natura, am simţit o suflare fierbinte care venea dinspre dreapta noastră, urmând valea care marca râpa pomenită mai sus. Am urmărit cu privirea întinderea pe care se desfăşura curentul cald, încercând să deslușesc ce va urma. T.S. a venit lângă mine, a privit şi el valea dintre munţi, apoi a spus:

- Camarade, ce văd eu nu e bine. Dinspre dreapta noastră parcă suflă un zmeu cu suflarea fierbine, gata să ne înghită. Părerea mea este că ar trebui să ne întoarcem.

- Ia priveşte spre orizont! Vezi ce armată de nori se ridică? Sunt negri şi încruntaţi ca o turmă de bivoli întârâtaţi.

- Când am ajuns noi aici, în poiană, cerul era senin şi soarele dogorea. Vezi creasta muntelui de vis-a-vis mai este, încă, luminată de soare, iar aici s-a întunecat.

- Vine furtuna, Titus! Pe munte ploile şi furtunile se pornesc brusc, iar uneori se opresc tot brusc; rar se întâmplă să ţină mai multe zile în şir. Mi s-a întâmplat de mai multe ori în drumeţiile mele.

În trecerea lor de la est spre vest, cohorta de nori negri a acoperit soarele, aerul s-a răcit, iar în jur s-a aşternut, treptat, întunericul în plină zi. În acelaşi timp, peste pădure se lăsase un fel de ceaţă apăsătoare care făcea ca aerul să stea înţepenit.

Norii coborau din ce în ce mai jos, prevestind apropierea furtunii.

Soarele nu se mai vedea nici pe piscurile munţilor de peste râpă, iar acesta se întunecase, arătând ca un ecran negru proiectat pe cerul furtunii. Doar pădurea se mai deosebea, formând un contur întunecat, ca o linie neagră în jurul nostru.

Într-un asemenea cadru natural şi în faţa unui fenomen de o asemenea amploare, omul este dezarmat.

- Ce facem, camarade? mă întreabă T.S. îngrijorat. N-ar fi mai bine să mergem înapoi la maşină?

- Nu, Titus. Rămânem aici!

- Ce, eşti copil? Cum să rămânem aici? Într-o oră poate ajungem la maşină şi ...

- E prea departe, prietene, nu mai ajungem. Iar drumul se va întuneca de tot, nu vom mai găsi drumul înapoi şi ar fi groaznic să ne rătăcim în pădure.

- Atunci ce propui să facem?

- Să ne apucăm de treabă, pentru că nu e de glumă. Scoate cuţitele din rucsac! Vom tăia din copaci nişte crengi groase pentru a încropi un adăpost aici, în jurul acestui stejar, iar în timp ce eu îl voi construi, tu vei merge să tai nişte nuiele subţiri şi cât mai lungi de răchită de lângă pârâiaşul pe lângă care am trecut noi când am venit aici.

Când T.S. s-a înapoiat cu braţul plin de nuiele, eu aproape terminasem de înfipt în pământ – una lângă alta – ramurile, lăsând o mică deschizătură pentru intrare.

- Până termin eu de legat crengile cu răchită, mergi şi taie câteva ferigi mari de lângă poiană!

- Ce faci cu ele? întreabă T.S.

- Le legăm peste ramuri. Frunzele lor late ne vor proteja de ploaia care se va scurge, fără să pătrundă înăuntru, i-am explicat eu.

Adăpostul nostru avea o înălţime de circa 1,80 m şi dădea ocol tulpinii groase a stejarului. Când au fost legate şi ferigile, puse sub formă de solzi, totul era gata.

- Măi, tu te pricepi să construieşti adăposturi. Cât timp vom locui noi aici? mă întreabă el glumind.

- Râzi tu, dar când se va dezlănţui furtuna, vei vedea cât de util va fi.

- Dar uşa asta nu este prea mică?

- Când va sufla vântul, ţi se va părea prea mare.

După ce am mai verificat încă o dată trăinicia adăpostului nostru, am rămas la marginea pădurii să privim cerul întunecat. Muntele de vis-a-vis nu se mai vedea de loc, iar în pădure se instalase o linişte apăsătoare.

Amuţiseră chiar şi păsările care, până atunci, mai foşneau printre ramuri, frecându-şi aripile înainte de a se cuibări în frunzişul copacilor.

- Ce linişte mormântală! îmi spune T.S.

- Da, aşa este înainte de declanşarea furtunii.

N-a trecut mult şi dinspre răsărit s-a auzit un bubuit prelung, ca de tun, urmat de un huruit care venea de departe prelungindu-se ca un ecou, pe deasupra râpei din faţa noastră. Câteva fracţiuni de secundă mai târziu, pe deasupra văii a trecut fâlfâind un fulger care a lăsat în urma lui un fel de aripioare fosforescente, care brăzdau cerul în zig-zag, târând după el un huruit asurzitor, ce umplea văzduhul. La scurt timp, un alt fulger a brăzdat cerul, trecând pe deasupra capului nostru, iar în trecere a luminat norii încărcaţi de apă, care pluteau foarte jos, aproape de pădure, ca o armată de soldaţi îmbrăcaţi în armuri argintii.

Picături mari de apă au început să cadă peste noi.

- Hai în adăpost, Titus! Începe furtuna.

Am intrat încet, prin mica noastră deschizătură, pe care eu am închis-o, înfingând crengile în pământ, apoi ne-am aşezat

pe un strat uscat de iarbă, pe care îl aşternusem pe jos, încă de la început.

- De unde ai găsit iarba uscată? întreabă T.D.

- De lângă tufele de ferigi.

- Ce zici dacă trăznetul ar atinge copacul sub care ne-am adăpostit noi?

- Ar fi catastrofal, dar sper să nu se întâmple.

Tot discutând noi, de afară s-a auzit un huruit puternic, iar printre ramurile adăpostului nostru am văzut o lumină puternică, orbitoare, care ne-a cam speriat. Amândoi am ieşit din adăpost să aflăm ce se întâmplase. La 150-200 m de noi, în poiană, se afla un copac falnic, singuratic, pe care îl sesizaserăm încă de la venirea noastră în acel loc. Acesta era cuprins de flăcări, semn că fusese lovit de trăsnet, iar acum ardea ca o torţă mişcat de vânt, dar nici ploaia nu reuşea să stingă focul.

În timp ce priveam copacul arzând, pe deasupra lui a mai trecut un fulger ce se unduia pe cer cu supleţea unui şarpe, însoţit de un urlet prelung asemenea unui demon, care lăsa în urmă o reverberaţie ameţitoare, însoţită de o lumină verde ca smaraldul şi un ecou care continua pe toată întinderea văii.

Copacul trăsnit continua să ardă, emanând un fum înecăcios, ca de pucioasă.

- Trăsnetul l-a lovit foarte puternic, încât l-a despicat în două, apoi l-a incendiat, aruncând scântei în văzduh, îşi dă cu părerea T.S. Începe să-mi fie teamă, camarade, continuă el, intrând în adăpost şi aşezându-se pe iarba uscată.

Nu i-am răspuns, deşi mă temeam şi eu puţin de cele ce s-ar fi putut întâmpla. Am tăcut amândoi, ascultând ce se întâmpla afară. Deodată, un vânt puternic s-a repezit în copacii din pădure, rupând câteva ramuri care au trosnit în apropierea noastră.

- Abia acum începe furtuna! am spus eu. Acest vânt puternic este semnalul unei furtuni nimicitoare, care va însoţi ploaia torenţială.

De pe versantul muntelui de peste râpă se auzeau căderi de pietre, pe care furtuna le prăvălea în râpă, împreună cu brazii şi tufele agăţate de pereţii stâncilor, vuind destul de tare.

Fulgerele s-au năpustit şi asupra pădurii odată cu ploaia torenţială care nu se mai oprea şi lăsau în urma lor torente de apă ce asaltau micul nostru adăpost, după ce treceau prin ramurile copacilor care amortizau forţa lor.

T.S. şi-a aprins o ţigară, umplând adăpostul cu un fum înecăcois. Aerul devenea greu de respirat, dar nu i-am reproşat. Când s-a convins şi el, a stins-o.

Afară se înteţise furtuna, care începuse să ne zgâlţâie adăpostul la fiecare rafală de vânt puternic.

- Dacă ne ia vântul adăpostul ce facem? întreabă T.S.

- Nu-l ia. L-am ancorat destul de bine de tulpina stejarului şi cred că va suporta bine forţa acestui uragan, care va înceta cât de curând. Coroana copacului ne-a protejat bine adăpostul, altfel vântul ne-ar fi smuls acoperişul de ferigă. Am avut noroc că n-a căzut grindină, să ne fi găurit frunzele de ferigă.

Vântul continua să mugească tare, suflând în cercuri, încât ploaia formase bălţi lângă adăpost; obligându-ne să ne petrecem restul nopţii în picioare.

- Vine apa peste noi! a strigat T.S. ridicându-se de pe iarbă.

- Dacă adăpostul era mai scund, rămâneam cocoşaţi.

- Ai avut o idee foarte bună cu adăpostul, recunoaşte T.S. Numai de nu s-ar abate trăsnetele asupra noastră.

- De trăsnete cred că am scăpat. S-au dus spre sud, de unde se aud din ce în ce mai slab, ca în pustiu. Peste puţin timp se va opri şi furtuna, care a mai scăzut în intensitate, încerc eu să-l liniştesc.

Aşa s-a întâmplat. Furtuna s-a domolit, dar ploaia a mai continuat, monotonă, până în zorii zilei.

- Observi ceva? Apa din adăpost s-a retras, mă atenţionează T.S. pipăind iarba udă.

- Da, afară plouă mai puţin şi apa s-a scurs la vale.

- Mi-au amorţit picioarele, dar iarba este udă şi nu mă pot aşeza jos.

- Nu mai avem mult de stat cocoşaţi. Poate o oră sau două, îl încurajez eu, deşi simţeam la fel ca el.

În acea situaţie, ne concentram să nu adormim şi să ajungem în baltă, ciupindu-ne de picioare destul de des. Din pădure s-a auzit un urlet puternic şi prelung de animal de pradă, apoi alte urlete i-au răspuns în cor.

- Ăştia sunt lupii! Spune T.S. Să pregătim beţele!

- Sunt departe de aici, spun eu. Dar interesant că primul urlet a venit din stânga, iar răspunsul haitei s-a auzit din dreapta noastră. Probabil un lup a răpus vreun ierbivor sau se află în preajma lui şi îşi cheamă haita pentru a-l ataca sau pentru a-l devora, sau care a reuşit să-l răpună şi este prea mare pentru el.

Începusem să mă tem şi eu. Vegheam atent la orice zgomot de afară. Nu se auzeau decât picăturile de ploaie care cădeau pe frunzele de ferigă aproape ritmic.

Deodată, atenţia mi-a fost atrasă de un fâşâit de frunze, apoi un mârâit scurt şi ceva care frământa noroiul de pe lângă adăpost. N-am spus nimic pentru a nu-l panica pe T.S., deşi mă speriasem puţin şi eu, realizând că lângă adăpost se afla haita de lupi. Am repetat de mai multe ori „*In manus tuas, Domine*" (*suntem în mâinile tale, Doamne*). Apoi mi-am făcut semnul crucii pe întuneric, făcând apel la raţiunea în credinţa mea religioasă, spunând în şoaptă: „*Apără-ne, Doamne*!".

Clipele treceau greu, ca sub apăsarea unor vise rele, ştiind că afară sunt lupii, al căror număr nu-l ştiam. Nădăjduiam, totuşi, că ei nu vor îndrăzni să pătrundă în adăpost, deşi ne simţiseră că suntem acolo!

Ne-a salvat repetarea urletului celui dintâi lup, care s-a repetat ca o chemare jalnică, grăbind paşii care se auzeau fremătând prin noroi.

- Ai auzit lupul? Iar a urlat, zice T.S.

- Da. Este acelaşi care a urlat şi la început, iar haita a fost aici. Abia a plecat, abandonând căutările pe lângă adăpostul nostru.

- Deci, am fost în pericol? Dacă se întorc?

- Nu cred. Dar vom vedea.

- Eu mă tem să nu păţim ceva cu lighioanele astea.

- Nu mai este niciun pericol. Lupul nu atacă omul vara, doar dacă te afli în raza vizuinii lui în care poate avea pui. Iarna se poate, lipsindu-i hrana....

Am tăcut amândoi şi am ascultat ploaia, care continua să cadă mai rară pe adăpost. În depărtare se mai auzeau nişte tunete rare şi din ce în ce mai slabe.

Spre dimineaţă, lumina slabă a pătruns şi în adăpostul nostru, iar ploaia a stat. Mi-am făcut loc pe mica deschizătură şi am ieşit afară, unde mi-am întins oasele obosite de poziţia în care am petrecut toată noaptea. Acelaşi lucru a făcut şi T.S., care a mişcat braţele şi a respirat cu nesaţ aerul purificat de ploaie. Din ramuri continuau să cadă picături de apă.

- Am petrecut o noapte chinuită şi fără rost, a zis T.S.

Nu i-am răspuns. Am făcut câţiva paşi pe poiana din marginea pădurii, unde am privit iarba şi florile pline de apă, care în lumină au reflexe argintii; iarba înaltă din poiană fusese culcată de rafalele de vânt.

Copacul trăsnit de fulger nu mai ardea, dar continua să fumege şi avea un aspect hidos.

- Camarade, mă dor toate oasele, parcă sunt bătut.

- Vino la adăpost şi vezi urmele lupilor! i-am spus eu. Pe aici au încercat ei să intre, i-am arătat o gaură pe care au făcut-o printre ramuri.

- Da, măi băiete! Javrele au fost aici. Hai la maşină!

- Încă nu putem porni. Aici, în poiană este lumină, dar în desişul pădurii întunericul încă mai persistă. Să mai aşteptăm vreo jumătate de oră, că nici păsările n-au părăsit locul de dormit.

Mai târziu am început coborârea, căutând reperele pe care le ştiam din etapa urcării. Deodată s-a auzit un trăznet de vreascuri şi m-am oprit să ascult. Ce am văzut? Într-un luminiş, un urs de culoare maronie închisă, era lângă o tufă de zmeură şi mânca. Era la 35-40 metri distanţă de noi şi nu ne văzuse. L-am prins de mână pe T.S. punând un deget la buze, apoi i-am arătat ursul şi am schimbat direcţia spre stânga pentru a evita întâlnirea cu Moş Martin. Dar acel ocol ne-a făcut să pierdem cărarea ştiută şi am ajuns la un pârâiaş care se oprea lângă o piatră mare, unde formase un fel de iaz şi de acolo, după ce ocolea piatra îşi relua cursul mai departe.

- Hai să ocolim şi noi prin stânga!

- De ce? întreabă T.S.

- Aici este loc pentru adăpare pentru animalele pădurii şi am putea avea surprize. Nu vezi câte urme sunt? Este mai bine să-l ocolim. Odată am citit într-o carte, de mult, că tătarii, cu secole în urmă aruncau lemne de bambus în foc, care pocnea şi speriau animalele pădurii, dar noi nu avem aşa ceva.

- Mai ştii drumul înapoi la maşină? întreabă T.S.

- Nu, dar sper să-l găsim, dacă vom continua să coborâm pe această direcţie.

Era clar că ne rătăciserăm, dar nu trebuia să intrăm în panică, ci să înaintăm calmi. Este rău când nu ai mijloace de orientare.

- Ia ascultă! Mă atenţionează T.S. Ăsta este fluier de cioban. Se aud şi clopote de oi.

- Da. Vreun cioban vesel a ieşit pe răcoare cu oile la păscut, după ploaia din noaptea trecută.

- O noapte de pomină pentru noi, măi băiete, pe care n-o voi uita uşor.

Mergeam paralel cu pârâiaşul, dar l-am pierdut la un moment dat, deoarece curgea pe sub pământ. Am continuat să menţinem aceeaşi direcţie, iar peste vreo 200 de metri pârâiaşul a reapărut şi am mers pe lângă el până când am ajuns la 100 de metri spre stânga de locul unde se odihnea maşina noastră.

Dintr-un copac s-a auzit ciripitul vesel al unor păsări.

- Ce frumos cântă! Ia auzi! Şi cucul cântă! zice T.S.

- După ploaie toate păsările cântă. Parcă este un imn al bucuriei şi recunoştinţei închinat Creatorului.

Despre cuc, să ştii că el cântă întotdeauna după ploaie sau când îşi caută perechea. Păsările vorbesc pe multe înţelesuri, numai să ştii să le asculţi şi să le înţelegi.

... Ne-am dezbrăcat şi ne-am spălat, apoi am pregătit mâncarea pentru micul dejun şi am făcut cafea.

Am mâncat şi am stat de vorbă. T.S. se înviorase şi era foarte volubil, mai ales după ce băuse o bere, apoi o ceaşcă cu cafea. El este prietenul meu, camaradul meu din tranşeele instruirii militare, de care nu mă pot despărţi pentru că ne înţelegem bine. Este inginer, un bărbat cult, cu care poţi discuta orice, dar a fost mereu precaut în diferite situaţii. Despre prietenia noastră el are o expresie la care nu renunţă: „Nimic nu poate învinge o camaraderie ca a noastră!"

- Ce facem? Eu pic de oboseală – spune el.

- Obosit sunt şi eu, dar propun să mergem pe răcoare şi în aproximativ trei ore ajungem la Campingul „Miercurea Sibiului" unde ne cazăm, facem o baie caldă şi a doua zi plecăm mai departe.

- De acord! Cât este ceasul?

- Şase. Dacă îţi este somn, treci pe canapeaua din spate şi poţi dormi, îi sugerez eu.

- Nu, camarade! Rezist eu încă trei ore.

- Tu ai văzut curcubeul când am ieşit din adăpost? Era pe zona dinspre nord-est, dincolo de masivul muntos din faţa noastră, dincolo de râpă.

- Nu l-am văzut. De ce nu mi l-ai arătat?

- Ne-am luat cu descoperirea urmelor haitei de lupi de lângă adăpost şi obosit cum eram, am uitat. Dar curcubeul are un rol pozitiv în natură, iar în Biblie el reprezintă semnul promisiunii lui Dumnezeu făcută lui Noe pe vremea potopului.

Am pornit motorul şi am ieşit în drumul naţional. Era răcoare şi motorul mergea frumos, încât am putut să mergem cu viteza de 90-100 km/oră.

- De unde îl cunoşti pe acest domn Istudor?

- Prin anul 1987 mergeam de la Alba Iulia spre oraşul Brad. La ieşirea din oraşul Sebeş mi-a făcut semn un oier să-l iau cu maşina. Fiind în concediu de odihnă nu mă grăbeam deloc şi am oprit, l-am ajutat să pună bagajele în portbagaj – un sac de iută greu şi două bidoane mari din material plastic.

- Unde mergeţi?

- La Vinţu de Jos.

- Acolo merg şi eu.

- La cine mergeţi în Vinţu?

- La nimeni. Sunt în concediu şi mă plimb. Vreau să cunosc localităţile din zonă despre care am auzit că sunt foarte frumoase.

- Apăi asta e fain! a spus Gheorghe Istudor clătinând din cap.

- Pe unde trebuie s-o iau ca să ajung acasă la dumneavoastră?

- Pe a doua uliţă la stânga, apoi la dreapta şi de acolo numai drept înainte până la marginea pădurii, iar de acolo nu mai este departe până la apa Mureş. Acolo avem casa şi o păşune, că noi suntem oieri, avem 450-460 de oi, răspunde Gh. Istudor (G.I.)

- Este o meserie grea, dar foarte frumoasă.

- Apoi, am ajuns. Asta este casa mea.

Am oprit în dreptul porţii, l-am ajutat să-şi coboare bagajele, iar el mă întreabă, cu banii în mână:

- Care este preţul?

- Nimic. Asta a fost plăcerea mea.

- Păi, dacă nu vreţi plata, coborâţi din maşină să-mi vedeţi gospodăria o ţâră şi să-mi cunoaşteţi familia, a insistat G.I., aşezându-se în faţa maşinii mele.

Ce puteam să fac? Am coborât, l-am ajutat să-şi ducă bagajele în curte, lângă casă şi l-am auzit strigând:

- Floare! Unde eşti tu, Floare?!

- Iată-mă, bărbate! Aici îs. Am scos puii şi cloşca asta la soare.

- Vino tu, femeie, că am adus un mosafir man de la Constanţa!

Dialogul dintre cei doi soţi m-a cucerit pe loc. Atunci m-am prezentat cu numele complet şi s-a prezentat şi amfitrionul meu, cu soţia şi cei doi copii ai lor, Cornel şi Maria, de 13 respectiv 8 ani.

- Acum dă-ne ceva să mâncăm, femeie, că doar venim de la drum şi suntem obosiţi şi flămânzi!

- Mintenaş! răspunde Floarea, care şi dispare în bucătărie, de unde se întoarce cu o faţă de masă pe care o aşterne pe o masă mare, aflată sub un cireş din grădina din faţa casei, după care aduce cele necesare.

- Adu şi glaja (sticla) cu răchie (pălincă, ţuică), mai comandă G.I, după care mă întreabă pe mine: Ce beţi, răchie sau vin? Vinul meu este puţin acruţ pen`că anul care a fost n-am avut zahăr să-i pun la fierbere; nu s-o prea găsit pe la noi, pe aici.

- De ce îi puneţi zahăr?

- Aici e mai rece şi strugurii nu se coc ca la Constanţa. Beţi răchie? Pe aici îi zicem pălincă.

- Nu beau nimic, doar vedeţi că sunt şofer şi trebuie să merg mai departe.

- Da unde vă grăbiţi atâta? Pe drum mi-aţi spus că sunteţi în concediu. Trebuie musai să ajungeţi undeva?Nu mai este timp şi mâine?

Aşa m-a convins G.I. să rămân la ei în acea zi, apoi şi în ziua următoare, plecând sâmbătă de la ei spre Brad, iar de acolo la Hălmagiu, unde aveam nişte prieteni.

În anul 1991, prin luna octombrie, plecând iar prin ţară, am luat un sac cu 45 kg. zahăr şi am trecut pe la G.I. Am nimerit tocmai perioada când au cules via şi i-am ajutat şi eu la cules, stors şi altele, după care am plecat, deoarece trebuia să ajung la un târg mare din comuna Hălmagiu, pe care eram interesat să-l văd şi promisesem lui Ghe. Hanţiu că vin.

De atunci n-am mai trecut prin Vinţu de Jos şi nu ştiu ce mai fac minunaţii mei prieteni.

... T.S. moţăie din când în când, semn că îl ajunsese oboseala. Ca să-l ţin treaz, vorbeam puţin mai tare.

- Iată comuna Şelimbăr! Aici au avut loc luptele lui Mihai Viteazu cu armatele Imperiului Habsburgic în anii 1600-1601. Cât sânge a curs pe acest pământ!

- Da, camarade. Iar pe Mihai Viteazu l-au omorât mişeleşte ungurii, că în lupta dreaptă n-au putut. Aşa a dat ordin generalul Basta. Iată ce case frumoase sunt pe aici! Chiar dacă sunt destul de vechi.

Tăcem amândoi o vreme, apoi T.S. mă întreabă:

- Ce vârstă are acest Istudor?

- Mai mult cu 7 sau 8 ani decât noi.

- Deci, vreo 66 de ani. Cred că mai trăieşte încă.

- Da, nu mă îndoiesc că trăieşte. Era om zdravăn, sănătos, iar soţia lui este mai tânără cu nouă ani faţă de el. Sunt căsătoriţi a doua oară, după ce primii lor soţi au murit. Mi-a explicat Gheorghe că la ei nu se obişnuieşte divorţul, iar

bărbatul şi femeia se pot căsători din nou doar când foştii lor soţi au murit.

- De data aceasta le-ai mai cumpărat zahăr?

- Da. E în portbagaj, lângă roata de rezervă. Un gest al meu face mult pentru ei. Le-am cumpărat şi nişte cadouri pentru fiecare, deoarece nu vor să primească bani de la mine. În general, familia Istudor o duce destul de bine. Au o gospodărie frumoasă şi 150-160 de oi, dar nu prea mai au unde să-şi vândă produsele (lapte, brânză).

- Cum crezi că vor reacţiona când mă vor vedea şi pe mine?

- Nu-ţi face probleme! Sunt nişte oameni minunaţi, deşi par oameni simpli. La timpul potrivit îţi voi spune şi altele despre ei, să vezi că am dreptate.

- Cât este ceasul?

- 8^{40} fix. Iată-ne şi în faţa Campingului „Miercurea Sibiului". Am ajuns la timp.

- Ba ai ajuns înainte de ora 9 cum ai spus acolo, la plecare, completează T.S. Abia aştept să dorm.

Am virat la stânga şi am intrat în parcarea din camping, apoi am mers la recepţie şi ne-am cazat. Când am întrebat-o pe fata de la recepţie dacă putem să facem baie, ne-a răspuns că abia la ora 15°° va veni omul care se ocupă de centrală şi vom avea apă caldă.

Am dormit până aproape de ora 14°°, apoi am mers în restaurant şi am mâncat; după ora 16°° am făcut o baie caldă, iar pe la ora 18°° am plecat să vizităm împrejurimile, la propunerea lui T.S.

- Camarade, eu nu m-am odihnit suficient, aşa că îţi propun să nu plecăm mai departe atăzi, ci mâine de dimineaţă, pe răcoare. Ce zici?

- Zic că este o propunere logică. Nu ne grăbeşte nimeni, tot timpul este la dispoziţia noastră.

- Ne plimbăm puţin prin împrejurimi, apoi ne culcăm devreme, ca să ne putem scula la timp.

... Ne-am luat beţele din portbagaj şi am pornit la drum, ajungând într-o poiană luminată, dar populată cu nişte copaci rari – fagi şi stejari bătrâni. Ne-am oprit să ne odihnim şi am privit de acolo satele răzleţite de pe dealuri şi de la poalele pădurii.

- Sunt foarte frumoase! spun eu.

- Da, măi băiete, casele din Ardeal sunt frumoase. Am văzut şi la Teliu Beclean, Selimbăr, peste tot.

Am rămas acolo, în poiană, povestind tot felul de fapte până când soarele a trecut dincolo de coamele dealurilor, pregătit să apună. După ce s-a înserat, pe cer şi-a făcut apariţia luna plină, care se plimba ca o regină printre stele, pe cerul senin.

- Mie îmi vine mereu să contemplez cerul cu stele şi să văd unde se află Carul Mare, Carul Mic, Vega, Pleiadele, Orion sau altele cu denumiri populare, zice T.S.

- Aşa făceam eu când eram copil. Ţi-am povestit că într-o vacanţă am stat într-un punct geodezic militar (Pajura) de unde am studiat cerul ziua şi mai ales noaptea. Dintotdeauna m-a preocupat cerul şi acolo visam să zbor şi să cunosc lumea.

Acum e timpul să ne întoarcem la camping pentru că s-a răcorit şi să nu răcim după baia pe care am făcut-o. S-au dus la culcare şi păsările.

- Lasă că răcoarea nopţii este benefică. Ea revigorează trupul şi înviorează spiritul, spune T.S. Dar povestea asta a ta cu Pajura, nu mi-ai terminat-o niciodată.

- Ne-am luat mereu cu altele, apoi nici n-am crezut că ea te interesează în mod deosebit.

- Doar ştii că pe mine mă interesează tot ceea ce este în legătură cu tine şi cu viaţa ta.

- Poate îţi voi da să citeşti cartea „Acasă", pe care am terminat-o. Acolo descriu totul cu lux de amănunte. Acum hai să ne întoarcem!

- M-aş culca aici, pe iarbă, ca să respir acest aer curat.

CAP. 4 VINŢU DE JOS. MINUNAŢII MEI PRIETENI

Noaptea a fost linişte şi am dormit bine, însă pe la ora două ne-a trezit larma produsă de încăierarea câinilor pripăşiţi în curtea campingului, după care s-a instalat iar liniştea.

Dimineaţa ne-am făcut tualeta, ne-am şi bărbierit, am servit câte o friptură din carne de oaie şi o cafea iar T.S. a luat o bere „Stela", fabricată în Sibiu, spunând:

- Îmi pare rău că nu poţi bea şi tu, dar ce să-ţi fac?

- Eu voi bea la destinaţie. Luăm cu noi zece sticle.

Am pornit motorul şi am ieşit în şoseaua naţională, dar n-am putut trece mai departe deoarece pe şosea era un TIR răsturnat de-a latul căii de rulare şi o macara auto se opintea să-l readucă pe roţi..

Peste o jumătate de oră drumul a fost eliberat şi noi ne-am îndreptat spre oraşul Sebeş. Acolo am intrat la o staţie PECO şi am luat 15 litri de benzină.

- Oraşul Sebeş e curat dar are aspect rural, îl aud pe T.S. spunând.

- Aici, în Ardeal, toate oraşele sunt curate. Mai murdare sunt pădurile din zona şoselelor, unde opresc turiştii şi la plecare lasă sticle, gunoaie, etc, deşi au pretenţia că vin din locuri civilizate.

Am ieşit din Sebeş şi am continuat drumul spre localitatea de destinaţie. Pe şoseaua naţională a apărut indicatorul de orientare spre dreapta Vinţu de Jos – 3 km.

- Asta este localitatea? întreabă T.S.

- Da, la dreapta, 3 km., după cum vezi. Să ştii că eu am emoţii. Abia aştept să-mi văd prietenii dragi. Să-i auzi vorbind în graiul lor ardelenesc şi să te convingi cât de apropiaţi şi plăcuţi la vorbă sunt, cât de primitori şi respectuoşi sunt, deşi par oameni simpli.

- Măi, dar se văd după case că sunt gospodari, au grădini bine gospodărite, apreciază T.S.

- În afară de case şi grădini, au suflete blânde şi curate, adaug eu. Iată-ne ajunşi! spun eu, oprind la poarta din tablă, vopsită în culoarea verde. Este ora 13^{05}.

Am claxonat o dată, apoi am cobot din maşină. Pe aleea dinspre casă a apărut Floarea râzând.

- Sărut mâna! Aveţi nevoie de oaspeţi? o întreb .

- D`apăi cum nu? răspunde ea. Bine aţi venit! Ne salută ea, deschizând poarta mare. Bagă maşina în curte!

- Dar nu rămânem aici, mergem mai departe, glumesc eu.

- Asta nu se poate, dl. Dinu! Nu vrei să-l vezi pe bărbatul meu? Când va afla se va supăra că n-ai stat să-l vezi şi să vorbeşti cu el o ţără. Te rog să-l aştepţi că trebuie să vină la masă! Nu durează mult.

- Îl aştept, coană Floare, că n-am venit să plec imediat, doar am glumit.

- Vai, ce mai m-am speriat! Trage maşina în curte!

- Mai întâi să ţi-l prezint pe Titus Ştefănescu, prietenul şi colegul meu încă din armată.

Am făcut prezentările, T.S. i-a sărutat mâna, apoi a venit la mine coana Floarea şi m-a îmbrăţişat spunând că au tot vorbit despre mine şi ea simţea că voi veni la ei. Am băgat maşina în curte şi am închis poarta.

- Poftiţi în casă! Vai! Ce se va bucura Gheo.

- E prea cald în casă, spun eu. Să rămânem afară, sub cireş, la umbră.

- Să vă aduc ceva de mâncare, doar veniţi de pe drum.

- Abia am mâncat la ora 9°° la popasul „Miercurea Sibiului" şi încă nu ne este foame, îi spun eu.

- Când aţi plecat din Constanţa?

- Pe 25 iunie, dar ne-am oprit pe drum şi am hoinărit prin pădurile de la Teliu, Beclean, apoi la Miercurea Sibiului.

La ora 13³° a apărut şi G.I. pe aleea dinspre poartă şi a început să râdă când a văzut maşina mea.

- No, ăsta-i visul meu de azi-noapte. Am visat sânge care înseamnă veste, spune G.I. apropiindu-se. Bine aţi venit, prieteni buni de la Marea cea Mare!

- Bine te-am găsit, Baciule Ghio! Să-ţi dea Dumnezeu sănătate şi viaţă lungă! i-am urat eu.

- Mulţam fain! Dar domnul cine este? mă întreabă el în timp ce ne îmbrăţişam.

- Ţi-l prezint pe Titus Ştefănescu, prietenul şi camaradul meu, încă din perioada stagiului militar şi până în ziua de astăzi! Aproape 40 de ani fără întrerupere.

Şi-au strâns amândoi mâinile bărbăteşte, G.I. dând din cap cu admiraţie, după care a spus:

- Apoi armata leagă multe prietenii între oameni. Şi eu am avut un camarad din armată. Era profesor în Blaj şi ne vizitam, dar mai des venea el la mine, că îi plăcea aici, la noi. A murit anul trecut, în februarie şi tare am plâns după el. S-o dus, spune cu glasul încărcat de păreri de rău, adăugând: Era om mare!

- Vă rog să veniţi la masă! Se aude vocea Floarei, care insistă în pragul uşii de la bucătărie. Ne-am spălat mâinile la o chiuvetă de lângă pompa din curte, apoi am intrat toţi într-o încăpere largă unde Floare aşeza masa.

- Ce beţi? Ne întreabă G.I. privindu-ne pe rând.

- Eu beau pălincă, îi spun lui G.I., râzând la gândul cu cele întâmplate la prima noastră întâlnire din 1987, când m-am înecat pentru că era atât de tare. El îi zisese ţuică şi am crezut că e slabă ca pe la noi.

- Şi eu la fel, spune T.S. Dar de ce râdeţi?

- Când a venit dânsul prima dată aici, la noi, a băut palinca repede şi s-a înecat de puterea ei, că noi o fierbem de două ori, iar zama de prune se face tare.

- Deci trebuie să fiu atent? întreabă T.S.

- Apăi, da. Noroc şi sănătate! urează G.I. ridicând paharul cu pălincă. Bine aţi venit în casa noastră! Mă simt tare mândru cu aşa mosafiri, adaugă el.

- Noroc şi bine v-am găsit! am răspuns noi.

- Tu nu bei, Floare? o întreabă G.I.

- O să beau o ţâr' de vin.

- Dar copiii unde sunt? îi întreb eu.

- La Sibiu. Cornel s-a căsătorit şi are doi copii, iar Maria a terminat liceul tot la Sibiu şi locuieşte la ei acasă. Se pregăteşte pentru examen la facultate.

- Cornel unde lucrează?

- La „Scandia", o fabrică de mezeluri, care prelucrează carnea şi face salam de Sibiu, pate de ficat şi altele. Îi aşteptăm şi pe ei să vină pe la noi.

- Mâine este sărbătoare mare, intervine Floare. Este Sf. Petru şi Pavel şi cred că vor veni, pentru că au spus că vor să meargă la Mănăstirea Afteia.

- Ce este la Afteia? o întreb eu.

- Este o mănăstire importantă, cu stareţ şi doi preoţi. Este foarte frumoasă, completează ea, clătinând capul pe umeri cu importanţă.

- Este istoria unui preot patriot din satul Cioara care a construit singur o biserică acum câteva sute de ani, pe vremea stăpânirii imperiului Habsburgic, explică G.I. Satului i se spune Sălişte în prezent.

- Mergeţi şi dumneavoastră cu noi? întreabă Floare.

- Mergem! răspund eu privind spre T.S., care mă aprobă prin înclinarea capului.

- Când am venit aici, Cornel avea 13 ani, iar Maria 8. Cum mai trec anii! spun eu pe gânduri.

- Mergem cu amândouă maşinile, Ghio.

Auzind expresia Floarei „Ghio", pe care eu o ştiam, am râs iar G.I., pricepând de ce am râs, s-a văzut obligat să explice pentru T.S.:

- La noi se obişnuieşte să ne strige pe numele scurt, Ghio, de la Giorghe, ca un fel de alint.

- Da, aşa ne-am învăţat toţi pe aici, completează Floare, care insistă cu mănăstirea, repetând că stareţul şi cei doi preoţi ţin liturghia în fiecare duminică şi în sărbătorile importante. Acolo vin oameni din toate localităţile din jur: Săsciori, Pianu de sus, Lancrăm, Bobâlna, Cugir.

După ce am terminat de mâncat am mers cu G.I. la maşină şi i-am dat sacul cu zahăr, apoi am luat sacoşele cu cadouri pe care le-am dus Floarei în bucătărie, unde aceasta spăla vasele.

Afară a continuat discuţia cu G.I. despre cules:

- De data aceasta am venit mai devreme şi nu mai avem ocazia să participăm la cules, deşi aş fi dorit mult să particip, m-am scuzat eu.

- Nu este nimic, ne descurcăm noi cu ajutoarele de pe aici. Mulţam fain pentru zahăr să-l pun în must!

Văzându-l pe T.S. că se uită curios la el cum mulţumeşte, G.I. s-a simţit dator să-i explice:

- La noi strugurii se coc mai greu, fiind mai rece clima de toamnă şi rămân mai acruţi, de aceea îi ajutăm cu ceva zahăr când îi stoarcem. Hai să stăm de vorbă aici, sub cireş, unde este umbră şi răcoare!

Floare! a strigat el tare şi Floare a ieşit din bucătărie să afle ce doreşte.

- Adu-ne, te rog, o cană de vin roşu!

- Minten, Ghio.

Şi Floare a adus cana plină cu un vin roziu, cam deschis la culoare şi patru pahare.

- Să gustăm o ţâr'de vin! spune G.I. E de anul trecut, din care au mai rămas 15-20 de litri, că noi pe aici obişnuim să bem câte o ţâr'de palincă. Ia şi tu, Floare, împreună cu noi! o îndeamnă G.I.

- Noroc! am spus toţi şi am ciocnit paharele, dar odată cu clinchetul paharelor, o mierlă, pe care n-o vedeam, fiind ascunsă în frunzişul unui prun din grădină a început să cânte cu foc; la fiecare tril avea un sfârşit brusc, de parcă îşi pierdea sufletul şi am spus:

- Ce-o fi având? Cântecul mierlei ar trebui să fie foarte melodios.

- O fi bolnavă? îşi dă cu părerea T.S.

- E o mierlă galbenă care vine mereu la noi şi cântă prin grădină. Nu este prima dată.

- Mi s-a părut că are prea multe întreruperi.

- Nu este bolnavă. Păsările bolnave nu cântă, stau ploştite pe ramuri, explică G. I. Acum hai să încercăm vinul aista şi nu te mai frământa, tot întrebându-te cum este alcătuită lumea. Bea şi bucură-te de viaţă!

Am stat de vorbă până seara, când sub cireş s-a aşternut întunericul, iar Floare ne-a chemat, din nou la masă, după care ne-am spălat şi am mers la culcare.

În cameră, înainte de a adormi, am tot discutat cu T.S.:

- Ce părere ai de gazdele noastre? l-am întrebat.

- Bună. Am şi eu senzaţia că am venit la prieteni adevăraţi, atât cu vorba, cât şi cu inima. Asemenea caractere există în fibra lor, nu numai în obicei şi educaţie.

- Aşa am fost primit aici de fiecare dată, cu sufletul deschis. Prima dată m-a mirat ospitalitatea lor şi l-am întrebat pe G.I.: „de ce m-ai invitat în casă, cutoate că nici nu mă

cunoşteai?". „Pentru că inima mi-a spus că eşti om bun, iar inima mea nu m-a înşelat niciodată".

Iar când am plecat de la ei mi-a spus: „Te aşteptăm şi altă dată să treci pe la noi. Să nu-ţi uiţi prietenii!"

De aceea ţi-am spus pe drum că membrii familiei Istudor sunt nişte oameni minunaţi, deşi par simpli; ei m-au făcut să-i iubesc ca pe fraţii mei. După cum ai constatat, aceşti oameni mă aşteaptă şi am venit. Îţi place camera?

- Da. O găsesc foarte curată şi este dotată cu cele necesare. Mă întreb, însă, cum vom proceda dacă nu vor primi bani pentru găzduire?

- Despre bani nu putem discuta cu ei, că nu acceptă, dar am avut grijă să cumpăr câte un cadou pentru fiecare, iar vinul, berea şi coniacul din portbagaj îl vom da tot lor, pentru consum. La plecare vom cumpăra noi altele. Cred că eşti de acord!

- Desigur, camarade! aprobă T.S. Mâine ce facem? Mergem cu ei la mănăstirea aia?

- Da, Titus. Nici n-am putea rămâne singuri acasă. Este o plăcere pe care le-o facem lor, dar şi nouă. Nici o răsplată nu este prea mare pentru comportarea lor altruistă, dar care ne arată şi cât de simţitori şi mari la suflet sunt.

- I-ai văzut cum se bucură când le aprobi faptele? În plus, ei au o atitudine corectă de comunicare, precum şi o comportare firească, aşa cum trăiesc ei, simplu. La ei generozitatea reprezintă normalitatea vieţii, pe când societatea noastră modernă ne serveşte adesea individul cu unele tare, de aceea suntem tentaţi să reţinem doar faptele negative.

- Da, măi, de aceea m-am mirat eu la început, când am văzut că G.I. se bucură atât de mult pentru zahăr, iar Floare pentru cadouri, parcă primiseră cine ştie ce averi.

- E drept că sunt lucruri simple, dar ele produc bucurii mari în inimile lor simţitoare, care ştiu să aprecieze gesturile şi consideraţia ce le-o acorzi. Odată ţi-am spus că prietenia dintre

oameni trebuie să fie sfântă. Tocmai de aceea se cere ca prietenul să reacţioneze la fel în toate împrejurările, nu numai atunci când celălalt are dreptate. Aşa sunt aceşti oameni. Am discutat mult cu ei şi mi-am spus că ei înţeleg că omul le este prieten când îi ajută din inimă, atât la necaz cât şi atunci când greşesc şi pot ierta.

- Deşi se comportă fără greşeală şi sunt atât de darnici, mie mi se par cam simpli, ca toţi oamenii de prin satele noastre.

- Nu uita, însă, că sunt foarte muncitori, cinstiţi, şi dispuşi să ajute pe oricine, în mod deZINTERESAT.

Sufletul lor este o comoară, iar mâinile lor bătătorite confirmă, încă o dată, că au crezul muncii. Este o dovadă de înţelepciune că mai găsim astfel de oameni prin satele noastre. Se pare că aici asemenea sentimente vin din pământ la fel cum vine şi apa pentru plante, în timp ce prin oraşe legătura cu pământul este întreruptă de stratul de asfalt aşternut pe străzi, ca semn al civilizaţiei, desigur.

În acelaşi timp, în oraşe mulţi oameni au timp să se gândească la rele, la tot felul de maşinaţiuni sau chiar la fapte reprobabile, pe când în sate, ei trebuie să lucreze zilnic şi nu mai au timp de altele.

Poate aceşti oameni sunt buni tocmai prin simplitatea lor. Bunătatea lor iese la suprafaţă atunci când încearcă să împartă cu alţii tot ce au, inclusiv bunurile mărunte.

Te asigur că în timpul cât vom locui aici, la ei, vei avea suficiente fapte care te vor convinge de cele ce am spus.

-Ştii ce am crezut eu la început? Că se poartă astfel, făcând acest gest numai pentru tine, că te cunoaşte mai de multă vreme. Acum cred că este comportarea lor firească, spune T.S.

- Aceşti oameni nu ştiu să fie falşi. Ei trăiesc reale momente de biruinţă asupra soartei lor, prin muncă, cinste şi armonia din familia lor, la care se adaugă încrederea în reuşita

luptei lor pentru existenţă. Iar când ei muncesc, au momente când uită chiar şi de ei înşişi.

... Am tăcut amândoi, apoi T.S. s-a foit puţin şi a început să respire rar, uniform, liniştit. Atunci mi-am adus aminte de episodul cu furtuna şi lupii şi mi-am zis în gând: „Cred că s-a lecuit să mai doarmă în pădure".

Dimineaţa am auzit voci în curte, dar T.S. dormea şi n-am vrut să-l trezesc. Totuşi, când am coborât din pat, a deschis ochii şi m-a întrebat:

- Cât este ceasul?

- Şase şi douăsprezece minute. Hai sus! Toţi se trezesc de dimineaţă aici.

Ne-am îmbrăcat şi am ieşit în curte.

- Bună dimineaţa! am salutat noi.

- Bună dimineaţa! ne-au răspuns gazdele noastre. De ce v-aţi sculat atât de devreme? Plecăm abia pe la 7³°. Nu avem de parcurs decât 14-15 km de drum până la mănăstire, iar slujba începe pe la ora 9°°.

Ne-am spălat, iar eu am pregătit maşina pentru drum, în timp ce Floare ne-a aşezat masa sub cireş. În timp ce mâncam noi, la poartă a oprit o maşină marca „Matiz" de culoare verde, cu număr de Sibiu.

- Ia uită-te Floare, cine a venit? spune G.I.

- E Cornel al nost'! sare ea de la masă şi aleargă spre poartă, de unde s-a întors cu Cornel şi familia lui, însoţiţi de Maria, care era o domnişoară frumoasă de 20 de ani, care-şi mlădia uşor trupul mergând alături de mama ei cu o graţie fără seamăn; părul ei lung şi bogat, de culoare neagră, ajungându-i aproape de mijloc. De sub bretonul de pe frunte ne priveau doi ochi ca murele coapte care străluceau jucăuşi. Maria avea chipul oval, deschis la culoare şi o gură mică, roză ca o fragă, având buza de jos răsfrântă.

Privind-o cât s-a transformat, simţeam voluptatea unei posesiuni depline a trupului ei, ceea ce era interzis în situaţia

dată. Când ne-am îmbrăţişat, m-am mulţumit s-o strâng în braţe şi s-o sărut pe frunte. Lui Cornel i-am strâns mâna bărbăteşte, iar soţiei acestuia i-am sărutat mâna. T.S. a procedat cu reţinerile de rigoare.

După ce Floare şi Maria au adus tacâmuri şi mâncare pentru toţi cei veniţi, ne-am aşezat iar la masă.

Floare şi-a luat nepotul în braţe, l-a aşezat în poală şi a început să-l hrănească, iar nora ei, Cristina, s-a îngrijit de fiica sa.

- Mereţi la Mănăstirea Afteia? i-a întrebat Floare.

- Da. Tocmai de aceea am grăbit să ajungem, a răspuns Cornel.

- Atunci plecăm cu ambele maşini, ca să încăpem toţi, îşi exprimă Floare părerea, ştiind că eu sunt de acord.

-Azi e mare sărbătoare! spune Cristina. Ar fi bine să apucăm liturghia, care este foarte frumoasă.

- Începe abia la ora 9, aşa că avem timp, o linişteşte G.I.

- Astăzi va fi lume multă, intervine Cornel. Vor veni din toate localităţile învecinate, chiar şi de peste dealuri. Mănăstirea are o istorie sfântă pentru ardelenii din zonă. Dacă vom avea timp, vă voi povesti istoria mănăstirii şi a Sf. Sofronie de la Cioara.

- Sf. Sofronie a fost un mare preot şi mare sfânt, care a fost canonizat în anul 1955şi e trecut în calendar la 21 octombrie – explică Floare. El s-a născut acolo, în satul Cioara, azi Silişţea, dar oamenii tot Cioara îi zic.

- Voi când vreţi să vă întoarceţi la Sibiu? Întreabă G.I., privind spre Cornel.

- Am câteva zile de concediu, dar plec până vineri. Maria mai rămâne până miercuri, când are nişte ore de meditaţie la profesor, pentru examenul la facultate.

- La care facultate? o întreb eu pe Maria.

- La Drept, răspunde ea veselă, roşind în obraji.

- Eu am sfătuit-o să încerce la ASE sau la Management, dar nu-i place matematica, intervine Cornel.

- Ei, nu-mi place matematica! Se zburleşte ea. Colegele mele dau examen tot la Drept. Suntem şase şi vrem să fim tot împreună, iar mie îmi place să lucrez în justiţie.

- Cred că este foarte bine să faci ceea ce îţi place, o sfătuiesc eu. Când faci o muncă cu plăcere nu-i simţi apăsarea oricât ar fi de grea.

- Da, aşa m-am gândit şi eu, răspunde Maria, punând mâna pe braţul meu, ca o mulţumire pentru ajutor.

Asta m-a dus cu gândul în 1987, când era o copilă sfioasă, iar acum se metamorfozase într-o tânără delicată, dulcea moliciune a copilăriei, împletită cu frumuseţea nobilă, care se copsese.

1. *Mănăstirea Afteia*

La ora 7^{35} ne-am urcat în cele două autoturisme şi am pornit spre mănăstirea Afteia. Soţii Ghorghe şi Floare Istudor au mers cu mine şi T.S., iar Cornel cu familia sa şi Maria au mers cu maşina lor. Cornel a mers înaintea noastră deoarece cunoştea bine drumul.

Când am părăsit drumul naţional şi am intrat pe cel care ducea la Mănăstire, am ajuns din urmă oameni mai tineri sau mai în vârstă, îmbrăcaţi în straie de sărbătoare, călare pe cai sau pe jos, ducând pe umăr traista cu mâncare.

- Aceşti oameni sunt din satele de peste deal, ne atenţionează G.I. Observaţi că fiecare poartă în mână icoana lui Sofronie. Toţi îl iubesc pentru că i-a scăpat de împilarea religioasă a Imperiului Austro-Ungar, care a exploatat populaţia din Ardeal şase sute de ani.

- Aiasta-i mănăstirea! spune Floare.

Am parcat maşina lângă cea a lui Cornel, am coborât toţi şi am pornit pe jos, pe uliţa mare, intrând în curtea mănăstirii pe sub un portal înalt. Era o curte largă, în care biserica ocupa partea dinspre înălţimi, împreună cu clopotniţa, iar mai jos era paraclisul de vară, chiliile călugărilor şi alte acareturi gospodăreşti. Biserica are ferestre agivale şi acoperiş în trei trepte, având crucea peste alt acoperiş în formă de ciupercă.

Toată curtea străluceşte de curăţenie, iar aleeile pietruite te îmbie să te îndrepţi spre intrarea în sfântul lăcaş pentru a lua parte la liturghie. Am intrat şi noi. Biserica încă n-a fost pictată în exterior, nici în interior, cu excepţia catapeteasmei, pe care zecile de lumânări o luminează şi o fac să strălucească.

Privesc în jur. Este multă lume, majoritatea sunt oameni simpli, îmbrăcaţi în straie ţărăneşti, de sărbătoare, cu cămăşi albe şi ilic negru; puţini sunt cei care poartă haine de oraş, printre care ne numărăm şi noi, care ne aflăm ceva mai aproape de altar.

Aproape două ore a durat liturghia, dar în biserică nu s-au auzit decât vocile preoţilor şi sfârâitul scurt al vreunei lumânări. Parcă şi respiraţia era reţinută.

Obosisem. Acelaşi lucru îmi transmitea şi T.S. din priviri. Au fost multe situaţii când am îngenunchiat, iar noi nu eram obişnuiţi, dar am respectat canonul.

Când am ieşit din biserică, Cornel ne-a explicat care au fost preoţii:

- Stareţul se numeşte Ioan Paven. Preotul cu barba căruntă este Moise, iar cel cu barbă neagră se numeşte Visarion. Toţi trei slujesc în această mănăstire de peste douăzeci de ani şi o fac cu evlavie, cu credinţă şi respect faţă de Sf. Sofronie. Aţi văzut mănăstirea, chiliile călugărilor şi toate celelalte contrucţii? Toate au fost zidite din piatră trainică şi din cărămidă. Este un aşezământ durabil, făcut să reziste vremurilor.

- Cine a fost acest Sofronie? întreabă T.S.

- A fost un mare călugăr, preot şi un mare patriot. S-a născut în satul Cioara şi a construit singur o biserică din lemn, cu acoperiş de şindrilă, dincolo de acel deal împădurit, care se vede de aici. A pătimit mult pentru că a apărat credinţa ortodoxă.

În anul 1757 a năvălit armata imperiului în satul Cioara şi a distru biserica, trăgând cu caii de ea în toate părţile şi a tras cu tunurile în ea. Monahul Ioan Sofronie a reuşit să scape cu fuga şi a stat ascuns prin diferite locuri, tăinuit de românii credincioşi – explică în continuare Cornel.

După plecarea armatei, într-o noapte s-au dus toţi sătenii şi au adunat icoanele sfinţilor, catapeteasma, bârnele rămase, uşi, ferestre şi le-au ascuns, iar după trecerea anilor au reconstruit biserica aşa cum a fost. Dar călugărul şi monahul Ioan Sofronie a fost urmărit şi arestat de armata Împărăţiei chiar în noaptea de Crăciun a anului 1759 şi a fost ţinut într-o celulă din Conacul Comitelui hunedorean din Bobâlna timp de opt săptămâni, sub pază. Acel comite era stăpân al satului Bobâlna, cu conac, vii, păduri.

Dar în februarie 1760, ţăranii din Bobâlna l-au eliberat pe Sofronie, iar acesta a colindat tot Ardealul călare pe un cal alb, ajungând până în Zarand, unde a vorbit oamenilor despre credinţa ortodoxă a românilor şi despre exploatarea austro-ungară, speriind-o pe Regina Maria Tereza, care la 1 mai 1761 l-a trimis în Ardeal pe generalul Bucov, care a distrus multe biserici şi l-a chemat la Sibiu pe Ioan Sofronie. I-a dat o proclamaţie către popor, obligându-l s-o semneze, dar el a rupt-o şi a plecat, iar de atunci nimeni n-a aflat unde s-a ascuns. A fost condamnat la moarte dar nici până astăzi nu i s-au găsit moaştele. În anul 1955 a fost canonizat şi a fost declarat de biserica ortodoxă sfânt.

- De unde ştii tu toate aceste amănunte? L-am întrebat.

- De la preoţii din biserică. Toţi ardelenii ştiu istoria.

- Aici, în Sălişte, peste satele Cioara şi Bobâlna a fost stăpân mulţi ani groful ungur Barcsay, intervine în discuţie G.I. Toate construcţiile care există în sat i-au aparţinut lui: sediile primăriei, C.A.P.-ului, depozitele de vinuri şi altele; le-a stăpânit el până în anul 1925, când s-au răsculat ţăranii şi l-au forţat să semneze un act prin care s-a angajat să nu se mai întoarcă niciodată în sat, la acele proprietăţi.

Cei care l-au cunoscut povestesc şi azi cât rău a făcut oamenilor din sat: le punea botniţe la gură ca să nu poată mânca struguri când participau forţat la cules, iar cei care refuzau să iasă la muncă erau spânzuraţi pe măgura din sat, unde se făcuse o spânzurătoare din ordinul lui şi erau lăsaţi să atârne în ştreang până putrezeau, pentru a fi pildă şi pentru ceilalţi. Mai târziu, în locul acelei spânzurători, sătenii au construit o cruce din fier înaltă de 33 de metri, care este luminată pe timp de noapte şi lumina ei se vede de la distanţă de zeci de kilometri.

De asemenea, tot acolo au contruit o capelă albă, în memoria tuturor ţăranilor ucişi din ordinul grofului ungur – fără suflet. Locul a fost înconjurat de brazi, răsădiţi pe un desen care are conturul graniţelor României.

- În anul 1985 am fost şi eu la Cioara, cu treburi, iar cu acest prilej am văzut biserica lui Sofronie, veche de peste 250 de ani. Este înclinată puţin într-o parte, grinzile dinlemn s-au scorojit şi are nevoie de reparaţii, povesteşte G.I.

Am mai privit o dată întregul ansamblu al măcăstirii Afteia şi peisajul bogat care o înconjoară din toate părţile cu înălţimi frumos împădurite, formând un ţinut de vis. Ne-am îndreptat, apoi, spre maşini, în tăcere şi am pornit spre drumul de întoarcere spre Vinţu.

Fiind, încă, sub emoţiile liturghiei şi a istoriei monahului Ioan Sofronie, în maşină nimeni nu a vorbit până când am ajuns în faţa porţii de acasă. Abia acolo am intrat toţi în atmosfera preocupărilor casnice.

În timp ce femeile pregăteau masa de prânz, G.I. ne depăna planul lui de activitate pentru ziua următoare.

2. *Tunsul oilor*

- Mâine vrem să pornim la tunsul oilor. Am întârziat cam mult, până când am obţinut rând la spălatul oilor – explică el. Noi le spălăm în vale, unde este un bazin de spălat şi pentru tratament. Aici e prea sus şi nu poate fi captată apa din pârâu. Am tocmit patru tineri la tuns şi cu ajutorul lor, sper să terminăm în două zile.

- Merg şi eu acolo, tată! se oferă Cornel.

- Apoi, îi vrea tu să mergi, dar n-am foafece şi pentru tine, dar dacă vrei, vino cu noi.

- Ne iei şi pe noi doi, baciule? Vrem doar să vedem cum se tund oile, spun eu.

- Puteţi mere, că privitul e gratis, spune el, râzând.

- Mergem? îl întreb eu pe T.S.

- Mergem. Şi eu sunt curios să văd. Iar de acolo plecăm să hoinărim prin pădure, răspunde el.

- Este departe de aici? revin eu cu o altă întrebare.

- Cam vreo doi kilometri, dar merem cu căruţa cu caii până la baraca de la stână. Trebuie să ducem acolo cele necesare, iar la întoarcere să aducem lâna pe care o vom tunde de pe oi, răspunde G.I.

Dimineaţa ne-am sculat devreme şi totul a decurs conform planului. Am plecat cu o căruţă lungă trasă de doi cai negri, cam costelivi; în căruţă erau: G.I., Cornel, noi doi şi Floare, care era înconjurată de tot felul de coşuri cu mâncare, pături şi şervete.

Am ajuns la stâna de oi aflată la baza unui deal, pe o pajişte largă şi netedă, care prezenta o înclinare în pantă. Cum am coborât din căruţă, T.S. a pornit cu paşi grăbiţi spre baraca

de la stână, dar i-a ieşit înainte un dulău mare şi lăţos, care l-a întâmpinatcu un lătrat gros şi agresiv.

- Nu te speria, că nu te muşcă! îl asigură G.I. Doar ştii şi dumneata proverbul: „Câinele care latră nu muşcă".

- Eu îl ştiu, dar nu ştiu dacă îl cunoaşte şi câinele, a răspuns T.S. în hohotele de râs ale celor prezenţi. S-ar putea să nu-l ştie şi să-mi rupă pantalonii.

În faţa barăcii aşteptau patru bărbaţi tineri, bine clădiţi, însoţiţi de doi băieţandri de 10-12 ani. Ne-am apropiat, G.I. a certat câinele, care a plecat înapoi, în culcuşul lui, apoi a salutat pe cei ce ne aşteptau.

- Neaţa, fârtaţilor! Gata de lucru?

- Gata, baciule! au răspuns ei în cor.

A urmat o discuţie scurtă între ei, apoi fiecare a luat câte o oaie din ţarc, a aşezat-o pe iarbă şi a început să o tundă. Celelalte oi aşteptau în ţarc, rumegând.

- Au o lână foarte curată, îmi spun eu părerea.

- Abia le-am spălat în săptămâna care a trecut, răspunde G.I., care ieşise din ţarc cu o oaie pentru a o tunde.

Când au ajuns la ei razele soarelui care răsărise, fiecare tunsese, deja, câte zece oi. Şi-au scos, pe rând, şi cămăşile de pe ei, iar soarele le lumina trupurile arcuite şi transpirate de efort. Nu se auzea decât ţăcănitul foarfecelor bine ascuţite, care înaintau cu repeziciune peste trupurile culcate ale oilor.. La sfârşitul operaţiunii, fiecare oaie îşi lăsa pe pajişte cojocul şi pornea spre locul unde se forma turma, ruşinată de goliciunea ei.

Floarea trecea pe la fiecare lucrător şi lua lâna, pe care o făcea sul şi o lega cu sfoară, apoi o ducea în căruţă.

Pe pajişte creştea o iarbă deasă, dar scurtă, probabil din cauză că era păscută de oi prea des, dar se vedea că se regenera repede, având tulpina verde; era un amestec de iarbă grasă, trifoi, piciorul cocoşului şi alte plante retezate care nu ştiam ce sunt, iar din loc în loc flori mărunte, albe.

În dreapta pajiştei, la vrea 500 de metri, începea o pădure amestecată de fagi, mesteceni, tufe de zmeură, etc, iar mai departe, brazi şi pini, unii dintre ei având tulpini tinere şi subţiri, cu trunchiuri adolescentine, aşa cum le-am întâlnit eu şi T.S. când am plecat să ne plimbăm.

Unul dintre bărbaţii tineri, din neatenţie, a ciupit pielea oii cu foarfeca şi a început să curgă sânge. L-a atenţionat pe G.I. care a cerut Floarei să-i aducă o alifie din baracă, iar după ce a oprit curgerea sângelui, a spus pentru toţi:

- Fiţi atenţi, măi băieţi! Le puteţi răni mai rău şi e pericol cu muştele şi cu căldura asta!

Cei doi băieţandri aveau grijă să primească oile care erau tunse şi ţineau turma pe pajişte cât mai aproape pentru a asista la cei care tundeau, pentru a învăţa şi ei.

La un moment dat, G.I. strigă la unul dintre ei:

- Ia vezi, Panfile, ce mai fac oile?

Panfil şi-a luat bâtul şi a pornit să vadă ce face turma, dar s-a întors repede, suflând din greu, alarmat.

- Bade Ghio, hai repede că mor oile!

- De ce mor, mă, ce s-o întâmplat? a întrebat G.I.

- Or intrat în lucerna lui Badea Crişan, de lângă pădure; două sunt culcate pe jos şi se zbat tare cu burţile umflate.

- Floare, adu-mi ţeava de la baracă! Termină tu, Cornele, ce am început eu! a spus G.I. şi a alergat la locul unde-i indicase copilul.

Cu el a alergat şi alt bărbat tânăr, urmat de Panfil, apoi eu şi T.S. să observăm cum se procedează.

G.I. a operat repede câteva oi, care s-au ridicat şi au plecat spre turmă. Ţeava avea într-o extremitate o ţepuşă metalică cu care înţepa burta oii, în locul ştiut, după ce G.I. număra nişte coaste. Când scotea acea ţepuşă, pe ţeavă ţâşneau gazele din stomacul oii, formând un jet puternic de culoare galbenă-verzuie. Mai rămăseseră şase oi căzute pe sol, dar G.I. obosise şi i-a dat ţeava tânărului, spunându-i cum să procedeze.

- Am mai făcut asta, baciule, îl asigură el, dar după ce a operat trei dintre oi, una nu s-a mai ridicat de jos.

- Pe asta ai omorât-o, mă! A spus G.I. supărat.

- Am făcut exact cum mi-ai spus, ca şi la celelalte două, dar nu ştiu ce s-a întâmplat – s-a scuzat tânărul.

- N-ai numărat bine. Te-ai grăbit şi ai înţepat alături. Trebuia să pipăi oasele cu atenţie. Acum trebuie sacrificată. Dă-mi ţeava şi du-te cu oaia la baracă, agaţ-o pe ţeava de lângă stână şi jupoai-o până vin eu!

G.I. a continuat să le opereze pe cele rămase, care s-au ridicat şi s-au alăturat turmei păzite de cei doi copii

- Dacă nu trimiteam acel copil să vadă ce fac oile, mureau multe dintre ele, ne-a spus G.I. Lucerna este foarte periculoasă pentru animalele rumegătoare, mai ales când este plină de rouă, ca acum. Să ne întoarcem!

- Noi doi mergem să facem o plimbare prin pădurea din apropiere, spun eu.

- Bine faceţi, dar să vă întoarceţi pentru masă la 12³⁰. Aveţi ceas?

- Da. Mai sunt aproape trei ore,avem timp.

Am traversat pajiştea şi am intrat în pădure, unde era umbră şi răcoare.

- Cât de frumos şi plăcut este aici! exclamă T.S. ridicând ambele braţe în sus.

- În codru este frumos totdeauna vara, chiar şi când plouă, numai să nu fie furtună ca la Beclean. E frumos şi când în jur este arşiţă, deoarece aerul tare se amestecă cu mireasma răşinei de brad şi totul te înviorează. Vântul produs de schimbul dintre vegetaţia pădurii şi atmosfera înconjurătoare, face frunzişul copacilor să freamăte.

- Câte bogăţii ascunde această pădure! spune T.S.

- Da. Înafara lemnului, pădurea dă omului şi animalelor, păsărilor, etc apa curată, apoi alune, mure, zmeură, ciuperci,

bureţi (ghebe cum li se mai spune), afine, măceşe, merişor şi multe plante (ierburi de leac) folosite în medicină.

Pădurea contribuie la sănătatea oamenilor, asigurându-le liniştea necesară pentru odihna minţii şi a trupului. Liniştea ce se aşterne peste păduri toamna, îţi dă senzaţia că te afli într-o catedrală. Nu adie, uneori, nici vântul, nimic nu mai mişcă, iar copacii stau neclintiţi şi îngânduraţi, parcă nici nu simt când le cad frunzele, lăsându-le ramurile plşuve. Vine apoi iarna, care le îmbracă cu promoroacă şi zăpezi groase, aer rece şi viscole.

- Ascultând descrierea ta, sunt gata să vin în pădure şi iarna – zice T.S.

- Ei, iarna este mai greu pe cărări de munte şi mult mai periculos decât vara. Trebuie să fii foarte bine pregătit şi însoţit de oameni experimentaţi ai locului, care cunosc bine locurile şi pericolele.

- Tu auzi ceva? Un zgomot ca un murmurat?

- Da, cred că este un pârâiaş prin apropiere.

L-am căutat şi l-am găsit. Era un pârâiaş subţire şi limpede, care ocolea nişte tufe de măceş cu fructe coapte.

- Tu ai observat ritualul de la masa din familia Istudor? mă întreabă T.S.

- Da. Îl ştiam din 1987, când am fost la ei prima dată. Atunci o făceau la fiecare masă comună a familiei pentru că erau copiii mici şi îl foloseau ca mijloc de educare a lor.

G.I. se ridica în picioare primul, apoi toţi făceau acelaşi lucru; el spunea toată rugăciunea, iar după ce ne aşezam pe scaune, Floare lua pâinea aceea mare, îi făcea o cruce cu cuţitul pe partea de pe vatră, apoi o aşeza pe pieptul ei generos şi tăia felii lungi cât era diamentrul pâinii.

- Pe mine m-a uimit la început.

- Şi pe mine, deşi mai fusesem şi în alte familii care procedau la fel. Dar în familia Istudor nu o face în toate cazurile, doar la prânz şi seara. Sunt obiceiuri la care ei ţin fie din tradiţie, fie din prea mare credinţă.

Îţi mai aduci aminte ce ne-a spus G.I. în ziua sosirii noastre aici? „Noi avem o casă modestă, ca la ţară şi nu ştim dacă domnul, adică tu, se va sinţi bine aici, unde nu e ca la oraş. Noi vă primim cu drag şi vă ospătăm cu ce avem".

Asta m-a obligat să te prezint mai amănunţit, pentru a-l linişti: că tu eşti camaradul meu din armată încă din anul 1957 şi până azi, etc.

- Atunci am avut impresia că nu vrea să ne primească împreună, dar apoi mi-am dat seama că este felul lor simplu de a se scuza. Am mai înţeles şi faptul că pe tine te respectă şi te iubeşte cu adevărat şi în gând am zis: „Bravo, camarade. Eşti mare". M-au impresionat şi mulţumirile lor pentru ce le-ai adus tu. Mai ales Floare.

- Floare nu este o femeie oarecare, dimpotrivă, este înzestrată cu multe daruri. Este un fel de vraci în această localitate. Vindecă diferite boli, descântă, ştie să culeagă şi să folosească plante de leac, cărora le ştie bine şi denumirile ştiinţifice; le usucă în podul casei şi le foloseşte cu succes, dar a rămas tot modestă şi cu mult bun simţ.

Acestea sunt daruri înăscute, dar mult experimentate.

La fel şi G.I. este un bărbat cu multă experienţă de viaţă, are o gândire profundă şi unele sclipiri de inteligenţă nativă. Pe mine m-a impresionat mereu cultul lor pentru muncă. Aici toţi muncesc. Din copilărie au fost obişnuiţi cu munca grea, care i-a făcut răbdători şi rezistenţi la dureri şi chiar la boli. Copiii lor sunt puşi la muncă de mici, fiecare după puterea lui şi au fost obişnuiţi să umble desculţi prin ger, noroaie, rouă, mărăcini, etc., iar toate acestea contribuie la călirea organismului şi întărirea cugetului.

Ei ţin foarte mult la obiceiurile din bătrâni, deşi mulţi dintre ei au avut prilejul să umble prin oraşe sau prin alte locuri şi au văzut cum merge lumea.

- Am observat şi eu că G.I. are unele concepţii noi despre căsătorie, despre viaţă. Ştii ce mi-a spus despre căsătoria fiicei sale, Maria?

- Nu ştiu la ce te referi.

- Discutam cu el şi a spus: „Dacă ei se plac, să se căsătorească, doar n-o ţin pentru mine. Înainte, pe la noi, pe aici, hotărau părinţii, dar eu consider că nu este bine aşa. Părinţii îi pot sfătui, dar dacă ei se iubesc, sfatul lor să se limiteze la arătarea adevărului, că unirea nu se face pentru o săptămână, apoi să se despartă".

- Da, am discutat şi eu cu el. Bătrânul este înţelept, ceea ce îl face să fie şi respectat. Acum hai să ne întoarcem, că s-a făcut ora 12°°! am spus cercetându-mi ceasul. Dacă nu ajungem la timp poate s-ar supăra că nu suntem cu ei la masa de prânz.

... Când ne-am apropiat de stână, Floare tocmai terminase de aranjat bucatele pe o pătură pe care o aşternuse pe iarba de la umbra barăcii, peste care pusese o faţă de masă. Pe lângă o găină friptă, brânză, slănină şi pâine, pusese ceapă roşie, pălincă şi vin, după preferinţe.

Le-a turnat apă la toţi să se spele (noi ne spălasem pe mâini mai înainte), apoi ne-am aşezat în jurul păturii.

- Dar nouă nu ne este foame, pentru că n-am lucrat nimic, a spus T.S.

- Lasă gluma, domnule! Eu cu cine să beau un pahar de pălincă, dacă mă refuzaţi? a spus G.I. râzând. Apoi după mâncare, să încercăm şi vinul să vedem, mai are puterea ursului sau l-a slăbit căldura? Nu mă refuzaţi, că am trudit să-l facem, apoi pentru a-l aduce aici.

Am băut pălincă, am mâncat în linişte, apoi am băut şi un pahar cu vin, după care am mulţumit pentru masă şi i-am spus lui G.I.:

- Acum că ne-am săturat, mergem să ne culcăm.

- D'apăi cum? Omul doarme o ţâră la prânz, râde şi el gustând gluma.

Ne hotărâsem să plecăm iar în pădure, cu scopul de a ajunge la apa râului Mureş, dar am trecut, mai întâi, la cei care tundeau oile pe pajişte. În acel timp, dinspre vale a venit un bărbat de vârstă apropiată cu G.I. care a spus: „Mai bun lucru!" şi i-a dat lui G.I. o maşină electrică de tuns, spunând, în continuare:

- Măi, şogore, vrei să încerci şi tu instrumentul ăsta, care se cheamă maşină de tuns oile? Are baterii dar mere şi la curent electric de 220 V. Mi-o adus-o feciorul meu de pe la Bucureşti. Mere fain. Eu am tuns cu ea aproape 300 de oi pe zi, că n-am decât 120 de oi, a glumit bărbatul. Hai să-ţi arăt cum mere! E foarte uşor. Apeşi aici ca s-o porneşti, aici ca s-o opreşti şi aici când vrei s-o cureţi de praf, cam după ce tunzi 30 de oi.

Omul s-a aşezat în genunchi şi a început să plimbe maşina electrică prin lâna oii, iar în 2-3 minute a terminat de tuns.

- În cutie ai baterii de rezervă. Trebuie să pui câte patru odată. Ai grijă cu ea, dar bateriile mi le plăteşti.

- Mulţam fain, şogore! spune G.I. şi se apucă de treabă cu o altă oaie. Mere foarte uşor.

- Acum eu plec, că mă grăbesc. Îmi spui diseară cum a fost. Spor la treabă! La revedere!

- Mulţam! La revedere!

În timp ce ceilalţi tundeau câte o oaie, G.I. tundea cinci, iar pe măsură ce se obişnuia cu noua sculă, ajungea să tundă şapte şi chiar opt oi.

Priveam toţi la lâna tunsă uniform, care zăcea pe iarba moale, ca un nor alb şi pufos, fără vreo pată sau vreun alt cusur. Erau 2 kg. – 2,5 kg. de lână pură care aştepta să fie prelucrată.

- Te-ai pricopsit cu aparatul ăsta electric, îi spune T.S. Domnule, eşti mare!

- Ce spui dumneata de aparatul electric, aşa este. Dar, te rog să nu mă mai domneşti atâta, că eu nu-s decât un biet păstor de ovine, oier, care se foloseşte de un măgar şi trei câini de pază. Domni sunteţi dumneavoastră care aveţi carte şi trăiţi la oraş.

- Bine, baciule, am înţeles. Fie cum doreşti dumneata, se învoieşte T.S. în final.

Am plecat în pădure cu T.S. şi am ajuns într-o poiană.

- Hai să facem plajă! propune T.S.

- De acord.

Ne-am scos cămăşile şi am lăsat soarele să ne biciuie pielea, care nu luase contact cu razele lui în acel an. După o oră de plajă ne-am îmbrăcat şi am pornit mai departe prin pădure.

- Măi băiete, totul este atât de real şi de frumos aici. Simţi cum ţi se descreţeşte fruntea şi ţi se uşurează sufletul.

- Da, aprob eu. Este mijlocul verii şi totul este verde şi foşnitor. Căldura verii se simte doar în poieni şi luminişuri. Dar ne-am îndepărtat prea mult şi ar fi cazul să ne întoarcem. Observi cum coboară soarele spre asfinţit?

- Nu mai plec de aici. Totul este plin de miresme şi aer tare, încât mă simt foarte bine la umbra deasă.

... În coborârea lui, soarele muiase pădurea cu un galben-roşcat care, în momentul în care s-a apropiat de amurgul cald, s-a transformat în purpuriu.

În faţa noastră o veveriţă a alunecat pe tulpina unui alun cu solzii mari şi a început să caute prin iarbă şi pe sub frunze, provizii, după care a sărit pe un alt copac şi a dispărut printre ramuri.

I-am făcut plăcerea lui T.S. să mai rămânem în răcoarea pădurii şi, tot mergând noi, am dat de nişte brazi falnici, cu trunchiuri drepte şi ramurile aplecate spre pământ.

- Ce frumos este şi aici! se minunează T.S.

- Brazii trăiesc într-o colectivitate perfectă, aliniaţi şi sunt legaţi între ei prin armonie şi solidaritate, dar şi o

dependenţă, calităţi care lipsesc adesea oamenilor. Bradul nu-şi pierde frunza nici iarna, rămânând tot verde.

- De ce nu este acest aer curat şi în oraşele noastre?

- Pentru că poluarea este maximă, cu noxe de la uzine, fabrici, centrale termice şi autovehiculele noastre.

- E adevărat că oxigenul fabricat aici, în pădure, constituie cel mai important medicament pentru om, contribuind la îmbunătăţirea calităţilor lui psiho-fizice şi mentale, declamă T.S. ca la teatru, deşi spune un adevăr.

... De peste deal se aud tălăngi de oi şi fluierul ciobanilor care interpretează doine. Din când în când se aud şi voci nedesluşite de bărbaţi, care îndeamnă la ceva.

Din aceeaşi direcţie vin şi nişte reflexii ale razelor soarelui plin de pojar, care se pregăteşte să coboare dincolo de munţi, pentru a se ascunde în spatele lor.

Pe drumul de întoarcere ne însoţeşte ciripitul păsărilor care foşnesc prin frunzişul copacilor înainte de a se cuibări pentru culcare.

Când am ajuns din nou pe pajişte, în apropierea stânei, ne-a întâmpinat câinele lăţos şi cu glasul gros.

Ne-a venit în ajutor ciobanul rămas să păzească mica turmă ce se forma din ultimele oi ce mai erau de tuns. Restul turmei plecase la păscut pe valea dinspre apa Mureşului.

- Cum a fost în pădure? ne întreabă G.I.

- Fain, răspunde T.S. N-aş mai fi plecat de acolo.

- Natura este colosală, adaug eu, iar când trăieşti în mijlocul ei, simţi că te afli în acel laborator natural, capabil să-ţi preia toate suferinţele care te copleşeau, reuşind să-ţi uşureze sufletul obosit. În pădure simţi că te scalzi în aerul curat, în miresme şi în liniştea deplină. Natura este o adevărată farmacie şi loc de refugiu, dar şi de regenerare a sufletului şi trupului.

- Mai avem şi noi de tuns câteva oi, apoi mergem acasă, ne spune G.I. Ia vezi, Panfile, câte mai sunt?

- 12 oi albe şi una neagră, anunţă Panfil când se întoarce de la ţarc.

T.S. a mers lângă baracă şi a început discuţia cu Floare:

- Mai aveţi şi alţi copii, doamnă Floare?

- Numai pe Cornel şi pe Maria. Dar am doi nepoţi faini, pe care i-aţi văzut ieri.

- Să vă trăiască şi copiii şi nepoţii! Unii au mai mulţi, alţii mai puţini.

- Mulţam, domnule! Eu am zis mereu că cine are copii să-i trăiască, iar cine nu are – să nu se supere pentru ce spuna cum – dar zic să nu-i dorească, pentru că este tare greu pentru femeie să-i nască, apoi greu se mai cresc! Eu când eram însărcinată şi-mi era greu, mă gândeam de ce n-a lăsat Dumnezeu să se nască copiii din ouă, ca păsările?

Râde singură, apoi continuă:

- Te chinui nouă luni de zile cu ei în pântece, apoi alţi ani ca să-i creşti ... Dar pe urmă uiţi de chinuri şi-i iubeşti, că sunt ai tăi. Ce să faci? Dacă ai copii trebuie să ai grija lor până când pleacă pe la casele lor, că altfel ajung vagabonzi sau chiar mai rău. Dumneavoastră aveţi copii?

- Am şi eu doi, un băiat şi o fată, amândoi căsătoriţi. Mama lor a murit de câţiva ani.

- Dumnezeu s-o ierte şi s-o odihnească! Spune Floare, făcându-şi semnul crucii. Domnul Dinu are patru – aşa ne-a spus.

- Da, are trei băieţi şi o fată. Toţi sunt mari.

- Eu m-am măritat cu Gheorghe a doua oară, după ce au murit soţii noştri. Nu mi-a fost prea uşor cu el la început, dar pe parcurs am căpătat încredere, iar apoi m-am simţit protejată, ducem o viaţă liniştită şi sunt mândră de el. Nu ne-am temut de greutăţi, am muncit împreună şi am reuşit să agonisim ceea ce aţi văzut. În casa noastră au locuit şi părinţii lui până au murit.

Au tăcut amândoi o vreme, apoi ea l-a întrebat:

- Cât o fi ceasul?

- Abia şapte şi jumătate. Mai este destul până când se va întuneca.

- Dar eu trebuie să pregătesc cina pentru diseară. Toţi au muncit şi au flămânzit. Hei, Ghio, mai aveţi mult?

- Încă puţin şi tootu-i gata! răspunde G.I. calm.

... Prin sate se obişnuieşte şi acum ca oamenii să se orienteze după poziţia soarelui pe cer, deşi ceasul lor ticăie pe masa din camera în care ei nu ajung să intre aproape toată ziua. Dar nici ei nu-l caută pentru că nu-i simt lipsa.

Când tunsul oilor s-a terminat, a fost pussă în saci şi restul lânei, care a fost aşezată în căruţă, plecând spre casă cu Cornel, Floare şi copiii care au avut grijă de oi. Noi, ceilalţi, am pornit în grup pe jos, iar când ne-am apropiat de casă, am simţit mirosul de carne de oaie friptă. Lângă masa ştiută, de sub cireş, mai apăruse o altă masă şi totul era aranjat ca la o mare festivitate.

- Noi am pregătit aproape tot. Spălaţi-vă pe mâini şi aşezaţi-vă la masă! ne spune Floare, care venise dinspre bucătărie cu faţa înroşită de dogoarea focului. Până când ne-am spălat noi, Cornel a tras un fir electric din casă până la Cireş şi a montat un bec, luminând tot locul.

3. *Cina de sub cireş*

- Bine ai făcut, măi ficior! i-a spus G.I., apoi a ridicat paharul cu pălincă şi a spus: Hai noroc!

Am ciocnit toţi paharele şi am gustat licoarea tare, apoi am trecut cu privirea asupra tuturor, numărând. Eram unsprezece fără Floare, care încă nu se aşezase.

Alături de mine şedea Maria, pe care am întrebat-o în şoaptă:

- Cine este domnul cu părul cărunt de lângă tine?

- Unchiul Petru, fratele tatii. Pe aici i se zice Pătru. A fost profesor la A.S.E în Bucureşti, iar acum este pensionar, mi-a răspuns Maria, tot în şoaptă.

După ce s-au mai „încălzit" spiritele, G.I. a bătut cu furculiţa într-un pahar să se facă linişte, apoi a spus:

- Azi am gătat tunsul oilor într-o singură zi. Nici nu credeam că se poate. Vă mulţumesc tuturor celor prezenţi aici. Pot să spun că mi-a fost de mare ajutor maşina electrică a şogorului (vărului) Şimon.

- Deci, trebuie să-mi mulţumiţi şi mie! Se aude din întuneric vocea groasă, de bariton a vecinului lor, care se apropia, venind de la poartă pe alee.

- Da, Şogore, îţi mulţumesc mult! Maşina ta mi-a fost de mare ajutor.

Intrând în raza de lumină, am văzut că acel Şimon avea pe piept un acordeon prins cu curele de umeri. A dat câteva semnale cu el, apoi a spus:

- Am venit să mă veselesc şi eu cu voi, dacă nu deranjez.

- Poftеşte aici, lângă mine, Şogore! Asta nu este deranj, este o mare bucurie pentru noi, dacă ne vei cânta şi ceva la acordeon.

- Vă cânt, dar broasca nu cântă pe uscat, spune el, râzând în hohote.

- Avem destulă udătură, îl asigură G.I. Stai jos pe banca aiasta şi ia paharul ăsta, pe care l-am umplut!

Şimon a luat paharul, a dat noroc cu G.I. şi apoi l-a ridicat sus şi s-a adresat tuturor: Noroc şi sănătate! A gustat din pălincă, apoi din friptură, interesându-se la G.I. cum s-a comportat maşina lui de tuns, după care s-a ridicat şi a interpretat la acordeoan câteva doine ardeleneşti, apoi a cântat solo-voce, acompaniindu-se cu acordeonul, melodiile ce urmează:

1 – Mama

„O mamă atâta-i bună
Când te creşte şi te-alină
Se culcă şi necinată
Să te vadă mare odată.

Dar de când te-ai însurat,
De mama ta ai uitat.
Acum nu mai este bună,
Că-i urâtă şi bătrână... etc."

2 – Marie, dragă Marie

„Marie, dragă Marie, hai, hai dragă Marie,
De te-ar da mama ta mie ... Marie, Marie!"

- Cântă şi tu, Victore! îl îndeamnă Şimon pe unul dintre tinerii care participase la tunsul oilor.

- Nu pot cânta, că azi n-am dispoziţie, se apără el.

- Apăi, dacă n-ai dispoziţie nu iasă bine, recunoaşte Şimon. Ce poţi face?

- Hai, măi Victore! îl îndeamnă şi Floare. Cântă-ne ceva!

Neputând rezista rugăminţilor Floarei, Victor a sorbit o gură de vin din pahar, s-a ridicat de pe scaun şi a interpretat cântecul *„Întreabă-ţi mândro părinţii"*

„Întreabă-ţi mândro părinţii,
Lasă-te să trecem munţii?
Să trecem munţii Carpaţi,
Să trăim necununaţi...etc"

Victor cânta lent, tărăgănat, iar melodia lui se rotea prin aer ca un duh care căuta ceva. Din vocea lui răzbea o durere profundă venind de departe şi pe chipul lui se vedea că suferă.

Deşi la început vocea lui tremura uşor, pe parcurs a devenit fermă şi limpede. Toţi cei prezenţi clătinau capul pe umeri în ritmul melodiei, iar Floare îşi ştergea lacrimile de pe obeaji, probabil amintindu-şi ceva din trecut.

La sfârşitul cântecului s-a auzit un ropot de aplauze şi ovaţii pentru interpret: „Bravo, mă! Bravo, Victore!"

- Acum plec, a spus Victor. Seară bună! şi a plecat.

- Seraă bună! i-au răspuns toţi, în cor.

Maria s-a ridicat de pe scaun şi l-a condus până la poartă, iar când s-a întors, a rămas lipită de tulpina cireşului, îngândurată, ascultând discuţiile celor de la masă.

- Ce faci, Şogore? Văd că nu mai bei, zice G.I.

- Păi, dacă vinul din pahar s-o gătat.

- Floare! Pentru că în astă seară avem la masă mosafiri de vază, adu-ne, draga mea, din pivniţă, un vin din cel cu adâncă putere de însufleţire a inimii şi de trezire a simţurilor!

Floare a adus vinul într-o cană mare de sticlă şi i-a turnat în pahar, mai întâi lui G.I., apoi lui Şimon.

Ea avea obrajii îmbujoraţi de emoţie, de parcă turna din inima ei în paharul soţului său.

S-a auzit poarta şi pe alee şi-a făcut apariţia Saveta, soţia lui Şimon, care venise să-l ia acasă pe soţ.

- Dar tu ai uitat unde-i casa, omule? a spus ea, după ce a dat bineţe adunării. Hai acasă că e târziu!

- No, că oi mere, femeie. Aici nu sunt pe câmp.

- Măi, şogore! i se adresează G.I. eşti cogeamite muntele de om şi te supui voinţei femeii taman ca ursul cu belciuge în nas purtat pe uliţă de ţigani. Se vede că nu există libertate totală. Bea şi te veseleşte! Iar tu, Savetă, stai jos aici lângă mine, să-ţi mai tragi sufletul şi soarbe o ţâr' de licoare de la noi!

- D'apăi oi be şi eu, ca n-a fi foc, răspunde Saveta.

- Acum şogore Şimon, să te văd cum ai să cânţi ca să dai vinului horbota cântecului nostru ardelean.

... T.S., care se afla aproape de G.I. îi spune că ieri ne aflam în pădure şi am aflat un cântec frumos din fluier. Probabil un cioban doinea pe pajişte cu oile, de se auzea în depărtare.

- Pe la noi, pe aici, ciobanii îşi iau bucuriile din cântece şi le împart depărtărilor, răspunde G.I.

Şimon mai ia o gură de vin din pahar şi începe să cânte:

„Zice lumea că-mi stric viaţa,
Bând în birt pân'dimineaţa.
Beau în fundul cârciumii
Şi-mi petrec cu prietenii.

II
D'aia beau şi chefuiesc,
La nimic nu mă gândesc,
Beau paharele cu bere,
Că am la inimă durere.

III
Că am avut şi eu o fată,
A plecat, bat-o s-o bată!
Am rămas singur pe lume
Şi mă plâng şi eu la tine.

IV
Zâsa tata către mine,
Însoară-te măi, copile,
Că îmbătrâneşti ca mine,
Şi-apăi nu te mai ia nimeni.

V
D'aia beau şi chefuiesc,
La nimic nu mă gândesc.

Beau paharele cu vin,
Că am la inimă venin.... etc."

... Cântecele ardeleneşti din zonă au viers şi răsuciri amare; aproape toate au un gust adevărat, amar, gust de frunză, de piatră, de scoarţă de stejar, de suflet pustiu ori de părere de rău, dar mai ales, de dragoste şi dor.

În aceste cântece populare se simte şi o beţie de păcat din partea femeilor care au fost iubite cu toată credinţa iar ele s-au dovedit necredincioase şi le-au pricinuit suferinţe bărbaţilor care le-au iubit.

Marele nostru poet naţional Mihai Eminescu, a colindat prin sate şi a cules asemenea cântece populare, româneşti, din care s-a inspirat în unele din poeziile sale. Despre aceste cântece el spunea că sun „flori răsărite din pământul patriei şi odorul cel mai preţios al naţiunii!" Mai departe adăuga: „Istoria are urme adânci în cântecul popular, încât ades poţi învăţa mai multă istorie dintr-un cântec popular decât dintr-o carte întreagă de istorie."

... Ascultând cântecele lor ardeleneşti, mi-am adus aminte de emisiunea de duminică, de la ora 13°° la radio, unde cântă ruşii-lipoveni din Dobrogea. În melodiile lor duioase sunt presărate cuvinte care exprimă jalea, dar care alină sufletul şi tristeţea celui care-l ascultă, în acelaşi timp. Cântecul începe cu un solist urmat de un cor mixt (de bărbaţi şi femei), care creşte treptat melodia, până se umflă ca un val de apă ce loveşte puternic în dig, după care geme, plânge şi, în final, îţi înviorează inima cu un fel de durere dulce şi mângâietoare, de natură să-ţi trezească doruri de mult uitate. Apoi te lasă pe gânduri şi se pierde lin ca flacăra unui foc îndepărtat din stepă, care se stinge într-o noapte întunecoasă sub apăsarea unui cer plumburiu.

%

Pe la mizul nopţii au plecat toţi acasă, iar eu şi T.S. am intrat în cameră, ne-am dezbrăcat şi ne-am băgat în pat, dar am mai discutat despre noi;

- Mi-a plăcut atmosfera din seara asta, a spus T.S. Ai văzut ce oameni? Cât de liniştit vorbesc!

- În general, ardelenii sunt mai molcomi, se enervează greu, dar sunt aprigi la mânie, pe când dobrogenii noştri sunt repeziţi la vorbă şi iuţi la faptă.

- Maria este o fată frumoasă, bine clădită, pieptul ei tinde să-i rupă croiala strimtă a bluzei.

- Da. E o femeie coaptă, a trecut de stadiul de boboc. Sânii ei forţează bluza cu forţa unei sălbăticiuni şi cu armonia crudă a tinereţii ei. Este o tânără femeie care vorbeşte cu tremurul buzelor, clipirea genelor şi trepidaţia sânilor ei ce însoţesc fiecare respiraţie. Mi s-a părut că plecarea precipitată a lui Victor, are o legătură cu ea, pentru că dragostea ţine de bătăile inimii, iar uneori nu te întreabă de vârstă. Vom vedea pe parcurs care este adevărul.

M-a ajuns oboseala şi nu ştiu când am adormit.

4. ***Cositul fânului***

Când s-a luminat de ziuă, am auzit voci în curte. Ne-am îmbrăcat şi am ieşit afară, ne-am spălat şi ne-am adunat sub cireşul din curte pentru micul dejun.

În momentul când ne sorbeam cafeaua, G.I. ne-a întrebat:

- Aţi participat vreodată la cositul fânului?

- Nu, am răspuns noi.

- Nici nu ştiţi să cosiţi, cred. Dar, dacă vreţi să vedeţi cum se face – bineînţeles şi dacă nu aveţi altceva de făcut – vă invit în păşunea noastră, care se află în spatele casei, la vreo

200 de metri. Vor venii şi tinerii care mi-au ajutat la tunsul oilor.

- Dacă ne luaţi, mergem cu plăcere, spune T.S. care priveşte spre mine cu o mină ce seamănă a rugăminte, iar eu aprob hotărârea lui.

- La prânz ne întoarcem acasă să mâncăm, precizează G.I.

Peste câteva minute am pornit în urma lui prin grădină, de unde am ieşit pe păşune printr-o portiţă preacticată în gardul din fundul grădinii din spatele casei lor. Acolo i-am întâlnit pe cei patru tineri cu coasele pe umeri, însoţiţi de trei femei, tinere şi ele, având furci de lemn.

G.I. ducea în mână o lădiţă cu scule, iar pe umăr coasa lui. A urmat salutul, apoi o scurtă discuţie cu privire la cine va trage prima brazdă în fâneaţa deasă de trifoi, iarbă grasă, piciorul cocoşului, peste care se vedeau şi flori de diferite culori.

Primul a început un tânăr robust, apoi şi ceilalţi patru au intrat în brazdă, pe rând. Coasele fâşâiau ritmic prin fânul fraged, iar tinerele femei, în urma lor, întindeau uniform iarba crudă pentru a se usca.

La vreo 300 de metri în apropierea coastei dealului, alţi gospodari strângeau fânul cosit mai de mult ce se uscase, iar cu el construiau stoguri (căpiţe) în jurul unui par ascuţit, după care, cu o greblă, periau căpiţa pe margini pentru a nu intra apa de ploaie în ea. Mai jos, o altă familie strângea de pe sol fânul uscat, pe care îl încărcau în car pentru a-l transporta acasă în vederea adăpostirii lui în fânar pentru hrana animalelor pe timpul iernii.

Aşezaţi pe iarbă în poiană, eu şi T.S. vedeam toate acestea şi discutam despre hărnicia şi priceperea acestor oameni, despre viaţa patriarhală pe care o duc ei departe de marile aglomeraţii urbane.

Pe la ora 11°° şi-a făcut apariţia pe pajişte şi Petru Istudor, fratele lui G.I., au discutat ceva amândoi, după care Petre a plecat spre pădure, unde a sta vreo oră.

- Cred că este tot ţăran şi fratele lui G.I., zice T.S., privind în urma lui.

- Aseară, sub cireş, Maria mi-a spus că a fost profesor universitar la ASE în Bucureşti, iar acum este pensionar.

- Nu prea are figură de intelectual sau poate din cauza straielor ţărăneşti cu care este îmbrăcat. Mâine voi încerca să discut cu el, adaugă T.S.

- Oricum pare om cultivat, chiar dacă la origine este fiu de ţăran.

Întors din pădure, Pătru a venit direct la noi, ne-a salutat şi s-a aşezat pe iarbă, la umbra gardului, spunând:

- Şi azi este zăpuşală, dar în pădure este răcoare.

- Am fost şi noi ieri, am intervenit eu, după care m-am ridicat de pe iarbă şi m-am îndreptat spre cosaşi, lăsându-l pe T.S. să discute cu Pătru.

- Sunteţi din Bucureşti, domnule? l-a întrebat T.S.

- Nu, dragă. Sunt de aici, din sat, frate cu Gheorghe, dar cu opt ani mai mic decât el. Am lucrat vreo 37 de ani în Bucureşti.

- Nu vă este dor de Bucureşti? Eu sunt nostalgic şi m-aş fi despărţit greu de Bucureşti după atâţia ani.

- De felul meu nu sunt nostalgic. Apoi eu m-am născut aici unde este tot pământ românesc şi sunt acasă.

- Copii aveţi?

- Da, am o fată de 28 de ani, căsătorită, dar este plecată cu soţul ei în Belgia. M-au chemat să locuiesc cu ei, dar i-am refuzat, pentru că am credinţa că părinţii nu trebuie să stea pe capul copiilor. Au apus acele vremuri. Nu vreau să-i stânjenesc cu prezenţa mea, ştiind că au viaţa lor.

După câteva minute m-am întors la ei şi am discutat împreună despre muncă, eforturi, roboţi, până când s-a apropiat de noi G.I. care venise să bea apă.

- Nu v-aţi plictisit? ne-a întrebat el.

- Nu, baciule! i-am răspuns eu. Tocmai discutam cu domnul Petru despre faptul că munca îl înnobilează pe om.

- Iar eu – intervine Petru – le-am prezentat teoria potrivit căreia „munca este o plăcere", însă toţi oamenii ar vrea să muncească tot mai puţin. Într-un fel, au dreptate, că de aceea au fost construite maşini, ca s-o uşureze, iar tehnica a avansat şi roboţii electronici au tocmai scopul de a înlocui munca omului.

- Da, spun eu, aceasta este evoluţia omenirii, dar unii oameni nu iau în calcul şi lenea.

- Continuaţi să dezbateţi munca! a spus G.I., care s-a îndreptat spre coasa lui, însoţit de T.S., care voia să vadă de aproape cum se coseşte.

După plecarea lor, Pătru mă atenţionează:

- Ia priviţi cerul! Ce vedeţi?

Văd nişte nori care plutesc încet pe cer, după care cerul devine, din nou, limpede.

- Nu despre asta este vorba, ci de oameni. Dacă ei ar putea pluti ca şi norii, peste munţi, păduri, oraşe şi sate, nu s-ar mai poticni atâta de obstacolele care le apar pe drumul întortocheat al vieţii lor.

Am tăcut amândoi o vreme. Din pădure ajungea până la noi cântecul păsărilor şi freamătul copacilor, care-mi sporeau starea de melancolie. În minte gândurile mi se amestecau, aşa cum a fost şi viaţa mea zbuciumată în diferite etape pe care le-am străbătut, semănând cu viaţa unui corăbier temerar, care s-a hotărât să renunţe la viaţa tihnită de pe uscat şi a pornit să înfrunte furtunile de pe mările şi oceanele lumii.

Mă cert în gând că uneori am acceptat să execut ordinele unor oameni mai puţin pregătiţi decât mine şi, pe

deasupra, plini de răutate şi invidie, care m-au făcut să duc o viaţă ternă şi adesea umilitoare.

Îl priveam cu respect pe Petre Istudor, pentru că şi el fusese un fiu de ţărani ardeleni, care se străduise să studieze cu sârg şi devenise un veritabil intelectual, capabil să se detaşeze de realitatea imediată şi să privească înainte cu mintea lui iscoditoare.

- Când aţi plecat de aici, din sat, domnule Petru?

- Aveam vârsta de 15 ani. Am urmat liceul în Sibiu, apoi facultatea ASE în Bucureşti. După absolvirea facultăţii am fost oprit profesor-asistent în aceeaşi facultate. M-am căsătorit abia în anul 1976, când aveam 38 de ani, cu o fostă studentă a mea, după ce aceasta a terminat facultatea, dar cu ea am convieţuit numai opt ani de zile, apoi am divorţat, la cererea ei. Împreună avem o fiică, pe care legea i-a dat-o ei, iar eu i-am plătit pensie de întreţinere până la majorat.

- Ceva s-a întâmplat între dumneavoastră? Nu vă văd în postura omului care să-şi abandoneze familia.

- Îmi vine greu să vă povestesc istoria vieţii mele, dar o voi face, cu toate că voi răscoli nişte amintiri.

Apoi, dragă domnule, începe el calm, Iolanda (acesta este numele fostei mele soţii) se vede treaba că n-a avut mare drag de mine şi atunci m-a folosit doar ca pe o haină de vreme rea. Să mă explic: Când a terminat ea facultatea, a primit repartizare pe un post în jud. Sălaj, deşi ea ţinea morţiş să rămână în Bucureşti. În cadrul facultăţii avusese un prieten, coleg de grupă cu ea, pe care cred că îl iubea, dar acesta a fost repartizat tocmai la Rădăuţi – jud. Suceava.

Fiind mai apropiată de mine, care o îndrumasem la întocmirea proiectului de diplomă, a fost de acord să ne căsătorim, deşi între noi era o diferenţă de vârstă de 14 ani. Viaţa noastră s-a desfăşurat normal, până când fostul ei prieten a reuşit să obţină transferul la o fabrică de biscuiţi în Bucureşti

şi atunci ea mi-a cerut divorţul. Am înţeles-o şi am fost de acord

Fiica noastră a crescut, a urmat facultatea de limbi străine, în 1995 s-a căsătorit tot cu un român, cu care s-a mutat în Belgia. Ţinem legătura între noi.

- După divorţ, de ce nu v-aţi recăsătorit?

- Divorţul a fost o mare ruşine pentru mine, dar pe Iolanda n-o puteam ţine cu sila lângă mine. El mi-a produs o mare scârbă faţă de toate femeile. Rana pe care mi-a produs-o ea în inimă a făcut să fiu cuprins subit de un mare dispreţ faţă de femei, în general, deşi celelalte femei n-au nicio vină. Dar episodul cu Iolanda m-a lecuit total de romantism şi mi-a răcit inima, îndepărtându-mă de femei.

Pătru a tăcut, iar o vreme i-am respectat tăcerea.

- Cornel, nepotul dumneavoastră, mi-a spus că spera să vă căsătoriţi cu Lenuţa, tânăra cu care vă plimbaţi seara pe pajişte.

5. *Petru Istudor şi Lenuţa*

- Despre Lenuţa pot să vă spun mai multe, dar nu intenţionez să mă căsătoresc cu ea, din mai multe motive. Are numai 39 de ani, este născută aici, în sat şi mi-a fost studentă la ASE; eu am pregătit-o pentru examenul de admitere în facultate şi de câte ori se întorcea din vacanţă, mă vizita şi îmi aducea veşti de la noi din sat. De atunci am rămas prieteni, iar după terminarea facultăţii a devenit asistentă şi am dezbătut împreună probleme didactice – de contabilitate – la catedra unde preda ea.

Ştiu că ţine mult la mine, dar eu consider că nu trebuie să ne cârpim viaţa cu petecul care nu trebuie, dar pe care îl dorim noi. În cazul meu, nu pot înnoda o inimă tânără, arsă de focul dragostei, de o altă inimă obosită, oprită să cugete dacă

are dreptul să stea în calea dragostei sau datoria să se dea la o parte.

- În situaţia dată, eu consider că faptele pot fi judecate altfel decât persoanele, am spus eu.

- Dar Lenuţa judecă şi cu capul, dar, mai ales, cu inima.

- Dragostea nu are vârstă, domnule Petru. Ea nu ţine seama de anii pe care îi poartă omul. Cred că aţi citit despre scriitorul german Goethe, care a vut fericirea să fie iubit de o tânără de vreo 17 ani, cu focul şi stăruinţa vârstei pe care aceasta o avea, fără să ţină seama de numărul mare al anilor lui. Poate că aveţi dreptate să cochetaţi cu modestia, fiind şi intelectual, pe deasupra.

- Nu cred că am dreptul să procedez ca Goethe, dar între mine şi Lenuţa sunt 22 de ani diferenţă; ea împlineşte în octombrie 39 de ani, iar eu 60 în septembrie. Ea îmi spune că mă iubeşte şi vrea să fie împreună cu mine, chiar dacă nu vom face actul de căsătorie, dar eu mă tem de cele ce vor spune oamenii de aici, din sat, când vor afla că trăim împreună. Tocmai pentru asta a venit ea acum în sat, când a aflat că am plecat din Bucureşti, dorind să mă determine să mă întorc.

- Iar dumneavoastră o respingeţi. De ce, dacă ea vă iubeşte? Nu vă gândiţi că respingerea o răneşte?

- Domnule dragă, eu consider că diferenţa de vârstă dintre un bărbat şi o femeie nu trebuie să fie mai mare de zece ani de zile, atât fizic, cât şi fiziologic. Ea apare nepotrivită mai ales când apare aspectul fizic, care nu mai poate fi mascat.

- S-ar putea ca diferenţa de vârstă să constituie temeinicia acestei relaţii, Lenuţa având de primit înţelepciunea de la profesorul Istudor, care va găsi la ea tinereţea şi dragostea pe care ea doreşte să i le dăruiască fiinţei pe care o iubeşte. N-o respingeţi! Marile fericiri sunt scurte, de obicei, aşa că ar fi indicat să nu le măsuraţi cu durata ci cu adâncimea şi valoarea lor.

În cazul de faţă, sunteţi stăpânul celei mai înalte mândrii bărbăteşti – o tânără intelectuală vă dăruieşte inima ei – profitaţi de această nouă stare! Nu vă mai răzvrătiţi împotriva mersului vieţii. Ce vă reţine?

Vă rog să-mi iertaţi încrâncenarea cu care m-am exprimat!

- Constat că aveţi dreptate, dar.... Petru se încurcă puţin, apoi continuă: Lenuţa îmi spune că mă iubeşte şi nu s-ar ruşina dacă ar afla toată lumea. Ea este convinsă că vârsta nu contează pentru o convieţuire normală, în doi. Totuşi, eu consider că se amăgeşte, cu bună ştiinţă, la fel cum fac şi cei care se sfiesc să privească viaţa în faţă. De vină poate sunt şi eu. Ce n-aş da să mai pot iubi ca atunci, la vârsta de 38 de ani. Dar, după cum se ştie, iubirea adevărată – poate unica – se produce o singură dată în viaţă. Celelalte iubiri sunt trecătoare şi nu mai au aceeaşi valoare. În viaţa mea am văzut atâtea lucruri prăbuşindu-se, deşi crezusem că ele vor fi veşnice. De atunci procedez cu mai multă prudenţă. Poate şi datorită vârstei pe care o am.

- Vreţi să vă explicaţi?

- Da, pentru că nu este greu. Numai că îmi răscoleşte unele amintiri, care mă mai dor încă. Pe Iolanda am iubit-o – a spus Petru după o pauză.

În ochii lui albaştri şi clari a licărit o amintire, căreia i-a zâmbit amar. Mă pregăteam să ascult istorisirea lui. Petru vorbea rar, cu vorbe domoale şi blânde.

- Azi mi se pare că a trecut un veac de atunci, de când ne unisem sufletele şi trupurile într-o mare încântare, ca peste opt ani şi jumătate să nu mai rămână nimic din tot ce a fost, înafară de nepăsare şi un pic de ură, care mă mai însoţeşte şi azi, spre ruşinea mea.

Câţiva ani de zile după plecarea Iolandei n-am vrut să văd nicio femeie, însă Lenuţa m-a văzut deprimat şi a început să mă viziteze mai des şi i-am simţit sprijinul în a mă elibera de fosta soţie. Împreună am dus o viaţă comună, liniştită, fără griji

sau prejudecăţi, având aceleaşi preocupări didactice amândoi, poate şi năzuinţe şi stări sufleteşti. Lenuţa s-a străduit mult să atenueze diferenţa de vârstă dintre noi, încât nici eu n-o mai simţeam uneori. Dar tot nu ne-am căsătorit.

- De ce n-aţi făcut-o? l-am întrebat eu.

- Pentru a nu-i zădărnici viaţa. Totdeauna am avut în vedere posibilitatea ei de a se căsători cu un bărbat de vârstaei. Recunosc că, în ceea ce mă priveşte, m-am gândit la ridicol de care m-am temut şi nu voiam s-o dezamăgesc pe ea mai târziu. De aici o indecizie care a făcut să nu mai pot continua relaţia care fusese fericită multă vreme. M-am temut şi de ceea ce va zice lumea din sat când va afla de noi, că suntem soţi şi cum ar fi fost privită când veneam aici.

I-am spus şi ei ce gândesc în legătură cu această relaţie, dar o ţine pe a iei. Cum aş putea eu să-i primesc darul tinereţii sale, când ştiu că mă aflu aproape de sfârşitul vieţii? Nutresc pentru ea sentimente de prietenie chiar ceva mai mult, dar nu mă pot însura cu ea. Peste 7-8 ani şi-ar putea schimba şi ea sentimentele faţă de mine şi, cum o ştiu altruistă, n-ar fi în stare să mă abandoneze, considerând gestul necinstit şi ar suferi în tăcere.

La toate ea îmi reproşează: „Nu ai încredere în mine! Deja sunt o femeie matură, nu-ţi sunt o străină şi, în plus, ştiu ce vreau aă spun. Dacă nu mă poţi iubi, lasă-mă să stau lângă tine, cel puţin! Am început să înţeleg faptul că nu merit să-ţi fiu soţie legitimă, dar vreau să-ţi fiu aproape". „Lenuţa! De ce nu poţi accepta că aş putea avea o altă părere decât a ta? Eşti tânără şi-ţi poţi începe viaţa cu un bărbat de vârsta ta, să aveţi copiii voştri, viaţa voastră". „Deci, asta era? Vrei să scapi de mine. Nu mă iubeşti şi atunci invoci tot felul de motive". „Nu, draga mea. Eu mă simt pentru tine o piedică şi o povară. De aceea nu-ţi pot primi sacrificiul – pe care nici nu-l merit – iar asta m-ar durea enorm".

La aceste argumente ea plânge cu suspine.

- Da, situaţie este dificilă şi totuşi, am credinţa că inima Lenuţei suferă şi ea trebuie consolată.

Din cele ce mi-aţi spus, am înţeles că ea are un suflet mare şi iubitor, iar când ai norocul să ai în preajmă o asemenea femeie, este bine s-o păstrezi. Abia atunci sfâşierile şi zbaterile sufletului pot fi cârpite cu ale ei. Pot să vă dau un sfat? Îl întreb eu.

- Da. Desigur.

- Lăsaţi deoparte potrivirea de vârstă şi nu mai luptaţi împotriva destinului! S-ar putea să greşiţi şi să rămâneţi singur într-o casă pustie în care suflă toate vânturile. Singurătatea este oribilă şi trebuie să ai un suflet aproape cu care să te sfătuieşti şi să te ajuţi la nevoie, să-ţi spui bucuriile şi durerile.

Lenuţa vă vrea din inimă. Cred că inima ei bate tare, iar pentru a-i stinge acea viscolire, cu vânturi şi focuri care-i ard fiinţa, trebuie să-i împliniţi dorinţa.

Femeia vine înspre bărbat dintr-un îndemn divin, care o poartă dincolo de iubirea obişnuită. Spun asta deoarece iubirea adevărată se află în sămânţa Eternităţii şi atunci este fără vârstă şi fără margini care s-o îngrădească. V-aş ruga să cugetaţi la acest fapt.

Iar dacă simţiţi că aveţi oarece sentimente faţă de Lenuţa – poate nu cel unic, care întunecă mintea – şi viaţa dumneavoastră lângă ea v-ar putea oferi linişte, armonie şi comunicare, rămâneţi lângă ea! S-ar putea să regretaţi mai târziu, când această fereastră s-ar închide şi în faţa ei s-ar aşterne ceaţa.

Susţin în continuare că greşiţi respingând-o, deoarece diferenţa de vârstă nu poate fi alarmantă la un bărbat sănătos ca dumneavoastră, iar în lume, în zilele noastre, se întâlnesc tot mai des asemenea perechi. Este adevărat că majoritatea lor au la bază inetrese materiale, ceea ce nu este cazul la Lenuţa, după cele ce mi-aţi povestit.

- Explicaţia dumneavoastră este corectă până la un punct, dar ştiţi la fel de bine ca şi mine că, de la o vreme, omul în vârstă începe să devină ursuz şi nu mai are chef de distracţii, de întâlniri mondene, de zbenguială, ci, dimpotrivă, caută să ducă o viaţă tihnită; nu mai suportă să i se impună alte preocupări, care să-i ştirbească libertatea. Desigur, Lenuţa m-ar înţelege şi m-ar menaja, dar m-am gândit: „ar putea ea să repare acea nedreptate pe care mi-a făcut-o Iolanda?"

- Până nu încercaţi nu veţi putea afla răspunsul. Aşa cum pot aprecia eu femeile, mi s-a părut că Lenuţa abia a depăşit puţin vârsta de 30 de ani. Este o femeie frumoasă, bine dezvoltată şi consider că merită să fie fericită.

- Are aproape 39 de ani pe care îi împlineşte în luna octombrie, aşa cum v-am mai spus.

- Aţi fost vreodată fericit? l-am întrebat eu.

- Nu prea. Şi eu m-am întrebat : „Ce este fericirea?", dar analizând perioadele vieţii, m-am convins că omul le percepe în mod diferit: copilăria, adolescenţa, maturitatea şi apoi bătrâneţea. La început credeam că fericirea înseamnă să fii sănătos, să munceşti şi să poţi oferi fiinţei iubite tot ceea ce posezi. După divorţ, mi-am schimbat părerea. Acum, la bătrâneţe, nu doresc decât o viaţă liniştită, fără furtuni, fără surprize neplăcute, să fiu înconjurat de prieteni, oameni cinstiţi şi care să posede inimă caldă.

- Lenuţa se numără printre cei pe care i-aţi enumerat? insist eu. Cred că ea v-a demonstrat că are o inimă caldă, iubitoare, din moment ce v-a oferit necondiţionat iubirea ei.

- E adevărat. De asemenea, nu pot nega că, apropierea ei are darul să-mi ataţe simţurile, totuşi mai ....

- Ea ce spune?

- Spune că mă vrea. Chiar şi ieri am discutat două ceasuri situaţia noastră. Îmi cere să mă întorc cu ea la Bucureşti şi să locuiesc la ea, iar dacă vreau, să mă întorc la catedră. Dacă spun că nu pot să mă întorc, mă învinovăţeşte că vreau să scap

de ea şi iar plânge. Eu ce să fac? Îi explic iar şi iar situaţia, spunându-i că în calculele ei n-a ţinut seama şi de voinţa şi hotărârea mea, că doar nu sunt un lucru abstract, etc. „În Bucureşti ai infinit mai multe posibilităţi decât aici, în sat" susţine ea, dar eu mă apăr cu motivaţia că m-am retras aici tocmai pentru a mă odihni, departe de larma şi haosul din capitală, iar ea vrea să mă întorc acolo şi s-o iau de la capăt. „Tu te aperi de mine ca de o ciupercă otrăvitoare sau de un şarpe veninos". „Ba, dimpotrivă, încerc să te apăr pe tine de tine însăţi, pentru că eşti superficială şi te joci cu destinul tău". „De unde ştii tu că mă joc cu el? Poate chiar destinul meu îmi cere să insist".

După toate aceste dialoguri, Petru a tăcut. Din tot ce îmi spusese el, am tras concluzia că Lenuţa nu susţinea doar o dorinţă de moment, trecătoare, dimpotrivă, îl iubea pe Petre şi credea în destinul ei. Avea de partea ei şi dovada că nu se căsătorise niciodată.

... Pe portiţa de la grădină şi-a făcut apariţia Maria, care a strigat la tatăl ei că este gata masa de prânz şi ne invită pe toţi la masă, acasă.

În timpul prânzului, Petre s-a aflat de cealaltă parte a mesei, dar în faţa mea şi l-am mai studiat încă o dată de aproape, cu discreţie. Este un bărbat plăcut vederii, înalt, drept şi bine legat, cu obrazul proaspăt ras, de culoare roz, ochii albaştri ca cerul şi destul de vioi, chipul oval înconjurat de un păr grizonat în formă de coamă, care stă răzleţit pe cap şi pe frunte. Cine nu-l cunoaşte nu apreciază că ar avea mai mult de 50-55 de ani; mustaţa lui este mare peste buza de sus şi străluceşte în razele soarelui de parcă ar fi înzestrată cu lumină proprie, iar ochii lui sunt blânzi, tainici şi expresivi şi au darul de a îmblânzi trăsăturile lui viguroase.

În acele momente păreau că adunaseră toată melancolia din lume. La rădăcina nasului, între sprâncene, i se formase o

adâncitură, semn al inteligenţei, cum explica un filozof într-o carte, cu ani în urmă.

Povestea lui şi a Lenuţei prezentată mai sus, la prima vedere pare o vrajă, dar în realitate este o poveste adevărată despre oameni vii şi fapte care, acolo, la Vinţu, au plutit în jurul meu întocmai ca nişte nori pufoşi pe cer, care se mişcau încet, în grupuri, reuşind să acopere pentru o vreme vederea spre limpezimea lui de cobalt.

La insistenţa mea, Petru mi-a spus-o rar, cursiv, aducând şi argumente pentru fiecare situaţie în parte, afişând o siguranţă deplină şi o voinţă fermă.

În gândul meu i-am dat dreptate în multe privinţe, totuşi am convingerea că îmi va urma sfaturile, deoarece, în situaţia lui, trebuie să încerce şi să rişte.

Desigur, la vârsta înaintată, viaţa şi amintirile se îngustează, iar omul nu mai are în vedere viitorul în mod special. Dar vom vedea ce fel vor evolua faptele.

6. *Victor Bozoc şi frumoasa Maria*

După masa de prânz, pe la orele 14°°, ne-am întors toţi pe pajişte, unde cosaşii şi-au ascuţit coasele şi au început să taie cu sârg iarba plină de sevă. Eu şi T.S. ne-am aşezat la umbră, lângă gardul grădinii, discutând de toate. Lângă noi se afla o botă cu apă de băut. Este un vas din lemn cu capacitate de zece litri, care ţine apa mai rece decât sticla.

Coasele fâşâiau prin iarba fragedă şi cosaşii se aplecau ritmic spre stânga şi spre dreapta pe braţul coasei, încovoindu-şi trupul într-un fel de care se părea că ei vorbesc cu pământul şi cu ierburile pe care le retează coasa.

Era totul ca un dialog potolit al omului cu elementele naturii şi pe chipurile lor se citea o mare eliberare.

Privindu-i cum muncesc, am înţeles că pentru ei munca este o bucurie, nu un blestem cum îl consideră alţii, pentru care au un crez din moşi-strămoşi. Se vedea pe chipurile lor când veneau să bea apă, că niciunul nu era supărat sau să invoce oboseala, deşi cositul nu este uşor.

- Ştii că plantele au memorie? Au şi suflet? îl întreb.

- Din cele ce am citit şi eu, cred că aşa este. Fac şi ele parte din Marele Univers, ca şi noi, oamenii.

- Când sunt tăiate sau rupte, plantele plâng, ţipă, deoarece presimt pericolul sau chiar moartea; ţipătul lor este modul lor de a comunica telepatic cu oamenii şi nu toţi oamenii le pot înţelege limbajul.

Am citit într-o lucrare că psihologul rus N. Puşchin afirma că : „limba celulelor plantelor ar fi înrudită cu cea a celulelor nervoase ale omului, deşi cele două tipuri de celule au o viaţă total diferită, par capabile să se înţeleagă una pe cealaltă.

Psihicul uman, percepţiile, gândirea şi memoria, sunt specializări ale unor procese deja existente la nivelul celulelor plantelor".

Ceva asemănător am citit într-o lucrare a renumitului expert american al detectorului de minciuni, anume Clive Backster, care susţinea că a experimentat acest fenomen cu un aparat pe care l-a conectat la un filodendron, căruia a vrut să-i ardă o frunză. Acel aparat a înregistrat o curbă dramatică. În alt caz, el a folosit cinci studenţi pe care i-a pus să treacă pe lângă o plantă , dar planta a reacţionat numai la trecerea studentului care avea intenţii ucigaşe şi care urma s-o maltrateze.

- Vrei să spui că fânul ţipă sub coasă?

- Exact! Dar nu am mijloace tehnice ca să depistez dacă fenomenul se produce întocmai. Dar, prin analogie...

- Camarade, te cunosc de atâţia ani de zile şi totuşi reuşeşti mereu să mă surprinzi cu noutăţi. Şi ai mult talent.

- Nu e vorba să te surprind pe tine, numai că eu reţin multe din cele citite şi încerc să scriu despre ele, mai ales când le văd sau le simt. Poate fac asta şi pentru că actul de creaţie este rezerva vieţii interioare a scriitorului, care mă face să vorbesc astfel.

... G.I. a făcut o pauză şi a venit la noi, lângă gardul cu umbra deasă. După ce a băut apă din botă, s-a aşezat lângă T.S. şi l-a întrebat:

- Ai ţigările la dumneata?

- Da, poftim! şi l-a servit cu o ţigară, după care şi-a aprins şi el una. Ai obosit, baciule?

- Da, domnule. Se vede traba că anii care au trecut peste mine îşi spun cuvântul. Aşa este viaţa pe pământ, curge ca o apă liniştită pe un tăpşan, apoi se încheie aşa de simplu, cu moartea. Eu sunt mulţumit că până acum am văzut în 68 de ani atâtea răsărituri de soare şi apusuri, aşa că pot pleca liniştit la locul de odihnă, împăcat cu cugetul meu.

- Eşti, încă, în putere, baciule! îi spun eu. Să dea Dumnezeu să ne vedem şi peste zece ani, sănătoşi şi veseli!

- Aşa să fie, dar să vii mai des pe la noi!

- Voi veni de câte ori voi putea, i-am răspuns.

M-am ridicat de la umbră, am luat coasa lui G.I. şi am mers să cosesc fân, lăsându-i pe amândoi să discute. Nu mai cosisem fân sau ovăz din anul 1953, când fusesem în vacanţă la părinţii mei, iar din lipsa de antrenament, am obosit repede. Iarba era deasă, dar am continuat o bucată bună, până când a venit G.I. şi mi-a cerut coasa şi m-a lăudat:

- Bravo, domnule! Văd că ştii să tragi coasa.

M-am întors la umbră lângă T.S., care mi-a redat toată discuţia avută cu G.I. în lipsa mea:

- De ce nu te însori, domnule? m-a întrebat G.I. Mi-a spus domnul Dinu că ţi-a murit soţia. Te văd că eşti bărbat tânăr şi zdravăn, iar un bărbat nu trebuie să stea singur.

- Nu sunt chiar aşa tânăr. Am şi eu 59 de ani.

- Doar nu te consideri moş? Eu ce să mai zic, care am 67 de ani? Dacă, Doamn fereşte, s-ar întâmpla să rămân văduv, eu m-aş însura cu alta, pentru că trebuie să am o femeie în casă care să aibă grijă de gospodărie, de mine. Pentru mine vârsta nu este decât o chestiune de timp, iar bătrâneţea, cu toate necazurile cu care vine, îl ajută pe om să devină mai înţelept.

- Cred că ai dreptate, dar vezi dumneata, obiceiurile diferă. La voi se întâmplă să vă luaţi nevastă ca să aveţi o femeie în casă, pe când noi ne căsătorim din dragoste, din iubire pentru femeie, interesele materiale rămânând pe planul al doilea, răspunde T.S.

- Prima dată şi noi ne căsătorim din dragoste, dar a doua oară facem apel la sentimentele care ne-au mai rămas şi ne unim cu femeia pentru a o avea în casă, pentru gospodărie şi toate cele. Dar şi noi respectăm femeia. Dacă vrei să te însori, putem găsi una şi pe la noi, pe aici. Avem femei tinere, zdravene, sănătoase, iubitoare şi bune gospodine. Ia şi dumneata una de pe la noi şi du-o la Constanţa! Îţi garantez că vei face casă bună cu ea. Aşa cum te prezinţi dumneata, orice femeie te-ar vrea. Înainte vreme, aici la noi era obiceiul ca orice bărbat să se însoare pe uliţa lui, dar acum, aproape toate s-au schimbat, nimic nu se mai respectă.

- Ce părere ai de cele discutate cu G.I., întreabă T.S.

- Nu prea ştiu. Mai ales în problema căsătoriei, care este o problemă strict personală, în care este indicat să hotărăşti singur, sfaturile ajutând prea puţin.

- Da, ai dreptate. L-am întrebat pe G.I. dacă o va influenţa pe Maria când se va căsători şi mi-a spus că o va lăsa să se mărite cu cel pe care şi-l va alege ea, nefiind de acord cu obiceiul de a i-l alege părinţii.

- Da, prietene, să ştii că ei ţin foarte mult la copiii lor şi vor să fie fericiţi.

... Seara ne-am întors acasă ceva mai devreme, încă nu se înserase, dar G.I. a spus:

- Am obosit. Mai este zi şi mâine. Acum hai acasă să mâncăm ceva, să ne culcăm devreme, iar mâine să venim şi să gătăm până la prânz!

Cosaşii au fost şi ei de acord, fiind bucuroşi să lase lucrul. A urmat spălatul şi toţi s-au adunat sub cireş, aşteptând cina, care nu era gata pentru că ne întorseserăm mai devreme. Profitând de acea pauză, m-am apropiat de Victor Bozoc, care îşi făcea de lucru lângă pompa de apă şi l-am invitat să facem o plimbare pe cărarea din grădină, unde voiam să aflu mai multe despre relaţia lui cu Maria.

- Te văd supărat, Victor. Nu cumva cauza este Maria? l-am întrebat direct.

- V-a spus tanti Floare?

- Da, am răspuns eu, deşi cu Floare nu discutasem nimic despre relaţia lor.

- Aţi zis bine, domnule, Maria e cauza, recunoaşte el, ţinând privirea în pământ. Ne cunoaştem de când eram copii. Am urmat aici şcoala împreună, eu fiind cu un an înaintea ei, dar am făcut doar opt clase şi am rămas în sat, pe când ea a urmat liceul la Sibiu.

Cred că de aici pornesc neplăcerile noastre, deşi noi doi suntem prieteni buni de doi ani de zile. Totul a început într-o vacanţă de vară şi ne-am întâlnit la dans, apoi ne-am văzut pe pajiştea lor, unde este fânul pe care îl cosim noi azi şi ne-am jucat, apoi ne-am sărutat, am strâns-o în braţe. Tot timpul Maria m-a încurajat, crezând că ne iubim. Cel puţin eu o iubesc.

Luna aceasta a terminat liceul şi a venit acasă o săptămână, apoi s-a întors iar la Sibiu. M-am întâlnit cu ea în spatele grădinii şi i-am spus că ar fi bine să ne luăm, să ne căsătorim, dar mi-a vorbit foarte rece şi m-a sfătuit să-mi caut în sat o femeie cu care să mă căsătoresc şi să trăiesc cu ea aici, în sat, deoarece ea se va stabili în Sibiu. Atunci am înţeles de ce se poartă ea rece cu mine. Cred că vreun bărbat perfid din Sibiu

i-a promis că o ia de nevastă şi aşa va trăi în oraş. Nu văd de ce să renunţe aşa de uşor la mine. Mă miră comportarea ei. O ştiu cu o minte pătrunzătoare, cum s-o fi putut lăsa minţită atât de uşor?

- Ce ţi-a spus ea? îl întreb.

- Vreau să ştii, Victore, că nu te mai iubesc! N-aş vrea să mă dispreţuieşti pentru asta, dar ţi-am spus-o pentru că nu vreau să te încurc.

- Bine, Maria, dar ştii că eu te iubesc. Sunt mulţumit şi numai dacă ţii la mine, iar cu timpul să ....

- Asta nu se poate! Caută-ţi o altă femeie!

- Aşa ceva, niciodată! Eu te iubesc pe tine şi te voi iubi până voi muri! I-am strigat eu.

- Atunci mă obligi să-ţi detaliez motivul. Iată-l: Căsnicia noastră nu va merge pentru că eu sunt o fire neastâmpărată şi am nevoie de un bărbat care să mă ţină în frâu, ceea ce tu nu eşti în stare. În plus, eu vreau să trăiesc în oraş.

- Păi, dacă vrei, mergem împreună la oraş, mă angajez undeva, poate la un autoservice pentru reparaţii automobile, mă străduiesc să fac liceul, poate şi o facultate, doar să fim împreună. Dacă vrei, te aştept să-ţi revii.

- Nu, Victore. Asta nu se mai poate. Eu nu te iubesc!

Îl vedeam cum se frământa, cum suferea. Viaţa îl împinsese spre ea, iar acum rămăsese fără niciun sprijin moral. O vreme a tăcut, dar după ce s-a mai gândit, şi-a cernut cuvintele prin sita minţii, a început să le slobozească calm, fără înverşunare şi chiar fără s-o condamne pentru alegerea ei.

- N-am întrebat-o niciodată dacă mă iubeşte, pentru că ştiu că femeile au o fire mai complicată, dar eu o cunoşteam de mică şi am crezut-o altfel decât celelalte femei.

- Pe o femeie să n-o întrebi niciodată de ce iubeşte, fiindcă nu-ţi va putea răspunde – i-am spus eu.

- Aveţi dreptate, zice Victor. Atunci când i-am spus: „Dragă, ai vorbit ca o fată deşteaptă, dar te-ai ajutat mai mult

de creier decât de inimă", ştiţi ce mi-a răspuns? „Te înşeli, băiete, întotdeauna viaţa mi-a cârmuit-o inima, iar de creier m-am folosit doar la învăţătură. Pe o femeie creierul n-o ajută totdeauna să reuşească în viaţă, ci mai mult inima ei, dar tu nu vei afla asta niciodată". După acea disuţie cu Maria ne-am despărţit fără nici o altă vorbă, şi am plecat în pădure – a spus Victor oftând din greu.

Am rămas aproape două ore acolo, în pădure, unde am strigat cât am putut: „De ce, Doamne?!" , dar nu mi-a răspuns decât ecoul pădurii, venind dinspre munte şi din văile îndepărtate. M-am aşezat pe iarbă şi m-am gândit la fraza pe care mi-o spusese ea: „sunt o fire neastâmpărată....", apoi am adormit cu următorul gând în minte: „Ce-o fi în capul ei? O fi având – ca majoritatea femeilor – sub pielea aceea trandafirie a lui Lucifer împieliţatul?". Pe la noi, pe aici, se spune că ciobanii adorm când hotărăsc ei, nu aşteaptă să le vină somnul, dar eu eram atât de obosit şi de necăjit, că nu ştiu când am adormit. Abia seara m-a trezit cârâitul unui fazan şi răspunsul făzăniţelor, apoi păsările care îşi scuturau aripile, pregătindu-se să se cuibărească pentru somnul de noapte printre ramurile copacilor. M-am ridicat de pe iarbă şi m-am întors acasă.

Da, domnule, mă trezisem pentru prima dată în faţa unei femei care mă dusese cu vorba timp de doi ani de zile, iar eu o crezusem pentru că o iubeam şi o consideram sufletul nădejdilor mele. Asta a fost o descoperire neaşteptată, care mi-a sfâşiat inima.

- Din cele ce mi-ai povestit, trag concluzia că nu mai există nicio speranţă. De aceea te sfătuiesc să nu mai insişti fără rost, pentru că Maria nu te iubeşte.

Chiar dacă părinţii ei ar forţa-o să se căsătorească cu tine – ceea ce nu cred – viaţa voastră de familie ar fi un coşmar şi ar exista pericolul ca tu să devii sclavul ei pentru toată viaţa, iar asta nu e deloc bine.

Iubirea neîmpărtăşită produce mari suferinţe celui care iubeşte şi atunci, cel mai bine ar fi să renunţi la ea şi s-o uiţi.

Pe cărarea din grădină a apărut Maria, care ne-a strigat: „Domnilor, hai la masă!" şi ne-am întors la cina de sub cireş.

Cristina, soţia lui Cornel, tocmai îl adusese pe Prâslea, fiul lor cel mic, plin de praful de pe uliţă, unde ieşise şi se jucase cu copiii vecinilor, după ce îl „încălzise" bine cu câteva palme cu care îi înroşise obrăjorii. Chipul lui era brăzdat de lacrimi peste praful depus, încât semăna cu un hoinar. Încă mai plângea, dar când a ajuns lângă mine s-a oprit din plâns.

L-am luat în braţe şi am discutat cu el ca „între bărbaţi", dar Cristina era tot supărată şi a izbucnit:

- Lăsaţi-l, că mi-a scos sufletul! Abia l-am schimbat cu hăinuţe noi, curate, iar el a dat fuga în praful din uliţă, jucându-se cu toţi copiii de pe aici!

- Aşa sunt toţi copiii, spun eu. Mai ales dacă sunt băieţi.

Îl priveam cu drag pe ştrengarul grăsuţ şi îndesat care era fâşneţ şi sprinten la vorbă, dovedind că are o minte desfundată. Văzând că se simte bine la mine în braţe, l-am întrebat:

- Câţi ani ai?

- Patru.

- Te bate des mama ta?

- Da. Când vin murdar de la joacă şi când o trag de păr pe Mica, sora mea. Pe ea n-o bate niciodată.

- De ce ţi-ai murdărit hăinuţele?

- N-am vrut, dar un băiat mai mare decât mine m-a făcut venetic şi i-am tras un pumn peste bot, iar el m-a trântit în praf.

- Tu ştii ce înseamnă venetic?

- Nu ştiu, dar cred că e de rău.

- Înseamnă că tu nu eşti din acest sat, ci ai venit din altă parte şi nu eşti de-al lor. Tu ai venit de la Sibiu, nu eşti locuitor de aici, din Vinţu. Acum înţelegi?

- Da, răspunde Prâslea, cât o fi înţeles el.

- Dă-mi-l mie, domnule Dinu, să-i dau să mănânce, spune Floare, care mi-l ia din braţe.

Am cinat în linişte, am băut câte un pahar cu vin, după care toţi au spus „Seară bună!" şi au plecat spre casele lor pentru a se odihni în vederea lucrului de a doua zi. Cornel şi-a anunţat părinţii că va pleca a doua zi la Sibiu, unde are ceva de rezolvat, dar sâmbătă se va întoarce s-o ia pe Maria, care are ore de meditaţie la profesor în vederea examenului de admitere la facultate.

Ajuns în cameră împreună cu T.S., i-am relatat cele ce mi-a povestit Victor Bozoc în legătură cu Maria.

- Măi, băiete, fata are dreptate. Este frumoasă, are studii şi a prins gustul traiului de la oraş, de aceea nu mai vrea să-şi petreacă zilele în sat ca orice băciţă de pe aici. Poate are şi un prieten mai acătării în Sibiu care o influenţează.

- Nu ştiu ce s-a întâmplat cu ea la Sibiu, dar îmi dă de gândit replica pe care i-a dat-o ea lui Victor: „eu sunt o fire neastâmpărată şi am nevoie de un bărbat care să mă ţină în frâu...". Frumuseţea ei combinată cu starea de neastâmpăr, îi va face mult rău oricărui bărbat.

- De ce spui asta, camarade? mă întreabă T.S.

- Pentru că Maria este un amestec de independenţă, dorinţă, viclenie triumfătoare şi dominatoare, orgoliu, cutezanţă şi primejdie, ceea ce face din ea un fel de amazoană neînfricată, pregătită să pornească la luptă în orice moment.

- Poate va medita mai mult la situaţia în care se bagă şi va analiza eventualele riscuri, pentru a evita unele neplăceri – e de părere T.S.

- Asta numai dacă va şti să discearnă adevărul în viaţă. Se pare că ea a citit multe romane de dragoste şi crede că aşa se derulează viaţa reală, profundă, care, în realitate, diferă mult de cărţi. Poate greşi, iar greşelile se răzbună întotdeauna. De Maria se vor îndrăgosti mulţi bărbaţi, ea se va căsători cu unul dintre ei oficial, iar ceilalţi îşi vor irosi tot restul vieţii în depresii.

Unii poate vor reuşi să-i fie amanţi o vreme, dar ceilalţi o vor uita greu. Acest Victor Bozoc este primul bărbat care suferă din cauza ei, o suferinţă fără leac. Când îmi povestea, cu atâta durere în suflet, dezamăgirea lui, mi-am adus aminte de cântecul „Te aşteaptă un om", interpretat magistral de Dan Spătaru:

„Te aşteaptă un om
Zâmbind răbdător,
El crede tot ce i-ai spus,
Te-aşteaptă mereu solitar,
Dar în zadar.

II
Dintr-un simplu joc
Inima lui s-a aprins.
Credeai că se stinge la loc
Nu s-a mai stins.

III
Te-aşteaptă un om
Cu suflet curat.
I-ai spus că-l iubeşti,
Dar l-ai uitat.

IV
Nu mai vrei să vii,
Inima să-i dăruieşti,
Mai bine i-ai spune deschis
Că nu-l iubeşti ..."

- Dar ziceai că Maria i-a spus că nu-l iubeşte, intervine T.S.

- Aşa este, dar a făcut-o prea târziu, ceea ce este dureros pentru el. Apropos! Tu ai citit ceva scris de poetul Ovidius Nasos, cel exilat de Împăratul Roman la Pontul Euxin?

- Nu, spre ruşinea mea.

- În „Remedia Amoris" (leacurile iubirii) poetul spunea într-un vers: „Cedit amor rebus" – dragostea se supune împrejurărilor, iar explicaţia lui era că iubirea se nutreşte din trândăvie, iar îndrăgostitul se tămăduieşte de iubit dacă îi dai ceva de făcut, o ocupaţie.

- Asta înseamnă să nu mai aibă timp să se gândească la iubire, dar poate Victor să iute? se întreabă T.S.

- Pentru Victor iubirea a devenit patimă şi durere. A devenit ca un fluviu adânc şi larg şi face parte din categoria oamenilor cu fire calmă – ca orice ardelean – dar simte focul tainic pe care i l-a aprins Maria în suflet.

L-am văzut disperat, ştiind că o va pierde şi părea că iubirea lui ardea cu o flacără mult mai vie.

- Se simte pierdut definitiv ca marinarul lui Hercule, eroul mitologic al lui Homer, care fusese trimis să caute apă pentru echipaj şi a fost răpit de nimfe, continuă T.S.

- Hai să ne culcăm, că este târziu! spun eu.

Dimineaţa am fost treziţi de vocile din curte. Era ora 5³⁰ şi nimeni nu ne cerea să ne sculăm, dar ne obişnuiserăm să-i însoţim în aer liber, chiar dacă nu făceam nimic. A căzut un scaun care a făcut zgomot şi s-a trezit şi T.S.

- Vino să-ţi arăt ceva! i-am spus eu.

- A, da, este Maria. Umblă desculţă prin iarba cu rouă, păşind apăsat, fără încălţări. Ia uită-te cum îi tremură sânii în ritmul paşilor, sub bluza subţire!

- Vezi ce duce pe tavă?

- Cred că este fagure de miere. Hai să ne îmbrăcăm şi să mergem afară, în curte, propune T.S.

Deschisesem fereastra, iar când a ieşit pe uşă T.S., s-a făcut curent şi în cameră a pătruns o frunză de cireş care plutea

uşor, parcă îşi căuta un loc de aterizare, ca să se refugieze de ameninţarea toamnei care se apropia. A foşnit uşor prin aer, apoi a ajuns sub noptiera de lângă pat.

- Vine toamna, gândesc eu. Am mai apucat să trăiesc o vară din viaţa mea şi asta mă bucură, am şoptit. Dar T.S. care intrase fără să-l aud, m-a întrebat:

- Ce ai spus, camarade?

- Că am mai apucat o vară din viaţă şi că singurătatea este grea. De aceea îşi caută oamenii prieteni, ei însemnând un confident, un braţ cald pe care să se poată rezema şi să-şi poată împărtăşi reciproc bucuriile şi necazurile.

- Păi, după cele spuse de tine, noi suntem acei prieteni, chiar mai mult de atât, camarazi vechi.

- Aşa este, Titus. Acum hai în curte să vorbim cu Maria.

În curte ne-am întâlnit cu Maria, care ne-a întrebat dacă vrem să mâncăm faguri de miere.

- Sunt foarte buni, zice ea. Abia au fost scoşi din stup. Vreţi să vă arăt stupii de albină?

- Da, aprobă T.S., care a plecat cu Maria în grădină. Eu îi văzusem încă din anul 1991 şi am rămas în faţa casei, privind-o.

Este o casă bătrânească, cu pridvor şi cerdac, dar este bine întreţinută. Are pereţii drepţi, de culoare albă, acoperişul din ţiglă roşie şi lemnăria ferestrelor vopsită în culoarea verde.

Dinspre poartă venea G.I., care mi-a dat bineţe şi m-a întrebat:

- De ce v-aţi sculat din somn, domnilor? Eu zic să rămâneţi acasă, să mâncaţi şi să veniţi pe pajişte mai târziu, cu Floare, ca să ajutaţi să aducă ceva de mâncare şi apa. Noi sperăm să gătăm până la prânz, dar nu se ştie niciodată cum va fi.

- Hai, că vă pun repede ceva de mâncare, zice Floare.

- Nu ne este foame aşa de dimineaţă, dar dacă vrei să ne faci o cafea, îţi rămânem îndatoraţi. De mâncat vom mânca acolo, pe pajişte, cu toţi ceilalţi.

Floare ne-a făcut o cafea pe care am băut-o sub cireş în compania Mariei, şi ea băutoare de cafea.

Pe la ora nouă am plecat pe pajişte cu coşul cu merinde, o sticlă cu pălincă şi vin, precum şi bota plină cu apă, pe care s-a angajat T.S. s-o care pe umăr.

Am ajutat-o pe Floare să întindă pe iarbă o pătură şi o faţă de masă cât pătura, apoi a şezat mâncarea şi paharele. Când totul a fost gata, s-a ridicat în picioare şi a strigat:

- Ghio! Hai la masă, omule!

După ce toţi ne-am aşezat pe iarbă, în jurul păturii, G.I. a luat sticla cu pălincă din care a turnat în pahare, apoi a spus râzând:

- No, aşe! O masă bogată cu oameni harnici, se începe cu o ţâr'de tărie pentru vână. Hai noroc!

- Noroc, sănătate şi spor la treabă! a spus T.S..

- Apoi, spor avem şi sper să gătăm cositul până dă soarele în prânz, dacă ne ajută Domnul, numa sănătoşi să fim, răspunde G.I. Dar femeile voastre, de ce n-au mai venit, fârtaţii mei? Îi întreabă pe cosaşi.

- Vin şi ele mai târziu, după ce dau mâncare la copii şi la orătăniile din ogradă, răspund ei.

După ce am mâncat, cosaşii au trecut la lucru, iar eu şi T.S. am ajutat-o pe Floare să strângă toate resturile şi să le pună în coş pentru a pleca acasă cu ele. Fiind multe de dus, am condus-o noi, ducând o parte din obiecte. Pe cărare ne-am întâlnit cu cele trei femei tinere care veneau să întindă fânul.

Eu şi T.S. am intrat în casă să lăsăm hainele cu care plecaserăm dimineaţa îmbrăcaţi şi am rămas câteva minute în faţa tablourilor de familie şi a fotografiilor de pe pereţi.

- Ia uită-te aici, camarade! Asta nu e Maria?

- Da, da, răspund eu. Cred că e făcută anul trecut. Aici seamănă mult cu mama ei când era tânără, numai că Mariei îi lipsesc trăsăturile moi şi transparente ale Floarei.

- Se vede că fiica are chipul plin de viaţă şi nişte ochi vioi, neastâmpăraţi, semn că na fost tristă niciodată, mă completează T.S. M-am uitat în ochii ei când ne-a servit cu faguri de miere. Mi s-a părut că are ochii verzi, ca de vrăjitoare.

- Eu am văzut-o alunecând prin curte întocmai ca o felină şi cred că şi prin viaţă va aluneca la fel, mai mult ca un duh decât ca o femeie. Nimeni nu ştie cum vor evolua lucrurile.Hai să ne întoarcem pe pajişte, poate facem o plimbare prin pădure unde era răcoare.

Când ne-a văzut, G.I. a venit la noi şi ne-a întrebat dacă ne-am plictisit.

- Nu ne-am plictisit, dar am vrea să ne întoarcem acasă, la Constanţa, am răspuns eu. Am stat aici atâtea zile...

- Şi v-am deranjat destul, adaugă T.S.

- Apăi nu puteţi pleca aşa. Staţi şi astăzi să mai vorbim şi noi! că zilele astea am fost ocupaţi cu lucrul.

- Da, am vrea să plecăm mâine dimineaţă.

- Cred că vom găta cosâtul peste o oră şi merem acasă să ne hodinim, adaugă el, apoi pleacă iar la coasă.

- Mi s-a părut că s-a supărat baciul – zice T.S. De ce i-ai spus că plecăm? Puteai să mai aştepţi până seara.

- Nu se supără el aşa uşor. Eu am discutat cu el de mai multe ori. Ne cunoaştem destul de bine şi am abordat tot felul de preocupări. Ştie cum apreciez eu munca lor şi faptul că ei nu-şi permit pauze decât pe perioada iernii, înainte de a începe fătatul oilor.

... Pe la ora 12^{30} i-am văzut pe cosaşi venind cu ultima brazdă, unul după altul şi am spus:

- A avut dreptate G.I., au terminat cositul la prânz şi vom pleca acasă.

- Da, măi băiete! Vin cu sfârşitul – confirmă T.S.

Peste câteva minute s-au strâns toţi lângă gard, la umbră, pentru a se odihni.

Dinspre pădure se apropia în fugă un tânăr, care sufla greu şi vorbea precipitat:

- Bade Ghio! Hai repede că au dat urşii iama în turma noastră.

- Voi unde aţi fost, mă? l-a întrebat G.I.

- Acolo, lângă turmă, dar urşii or apărut din pădure şi au intrat fără teamă în turmă, au omorât câinele tărcat şi după ce au luat două oi s-or întors iar în pădure. Erau doi urşi mari.

- Câte oi au omorât?

- Numa două, pe care le-au dus cu ei, dar de frică s-au răzleţit mai multe şi nu le mai găsim.

- Du-te înapoi, că venim şi noi! i-a spus G.I., care a format trei echipe şi am pornit toţi spre locul cu pricina.

Au fost găsite cinci oi păscând prin pădure, iar lângă un copac mult sânge care ducea la o grămadă de frunze uscate, unde a fost găsită o oaie spintecată pe burtă.

- Dacă mai întârziam mult, urşii s-ar fi întors şi o duceau şi pe asta la vizuina lor, a spus G.I. S-ar putea să nu mai fie alta, dar să mai căutăm.

Cele cinci oi au fost conduse la turmă, iar cea care fusese omorâtă a fost dusă acasă.

- Mi-a făcut pagubă trei oi! zice G.I. pe gânduri.

- Să le punem otravă, a spus ciobanul necăjit.

- Nu se poate aşa ceva, răspunde G.I. Legea îi protejează şi nu trebuie să intrăm în conflict cu statul şi cu legile.

- Dar urşii de ce ne fac pagube? nu se lasă ciobanul.

- Pentru că sunt animale şi le este foame. Ele nu judecă la fel ca noi. Este mai rău că s-au învăţat şi vor mai veni.

Acasă, oaia a fost jupuită şi tranşată, apoi a fost pusă carnea în frigiderul lor şi pe la vecini pentru a nu se altera.

Auzind, vecinii au cerut să le vândă lor carnea şi problema s-a rezolvat, în parte.

Am servit toţi masa de prânz în linişte, ba chiar cu unele glume; ceea ce m-a uimit a fost că G.I. şi ai lui erau calmi şi nu păreau afectaţi de cele ce se petrecuseră.

Seara i-a invitat la cină pe toţi cei patru cosaşi şi a dat o masă îmbelşugată, udată cu pălincă şi vin, prilej cu care G.I. a spus:

- Beau în sănătatea prietenilor noştrii de la Constanţa, care ne-au onorat casa câteva zile, trăind viaţa alături de noi şi preocupările noastre zilnice. Mâine ei vor să plece acasă. În speranţa că vor mai veni pe la noi, să le urăm „drum bun!" şi să nu ne uite. Abia ne obişnuiserăm cu ei în preajmă. Hai noroc şi sănătate!

- Noroc! am spus toţi şi am băut, am mâncat şi ne-am veselit. Toată curtea mirosea a friptură.

- Tu observi cine lipseşte de la masă? întreabă T.S. în şoaptă.

- Da. Pătru şi familia lui Cornel, care a plecat la Sibiu. L-a anunţat ieri pe G.I. că are o treabă.

- Dar Maria?

- Maria n-a plecat cu ei. Am văzut-o mai pe înserat. Cred că nici Pătru n-a plecat. El poate fi cu Lenuţa în vreo plimbare pe răcoare. Am discutat mult cu el pe tema singurătăţii şi a sentimentelor. Am observat că nu a mai venit la cină Victor, deşi l-a invitat G.I. şi pe el.

- El are motive să fie supărat pe Maria, dar nu şi pe părinţii ei, care s-ar putea să nu ştie cauza.

- De la Cornel am luat telefonul lor şi l-am dat pe al tău de la Constanţa, am spus eu.

- Ai făcut bine, că mai putem afla veşti de la ei.

Cina s-a terminat la ora 22[30] şi am intrat în cameră să ne culcăm. Am mai discutat, totuşi, vreo oră, despre toate cele petrecute.:

- A fost o excursie pe cinste! a apreciat T.S., deşi la început am fost cam sceptic. Ai avut dreptate. Aceşti oameni sunt minunaţi şi ne-au făcut să-i iubim pentru modul exemplar cum s-au purtat cu noi. Sunt oameni harnici, simpli, dar cu sufletele curate, adevăraţi prieteni, în stare să împartă tot ce au cu noi.

Cap. V Întoarcerea la Constanţa

Am adormit destul de repede, poate şi din cauza zbuciumului de peste zi, iar dimineaţa m-am trezit, ca de obicei, la ora 5³°, cum ne trezeam în toate zilele la Vinţu.

Priveam pe fereastră, dar nu vedeam mişcare în curte. T.S. deschisese şi el ochii şi m-a întrebat:

- Cât este ceasul?

- 5³°. Hai sus, să putem pleca pe răcoare!

Ne-am îmbrăcat şi am ieşit în curte, îndreptându-ne spre maşină. G.I. şi Floare erau de mult afară şi trebăluiau, fără zgomot, pentru a nu ne trezi din somn.

- Dar ce v-aţi sculat aşa devreme, că doar nu aveţi nicio treabă? ne-a întrebat G.I.

- Vrem să plecăm pe răcoare, că mai târziu va fi zăpuşală şi frige tabla maşinii, i-am răspuns eu.

- V-am pregătit un pachet pentru drum, că am văzut că nu vreţi să mâncaţi prea de dimineaţă, zice Floare. Vă fac o cafea?

- Da, dacă nu e deranj – răspund eu.

- Hai, domnu' Dinu, după atâţia ani de când ne ştim, mai puteţi aminti de deranj?

- Bine, coană Floare, acceptăm cafeaua cu plăcere.

La cafea au venit Maria şi Pătru, care au cerut şi ei câte una.

- Mie pune-mi în ceaşca mea, mamă! a cerut Maria.

- Vrei şi tu, Ghio?

- Apăi, da, pune cafea pentru toţi! răspunde el.

După ce am mai schimbat câteva vorbe la cafea, am ieşit în curte, unde ne-am luat „bun rămas" de la ospitalierele noatre gazde în ordinea următoare: Floare, Gi.I, Pătru şi la urmă Maria. Au fost îmbrăţişări calde, ca între prieteni adevăraţi. Pătru mi-a şoptit la ureche: „Mă voi întoarce la Bucureşti", iar eu i-am răspuns: „Bravo! Succes!" Pe Maria am sfătuit-o să nu se mărite până nu va termina facultatea, iar ea m-a asigurat că îmi va urma sfatul. Am strâns-o în braţe şi am sărutat-o pe obraz, dar ea îmi căuta gura.

Înainte de a urca în maşină, le-am repetat:

- Vă mulţumim, prieteni minunaţi!

- Drum bun! Vă aşteptăm şi altă dată, au răspuns ei.

... Am pornit, urmărindu-i în oglina laterală pe cei rămaşi, care continuau să-şi fluture mâinile în aer.

- Care va fi traseul? mă întreabă T.S.

- Sebeş – Sibiu – Rm. Vâlcea – Piteşti – Bucureşti.

- Nu este aglomerat prin Bucureşti?

- Cred că vom ajunge până la Bucureşti joi, iar aglomeraţia mare este sâmbăta şi duminica. Cunosc bine traseul şi vom străbate uşor capitala. Dacă ne-am fi întors tot pe unde am venit, drumul este prost, mai ales de la Buzău spre Slobozia şi trebuia să mergem cu viteză redusă, pentru a proteja amortizoarele, pe când pe autostradă ...

Verifică pachetul făcut de Floare!

- De ce? Să vedem de ce mai avem nevoie şi să oprim la Sibiu. Trebuie să cumpărăm şi cafea pentru că i-am lăsat-o Floarei pe toată, explică T.S., în timp ce verifica.

Oho! Ne-a pus aici, Floare, o jumătate de pâine, aproape două kilograme de carne prăjită, opt ouă fierte, o bucată mare de brânză şi o sticlă cu pălincă, face el inventarul.

- Măi, păi ne-a pus mâncare pentru o săptămână de zile. Când oprim la un magazin în Sibiu, să luăm apă minerală, cafea, doi litri de vin „Muscat Otonel", care îţi place ţie şi ce mai vrei tu.

Magazinul la care am ajuns noi, pe b-dul Vasile Milea, a deschis abia la ora 7³°. Am aşteptat şi am cumpărat cele necesare, apoi am pornit mai departe.

Când am ajuns într-un loc de parcare din dreptul localităţii Boiţa, T.S. mi-a spus să oprim.

- De ce vrei să oprim? îl întreb eu.

- Păi, n-ai spus tu că ne oprim undeva să mai facem o drumeţie prin munţii Căpăţânii?

- Aşa este. Am uitat, am recunoscut eu.

Am intrat pe locul de partcare unde erau multe autocamioane şi TIR-uri.

- Mergi tu şi vezi care este situaţia! îi spun lui T.S.

Când s-a întors la maşină, era dezamăgit.

- Bine că n-au locuri. Şi aşa se vede că nu prea se împacă cu curăţenia. Trebuia să-mi dau seama cine opreşte aici, după maşinile din parcare, zice el.

1. *Ursul supărat*

- Lasă, prietene, că mergem mai jos şi intrăm în satul Vadu Râului sau Râu Vadului, nu mai ştiu prea bine cum se numeşte. Acolo vom lăsa maşina şi vom pleca să drumeţim pe muntele Lotru. E bine aşa?

- Foarte bine! aprobă T.S.

Am plecat mai departe şi am intrat pe un drum la dreapta spre satul Râu Vadului, prin partea lui stângă, pe un drum pietruit, până în apropierea pădurii, unde s-a terminat drumul. Am parcat maşina la umbra unui mesteacăn mare şi cu coaja crăpată şi am coborât.

- Lăsăm maşina aici şi pornim pe jos. Ce zici?

- N-ar fi mai bine s-o lăsăm acolo, în poiană?

- E prea cald acum, dar dacă rămânem şi la noapte să dormim aici, o ducem în poiană şi o aşezăm cu faţa orientată spre vale, în pantă, pentru a porni uşor în caz de nevoie. Hai să mâncăm ceva, apoi să facem cafea ca să umplem termosul.

- Să mâncăm întâi carne, ca să nu se strice! Propune T.S., aşezând carnea pe un prosop, alături de pâine şi două cepe roşii.

- Taie din ea două felii şi ambaleaz-o la loc! Până se fierbe cafeaua, pune şi în rucsac apă şi mâncare.

Am mâncat, am băut câte un pahar de Muscat Otonel şi ne-am pregătit de plecare, pe munte, cu şepci şi hanorace.

- Iau şi sticla cu vinul care a rămas, spune T.S.

- Beţele noastre unde sunt?

- În portbagaj. Le-am pus eu pe diagonală.

Înainte de a porni, am admirat privelişte a care se vedea din poiană, urcându-ne pe un dâmb.

- Vezi ce peisaj de vis se vede pe muntele de vis-a-vis? îi arăt lui T.S.

- Da. Aş vrea să mergem acolo, unde se văd stâncile acelea care străjuiesc vârful înzăpezit.

- Nu cred că vom ajunge acolo. Este prea departe, deşi în pădure distanţele sunt greu de apreciat, relieful fiind înşelător. Peisajul este foarte frumos, soarele luminează piatra din toate părţile, făcând-o să strălucească, încât dau impresia că ar fi nişte figuri mitologice create din lumini şi umbre.

Am pornit prin pădure unde am dat peste nişte cărări bătătorite de piciorul omului, dar lipseau indicatoarele turistice.

Cărarea era întortocheată, când spre stânga, când spre dreapta, iar într-un loc părea că o ia înapoi.

- Cum ne vom descurca, fără să ştim încotro mergem? mă întreabă T.S.

Ne-am oprit şi am studiat locul. Cărarea ocolea nişte tufe mari de măceşi, scoruşi, apoi de ferigi, după care revenea la vechea direcţie. Cât am studiat noi locul, din scorbura unui copac a ieşit un şarpe de 1,20-1,30 metri.

Urmând cărarea, am ajuns în marginea unei râpe adânci, dar care era mascată de tufele de lângă ea, care o ascundeau privirii.

- Era să cad în râpă, camarade! strigă T.S. care se afla înaintea mea.

- Fii atent pe unde mergi! De ce te grăbeşti?

- Voiam să ajung la grupul de stânci pe care l-am văzut din poiană. Presimt că este foarte frumos acolo.

- Îmbătat de voluptatea peisajului, puteai ajunge în fundul prăpastiei.

- Da, recunoaşte T.S. I-am văzut târziu marginea şi m-am speriat. Am avut brusc senzaţia de ameţeală de vid, care mi-a cuprins toată fiinţa şi parcă am simţit o chemare spre abis.

- De aici vei merge în urma mea! Să plecăm de aici, cât mai departe de prăpastie!

- Dar ce adâncă este! Nici nu i se vede fundul. Cred că acolo, jos, curge apa numai atunci când plouă, că nu se vede decât piatră. O fi din epoci îndepărtate, poate dinpliocenul silurian sau cine mai ştie de când? Spune T.S., făcând apel la nişte denumiri de eopci pe care le-a citit pe undeva.

De cealaltă parte a râpei se vedea un perete de piatră care pornea vertical de pe versantul acelui munte şi cobora până în fundul râpei.

- Hai să facem plajă aici, propune T.S. Este adăpost, iar soarele ne încălzeşte cu dărnicie. Şi aşa nu putem merge mai departe. E frumos aici.

- Unde vezi tu frumosul? Nu este decât un perete masiv de stâncă, fisurat din loc în loc, care arată că aici s-a produs o catastrofă naturală, lăsând în jur doar o vegetaţie vlăguită şi arsă, ca în deşert.

Am făcut plajă aproape o oră, apoi am spus:

- Hai să ne întoarcem, să nu ne prindă noaptea pe aici! Ai văzut ce cărări întortochiate am străbătut la venire. Mai avem garanţia că le vom mai găsi pe întuneric? Sau vom ajunge pe fundul unei prăpăstii?

Pe la ora 15°° am pornit înapoi. Pe drumul de întoarcere am trecut printr-o poiană unde am văzut două căprioare însoţite de iezii lor; unul dintre iezi nu avea mai mult de o lună de viaţă. Când ne-au văzut, s-au speriat şi au plecat, iar noi ne-am luat după ele ca să vedem încotro se duc. Au ajuns la un pârâiaş, au băut apă, apoi l-au sărit şi s-au pierdut în desişul pădurii. De acolo am bâjbâit o jumătate de oră până când am reuşit să găsim cărarea pentru întoarcere, dar după semnele ştiute tot nu eram siguri dacă suntem pe drumul cel bun, până când am ajuns la scorbura din care ne trecuse calea şarpele. Ne-am oprit şi ne-am odihnit pe un trunchi de copac doborât de vânt, care putrezise. Tăceam amândoi, iar eu mă gândeam: „Am început să obosesc din ce în ce mai des, semn că mă lasă puterile, iar paşii îmi sunt mai şovăielnici ca altă dată". În acel timp, T.S., parcă ghicindu-mi gândurile, a replicat cu voce tare:

- Vezi, camarade? Trupurile noastre abia mai fac faţă eforturilor. Asta însemnează că am îmbătrânit, spune el râzând.

- Ai dreptate, dar ne refacem noi. Curaj!

Am pornit mai departe. Vedeam cerul acolo unde copacii erau mai rari şi soarele cobora încet spre apus, stors de vlagă, împrăştiind pe cer amurgul cu prezenţa lui, ca un disc de aramă înroşită, dăruindu-şi jarul care îi mai rămăsese din dogoarea lui de peste zi şi ca un gest de sacrificiu, se stingea încet.

O vreme am stat pe loc şi ne-am spijinit privirile pe bolta cerului, fascinaţi de acest apus care îl colora cu raze sângerii. Aveam senzaţia că numai noi doi aveam acel privilegiu unic de a vedea cum dispărea soarele în spatele stâncilor, conturându-le formele ţuguiate.

- Este un apus de soare unic! spun eu încet.

- Da, răspunde T.S. Este fascinant, aproape ireal.

- Vara, de pe munte, apusul de soare mi s-a părut unic întotdeauna, mai ales după ce trece în spatele munţilor, ca să apună. Hai să grăbim pasul că se lasă înserarea! am spus eu, reluându-ne depalsarea.

Deodată am constatat că iar am pierdut drumul, deşi presimţeam că nu mai avem mult de mers până la locul unde lăsasem maşina, dar intrasem într-un pâlc de pădure deasă de brazi înalţi, care crescuseră drepţi ca lumânarea, fără a se încomoda între ei, unde întunericul crescuse.

- Parcă n-am mai fost pe aici! a spus T.S.

Ca să-i abat gândurile spre altceva decât faptul că ne-am fi putut rătăci, i-am vorbit despre zvelteţea brazilor, despre faptul că nu se incomodează între ei, ca semn al demnităţii şi respectului lor reciproc pe care şi-l datorau, contrazicând astfel lupta acerbă pentru existenţă, care are loc în natură.

- De ce s-a întunecat aşa?

- În pădurea deasă nu mai răzbate lumina şi atunci întunericul creşte, aducând noaptea mai devreme şi, odată cu ea, iviri din tainica lume a umbrelor, pe care bezna le amplifică şi ai părerea că vezi fantome.

- Mie mi s-a făcut puţin frică, recunoaşte T.S.

- Nu exagera! N-ai niciun motiv să te temi de ceva, deoarece aproape am ajuns! încercam eu să-l liniştesc, deşi mă temeam să nu ne fi rătăcit tocmai acum şi de aici mă gândesc la alte consecinţe mai rele.

În jurul nostru se instalase o linişte de mormânt, care ne amplifica temerile, dar continuam să înaintăm.

Deodată s-a auzit un urlet prelung, iar T.S. mi-a pus mâna pe umăr şi m-a oprit, atenţionându-mă :

- Ia auzi! Ce este asta?

- Vieţuitoarele pădurii, ce să fie? Aici totul este viu, fie zi sau noapte. Este teritoriul lor, numai noi, oamenii suntem

străini. Au ieşit să-şi caute hrană la adăpostul întunericului, adaug eu ceva mai târziu, având senzaţia că acele animale pot fi în apropiere.

Peste cel mult zece minute am reuşit să ajungem în marginea pădurii, la distanţa de 150 de metri de maşină, ceva mai spre stânga ei. Vederea ei ne-a redat siguranţa, dar ne-a surprins faptul că umbrele nopţii mai aveau mult de luptat cu lumina zilei pentru a se înstăpâni definitiv.

- Hai să mâncăm ceva, până nu se întunecă! propune T.S., scoţând din portbagaj sacoşa cu mâncare.

- Lasă mâncarea, deocamdată! Mai întâi să mutăm maşina dincolo, în panta din poiană.

Am mutat-o, apoi am pregătit mâncarea. Eu am opinat pentru o cină uşoară, cu roşii şi brânză, dar T.S. n-a fost de acord, motivând că, dacă nu mâncăm carnea, aceasta se va strica şi o pierdem.

- Dar are seu pe ea, obiectez eu.

- Nu-i nimic, o încălzim în tigaie şi se topeşte, iar caldă este şi mai bună, susţine el, venind de la portbagaj cu aragazul de voiaj şi tigaia.

Am mâncat, am băut câte un pahar de vin, apoi ne-am aranjat culcuşul în maşină, dar nu ne-am culcat imediat, ci am rămas pe iarbă, lângă maşină, privind cerul plin de stele şi luceafărul care clipea ritmic. Mai târziu a apărut şi luna, care a sporit lumina pe pajişte.

- Cât de curat este aerul aici, în pădure! exclamă T.S. De aceea sunt sănătoşi şi roşii în obraji oamenii care trăiesc la munte, pe când noi, din oraşele mari, respirăm zilnic atâtea noxe. Peisajul montan este nu numai frumos, dar parcă are o viaţă proprie în orice moment şi o muzică inconfundabilă, dacă mă refer doar la freamătul pădurii, susurul apelor şi cântecul păsărilor dimineaţa şi seara.

- De aici, din poiană, se vede limpede cerul, cu Calea Lactee, care formează o cunună a cerului. Îmi amintesc de o

legendă grecească pe care am citit-o cu câţiva ani în urmă într-o carte scrisă de Seneca sau de Homer, nu mai sunt sigur care dintre ei. În carte spunea cam aşa: că naşterea Căii lactee ar fi avut la origini câteva picături de lapte pe care Hercule, copil fiind, în timp ce sugea la ţâţă, le-a lăsat să curgă de la sânul Junonei; mai târziu, oamenii de ştiinţă au descoperit că pe cer au apărut milioane de stele, sori, sisteme solare şi universul.

- Mai recent se spune că în Calea Lactee se află mai multe galaxii, în care pluteşte şi planeta Pământ pe care şi noi vieţuim. Acum ne bucurăm amândoi de acest peisaj, în care viaţa nu încetează niciodată, adaug eu.

- Ia ascultă! spune T.S. ridicând arătătorul.

- Da. E cântec de fluier. Vreun cioban a ieşit cu oile la păscut pe înserat şi cântă doine din fluier. Este atâta linişte că se aude şi lătratul câinilor şi tălăngile oilor.

- Parcă şi-ar cânta durerea, sesizează T.S.

- Durerea sau aleanul, asta spune doina.

- Camarade, am observat că durerea, fie că este fizică sau morală, omul trebuie s-o suporte singur.

- De aceea are omul nevoie de prieteni, pentru a-l ajuta la nevoie şi a-l mângâia la durere, cu vorbe calde spuse din suflet. Dar asta o pot face numai prietenii adevăraţi, cărora le pasă de ceilalţi. Important să nu ajungi să rămâi singur, deoarece singurătatea este grea. Eu am simţit-o după ce m-am pensionat, cu toate că singur mi-am hotărât să fiu o vreme în afara societăţii ca să mă odihnesc.

Cu toate aceste rele, singurătatea are şi rolul de a acţiona – prin greutăţi şi durere – asupra individului, deschizându-i ochii cum să lupte cu viaţa pentru a o îmbunătăţi şi a-i afla sensul.

Locul pe care ne aşezasem noi era frumos, din pădure venea o răcoare binefăcătoare şi nu ne venea să ne culcăm.

Peste tot pământul era numai cer şi pădure. Cerul acoperea pământul întocmai ca un clopot înstelat şi negru ca smoala – noaptea şi limpede ca cristalul pe timpul zilei.

- Hai să ne culcăm, camarade! propune T.S.

- Mai stai puţin. Nu vezi câtă frumuseţe aşterne luna peste pajişte şi pădure? Este un peisaj magnific.

Până la urmă am intrat în maşină şi ne-am culcat, adormind destul de repede. Eu dorm uşor – probabil este o obişnuinţă profesională exersată îndelung – iar pe la ora două din noapte am auzit zgomot de paşi în jurul maşinii. Când am ridicat capul de pe pernă, am văzut un urs care trecea pe lângă maşină spre portbagaj.

Deodată, a început să zgâlţâie maşina pentru a ajunge la mâncarea din portbagaj.

Am trecut la volan şi am pornit motorul, dar ursul continua să ne zgâlţâie, ţinând de bara de protecţie. Am claxonat strident, dar tot nu s-a speriat. Abia când am întors cheia în contact de mai multe ori şi motorul a dat rateuri în toba de eşapament – probabil şi flăcări – ursul a dat drumul barei şi s-a îndepărtat câţiva paşi spre pădure şi atunci am reuşit să coborâm panta, după care am ajuns pe drumul de piatră şi apoi în drumul naţional. După ce am parcurs vreo zece kilometri, ne-am oprit pe marginea şoselei, într-un loc de parcare, pe dreapta Oltului.

- Ce facem? Rămânem aici? mă întreabă T.S.

- O, Doamne! Nu rămânem că e prea aproape de locul acela, dar să ne orientăm puţin. Aici suntem în apropierea trecătorii Câinenii Mici şi trebuie să fie tunelul pentru calea ferată care trece pe sub munte.

- Măi, băiete, ce frică am tras cu dihania aia! spune T.S. De unde a ştiut el că suntem acolo?

- Greşeala a fost a noastră că am încălzit friptura de oaie, iar mirosul ei specific s-a împrăştiat în toată pădurea.

Ursul ne-a căutat şi ne-a găsit după miros. S-a dus direct la portbagaj.

- A dracului dihanie, ce ne-a zgâlţâit!

- Voia să deschidă portbagajul şi nu ştia cum.

Priveam apele învolburate ale râului Olt, care şerpuiau printre stâncile scobite şi rotunjite fin apoi alunecau vijelioase la vale, spumegând în valuri, care scoteau un zgomot continuu.

- Iată şi trenul de care-mi spuneai! mă atenţionează T.S. Tocmai iese din tunel, cu toate luminile aprinse.

Eram puţin emoţionat şi priveam trenul, care se întindea pe şine ca un şarpe.

- De ce ai spus „O Doamne", mă întreabă T.S.

- În timp ce ne zgâlţâia ursul, mă încerca o senzaţie nelămurită, un fel de pierdere de echilibru şi am căutat sprijin la Cel Atotputernic, dar pe măsură ce ne îndepărtam de pericol, m-am liniştit.

- Dar ne-a cam zgâlţâit Moş Martin! Ce făceam dacă nu dădea drumul la bara de protecţie?

- La asta m-am gândit şi eu şi am întors cheia în contact ca să dea rateuri şi să se sperie. Mă temeam că se va enerva şi ne va sparge geamurile la maşină, apoi cine mai ştie ce putea urma. Ia priveşte cerul, Titus! Vezi cât de frumos este luminat? Toate acestea îmi amintesc de copilăria mea, când îl priveam, zile şi nopţi, din cutia acelei pajuri dintre vii, unde era observatorul meu. Acolo am visat o vară întreagă la modul cum aş fi vrut să se deruleze viaţa mea. N-a fost să fie aşa.

Să ştii că în acei ani ai copilăriei mele, viaţa era frumoasă în sat! Apoi a venit colectivizarea agriculturii, însoţită de toate celelalte schimbări şi totul a fost altfel.

Dar, cred că acolo mai cântă şi acum cocoşii în zori de zi, ciocârlia în înaltul cerului şi pitpalacul în lanuri.

- Mergem mai departe?

- Mergem, prietene. Ştiu eu un loc de parcare aproape de localitatea Brezoi, unde putem să dormim până dimineaţă,

iar după ce mâncăm ceva, să mai facem o plimbare prin pădurea din Munţii Căpăţânii, mai jos de apa Lotrului.

- Nu, Camarade! Mergem acasă, la Constanţa.

2. *Dealul Drăganului*

Dimineaţa ne-am trezit abia când răsărise soarele iar razele lui ne mângâiau faţa cu lumina şi căldura lor. Se vede că ne ajunsese oboseala.

- Priveşte spre munţii de peste Olt, camarade! zice T.S. Parcă sunt îmbrăcaţi în rochiţe diferite, pe parcele; unele roşii, altele mov, altele galbene sau verzi.

Munţii sunt înalţi, iar codrul des, vânjos şi plin de viaţă, păstrând o grandoare solemnă. Ce ţară frumoasă avem!

- Gata! Urcă să pornim! îi spun eu.

- Nu mâncăm nimic?

- Deocamdată bem doar o cafea. Vom mânca ceva cald la popasul Dealul Drăganului, după ce trecem de Rm. Vâlcea.

T.S. a turnat din termos cafeaua în ceşti şi am băut. Dar în acel timp eu am văzut pe cer un nor sub formă de pară, pe care i l-am arătat şi lui.

- Da, măi, seamănă cu o pară alungită, dar norul este strălucitor pe cerul albastru şi limpede, care îl înconjoară cu lumină.

- Seamănă cu o lacrimă a Domnului, care a creat şi stăpâneşte totul în Univers. În mijlocul naturii plină de viaţă simţi infinitul şi eternul, dar, mai ales, simţi că totul e trecător, adaug eu pe gânduri.

... Deodată, din pădurea din Munţii Căpăţânii s-au auzit ţipete de fierăstraie mecanice, care spintecau văzduhul.

- Ce se aude?

- Fierăstraie mecanice, răspund eu. Poate jos, la poalele pădurii, sunt instalate şi gatere, care prelucrează lemnul şi toată valea este plină de rumeguş şi de resturi de copaci şi cojile din scoarţa lor. În mod sigur au croit şi drumuri pentru autocamioane de transpot spre potenţialii beneficiari. N-ai văzut că portul Constaţa geme de stive de lemn prelucrat? Fierăstraiele gemeau sub împotrivirea lemnului.

-Ăştia sunt în stare să prefacă toată pădurea în cherestea şi să cheleaască de tot versanţii munţilor. Nu încetează loviturile de secure şi trosnetul copacilor doborâţi, spune T.S.

Nu este păcat să distrugi atâta vegetaţie? Iată brazii aceia de acolo, drepţi ca lumânarea, cum stau neclintiţi, cu vârful spre cer!

... Am pornit motorul şi am ieşit pe drumul naţional, continuând să discutăm:

- Totul a fost frumos în această excursie, camarade, chiar şi furtuna, lupii, păţania cu ursul, pădurea cu toate vietăţile ei, dar şi cu peisaje de vis, miresmele, aerul curat şi umbra deasă, le înşiră T.S de parcă le trece în inventar. M-au impresionat, însă, prietenii tăi – acum şi ai mei – de la Vinţu de Jos.

- M-am gândit să scriu o carte despre toate acestea, în care să descriu cele două etape de „drumeţie" în care ne-am aventurat împreună, aşa cum le-am perceput eu şi fiecare dintre noi, separat. Din cele ce am citit am aflat că unii pictori şi sculptori susţin că ceea ce a fost de făcut s-a făcut, încât nu mai este nevoie de altceva.

Consider că nu au dreptate. Fiecare om poate crea, dacă are teme proprii ce pot fi luate în seamă, un stil propriu şi chiar o manieră proprie de a prezenta fapte reale şi chiar destine.

- Scrie, prietene, dar să nu uiţi zilele în care am făcut plajă pe munte în diferite locuri! N-a fost întocmai ca la malul mării, dar a fost ceva inedit pentru mine.

Mie mi-au plăcut mult şi satele răzleţite pe la poalele pădurilor şi care, datorită arşiţei verii, parcă erau învăluite în ceaţă subţire şi abia se distingeau ca în basmele cu casele piticilor, cu acoperişurile roşii.

- Ai văzut atmosfera de pe stâncile din Munţii Lotrului? Aerul fierbinte vibra încât părea „Fata Morgana" din deşertul african. Acelaşi fenoman l-am mai văzut în anul 1991 în Munţii Cibinului, când am ajuns lângă stâncile din apropierea vârfului Cindrel.

... Pe la ora 12°° am ajuns la popasul Dealul Drăganului, am intrat cu maşina în parcare şi am mers la restaurant unde am mâncat tocăniţă cu mămăligă, iar T.S. a băut o sticlă cu bere, conform obiceiului.

Peste o oră am pornit, din nou, la drum şi am mai oprit la o benzinărie pentru a completa ce am consumat pe traseu.

- De aici nu mai oprim până la Constanţa, am spus eu, ca să văd dacă T.S. are vreo preferinţă.

- Abia aştept să ajung în căsuţa mea.

Drumul a fost greu, datorită căldurii toride şi din cauza traficului cam aglomerat, inclusiv pe autostrada spre Bucureşti, încât am mers, în medie, cu 80 km/h.

- Ai avut dreptate că e mai bine să circulăm noaptea! îl aud pe T.S spunând. Este mai răcoare, iar drumul este ceva mai aerisit, nu e nebunia asta de maşini. Ar fi bine să ajungem la Constanţa până pe la ora 18°°.

- Cred că vom ajunge mai devreme.

- Cu aglomeraţia din Bucureşti?

- Da, pentru că cunosc bine drumul.

Am ajuns la poartă la T.S. la ora 16³° şi am găsit casa tăcută cu acoperişul de tablă plin de praf, la fel ca şi strada şi coroanele pomilor.

- Nu intri puţin? mă întreabă T.S.

- Nu, mă grăbesc să aflu ce s-a întâmplat şi la mine acasă. Ia-ţi bagajele din portbagaj! La revedere! Voi veni săptămâna viitoare.

- Te aştept. Salut, camarade!

Când am ajuns acasă la mine am găsit aceeaşi linişte iar casa parcă dormea. Am deschis ferestrele pentru a aerisi camerele şi am pornit aparatul de radio, unde, după câteva ştiri şi reclame, a început să cânte Ioana Radu, romanţa „Aş vrea iar anii tinereţii". O ascultam din bucătărie, unde îmi pusesem ceva să mănânc.

A urmat apoi un concert de muzică clasică de Iohan Sebastian Bach, prezentat de maestrul Iosif Sava.

Mi-am luat farfuria cu mâncare şi am mers în cameră, deoarece mie îmi place muzica lui Bach, în care am găsit aproape toate stările mele sufleteşti, de parcă între mine şi muzica compusă de el se stabilise, cu timpul, un fel de înţelegere spirituală. Când ascult operele sale am senzaţia că fiecare dintre ele se constituie într-un dialog cu Absolutul, parcă este o chemare de dincolo de hotarele lumii. Când ascultam, priveam pe fereastră afară, unde se lăsase încet întunericul, estompând culorile şi conferind astfel florilor din grădină irealitatea unui decor de vis.

Când s-a terminat concertul, am închis ferestrele, am tras storurile şi am dat drumul la televizor, iar după ce am ascultat ştirile, m-am spălat şi m-am culcat.

3. *Titus Stefănescu s-a mutat la Braşov*

În săptămâna care a urmat am început cursurile la şcoală cu seria nouă de cursanţi, dar mi-am pregătit schema pentru a începe să lucrez la cartea în care am prezentat cele două călătorii (excursii, cum zice T.S.) pe care le-am făcut împreună.

În primăvara anului 2000, i-am arătat cât am reuşit să scriu la ea, iar când a citit unele paragrafe, s-a bucurat mult.

În luna aprilie ne-am întâlnit din nou şi m-a anunţat că merge la Ploieşti să-şi vadă copiii şi se va întoarce până la data de 1 Mai, dar nu s-a mai întors, ci mi-a trimis o scrisoare din Braşov, în care mă anunţa că s-a combinat cu o doamnă în vârstă de 50 de ani, fără copii şi se înţeleg bine amândoi. Mă invita la ei, în Braşov, explicându-mi cu ce tren este mai indicat să merg acolo şi ce mijloace locale de transport să folosesc pentru a ajunge la ei.

L-am felicitat şi i-am promis că le voi face o vizită, după ce voi termina cartea de scris.

Camaraderia mea cu Titus Ştefănescu a început din 1957 şi trăieşte şi astăzi, fiind cea mai trainică şi cea mai sudată dintre toate. El a fost şi a rămas pentru mine un adevărat camarad, un prieten devotat, săritor, mereu calm, un om de o amabilă şi cultivată inteligenţă.

Desigur, regret plecarea lui din Constanţa, dar mă bucur pentru reuşita lui şi nu mă consider părăsit; la început vestea m-a tulburat, dat fiind hotărârea lui neaşteptată, dar prietenia noastră trăieşte, nu este pierdută.

Camaraderia noastră seamănă cu iubirea dintre doi bărbaţi – fără conotaţii homo – seamănă mai mult cu cea a fraţilor de carne, dar nu cu tăierea venelor de la mâini şi sugerea reciprocă a sângelui, ca în evul mediu.

Mi-e dor de el, totuşi sper să ne vedem mai des. Pe oamenii aflaţi la distanţă unul de celălalt, numai visul şi dorul îi mai poate reţine aproape, întrucât fiecare poate vibra ca şi aerul unei întâlniri reale.

Din anul 2000 şi până anul trecut, T.S. a venit la Constanţa în fiecare vară împreună cu actuala lui soţie şi timp de 15 zile ne săturam de vorbă, după care ei pleacă şi eu rămân cu ale mele; mai târziu îi simt lipsa din nou.

Ultima dată am avut următoarea discuţie:

- Doresc să menţinem în continuare prietenia noastră peste ani, aşa cum a început în 1957 şi s-a derulat atâţia ani de zile, fără fisuri – am spus eu. Să nu fie umbrită de nicio urâţenie la care viaţa îi sileşte uneori pe oameni. Să perseverăm în menţinerea legăturii – prin telefon sau prin scris, cât vom putea.

- Camarade, plec luând cu mine amintirea ta şi a mării.

- Îţi urez succes în tot ce vei întreprinde şi să fii convins că eu nu te voi uita! Eu am credinţa că marile prietenii cum este a noastră, au darul să reducă depărtările. Am clădit-o împreună, având, poate, un sânge asemănător, învăţat să păstreze cât mai adânc comorile sufletului. Aşa că, oricât voi fi de departe, eu îţi voi fi mereu aproape, pentru că faci parte din sufletul meu.

- Îţi mulţumesc din suflet, camarade! Te asigur că voi fi mereu lângă sufletul tău cald şi promiţător, care rămâne aici, la malul mării.

SFÂRŞIT

Autorul
24 iulie 2012, Constanţa

EPILOG

În această lucrare am încercat să prezint prietenia dintre doi oameni, indiferent de sex. Am susţinut că ea presupune încrederea reciprocă şi comunicarea între cele două suflete, fiind cea mai puternică şi stabilă dintre relaţiile omeneşti deoarece se naşte ca urmare a alegerii inimilor şi nu din constrângere. De aceea prietenia e considerată forma cea mai înaltă a iubirii dintre oameni.

O prietenie cimentată reprezintă o mare doză de încredere reciprocă care naşte în sufletele oamenilor sentimente de siguranţă şi bună dispoziţie, acestea putând dura toată viaţa şi pot contribui la realizarea unor proiecte comune, cu condiţia ca prietenia să fie ferită de „seisme". Aceasta înseamnă: certuri, invidie, egoism, minciuni, trădări, care o pot destrăma uşor.

Prietenia adevărată se dobândeşte foarte greu şi să fie sinceră şi durabilă, dar şi mai greu este să-i faci faţă, cu grijă şi onestitate, ea nesuportând minciuna şi trădarea; în toate cazurile preferă adevărul crud chiar dacă el supără. Tocmai de aceea, prietenia nu rezistă întotdeauna.

Conform proverbului „prietenul la nevoie se cunoaşte", un prieten bun trebuie să răspundă chemării, cu orice sacrificiu, la orice oră din zi sau noapte, pentru a-i acorda ajutorul solicitat, fără să se supere. Aşa îşi va dovedi iubirea pentru celălalt, venită din suflet.

Mulţi dintre noi au abandonat prietenii, foşti colegi de serviciu, din motivele ştiute: invidie, egoism, minciună, trădare, competiţia profesională insuficient înţeleasă, etc. sau pur şi simplu, când am fost trataţi cu acel zâmbet zeflemitor, care a pus capăt relaţiei.

Se ştie că omul în vârstă are nevoie de prieteni pentru a evita condamnarea la singurătate, izolare şi muţenie. Cu prietenul, el îşi poate depăna chiar şi amintirile.

Prietenia adevărată dintre oameni este sfântă, iar alegerea prietenului are mare importanţă; una din cerinţe este sufletul curat şi iubitor, indiferent de gradul lui de cultură; nu trebuie ca prietenul ales să fi urmat şcoli înalte, dar să fie loial şi cinstit. Vechiul proverb: „*Spune-mi cu cine te aduni ca să-ţi spun cine eşti*!" este valabil în toate cazurile în care prietenia are la bază acelaşi crez şi respectă principiile unei prietenii adevărate, aşa cum am prezentat pe tot parcursul lucrării, cu diferenţele pe care le-am semnalat în fiecare capitol. Şi eu, personal, am avut prieteni foarte buni, unii fiind oameni simpli, trăitori în sate, cu studii puţine, dar având suflete curate.

Din experienţa mea am învăţat că viaţa fără prieteni este o utopie. Rişti să rămâi singur în lupta cu greutăţile vieţii şi cu suferinţele pe care ţi le pot provoca alţi semeni.

Numai prietenia cuprinde o seamă de sentimente şi nevoi care îi adună pe oameni la un loc, pe baza comunităţii de interese.

Cea mai trainică prietenie dintre doi bărbaţi este camaraderia, pe care am tratat-o separat în prezenta lucrare, pentru a scoate în evidenţă unele valenţe speciale ale prieteniei ce se cimentează în armată – de obicei – şi care poate dura toată viaţa, aşa cum s-a întâmplat cu mine şi Titus Ştefănescu.

Pasiunea sfântă a prieteniei şi, cu deosebire, a camaraderiei, are o natură atât de loială, de durabilă şi de binefăcătoare pentru cei interesaţi, încât ar putea ţine chiar o viaţă de om, dacă prietenii în cauză respectă întru-totul rigorile şi condiţiile stabilite şi simţite de fiecare dintre ei.

În lucrare am făcut şi unele referiri la prietenia între un bărbat şi o femeie, o relaţie de o natură mai aparte, menţionând că, în acest caz, prietenia lor poate deveni şi rămâne trainică cu condiţia excluderii raporturilor sexuale dintre ei, care împiedică tocmai libertatea sufletului, ea fiind cu totul altceva decât „iubirea oarbă" de care prietenia lor poate fi mai presus.

CUPRINS

PARTEA I PRIETENIA DINTRE OAMENI

Cap. I – Valenţele prieteniei 3

Cap. II – Din nou împreună după 45 de ani.....18
1. Catalog, discursuri, masa festivă 20
2. Excursia în Delata Dunării 25
3. Amintiri 43
4. Prea repede s-a uitat totul 54

Cap. III – Întâlnirea cu navigatorii după 53 de ani 62
1. Ceremonia din Gara Maritimă 64
2. Cina comună din Restauran Dobrogea.....71
3. Destăinuiri separate.....73
4. Yahting club 77
5. Placa comemorativă.....103
6. Marinarii – lupii mărilor.....110
7. De când srii tu cărţi?.....116
8. Tinereţea este ca o plutire în paradis.....131
9. Boschetarul îşi caută suflet pereche.....134
10. Confesiuni. Căsătoria nu este un noroc pentru toţi bărbaţii 150

PARTEA A II-A CAMARADERIA

Cap. 1 Camaraderia – forma superioară a prieteniei.....165
1. Tituş Ştefănescu este bolnav.....168
2. Titus este interesat să scrie cărţi.....175
3. T.S. este din nou bolnav 190
4. Amintiri din perioada stagiului militar.....193
5. Despre moarte şi fericirea temporară..... 201
6. Discuţii cu T.S. despre fosta mea profesie.....215
7. T.S. face excursie în munţii Retezat.....221
8. Gina – vecina lui T.S.....230

Cap. II De la Constanţa la Tr. Severin şi de la Tg. Jiu la Mănăstirea Tismana şi Cozia 248
1. Tg. Jiu – hotel şi parc.....253
2. Mănăstirea Tismana.....257
3. Mănăstirea Polovragi.....264
4. În munţii Căpăţânii.....271

CAP. III CONSTANŢA-BRAŞOV- VINŢU DE JOS
1. Pregătire plecării 288
2. Drumul spre Braşov.....293
3. În pădurea de la Beclean- lupii.....304

CAP. 4 VINŢU DE JOS. MINUNAŢII MEI PRIETENI.....321
1. Mănăstirea Afteia din Sălişte.....331
2. Tunsul oilor.....335
3. Cina de sub cireş.....346
4. Cositul fânului.....352
5. Petru Istudor şi Lenuţa.....357
6. Victor Boza şi frumoasa Maria.....364

Cap. V Întoarcerea la Constanţa
1. În munţii Lotrului. Piatra Arsă.....380
2. Ursul supărat.....382
3. Dealul Drăganului.....391
4. Titus Ştefănescu s-a mutat la Braşov.....394

Epilog.....397